

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τεύχος 6, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2015

Περιεχόμενα

- Σημείωμα του Συντονιστή Έκδοσης

Επιστημονικές Εργασίες

- G. Fajardo, A. Fici, H. Henry, D. Hiez, D. A. Meira, H-H. Muenkner, I. Snaith: «Σχέδιο αρχών Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Νομοθεσίας (PECOL)»
- Edgar Parnell: «Ανακαλύπτοντας εκ νέου και ανασχεδιάζοντας τις επιχειρήσεις αυτοβοήθειας»

Αξιόλογα κείμενα

- Φ. Αλ. Βακάκης, «Απόψεις, θέσεις, προτάσεις για το παρόν και το μέλλον της ελληνικής γεωργίας»
- Φ. Αλ. Βακάκης, «Η ελληνική γεωργία στα πλαίσια του τρίτου μνημονίου»
- Φ. Παναγιωτόπουλος, «Μια πρόταση για την τραπεζική μεταχείριση των μικρομεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων»
- N. Schneider / Reuters: «Το συνεργατικό πνεύμα του Πάπα για έναν καλύτερο κόσμο (Από την «Καθημερινή» της 25/09/2015
- Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19^{ης} Φεβρουαρίου 2009 σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία
- Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13^{ης} Μαρτίου 2012 σχετικά με το «καταστατικό της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας όσον αφορά τον ρόλο των εργαζομένων».

Νομοθεσία

- Σχέδιο Νόμου : «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί»
- Α.Θ. Μητροπούλου: «Ανάκτηση κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο ρύθμισης χρεών αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων κατά τα έτη 1992 και 1994.

Σχόλια

- Προτεινόμενο Σχέδιο Νόμου για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς: Μια κακή συρραφή διατάξεων προηγούμενων νομοθετημάτων (Ανδριανή - Άννα. Μητροπούλου)
- Οφειλόμενη διόρθωση (Κ. Παπαγεωργίου)

Συνεταιριστικές Οργανώσεις

- Πήγασος Αγροδιατροφή – 7 Grapes

Νέα Βιβλία

- Edgar Parnell, «Επανεφεύρεση των Συνεταιρισμών», βιβλίο διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/Cooperative-reinvention.pdf> με μέριμνα του Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Σ.Ε.Μ.) και του Δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης Κ.Α.Π.Α.). Βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέα.
- Κ. Παπαγεωργίου και Ο. Κλήμη-Καμινάρη, «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα», τόμοι 7 και 8 (περίοδοι 1977-81 και 1982-93), Έκδοση Ι.Σ.Ε.Μ., Εκδοτικός Οίκος «Αμφιλύκη»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΙΣΕΜ)

isem-institute.blogspot.com

isem-journal.blogspot.com

isem-journal@gmail.com

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΟ
ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ι.Σ.Ε.Μ.)
Διεύθυνση περιοδικού: Το περιοδικό αναρτάται στην ακόλουθη διεύθυνση:
isem-journal.blogspot.com

Συμβούλιο Έκδοσης (κριτές επιστημονικών εργασιών):

Αλεξόπουλος Γεώργιος	Δρ Γεωργοοικονομολόγος, ΕΕΔΙΠ Γεωπονικό Πανεπιστήμιο
Ανεσιάδης Αντώνιος	Γενικός Διευθυντής Ένωσης Αγροτών Ν. Σερρών
Αποστολόπουλος Κωνσταντίνος,	Καθηγητής Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Δημάκης Ιωάννης	Γενικός Διευθυντής Ένωσης Αγροτών Αργολίδας «ΡΕΑ»
Δοδόπουλος Σοφοκλής	Πρώην Εντεταλμένος Σύμβουλος της ΣΕΚΑΠ
Καμενίδης Χρίστος	Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης
Καραμέτου Παναγιώτα	Διδάκτωρ Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Καρυπίδης Φίλιππος	Καθηγητής ΤΕΙ Θεσσαλονίκης
Κλήμη-Καμινάρη Ολυμπία	Επ. Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου
Κορέντζελου Νάνσυ	Δικηγόρος
Κουτσού Σταυριανή	Αν. Καθηγήτρια ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης
Μητροπούλου Ανδριανή-Άννα	Δικηγόρος, π. Νομικός Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ
Παναγιωτόπουλος Φώτιος	Πρώην Υποδιοικητής ΑΤΕ
Παπαγεωργίου Κωνσταντίνος	Ομότ. Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου
Σδράλη Δέσποινα	Επ. Καθηγήτρια Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Σελλιανάκης Γεώργιος	Πρώην Γεν. Δ/ντής Ελαιουργικής, π. Γεν. Γραμματέας Υπ. Γεωργίας
Σέμος Αναστάσιος	Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης
Σεργάκη Παναγιώτα	Επ. Καθηγήτρια Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης
Σινίκης Ευστάθιος	Πρώην Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας
Σωφρονάς Αντώνιος	τ. Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας
Φεφές Μιχαήλ	Επ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Διεύθυνση επικοινωνίας με το ΙΣΕΜ: isem-institute@gmail.com

Διεύθυνση Συντονιστή Έκδοσης: clpapageorgiou@gmail.com

Σημείωμα του Συντονιστή της Έκδοσης

Πλούσια και ενδιαφέροντα είναι η ύλη του τεύχους 6 του περιοδικού.

- Επτά εξέχουσες προσωπικότητες από επτά διαφορετικές χώρες, με ειδικευση στη συνεταιριστική νομοθεσία και μακρόχρονη εμπειρία από τη συνεταιριστική πράξη, συνεργάστηκαν στην εκπόνηση του «Σχεδίου Αρχών της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Νομοθεσίας (Principles of European Co-operative Law – PECOL)», Η αναγκαία συγκριτική έρευνα διήρκεσε τρία χρόνια και στηρίχθηκε στις νομοθεσίες των εξής χωρών: Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ισπανίας, Πορτογαλίας, Ην. Βασιλείου και Φινλανδίας.

Το Σχέδιο Αρχών που δημοσιεύεται στο παρόν τεύχος, είναι ακόμη δεκτικό τροποποιήσεων. Η μετάφραση στα ελληνικά έγινε με βάση το αγγλικό πρωτότυπο, δεν είναι επίσημη και έχει ενημερωθεί η ομάδα των μελετητών. Δημοσιεύεται με την ελπίδα ότι ενδέχεται να αξιοποιηθεί από τους επίδοξους νομοθέτες, ιδίως ενόψει της προετοιμασίας νέου νόμου για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς (βλ. το Σχέδιο Νόμου στο παρόν τεύχος).

Ο αναγνώστης που δεν διαθέτει επαρκή χρόνο, μπορεί τουλάχιστον να μελετήσει τα κεφάλαια 1-5, όπου περιλαμβάνεται η συνιστώμενη διατύπωση διατάξεων νόμου. Η Εισαγωγή και οι Παρατηρήσεις κατά κεφάλαιο επεξηγούν και επιχειρηματολογούν για τις τελικές διατυπώσεις.

- Στις επιστημονικές εργασίες περιλαμβάνεται επίσης εργασία του Edgar Parnell που παρουσιάστηκε σε συνέδριο της CIRIEC στη Λισαβόνα (15-18/7/2015). Η τεράστια εμπειρία του συγγραφέα από την ενασχόλησή του με τους συνεταιρισμούς επί περισσότερα από 50 χρόνια σε πολλές περιοχές του κόσμου, του επιτρέπει να διατυπώνει συμπεράσματα για τους παράγοντες που συντελούν στην επιτυχία ή αποτυχία των αυτοβοηθητικών επιχειρήσεων, όπως οι συνεταιρισμοί και να καταλήγει σε σχετικές προτάσεις.

Το βιβλίο του E. Parnell με τίτλο «Επανεφεύρεση των συνεταιρισμών» είναι διαθέσιμο ελεύθερα στο διαδίκτυο, με την άδεια του συγγραφέα, που δόθηκε στο ΙΣΕΜ και με τεχνική βοήθεια του Δικτύου ΚΑΠΑ, στη διεύθυνση <http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/Cooperative-reinvention.pdf>

-Στα Αξιόλογα Κείμενα φιλοξενούνται πρώτα δύο εργασίες του Δρ. Φ. Βακάκη, του ευρέως γνωστού γεωργοοικονομολόγου, ο οποίος διαθέτει τεράστια εμπειρία σε θέματα γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης. Τα θέματα που θίγει ενδιαφέρουν ειδικά τη χώρα μας, ιδίως αυτή την περίοδο της σοβαρής κρίσης. Αβίαστα προκύπτει από τις συγκεκριμένες και ρεαλιστικές υποδείξεις του, η ανάγκη ενεργοποίησης της συλλογικής δράσης των γεωργών για να αξιοποιηθεί το λανθάνον δυναμικό του γεωργικού τομέα, που δεν είναι αμελητέο αλλά και να χρησιμοποιηθούν τα κατάλληλα μέτρα πολιτικής.

Ένα πολύ ενδιαφέρον σημείο εξετάζεται στη συνέχεια από τον πρώην Υποδιοικητή της πρώην ΑΤΕ κ. Φώτη Παναγιωτόπουλο. Αφορά τα επιτόκια με τα οποία επιβαρύνονται οι μικρομεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επιχειρήσεις, και τις συνεπακόλουθες επιπτώσεις και στη συνέχεια προχωρεί σε πρόταση αντιμετώπισης του θέματος.

Ο Πάπας της Ρώμης εξέφρασε τη βαθειά εκτίμησή του στον συνεταιριστικό θεσμό, όπως αναφέρθηκε σε άρθρο του N. Schneider (Reuters), που φιλοξενήθηκε στην «Καθημερινή». Έχει ξεχωριστή σημασία η άποψη αυτή και η επιρροή της που μπορεί να ασκήσει στον κόσμο.

Στη συνέχεια δημοσιεύονται δύο ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το ένα για την Κοινωνική Οικονομία και το άλλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού αναφορικά με τον ρόλο των εργαζομένων. Βέβαια τα ψηφίσματα του Ευρωκοινοβουλίου δεν αποτελούν κανονισμούς. Δεν παύουν όμως να δημιουργούν το κατάλληλο κλίμα για τη λήψη μέτρων.

-Το θέμα της νομοθεσίας για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς επανέρχεται στο προσκήνιο μετά τη δημοσιοποίηση σχετικού σχεδίου νόμου (βλ. περιοδικό «Αγρότυπος», Ιούλιος 2015), το οποίο αναπαράγεται στο παρόν τεύχος. Η προχειρότητα του σχεδίου αποτελεί ένδειξη της αδυναμίας αντίληψης της μεγάλης σημασίας του συνεταιριστικού θεσμού από τους ευκαιριακά ασχολούμενους με αυτόν.

Στην κατηγορία των θεμάτων για την νομοθεσία, φιλοξενείται ιδιαίτερης σημασίας γνωμάτευση της πρώην Νομικής Συμβούλου της ΠΑΣΕΓΕΣ Ανδριανής-Άννας Μητροπούλου για το σημαντικότερο για την Ελλάδα θέμα της επιδίωξης ανάκτησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση παλαιών ενισχύσεων που είχαν χορηγηθεί στο πλαίσιο ρύθμισης των χρεών των συνεταιριστικών οργανώσεων κατά τα έτη 1992 και 1994

-Στην κατηγορία των σχολίων, λιγότερο αλλά αυστηρό είναι το σχόλιο της Α. Μητροπούλου για το Σχέδιο Νόμου «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί». Σε εκείνους που με άνεση αναλαμβάνουν να καταρτίσουν ένα σχέδιο νόμου για συνεταιρισμούς, πρέπει να λεχθεί το «ου παντός πλειν εις Κόρινθον».

Στα σχόλια περιλαμβάνεται και διόρθωση προηγούμενου σχολίου του Κ. Παπαγεωργίου. Σε σχόλιο του προηγούμενου τεύχους υποστήριξε ότι ενώ το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ζήτησε βοήθεια από τους Συνεταιρισμούς Ευρώπης της ICA για τη σύνταξη γενικού νόμου για τους συνεταιρισμούς, δεν αξιοποίησε την προσφορά τους επειδή θα κατέβαλε δαπάνη 35.000 ευρώ. Όμως, από σχετικό έγγραφο που τέθηκε στη διάθεση του κ. Παπαγεωργίου προκύπτει ότι δεν ζητήθηκε το ποσό αυτό να καταβληθεί από το Υπουργείο, οπότε δεν θα υπήρχε κόστος για το Υπουργείο. Μετά τη διευκρίνιση αυτή, τα ερωτηματικά αυξάνουν. Γιατί δεν αξιοποιήθηκε αυτή η σοβαρή προσφορά;

-Στην κατηγορία «Συνεταιριστικές Οργανώσεις» προβάλλεται η “Πήγασος Αγροδιατροφή – 7 Grapes”, ως αξιόπαινο παράδειγμα συνεταιριστικής οργάνωσης που έχει πραγματοποιήσει σημαντικές επιτυχίες στις εξαγωγές νωπών σταφυλιών.

ΣΧΕΔΙΟ ΑΡΧΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Σχέδιο PECOL - Μάιος 2015

PECOL = **P**inciples of **E**uropean **CO**operative **L**aw
SGECOL Ομάδα μελέτης για την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Δίκαιο

Το σχέδιο αυτό, εξακολουθεί να υπόκεινται σε αλλαγές, περιέχει μόνο μια σύνθεση των σχολίων που θα συνοδεύουν το PECOL στην τελική του μορφή, μαζί με τις εθνικές εκθέσεις βάσει των οποίων διατυπώθηκε το PECOL.

Παρακαλούμε αναφερθείτε ως: Ομάδα μελέτης της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Νομοθεσίας (SGECOL),

Για σχόλια και απόψεις, στείλτε email στο: antonio.fici@euricse.eu.

Η Ομάδα Μελέτης για την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Νομοθεσία (SGECOL) είναι μια ομάδα νομικών συνεταιριστικών επιστημόνων από διάφορες χώρες της Ευρώπης. Στόχος της είναι να διεξαγάγει συγκριτική έρευνα για την συνεταιριστική νομοθεσία στην Ευρώπη, με στόχο την προώθηση της μεγαλύτερης ευαισθητοποίησης και κατανόησης του συνεταιριστικού νόμου εντός των νομικών, ακαδημαϊκών και κυβερνητικών κοινοτήτων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (βλ Fajardo, Fici, Henry , Hiez, Meira , Münkner και Snaithe, Νέα Ομάδα Μελέτης για την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Νομοθεσία:.. «Πρόγραμμα Αρχές», Euricse WP, N 24/2012, σε www.ssrn.com, Id, El Nuevo Grupo de estudio en Derecho Cooperativo Europeo y el proyecto « los del principios Derecho Cooperativo Europeo », στο Revista de Derecho de sociedades, 2012, σελ. 609-618, και στο CIRIEC-España, Revista de Economía Jurídica Social y Cooperativa, N. 24, 2013, σελ 331-350).

Η συντακτική Επιτροπή των αρχών της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής νομοθεσίας (PECOL) αποτελείται από τα ακόλουθα μέλη SGECOL: Gemma Fajardo, Αντόνιο Fici, Hagen Henry, David Hiez, Deolinda Aparicio Meira, Hans-H. Münkner, και Ian Snaithe.

Το SGECOL επιθυμεί να αναγνωρίσει τη γενναιόδωρη υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Έρευνας για τις Συνεταιριστικές και Κοινωνικές Επιχειρήσεις (EURICSE), το Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου, το Co-operative Group, και IUDESCOOP του Πανεπιστημίου της Βαλένθια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (σελ. 4)

1. Οι Αρχές του Ευρωπαϊκού Συνεταιριστικού Δικαίου (PECOL)
- 2 Το Έργο PECOL
 - 2.1 Ο Όμιλος
 3. Στόχοι του PECOL
 - 2.2 Ευρωπαϊκό Πεδίο εφαρμογής του PECOL
3. Στόχοι του PECOL
 - 3.1 Μια Σύντομη Ιστορία για τις Αρχές της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας
 - 3.2 Συνεταιριστικές Αρχές και Αρχές Συνεταιριστικού Δικαίου
 - 3.3 Οι απώτεροι στόχοι του PECOL
 - 3.4 Τρεις λόγοι για την ανάληψη του έργου PECOL
 - 3.4.1 Το PECOL ως νομική συνεταιριστική ταυτότητα
 - 3.4.2 Το PECOL ως πρότυπο για άλλες επιχειρήσεις
 - 3.4.3 Το PECOL ως εργαλείο για να τεθεί σε ακαδημαϊκές συζητήσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (σελ. 14)

- Ενότητα 1.1 (Ορισμός και στόχοι των συνεταιρισμών)
- Ενότητα 1.2 (Εφαρμοστέο δίκαιο και συνεταιριστικό καταστατικό)
- Ενότητα 1.3 (Κριτήρια για την εγγραφή μελών)
- Ενότητα 1.4 (Συνεταιριστικές συναλλαγές)
- Ενότητα 1.5 (Συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ (σελ. 17)

- Ενότητα 2.1 (Γενικές αρχές της συνεταιριστικής διακυβέρνησης)
- Ενότητα 2.2 (Ελεύθερη συμμετοχή)
- Ενότητα 2.3 (Υποχρεώσεις και δικαιώματα των μελών)
- Ενότητα 2.4 (Δομές συνεταιριστικής διακυβέρνησης: άμεσος έλεγχος από τα μέλη)
- Ενότητα 2.5 (Δομές συνεταιριστικής διακυβέρνησης: διαχείριση και εσωτερικός έλεγχος)
- Ενότητα 2.6 (Δικαιώματα πληροφόρησης των μελών και απαιτήσεις διαφάνειας)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ (σελ. 23)

- Ενότητα 3.1 (Γενικές αρχές της συνεταιριστικής χρηματοοικονομικής διάρθρωσης)
- Ενότητα 3.2 (Κεφάλαιο μερίδων του συνεταιρισμού)
- Ενότητα 3.3 (Εισφορές των μελών στο κεφάλαιο)
- Ενότητα 3.4 (Αποθεματικά)
- Ενότητα 3.5 (Περιορισμένη ευθύνη των μελών)
- Ενότητα 3.6 (Οικονομικά αποτελέσματα από τις συναλλαγές των συνεταιρισμών με μέλη)
- Ενότητα 3.7 (Κέρδη και άλλες ζημίες)
- Ενότητα 3.8 (Εκκαθάριση)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (σελ. 28)

- Ενότητα 4.1 (Γενικές αρχές του συνεταιριστικού ελέγχου)
- Ενότητα 4.2 (Πεδίο εφαρμογής και μορφές συνεταιριστικού ελέγχου)
- Ενότητα 4.3 (Ελεγκτικός φορέας και ελεγκτές)
- Ενότητα 4.4 (Ολοκλήρωση του συνεταιριστικού ελέγχου και επιπτώσεις)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (σελ. 31)

- Ενότητα 5.1 (Γενικές αρχές της συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών)
- Ενότητα 5.2 Μορφές οικονομικής συνεργασίας)
- Ενότητα 5.3 (Μορφές κοινωνικο-πολιτικής συνεργασίας)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 (σελ. 33)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 (σελ. 50)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 (σελ. 66)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 (σελ. 85)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 (σελ. 95)

Κατάλογος συντομογραφιών

- **CCBSA** UK Co-operative and Community Benefit Societies Act 2014 [Συνεταιρισμοί και Οργανώσεις Κοινοτικού Οφέλους, Πράξη 2014]
- **FCA** Finnish Cooperatives Act n. 1488/2001 [Πράξη Φινλανδικών Συνεταιρισμών νόμος N. 1488/2001]
- **FrCA** French Cooperation Act n. 47-1775 of 10 September 1947 [Γαλλική Πράξη για τους Συνεταιρισμούς N. 47-1775 της 10ης Σεπτεμβρίου 1947]
- **FCA Note** UK Financial Conduct Authority’s “Mutual Society Information Note” [Αρχή Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Ην. Βασιλείου, “Mutual Society Information Note”]
- **GCA** German Cooperative Act (1889-2006) [Γερμανική Συνεταιριστική Πράξη (1889-2006)]
- **ICA P** International Cooperative Alliance’s Principles of 1995 [Αρχές Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης του 1995]
- **ICC** Italian Civil Code of 1942 [Ιταλικός Αστικός Κώδικας του 1942]
- **PCC** Portuguese Cooperative Code n. 51/1996 [Πορτογαλικός Συνεταιριστικός Κώδικας N. 51/1996]
- **SCE** European Cooperative Society [Ευρωπαϊκός Συνεταιρισμός]
- **SCE R** Council Regulation n. 1435/2003 on the Statute for an SCE [Κανονισμός αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου περί του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού SCE]
- **SCA** Spanish Cooperatives Act n. 27/1999 of 16 July 1999 [Ισπανική Συνεταιριστική Πράξη N. 27/1999 της 16ης Ιουλίου 1999].

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Οι Αρχές του Ευρωπαϊκού Συνεταιριστικού Δικαίου (PECOL)

Έχει γίνει σχεδόν κοινός τόπος κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια η δημοσίευση ομάδων αρχών του ευρωπαϊκού δικαίου, με κάθε νέο σύνολο να αντιστακτά μία διαφορετική και νέα περιοχή του Ευρωπαϊκού ιδιωτικού ή εμπορικού δικαίου.¹ Έτσι, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι μια ομάδα Ευρωπαίων μελετητών που επικεντρώνονται κατά κανόνα στο δίκαιο των συνεταιρισμών, αποφάσισε να κάνει το ίδιο. Ο Όμιλος (όπως αναφέρεται παρακάτω) ανέλαβε, για περίοδο τριών ετών, την απαραίτητη έρευνα και έκανε τις απαραίτητες συγκρίσεις για να συνθέσει απλώς ένα τέτοιο σύνολο των ευρωπαϊκών αρχών για το δικό τους ξεχωριστό τμήμα τους δικαίου (το "PECOL"). Τα αποτελέσματα του Έργου PECOL δημοσιεύονται εδώ με την κάθε άλλο παρά ευφάνταστη ονομασία «Οι αρχές του ευρωπαϊκού συνεταιριστικού Δικαίου», ή PECOL για συντομία. Σε αντίθεση με ορισμένα άλλα σύνολα ευρωπαϊκών αρχών που δημοσιεύθηκαν κατά τα τελευταία χρόνια, οι PECOL μπορούν να βασίζονται σε προηγούμενες αρχές: στις συνεταιριστικές αρχές που έχουν καθιερωθεί από τους ίδιους τους συνεταιριστές². Αυτό εγείρει νέα ερωτήματα σχετικά με τη θέση και τη λειτουργία των PECOL. Όμως, μια άλλη ιδιαιτερότητα προκύπτει από την έρευνα για το συνεταιριστικό δίκαιο, κατά την οποία δύο χαρακτηριστικές πτυχές ξεχωρίζουν. Πρώτον, υπήρξε, μέχρι σήμερα, μόνο περιορισμένη έρευνα στον τομέα του συνεταιριστικού δικαίου, όπως αναλύεται παρακάτω. Δεύτερον, στο βαθμό που υπάρχει τέτοια έρευνα, ένα μεγάλο μέρος της έχει διεξαχθεί από τα ίδια τα μέλη των συνεταιρισμών ή από επαγγελματίες νομικούς που συνεργάζονται με τους συνεταιρισμούς και όχι από ακαδημαϊκούς ερευνητές που μελετούν αυτού του τύπου φορείς³. Αυτά τα διαφορετικά χαρακτηριστικά δίνουν μια πρωτότυπη γεύση για το PECOL σε σύγκριση με άλλα σύνολα αρχών που θεσπίστηκαν πρόσφατα. Αυτό θα πρέπει να εξηγηθεί από την παρουσίαση του έργου (2) και τους στόχους του (3).

2 Το Έργο PECOL

2.1 Ο Όμιλος

Το Έργο PECOL συγκέντρωσε μια μικρή ομάδα ευρωπαίων μελετητών που έχουν όλοι επιλέξει να επικεντρωθούν σε θέματα δικαίου των συνεταιρισμών (ο «Όμιλος») από εκείνα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ με εξαιρετικές συνεταιριστικές παραδόσεις (δηλαδή, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο), καθώς και ένα κράτος μέλος που ανέπτυξε τη δική του μοναδική

¹ Ήδη από το 1982, με ενθάρρυνση όλα αυτά τα χρόνια από ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, διάφοροι ευρωπαίοι νομικοί μελετητές συνεργάστηκαν για να δημιουργήσουν ομάδες των κοινών αρχών ευρωπαϊκού ιδιωτικού δικαίου. Το πιο γνωστό παράδειγμα είναι ο σχηματισμός της Επιτροπής Λάντο (αρχικά σχηματίστηκε το 1982) από την οποία προέκυψαν οι Αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων (PECL), που δημοσιεύθηκαν σε τρία μέρη, το 1995, το 1999 και το 2003, αντίστοιχα. Από τότε, ένας μεγάλος αριθμός αυτών των συνόλων αρχών έχουν εμφανιστεί, για παράδειγμα, το ευρωπαϊκό δίκαιο των αδικοπραξιών, το ευρωπαϊκό οικογενειακό δίκαιο, το ευρωπαϊκό δίκαιο ασφαλείας, το ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο και το ευρωπαϊκό δίκαιο περί αφερεγγυότητας.

² Δείτε παρακάτω, 3.1.

³ Τα έργα αυτά δεν είναι εύκολο να διαδοθούν, διότι αφορούν την εθνική συνεταιριστική νομοθεσία, και είναι γραμμένα στις αντίστοιχες γλώσσες. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν λίγα ακαδημαϊκά έργα, μεταξύ των οποίων πρέπει να αναφερθούν: D. Cracogna, A. Fici & H. Henry, (eds.) το *Διεθνές Εγχειρίδιο Συνεταιριστικού Δικαίου*, (International handbook of cooperative law) Springer, 2013, D. Hiez, (Ed.) *Συγκριτικό δίκαιο των ευρωπαϊκών συνεταιρισμών*, (Droit comparé des cooperatives européennes), Larcier, 2009. Μια άλλη ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τη μελέτη σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού 1435/2003, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE, 2010, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf)

προσέγγιση για τους συνεταιρισμούς (Φινλανδία)⁴. Ως εκ τούτου, η Ομάδα⁵ περιλαμβάνει (σε αλφαβητική σειρά) τους: Isabel Gemma Fajardo Garcia (Ισπανία), Antonio Fici (Ιταλία),⁶ Hagen Henry (Φινλανδία), David Hiez (Γαλλία), Deolinda Meira (Πορτογαλία), Hans-H. Münkner (Γερμανία) και Ian Snaith (Ηνωμένο Βασίλειο)⁷. Το μικρό μέγεθος του Ομίλου διευκόλυνε το έργο του. Το έργο PECOL διαμόρφωσε το προτεινόμενο σύνολο αρχών σε μόλις τρία χρόνια, μετά από μόλις επτά συνεδριάσεις⁸. Το έργο της ομάδας έχει καταστεί δυνατό με την υποστήριξη της EURICSE και άλλων ερευνητικών κέντρων⁹, χάρη σ' αυτούς.

2.2 Ευρωπαϊκό Πεδίο εφαρμογής του Έργου PECOL

Όπως υποδηλώνει το όνομά του, το πεδίο εφαρμογής των PECOL περιορίζεται στις ευρωπαϊκές αρχές του συνεταιριστικού δικαίου. Έτσι, όπως και άλλα σύνολα των δημοσιευμένων ευρωπαϊκών αρχών, το PECOL δεν είναι ούτε ένα σύνολο εθνικών αρχών, ούτε σε ένα σύνολο αρχών που εμπνέονται από τις νομοθεσίες των μη ευρωπαϊκών χωρών. Αυτό, όμως, που διακρίνει το PECOL, είναι η ύπαρξη θετικού δικαίου στην ΕΕ - δηλαδή, πραγματική νομοθεσία – για τους συνεταιρισμούς, με τη μορφή της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE).¹⁰ Έτσι, ο τομέας της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής νομοθεσίας δεν είναι πλέον απλώς ένα ακαδημαϊκό πεδίο. Η νομοθεσία αυτή έχει, σε κάποιο βαθμό, ήδη καθορίσει το νομικό κατασκεύασμα του συνεταιρισμού για την Ευρώπη.

Ωστόσο, το συγκεκριμένο κατασκεύασμα ήταν, στην πραγματικότητα, πολύ εξειδικευμένο για να είναι το μόνο σημείο αναφοράς του Ομίλου για τις PECOL, επειδή η ΕΣΕ (SCE) είναι, με βάση τα χαρακτηριστικά της, δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός (δηλαδή, μια συνεταιριστική οντότητα που σχηματίζεται από υπάρχοντες συνεταιρισμούς), παρά το γεγονός ότι η νομοθεσία αυτή δεν απαιτεί ρητά δευτεροβάθμιο χαρακτήρα¹¹. Έτσι, στον κανονισμό για τη SCE δεν μπορούσε να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην προετοιμασία των PECOL από ό,τι σε μια πιο ολοκληρωμένη εθνική νομοθεσία. Επιπλέον, αποφάσεις που εκδίδονται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δεν διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των PECOL, δεδομένου ότι δεν είχε ακόμη την ευκαιρία να αναφερθεί άμεσα στον κανονισμό SCE και τους απογόνους του. Η μόνη απόφασή του σχετικά με

⁴ Το φινλανδικό συνεταιριστικό δίκαιο είναι ενδιαφέρον από πολλές διαφορετικές απόψεις, αλλά κυρίως επειδή είναι πολύ φιλελεύθερο. Στην πραγματικότητα, η πιο πρόσφατη εκδοχή του αποστασιοποιείται εντελώς από τις υπάρχουσες νομικές συνεταιριστικές παραδόσεις. Το πιο πειστικό παράδειγμα είναι ίσως η δυνατότητα να ιδρυθεί συνεταιρισμός με ένα μόνο μέλος: πράγματι, το άρθρο 1 του Κεφαλαίου 2 του φινλανδικού νόμου 421/2013 δεν κάνει καμία αναφορά σε έναν ελάχιστο αριθμό μελών (όπως έκανε ο προηγούμενος νόμος). Αν και το Έργο PECOL δεν υιοθετεί καμία από τις μοναδικές φινλανδικές λύσεις στα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί, η δυνατότητα σύγκρισης με το ευρύ φάσμα των πιθανών εναλλακτικών λύσεων, συμπεριλαμβανομένων των Φινλανδικών λύσεων, αποδείχθηκε πολύτιμη για το PECOL.

⁵ Αν και ζητήθηκε ερευνητική συνδρομή sporadικά από διάφορους υποψήφιους διδάκτορες και εφαρμοστές της συνεταιριστικής νομοθεσίας σε άλλες χώρες, δεν κατέστη δυνατό να συμμετάσχουν περισσότεροι ακαδημαϊκοί με άλλες αρμοδιότητες

⁶ Η ομάδα εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες της προς τον καθηγητή Fici, Γραμματέα του έργου PECOL, για τις άοκνες προσπάθειές του να συντονίζει την έρευνα και τα έγγραφα του Ομίλου, με όλους τους υλικοτεχνικούς πονοκεφάλους που αυτό συνεπάγεται.

⁷ Ο Όμιλος επωφελήθηκε επίσης και εκφράζει την ευγνωμοσύνη του για τη γλωσσική βοήθεια του καθηγητή Snaith, η οποία δόθηκε χωρίς όριο.

⁸ Trento (Ιταλία), 27 έως 31 Οκτωβρίου 2014, Βαλένθια (Ισπανία), 24 έως 26 Μαρτίου 2014, Βρυξέλλες (Βέλγιο), 21 έως 23 Οκτωβρίου 2013, Trento (Ιταλία), 8 με 10 Απριλίου 2013, Μάντσεστερ (Ηνωμένο Βασίλειο), 31 Οκτ. 2012, Λουξεμβούργο (Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου), 28 με 30 Μαΐου, 2012, Trento (Ιταλία) 29-30 Σεπτεμβρίου 2011.

⁹ Η κύρια υποστήριξη προσφέρθηκε από τη Euricse. Η δεύτερη υποστήριξη ήρθε από το Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου. Το Πανεπιστήμιο της Valencia πρέπει επίσης να αναφερθεί για τη φιλοξενία, καθώς και η Ιταλική συνεταιριστική κίνηση για την παροχή χώρου για συνάντηση στις Βρυξέλλες.

¹⁰ Ο κανονισμός 1435/2003 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE). (Σημ. μεταφραστική: Ορθή απόδοση θα ήταν «περί του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού»).

¹¹ Η SCE μπορεί να δημιουργηθεί από πέντε φυσικά πρόσωπα, αλλά πολλές διατάξεις ασχολούνται με ζητήματα που προκύπτουν, κυρίως, όταν αυτή αποτελείται από νομικά πρόσωπα και, περισσότερο, από συνεταιρισμούς.

συνεταιρισμό αναφερόταν στην πραγματικότητα σε θέμα κρατικής ενίσχυσης¹². Το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφασίσει εάν η εφαρμογή των ευεργετικών εθνικών φορολογικών κανόνων για τους συνεταιρισμούς αποτελούσαν απαγορευμένη κρατική ενίσχυση.¹³ Έτσι, αν και η προοπτική από την οποία προέκυψε το έργο PECOL είναι Ευρωπαϊκή, το γεγονός αυτό δεν θα πρέπει να υποδηλώνει ότι το πεδίο εφαρμογής των PECOL είναι περιορισμένο στη νομοθεσία και τη νομολογία που παράγεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αν και η ευρωπαϊκή εμβέλεια των PECOL περιόρισε αναγκαστικά την εξέταση από την Ομάδα της μη ευρωπαϊκής νομοθεσίας ή νομολογίας, ήταν αδύνατο, σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, να κάνει μια αυστηρή διάκριση μεταξύ του τι θα μπορούσε ή θα έπρεπε να συμπεριληφθεί στην έννοια του "ευρωπαϊκού" συνεταιριστικού δικαίου, ιδιαίτερα σε μία επιστημονική εργασία. Αυτό αποδείχθηκε ιδιαίτερα αληθές καθώς η κατάσταση της υπάρχουσας παγκόσμιας γνώσης για τους συνεταιρισμούς είναι αρκετά περιορισμένη. Πληροφορίες και έρευνες σχετικά με τις αρχές της συνεταιριστικής νομοθεσίας σε πολλές χώρες είναι ουσιαστικά ανύπαρκτες, ή, εάν τέτοιες πληροφορίες ή έρευνες υπάρχουν, δεν έχουν διαδοθεί ευρέως ή δεν υπάρχει ευχερής πρόσβαση¹⁴. Η θλιβερή συνέπεια αυτού είναι μια πολύ περιορισμένη κατανόηση των αρχών του συνεταιριστικού δικαίου σε όλο τον κόσμο. Επιπλέον, η νομοθεσία των ΗΠΑ, η οποία συχνά έχει σημαντική επίδραση στις γενικές αρχές του δικαίου, δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική στον τομέα του συνεταιριστικού δικαίου. Επιστημονική προσοχή έχει δοθεί κυρίως στη νομοθεσία που ψηφίστηκε στη Νότια Αμερική και την καναδική επαρχία του Κεμπέκ, δεδομένου ότι αυτή η νομοθεσία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος από τις σημαντικότερες εξελίξεις στον τομέα της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Έτσι, παρά την κάπως εφαιπτόμενη σχέση τους με την Ευρώπη, παρέχουν ενημέρωση για το έργο PECOL.

Μια τελευταία διευκρίνιση αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής της ίδιας της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Το έργο PECOL ασχολείται μόνο με ουσιαστική συνεταιριστική νομοθεσία, πράγμα που σημαίνει την οργάνωση των συνεταιρισμών. Πράγματι, τα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με τη φορολογία, το εργατικό δίκαιο, το δίκαιο των καταναλωτών και άλλα ζητήματα που προκύπτουν από τη σχέση μεταξύ του συνεταιριστικού δικαίου με τους άλλους κλάδους του δικαίου, δεν θεωρούνται ως στοιχεία του ίδιου του συνεταιριστικού δικαίου. Αυτά τα ερωτήματα είναι, ωστόσο, πολύ σημαντικά, αλλά εξαρτώνται τόσο πολύ από τις εθνικές δικαιοδοσίες που είναι αδύνατο, μέχρι στιγμής, να εξαχθούν γενικά συμπεράσματα.

Μόλις σχηματίστηκε, ο Όμιλος συμφώνησε να διαιρέσει την (οργανωσιακή) νομοθεσία των συνεταιρισμών σε πέντε ξεχωριστές περιοχές, με κάθε περιοχή προορισμένη να αποτελέσει ένα ξεχωριστό κεφάλαιο του έργου PECOL: (1) Ορισμός και στόχοι (πρώτο σχέδιο από τον Antonio Fici), (2) διακυβέρνηση (Ian Snaith), (3) χρηματοοικονομική δομή (Isabel Gemma Fajardo Garcia και Deolinda Meira), (4) εξωτερικούς ελέγχους (Hans-H. Münkner), και (5) συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών (Hagen Henry). Κάθε ένας από αυτούς τους πέντε τομείς, στη συνέχεια ανατέθηκε σε ένα ή δύο μέλη του Ομίλου («Υπεύθυνοι Κεφαλαίου»), που στη συνέχεια προετοίμασαν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται σε σχέση με τον συγκεκριμένο τομέα. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές έδωσαν μια ομοιόμορφη δομή στις εθνικές εκθέσεις (σε

¹² Βλ. Paint Graphos, Adige Carni, και Franchetto, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-78/08, C-79/08 και C-80/08, ECLI: EE: C: 2011: 550. Το πρώτο τμήμα του Δικαστηρίου έκρινε:

Φορολογικές απαλλαγές, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες χορηγούνται σε... συνεταιρισμούς βάσει της εθνικής νομοθεσίας... σχετικά με τους κανόνες φορολογικών πλεονεκτημάτων συνιστούν κρατική ενίσχυση... μόνο στο μέτρο που όλες οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής πληρούνται. [...] Ανήκει [στο εθνικό] δικαστήριο να προσδιορίσει [αν οι εθνικοί κανόνες ήταν] επιλεκτικοί και κατά πόσον μπορεί να είναι δικαιολογημένοι... τεκμηριώνοντας [αν] οι συνεταιρισμοί... είναι στην πραγματικότητα σε μια κατάσταση συγκρίσιμη με εκείνη των άλλων [κερδοσκοπικών] οντοτήτων και, εάν [έτσι], αν η ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση που απολαμβάνουν οι συνεταιρισμοί, αφενός αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των βασικών αρχών του φορολογικού συστήματος που ισχύει στο οικείο κράτος μέλος και, αφετέρου, είναι σύμφωνη με τις αρχές της συνέπειας και της αναλογικότητας.

¹³ Παρ' όλα αυτά, η απόφαση Paint Graphos εξακολουθεί να είναι ενδιαφέρουσα, καθόσον αναγνώρισε ότι οι συνεταιρισμοί μπορεί να είναι μια ενιαία οντότητα, στην οποία η εφαρμογή των ειδικών φορολογικών κανόνων για αυτούς θα μπορούσε να δικαιολογηθεί.

¹⁴ Για τις εξαιρέσεις, βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 3.

κάθε "Εθνική Έκθεση") που εκπονήθηκαν από κάθε μέλος του Ομίλου σε σχέση με την ανάπτυξη και την τρέχουσα κατάσταση του συνεταιριστικού νόμου στο κράτος μέλος του¹⁵.

Κάθε Υπεύθυνος Κεφαλαίου στη συνέχεια συνέταξε το κεφάλαιό του (της, τους) με βάση τις πληροφορίες που περιείχαν οι εθνικές εκθέσεις. Αυτά τα κεφάλαια, σε σχέδιο τότε, διανεμήθηκαν στα μέλη του Ομίλου για μια αρχική εξέταση και σχολιασμό. Η ομάδα τότε συνεδρίαζε για πρόσωπο με πρόσωπο συζητήσεις των διαφόρων κεφαλαίων και την υποβολή προτάσεων αναθεώρησης¹⁶. Καθώς οι αλλαγές σε ένα κεφάλαιο συχνά υποκινούσε αλλαγές σε άλλα κεφάλαια, η ομάδα συνεδρίαζε μία τελευταία φορά, για να αναθεωρήσουν συλλογικά όλα τα αναθεωρημένα κεφάλαια και να συμφωνήσουν για την τελική εκδοχή του PECOL. Η ίδια μεθοδολογία έχει συμφωνηθεί για την εισαγωγή (πρώτο σχέδιο από τον David Hiez). Το έργο αυτό είναι το αποτέλεσμα. Αλλά, καθώς κάθε αρχή μπορεί να ηχεί διαφορετικά στα επιμέρους κράτη μέλη, (τα Κεφάλαια) συμπληρώνονται με παρατηρήσεις, οι οποίες επιδιώκουν να αναπτύξουν το περιεχόμενο, την πιθανή ερμηνεία τους, ή τον τρόπο με τον οποίο εναρμονίζονται με άλλες διατάξεις.

3. Στόχοι του PECOL

Ο προφανής στόχος του έργου PECOL ήταν να διαμορφώσει τις PECOL. Παρ' όλα αυτά, οι φιλοδοξίες του Ομίλου για τις PECOL - δηλαδή, αυτό που πιστεύουν ακράδαντα, ότι μπορεί να επιτύχουν οι PECOL σε σχέση με το ευρωπαϊκό και διεθνές συνεταιριστικό δίκαιο – είναι οι τελικοί στόχοι του Έργου PECOL. Φυσικά, οι φιλοδοξίες του Ομίλου για τις PECOL είναι κάπως διαφορετικές από εκείνες που εκφράζονται από τους συντάκτες των άλλων συνόλων των ευρωπαϊκών αρχών σε άλλους τομείς του δικαίου, λόγω της μοναδικής φύσης του συνεταιριστικού δικαίου. Για παράδειγμα, σχεδόν 20 χρόνια πριν, ο Ole Lando εξέφρασε την ελπίδα του ότι οι αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων (PECL), καθώς και άλλα σύνολα ευρωπαϊκών αρχών, θα επιτύχουν διάφορους στόχους. Μεταξύ άλλων, ανέμενε οι αρχές του να: προωθήσουν το διασυνοριακό εμπόριο, να διευρύνουν την ενιαία αγορά, να προσανατολίσουν την ευρωπαϊκή και τις εθνικές νομοθεσίες και τα δικαστήρια σε σχέση με τη μελλοντική νομοθεσία και τη νομική ερμηνεία και, ενδεχομένως, να ενισχύσει τις προσπάθειες εναρμόνισης και, τελικά, να δημιουργήσει μια γέφυρα μεταξύ του Ρωμαϊκού και του κοινού δικαίου. Ανέφερε, επίσης, ότι οι PECL (σε αντίθεση με άλλα σύνολα αρχών) θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως σύγχρονη έκφραση της *lex mercatoria* και θα μπορούσαν ακόμη και να υιοθετηθούν άμεσα από τους διαδίκους ιδιωτικών συμβάσεων. Αν και οι επιδιώξεις του Ομίλου για τις PECOL αντανάκλουν μερικές από αυτές τις φιλοδοξίες, τα υπόλοιπα είναι απλά ανεφάρμοστα στην περιοχή του συνεταιριστικού δικαίου. Πρώτον, η νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς επωφελείται ήδη από διεθνώς αναγνωρισμένες συνεταιριστικές αρχές που έχουν υπάρξει, σε διάφορες μορφές, για πάνω από έναν αιώνα. Οι επιδιώξεις του Ομίλου για τις PECOL αναπόφευκτα επωφελήθηκαν από εκείνη την ιστορία, η οποία περιγράφεται εν συντομία παρακάτω. Δεύτερον, η ακαδημαϊκή συζήτηση γύρω από την «περιγραφική» σε αντιπαράθεση με την «κανονιστική» χρήση του όρου αρχή, έχει επίσης επηρεάσει τις προσδοκίες του Ομίλου για τις PECOL, η οποία συζήτηση και το αποτέλεσμα της συζητούνται επίσης εν συντομία παρακάτω. Τρίτον, επικαλούμενοι την κατανόηση του αναγνώστη για τις δύο αυτές επιρροές, οι συγκεκριμένες επιδιώξεις και οι στόχοι του Ομίλου για τις PECOL περιγράφονται με περισσότερες λεπτομέρειες. Τέλος, θα αναφερθούν σοβαρότεροι λόγοι για τη δημιουργία των PECOL.

3.1 Μια Σύντομη Ιστορία για τις Αρχές της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας

Πολύ νωρίς, σε αντίθεση με πολλούς άλλους οικονομικούς παράγοντες, οι συνεταιριστικές οντότητες αναγνώρισαν ότι η δική τους προσέγγιση στην οικονομική δραστηριότητα ήταν μοναδική. Για να ορίσουν

¹⁵ Οι εθνικές εκθέσεις αυτές είναι εκτεταμένες και παρέχουν μια πολύ πλούσια παρουσίαση της εθνικής νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς. Όπως το έργο PECOL, είναι δομημένες σε πέντε τίτλους, όπως αναφέρονται ανωτέρω. Ως εκ τούτου, είναι πολύτιμες καθαυτές, και θα αποτελέσουν μέρος του βιβλίου. Ακόμη και αν ο στόχος της ομάδας ήταν ανέκαθεν η δημιουργία PECOL, και η συλλογική εργασία επικεντρωνόταν μόνο σε αυτό, η ατομική εργασία που έχει παραχθεί θα διευκολύνει επίσης τη διάδοση της συνεταιριστικής νομοθεσίας.

¹⁶ Αυτές οι πρόσωπο με πρόσωπο συζητήσεις έγιναν κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων που αναφέρονται ανωτέρω, υποσημείωση 8.

καλύτερα και να ενθαρρύνουν τη χρήση της διαφορετικής οικονομικής τους προσέγγισης, δημιούργησαν ένα όργανο στο οποίο τα μέλη των συνεταιρισμών (οι ονομαζόμενοι συνεταιριστές) θα μπορούσαν να συζητούν μεταξύ τους την κατάλληλη οργάνωση και λειτουργία των συνεταιριστικών φορέων και να προωθούν τη χρήση και τον πολλαπλασιασμό τους. Έτσι, το 1895, γεννήθηκε η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (Συμμαχία) (ICA). Ένας από τους κύριους στόχους της ήταν η δημιουργία μιας κοινής ταυτότητας για τους συνεταιρισμούς σε όλο τον κόσμο¹⁷. Μετά από έντονη συζήτηση,¹⁸ η ICA, τελικά, εξέδωσε και δημοσίευσε μια σειρά από αρχές, στηριζόμενες γενικά σε εκείνες της Δίκαιης Κοινωνίας των Σκαπανέων της πόλης Rochdale¹⁹, που απέβλεπαν στην περιγραφή της δομής και της διαχείρισης των συνεταιρισμών σε διεθνές επίπεδο.²⁰

Το συνεταιριστικό πρότυπο δεν έμεινε βέβαια στάσιμο κατά τη διάρκεια του αιώνα που ακολούθησε. Υπέστη σημαντικές αλλαγές με την πάροδο του χρόνου. Ως αποτέλεσμα, οι Αρχές της ICA υπέστησαν μια σειρά αναθεωρήσεων. Η τελευταία εκδοχή εγκρίθηκε το 1995²¹ και παραμένει η λυδία λίθος για τους συνεταιρισμούς σε όλο τον κόσμο. Μέσα από αυτές τις διαφορετικές επαναλήψεις, άλλαξε όχι μόνο το περιεχόμενο των αρχών της ICA. Άλλαξαν και οι λειτουργίες τους επίσης. Το 1937, για παράδειγμα, ορισμένες από τις αρχές ICA ήταν υποχρεωτικές ή θεωρούνταν ως καθοριστικά κριτήρια για μια συνεταιριστική οντότητα. Κατά τα επόμενα χρόνια, ωστόσο, ορισμένες από τις αρχές της ICA έγιναν απλώς συμβουλευτικές ή αντανάκλασαν μια προσπάθεια να περιγραφούν οι κοινοί παρονομαστές των τότε σύγχρονων συνεταιρισμών²². Βεβαίως, τέτοιες αλλαγές στο περιεχόμενο και τη λειτουργία αντανάκλουν τη σχετική κατάσταση και τη δύναμη της ICA στην πορεία του χρόνου, αλλά είναι επίσης αρκετά εκφραστικές στην προσπάθεια ορισμού της φύσης των ίδιων των Αρχών ως περιγραφικών αρχών.

Μία από τις πιο αξιοσημείωτες πτυχές των αρχών της ICA είναι ο διεθνής χαρακτήρας τους. Στην πραγματικότητα, έχουν γίνει σημείο αναφοράς για τα συνεταιριστικά χαρακτηριστικά για τη διεθνή κοινότητα. Το 2002, για παράδειγμα, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) υιοθέτησε τη Σύσταση 193 σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών²³, η οποία περιλαμβάνει τις αρχές αυτές²⁴, και αναφέρεται σε αυτές τις αρχές. Αν και η Σύσταση 193 δεν είναι νομικά δεσμευτική, εξακολουθεί να αντανάκλα μια σημαντική συμβολή στο αυξανόμενο σώμα της Διεθνούς Συνεταιριστικής νομοθεσίας²⁵. Επιπλέον, η περιφερειακή νομοθεσία έχει αναγνωρίσει ρητά ότι αντιπροσωπεύουν καθολικά αποδεκτές συνεταιριστικές αρχές²⁶.

3.2 Συνεταιριστικές Αρχές και Αρχές Συνεταιριστικού Δικαίου

Οι Ακαδημαϊκοί αρέσκονται να διαφωνούν για την πολυσημία του όρου Αρχές. Αν και η θεωρητική συζήτηση εξακολουθεί να μαινεται για τη διαφορά ανάμεσα σε ένα κανόνα και μια αρχή, η εθνική και η διεθνής νομοθεσία

¹⁷ <http://www.ica.coop/en/history-ica>

¹⁸ J.-F. Draperi, *La République cooperative*, Larcier, Bruxelles, 2012, ps. 155 s.

¹⁹ <http://www.cooperativegrocer.coop/articles/2004-01-09/co-op-principles-then-and-now-part-2>

²⁰ Για παράδειγμα, σημαντικές συζητήσεις έλαβαν χώρα σχετικά με τη θέση των μισθωτών στους συνεταιρισμούς: F. Espagne, "Principes coopératifs; Lesquels: Histoire et lecture des principes coopératifs selon l'alliance coopérative internationale", Paris, 2008 http://cediasbibli.org/opac/index.php?lvl=notice_display&id=38082

²¹ I. Macpherson, *Les principes coopératifs Vers le 21e siècle*, ICA εκδότης, Genève, 1996, A Chomel & C. Vienney, «La continuité au risque de l'irréalité», RECM, 1996, n ° 260.

²² F. Espagne, *παραπάνω*.

²³ ΔΟΕ προώθηση των συνεταιρισμών Σύσταση 2002 (193), http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193 (τελευταία επίσκεψη 19 Ιανουαρίου 2015).

²⁴ ΔΟΕ προώθηση των συνεταιρισμών Σύσταση 2002 (193), http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193 (τελευταία επίσκεψη 19 Ιανουαρίου 2015).

²⁵ H Henry, "The Contribution of the ILO to the Formation of Public International Cooperative Law", in S. Kott & J. Droux (επιμ.), *Globalizing social rights The International Labour Organization and beyond*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire, Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan, 2013, σ. 98.

²⁶ Acte uniforme sur les sociétés coopératives, adopté par l'Organisation pour l'harmonisation en Afrique du droit des affaires, 2010, Art. 6.

(βλέπε, π.χ., το καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου²⁷), καθώς και οι πρότυποι νόμοι (βλέπε, π.χ., το κοινό ευρωπαϊκό Δίκαιο Πωλήσεων²⁸), χρησιμοποιούν τον όρο αρχή χωρίς να αναφέρεται με σαφήνεια ποιες από τις πιθανές σημασίες εννοούνται²⁹.

Παρ' όλα αυτά, για τον Όμιλο, ο καθορισμός των αρχών από τους ακαδημαϊκούς φέρνει αναγκαστικά μια επιστημολογική ασάφεια. Η πιο σημαντική διάκριση περιστρέφεται γύρω από τις περιγραφικές και κανονιστικές σημασίες του όρου. Μερικές φορές, ο όρος αρχή προορίζεται να σημαίνει ένα γενικό χαρακτηριστικό που περιγράφεται από τους ακαδημαϊκούς (δηλαδή, περιγραφικές αρχές), ενώ άλλες φορές, ο όρος αναφέρεται στην πραγματική πηγή δικαίου (δηλαδή, κανονιστικές αρχές). Προφανώς, μια τέτοια διάκριση θα πρέπει να αναλυθεί πλήρως, διότι τέτοιες γενικότητες μπορεί να είναι η τελική βάση για τους νομικούς προσδιορισμούς, αλλά μια τέτοια ανάλυση είναι πέρα από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος έργου. Αρκεί να πούμε ότι, για τους σκοπούς του έργου PECOL, η σημαντική πτυχή της διαφοράς μεταξύ των περιγραφικών και κανονιστικών χρήσεων του όρου αρχές είναι να διακρίνει τον εν γένει περιγραφικό χαρακτήρα των Αρχών της ICA από τον εν γένει κανονιστικό χαρακτήρα της PECOL. Οι αρχές του έργου PECOL είναι, στην πραγματικότητα, μετα-αρχές. Ενώ οι αρχές της ICA περιγράφουν τον πραγματικό τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι συνεταιρισμοί, το έργο PECOL περιγράφει πρότυπα συνεταιριστικού νόμου. Με άλλα λόγια, το έργο PECOL δεν επιδιώκει να περιγράψει την οργάνωση ή τη διαχείριση των συνεταιρισμών, αλλά μάλλον τους διάφορους κανόνες που διέπουν αυτούς τους συνεταιρισμούς, συμπεριλαμβανομένης της οργάνωσης και διαχείρισής τους. Σίγουρα, όμως, η διάκριση αυτή μετριάζεται από το γεγονός ότι οι δύο έννοιες - η περιγραφική και η κανονιστική - δεν μπορεί ποτέ να είναι εντελώς διαχωρισμένες. Από τη μία πλευρά, οι Αρχές της ICA βασίζονται, τουλάχιστον εν μέρει, στον τρόπο που η εθνική νομοθεσία ρυθμίζει τους συνεταιρισμούς. Από την άλλη πλευρά, το έργο PECOL αναφέρεται κατ' ανάγκη στον τρόπο με τον οποίο οι συνεταιρισμοί είναι οργανωμένοι και λειτουργούν στην πράξη. Η διαφορά, για το έργο PECOL, είναι ότι υπάρχει πάντα μια νομοθεσία που παρεμβαίνει και διασφαλίζει την εφαρμογή των αρχών της από τη συνεταιριστική οντότητα.

3.3 Οι απώτεροι στόχοι του Έργου PECOL

Όπως και μερικά από τα άλλα σύνολα των ευρωπαϊκών αρχών³⁰, οι απώτεροι στόχοι του έργου PECOL έχουν περιλάβει τη δημιουργία είτε ενός συνόλου σύγχρονων αρχών που να υπάρχουν παράλληλα με την ευρωπαϊκή ή εθνική νομοθεσία (π.χ. *lex mercatoria*) ή ένα σύνολο αρχών που πρέπει να εφαρμόζονται απευθείας από ιδιώτες και από νομικά πρόσωπα (π.χ., τα συμβαλλόμενα μέρη). Σίγουρα, το έργο PECOL δεν αποτελεί εναλλακτική λύση στην υφιστάμενη νομοθεσία, η οποία είναι υποχρεωτική, αλλά μπορεί να αποτελέσει ένα πολλά υποσχόμενο πρότυπο. Ωστόσο, ο Όμιλος δεν προσδοκούσε το έργο PECOL να προωθήσει περαιτέρω τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του συνεταιριστικού νόμου³¹. Φυσικά, ο Όμιλος πιστεύει ότι το έργο PECOL πρέπει πάντως να χρησιμεύσει ως κατάλληλη λυδία λίθος σε σχέση με την εφαρμογή ή / και την αναμόρφωση του ισχύοντος κανονισμού της ΕΣΕ (SCE) και της συνδεδεμένης με αυτόν νομοθεσίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Αλλά ο κανονισμός για τη SCE και η νομοθεσία που θεσπίστηκε κατ' εφαρμογή της είναι

²⁷ Καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου, άρθρο 38 1. Γ, το οποίο αναφέρεται σε «γενικές αρχές του δικαίου που αναγνωρίζονται από τα πολιτισμένα έθνη».

²⁸ Η λέξη αρχή χρησιμοποιείται στον κανονισμό σχετικά με τη θέσπιση κοινού ευρωπαϊκού δικαίου των πωλήσεων που προτείνει η Επιτροπή (COM (2011) 635), Άρθρο 4, για τον προσδιορισμό των πηγών του δικαίου που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να καλυφθούν τα κενά.

²⁹ Y. Adar & P. Sirena, “Principles and rules in the emerging contract law: from the PECL to the CESL, and beyond”, *European review of contract law*, 2013, p. 1-37; B. Pozzo, « Les principes directeurs en droit comparé », *Revue des contrats*, 2013, 400.

³⁰ See footnote [re Lando's goals] ____, supra

³¹ Το έργο PECOL δεν μπορεί να ενισχύσει το διασυνοριακό εμπόριο και την ενιαία αγορά, καθώς οι συνεταιρισμοί συνήθως είναι, από τη φύση τους, ένα τοπικό φαινόμενο. Οι περισσότεροι από αυτούς μπορεί να είναι τοπικοί, αλλά ακόμα και τότε κατά καιρούς συνεργάζονται πέρα από τα σύνορα, και άλλοτε έχουν μέλη και από τις δύο πλευρές των συνόρων. Παρ' όλα αυτά, απέχουν πολύ από τα θέματα που προκύπτουν από τη μεταφορά της έδρας στο εταιρικό δίκαιο.

επαρκής. Κατά τον Όμιλο, περαιτέρω νομοθεσία της ΕΕ ούτε επιδιώκεται ούτε είναι επιθυμητή. Καθώς οι συνεταιρισμοί έχουν πάντα καθιερώσει οι ίδιοι τον τρόπο λειτουργίας τους, μια εναρμόνιση εκ των άνω προς τα κάτω δεν θα είχε νόημα. Επειδή γραπτές συνεταιριστικές αρχές έχουν υπάρξει για πολλά χρόνια, τυχόν αποκλίσεις από αυτές που υιοθετήθηκαν από κράτη μέλη που έχουν ήδη συνεταιριστική νομοθεσία μπορούν να θεωρηθούν μόνο σκόπιμες (δηλαδή, μια πολιτική επιλογή να διαφέρουν). Στο βαθμό που άλλα κράτη μέλη δεν έχουν τέτοια νομοθεσία (συνήθως χώρες της Ανατολικής Ευρώπης), προσπάθειες εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας τους θα είχαν μικρή ή καμία αξία. Παρ' όλα αυτά, η δημιουργία ενός συνόλου αρχών παρέχει ένα υπόδειγμα, το οποίο προσφέρει μια εργαλειοθήκη, και επιπλέον προβάλλει τις πιο ελπιδοφόρες κατευθύνσεις για το μέλλον³².

Για το σκοπό αυτό, στόχος του έργου PECOL είναι να προσφέρει μια καλύτερη κατανόηση των συνεταιρισμών, καθώς και των νομικών αρχών επί των οποίων στηρίζονται τέτοιες οντότητες, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τις δυνατότητές τους. Ο Όμιλος αναγνώρισε, ωστόσο, ότι η υφιστάμενη κατάσταση των αρχών της συνεταιριστικής νομοθεσίας δεν είναι πάντα επαρκής για να καθορίσει τι είναι οι συνεταιρισμοί, και πολύ λιγότερο τι θα μπορούσαν να είναι, στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Πάρα πολλά ερωτήματα σχετικά με τους συνεταιρισμούς παραμένουν αναπάντητα, παρά τις διάφορες εκδοχές των αρχών της ICA. Ο Όμιλος αναγνώρισε ότι χρειάζεται μια σύγχρονη, συντονισμένη προσέγγιση για τους συνεταιρισμούς του 21ου αιώνα. Αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι η ομάδα πίστευε ότι υπάρχει ανάγκη για θεμελιώδεις αλλαγές στις αρχές της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Αντίθετα, η Ομάδα αναμένει το έργο PECOL να αποτελέσει ένα συνεκτικό σύνολο συνεταιριστικού δικαίου (κανόνες ή / και κατευθυντήριες αρχές), προσαρμοσμένο στις σημερινές ανάγκες. Συναφώς, οραματίζεται τη χρήση του έργου PECOL ως οδηγού για την επέκταση και τη μεταρρύθμιση του συνεταιριστικού δικαίου σε όλη την Ευρώπη, και πέραν αυτής, και ως γενικό προσανατολισμό και μια σειρά από καθιερωμένες βέλτιστες πρακτικές τόσο για τους νομοθέτες που υιοθετούν νέα διευρυμένα και αναθεωρημένα νομοθετήματα όσο και για τα δικαστήρια που ερμηνεύουν τη συνεταιριστική νομοθεσία.

Αν και το έργο PECOL είναι σαφώς περιγραφικό (και κάθε επιστημονική εργασία πρέπει να είναι), έχει επίσης ένα κανονιστικό στοιχείο. Στο βαθμό που η Ομάδα διαπίστωσε ομοφωνία σχετικά με ορισμένες αρχές συνεταιριστικής νομοθεσίας, τις ενέταξε στο έργο PECOL. Όταν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με εναλλακτικές λύσεις σε ένα συγκεκριμένο θέμα συνεταιριστικής νομοθεσίας, το έργο PECOL επιλέγει την πιο κατάλληλη μεταξύ τους για τους σύγχρονους συνεταιρισμούς. Και, στο βαθμό που καμία υφιστάμενη αρχή δεν αναφέρεται στο συγκεκριμένο ερώτημα, το έργο PECOL προτείνει μια κατάλληλη, σύγχρονη λύση, σύμφωνη με το γενικό προσανατολισμό του. Τίποτα λιγότερο δεν θα μπορούσε να προσφέρει ένα συνεκτικό σύνολο κανόνων και αρχών για σύγχρονους ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς του 21ου αιώνα. Παρ' όλα αυτά, το έργο PECOL δεν μπορεί, τελικά, να ισχυριστεί ότι είναι κανονιστικό με την πιο αγνή έννοια αυτού του όρου, καθώς το PECOL δεν προφασίζεται ότι καταρτίζει νόμο. Το νομοθετικό έργο αφήνεται στο νομοθετικό σώμα. Στην καλύτερη περίπτωση, το PECOL αντιπροσωπεύει "ενδοτικό δίκαιο".

3.4 Τρεις λόγοι για την ανάληψη του έργου PECOL

3.4.1 Το έργο PECOL ως νομική συνεταιριστική ταυτότητα

³² Σημαντικά και αξιόλογα ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα στην περιοχή του συνεταιριστικού δικαίου. Για παράδειγμα, ποια είναι η σχέση μεταξύ των συμφερόντων των μελών και του γενικού συμφέροντος; Πώς πρέπει να αντιμετωπίζονται οι συναλλαγές ενός συνεταιρισμού με μη-μέλη; Πώς πρέπει να αντιμετωπίζονται οι συναλλαγές των συνεταιρισμών μέσω θυγατρικών; Ποια είναι η σχέση ανάμεσα ή / και ποιες συνδέσεις υπάρχουν μεταξύ συνεταιριστικού δικαίου και εταιρικού δικαίου; Δεν τα συζητούμε αυτά στην παρούσα εισαγωγή. Αυτά θ' αποτελέσουν μέρος του έργου PECOL.

Οι δεσμοί μεταξύ των αρχών και της ταυτότητας είναι προφανείς, μέσω του λεκτικού της ICA που προσδιορίζει τις δηλώσεις της: συνεταιριστική ταυτότητα, αξίες και αρχές. Συνεπώς, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, το έργο PECOL αναφέρεται στη συνεταιριστική ταυτότητα. Όμως, η σχέση αυτή δεν αποτελεί κίνδυνο, και ο καθορισμός μιας συνεταιριστικής ταυτότητας είναι σίγουρα ένας από τους κύριους λόγους για την ανάληψη του έργου PECOL. Έχουμε αναφέρει ότι οι συνεταιριστικοί νόμοι, με την ποικιλομορφία και τις αντιφάσεις τους, δεν έχουν οδηγήσει σε μια σαφή συνεταιριστική ταυτότητα. Ούτε οι συνεταιριστικές αρχές που έχουν θεσπιστεί από την ICA το κάνουν, δεδομένου ότι είναι πάρα πολύ γενικές³³. Ωστόσο, είναι εξαιρετικής σημασίας ο ακριβής προσδιορισμός αυτής της ταυτότητας, δεδομένου ότι είναι ο μόνος λόγος για τον οποίο οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να υπάγονται σε συγκεκριμένη ρύθμιση. Δεν παραβιάζεται καμία μυστικότητα αν λεχθεί ότι ορισμένες συνεταιριστικές πρακτικές καθώς και ορισμένες νομοθεσίες, έχουν αποδυναμώσει τις διαφορές μεταξύ των συνεταιρισμών και των εταιρειών, και αυτό μπορεί να περιγραφεί ως εταιρικοποίηση των συνεταιρισμών ή, πιο θετικά, ως υβριδισμός. Ως μελετητές της νομοθεσίας, δεν έχουμε άποψη για τις ευκαιρίες που ανοίγουν οι εξελίξεις αυτές, αλλά μπορούμε να πούμε ότι θα δώσουν επιχειρήματα για την κατάργηση των ειδικών νομικών κανόνων για τους συνεταιρισμούς.

Αυτό είναι ακριβώς το κίνητρο της απόφασης του ΔΕΚ του 2009³⁴. Αυτή η υπόθεση στηρίχθηκε στη συνεταιριστική ταυτότητα, η οποία θέτει ορισμένους περιορισμούς σχετικά με το συνεταιρισμό, γεγονός που νομιμοποιεί τα φορολογικά πλεονεκτήματα³⁵. Ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό να δηλωθεί μια σαφής και σύγχρονη συνεταιριστική ταυτότητα. Το έργο PECOL, ως έκφραση των μεγάλων εξελίξεων των συνεταιριστικών κανόνων, στηριζόμενο σε συγκριτικές προοπτικές, μπορεί να προσφέρει τη λειτουργία αυτή.

3.4.2 Το έργο PECOL ως πρότυπο για άλλες επιχειρήσεις

Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο το έργο PECOL είναι χρήσιμο αυτή τη στιγμή είναι ότι ο συνεταιριστικός νόμος μπορεί να είναι ένα πρότυπο. Ήδη χρησιμοποιείται ως τέτοιο, έστω και σιωπηρώς, όταν μερικές από τις τεχνικές του περιλαμβάνονται στις εταιρείες κοινοτικού συμφέροντος. Η συνεισφορά είναι, μερικές φορές, ρητή, όπως συμβαίνει με τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς στην Ιταλία, οι οποίοι επέλεξαν το συνεταιριστικό πλαίσιο για τη ρύθμιση των κοινωνικών επιχειρήσεων. Ακόμη και η βελγική "société à finalité sociale", η οποία αποσκοπούσε στην ενθάρρυνση της επιδίωξης κοινωνικού στόχου σε οποιαδήποτε εταιρεία, δεν βρήκε καμία άλλη λύση για να οριστεί ο νέος όρος. Η στιγμή είναι κρίσιμη σε μια ευρωπαϊκή προοπτική, δεδομένου ότι η Επιτροπή, μετά από μια δεκαετία αδιαφορίας, φαίνεται να επανεξετάζει την κοινωνική οικονομία. Έχει ήδη αρχίσει να κάνει κάποιους κανονισμούς και, ως εκ τούτου, να ορίζει, τουλάχιστον έμμεσα, την κοινωνική επιχείρηση. Η έμφαση δίνεται, όλο και περισσότερο, στην ιδιαιτερότητα του αντικειμένου της επιχείρησης, η οποία θα τη διαφοροποιεί από τις εταιρείες. Όμως, οι συνεταιρισμοί έχουν άλλο πεδίο, με βάση τη διάρθρωση της επιχείρησης. Για να υπάρχει ευκαιρία επηρεασμού των επιλογών της ΕΕ, είναι απαραίτητο να παρουσιασθεί μια σαφής ταυτότητα, συμβατή με τις μελλοντικές ανησυχίες. Εδώ, πάλι, το PECOL θα

³³ Ωστόσο, η ICA έχει επίγνωση του προβλήματος και έδωσε εντολή σε μια "επιτροπή αρχών" να συντάξει ένα καθοδηγητικό σημείωμα, προκειμένου να διαμορφώσουν τους πυλώνες της ταυτότητας, ισχυροποιώντας τη συνεταιριστική διαφορά.

³⁴ Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 11.

³⁵ Αυτή είναι η περίπτωση, μέσω του καθορισμού των δικαιούχων του Ευρωπαϊκού Ταμείου για την κοινωνική επιχειρηματικότητα: Règlement (UE) n ° 346/2013 du Parlement européen et du Conseil relatif aux Fonds d'entrepreneuriat social Européens, άρθρο 3.

μπορούσε να προσφέρει τη λειτουργία αυτή.

3.4.3 Το έργο PECOL ως εργαλείο για να τεθεί σε ακαδημαϊκές συζητήσεις

Τέλος, το έργο PECOL είναι μια ευκαιρία να βγει από την απομόνωση η συνεταιριστική νομοθεσία. Η διεθνής ακαδημαϊκή κοινότητα δεν έχει απολύτως κανένα ενδιαφέρον για την συνεταιριστική νομοθεσία. Σε εθνικό επίπεδο, μόνο η Γερμανία, η Ιταλία και η Ισπανία μπορούν να διεκδικήσουν μια επιστημονική παράδοση σε αυτό το θέμα. Μέχρι τώρα, η συνεταιριστική νομοθεσία συζητείται κυρίως μεταξύ των συνεταιριστών, ή των συνεταιριστικών ιδρυμάτων, όταν δεν καταρτίζεται από αυτούς. Η καθιέρωση των ευρωπαϊκών αρχών, αν δεν θεωρείται ως μίμηση, θα μπορούσε να φωτίσει τον πλούτο της συνεταιριστικής νομοθεσίας και των ειδικών μηχανισμών της.

Αυτό δεν είναι μόνο το ενδιαφέρον των ερευνητών της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Τρέχουσες συζητήσεις σχετικά με τις εταιρείες, μετά την οικονομική κρίση και τις συνέπειές της, θα μπορούσαν αναμφίβολα να επωφεληθούν από την καλύτερη γνώση της συνεταιριστικής νομοθεσίας³⁶. Αυτό απαιτεί, από τους μελετητές της συνεταιριστικής νομοθεσίας, να τηρούν κάποια απόσταση από τα συνεταιριστικά ιδρύματα. Φυσικά, οι συζητήσεις πρέπει να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν, δεδομένου ότι το δίκαιο πρέπει να είναι στενά συνδεδεμένο με την πραγματικότητα. Όμως, οι ερευνητές του συνεταιριστικού δικαίου δεν μπορεί να είναι οι υποστηρικτές των συνεταιρισμών στον ακαδημαϊκό χώρο³⁷. Φυσικά, θα προβάλλουν τον πλούτο του συνεταιριστικού δικαίου, αλλά αυτό απέχει πολύ από την υποστήριξη των ίδιων των συνεταιρισμών.

³⁶ Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι μια προσπάθεια, από έναν καθηγητή νομικής να αναλύσει την εταιρεία ως κοινωνία, ακόμη και αν αναφέρεται μία φορά σε συνεταιρισμό, δεν κάνει χρήση του συνεταιριστικού νόμου: S. Deakin, , “The corporation as commons: rethinking property rights, governance and sustainability in the business enterprise”, Queen’s La Journal, 2012, 339-381, spec. p. 352

³⁷ Μερικές φορές, τα συνεταιριστικά ιδρύματα το περιμένουν, ακόμη και όταν δεν επενδύουν θετικά όπως κάνουν οι επιχειρήσεις. Είναι αξιοσημείωτο ότι, τουλάχιστον άμεσα, τα συνεταιριστικά ιδρύματα δεν έχουν στηρίξει οικονομικά το έργο αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ενότητα 1.1

(Ορισμός και στόχοι των συνεταιρισμών)

(1) Οι συνεταιρισμοί είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ασκούν κάθε οικονομική δραστηριότητα χωρίς κέρδος ως τελικό σκοπό και

(α) κυρίως προς το συμφέρον των μελών τους, ως καταναλωτών, προμηθευτών ή εργαζομένων της συνεταιριστικής επιχείρησης («αμοιβαίοι συνεταιρισμοί»), ή

(β) κυρίως προς το γενικό συμφέρον της κοινότητας («συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος»).

(2) «Κέρδος ως απώτερος σκοπός» σημαίνει την πραγματοποίηση κερδών κατά κύριο λόγο για την καταβολή τόκων, μερισμάτων ή μπόνους για τα χρήματα που έχουν επενδυθεί ή κατατεθεί, ή έχουν δανεισθεί στο συνεταιρισμό ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο.

(3) Για τους σκοπούς της παραγράφου (1) (α), η «συνεταιριστική επιχείρηση» μπορεί να περιλαμβάνει μια δραστηριότητα που ασκείται από θυγατρική, εάν αυτό είναι αναγκαίο για την ικανοποίηση των συμφερόντων των μελών και τα μέλη του συνεταιρισμού διατηρούν τον απόλυτο έλεγχο της θυγατρικής.

(4) Οι συνεταιρισμοί πρέπει να περιλαμβάνουν στην καταχωρισμένη επωνυμία τους τη λέξη "συνεταιρισμός", "coop", ή κάτι παρόμοιο. Οι λέξεις «συνεταιρισμός», «coop» ή παρόμοια, δεν μπορεί να περιλαμβάνονται στην επωνυμία φορέων που δεν ιδρύθηκαν και δεν διοικούνται ως συνεταιρισμοί, σύμφωνα με τη συνεταιριστική νομοθεσία και τις παγκοσμίως αναγνωρισμένες συνεταιριστικές αξίες και αρχές.

Ενότητα 1.2

(Εφαρμοστέο δίκαιο και συνεταιριστικό καταστατικό)

(1) Οι συνεταιρισμοί που διέπονται από ειδικούς νόμους για την ειδική κατηγορία τους, υπόκεινται στο γενικό συνεταιριστικό νόμο μόνο στο βαθμό που αυτό είναι συμβατό με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους.

(2) Ως αυτόνομες οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί είναι ελεύθεροι να διοικούνται με βάση τα καταστατικά τους, εντός των ορίων του συνεταιριστικού νόμου. Γι' αυτό το σκοπό, στην έννοια «καταστατικό» περιλαμβάνονται τόσο η ιδρυτική πράξη όσο και το καταστατικό που αποτελεί το αντικείμενο χωριστού εγγράφου.

(3) Στην περίπτωση των θεμάτων που δεν ρυθμίζονται ή εν μέρει ρυθμίζονται από τον συνεταιριστικό νόμο και το καταστατικό του συνεταιρισμού, άλλοι νόμοι, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών νόμων, μπορεί να ισχύουν για τους συνεταιρισμούς μόνο στο βαθμό που είναι συμβατοί με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους.

Ενότητα 1.3

(Κριτήρια για την εγγραφή μελών)

- (1) Τα μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να είναι μέλη που συναλλάσσονται με τον συνεταιρισμό και μέλη που δεν συναλλάσσονται με αυτόν.
- (2) Συναλλασσόμενα μέλη είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε συναλλαγές με τον συνεταιρισμό ως καταναλωτές, προμηθευτές ή εργαζόμενοι της συνεταιριστικής επιχείρησης.
- (3) Μη συναλλασσόμενα μέλη είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, όπως είναι οι επενδυτές, οι εθελοντές, οι δημόσιοι φορείς, οι οποίοι δεν συμμετέχουν σε συνεταιριστικές συναλλαγές, αλλά ενδιαφέρονται για την επιδίωξη του συνεταιριστικού σκοπού.
- (4) Ένας συνεταιρισμός περιλαμβάνει πάντοτε όχι λιγότερα από δύο μέλη, τα οποία σε έναν αμοιβαίο συνεταιρισμό πρέπει να είναι συναλλασσόμενα μέλη.
- (5) Οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί μπορεί να δεχθούν ως μέλη μη συναλλασσόμενα μέλη μόνο εάν το καταστατικό τους το προβλέπει.
- (6) Το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί να καθιστά τη συμμετοχή ως μελών υποκείμενη σε εύλογους όρους, που σχετίζονται με συγκεκριμένο τύπο ή τον σκοπό του συνεταιρισμού, χωρίς διάκριση φύλου, κοινωνικής, εθνικής, φυλετικής, πολιτικής ή θρησκευτικής διάκρισης ή τεχνητούς περιορισμούς.

Ενότητα 1.4

(Συνεταιριστικές συναλλαγές)

- (1) Οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί επιδιώκουν το στόχο τους, κυρίως μέσω συνεταιριστικών συναλλαγών με τα συναλλασσόμενα μέλη, για την παροχή αγαθών, υπηρεσιών ή θέσεων εργασίας.
- (2) Κατά τη σύναψη και εκτέλεση των συνεταιριστικών συναλλαγών, οι συνεταιρισμοί οφείλουν να τηρούν την αρχή της ίσης μεταχείρισης των συναλλασσόμενων μελών.
- (3) Το συνεταιριστικό καταστατικό πρέπει να περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη συμμετοχή των συναλλασσόμενων μελών στις συνεταιριστικές συναλλαγές, ιδίως όσον αφορά την ελάχιστη έκταση ή / και το επίπεδο της συμμετοχής αυτής.
- (4) Με την επιφύλαξη κάθε άλλου ένδικου μέσου, αδυναμία του συναλλασσόμενου μέλους ή του συνεταιρισμού να συμμετάσχουν σε συνεταιριστικές συναλλαγές, αποτελεί επαρκή λόγο αντίστοιχα για διαγραφή ή αποχώρηση μέλους.

Ενότητα 1.5

(Συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη)

- (1) «Συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη» είναι οι συναλλαγές μεταξύ των συνεταιρισμών και μη μελών για την παροχή αγαθών, υπηρεσιών ή θέσεων εργασίας του ίδιου είδους με αυτές που παρέχονται στα συναλλασσόμενα μέλη.

(2) Με την επιφύλαξη της Ενότητας 1.4 (1), οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί μπορούν να συμμετάσχουν σε συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη, εκτός αν το καταστατικό τους προβλέπει διαφορετικά.

(3) Οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί που ασκούν συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη, παρέχουν σε αυτά τα μη μέλη την επιλογή να καταστούν συναλλασσόμενα μέλη και τα ενημερώνουν σχετικά με τη δυνατότητα αυτή.

(4) Όταν οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί πραγματοποιούν συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη, οφείλουν να τηρούν χωριστό λογαριασμό των εν λόγω συναλλαγών. Συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος μπορούν επίσης να πράττουν το ίδιο.

(5) Τα κέρδη από συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη διατίθενται στα αδιανέμητα αποθεματικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Ενότητα 2.1 **(Γενικές αρχές της συνεταιριστικής διακυβέρνησης)**

(1) Οι συνεταιρισμοί διοικούνται και ελέγχονται από τα μέλη τους ή για λογαριασμό των μελών τους, τα οποία έχουν απόλυτο δημοκρατικό έλεγχο μέσω του συστήματος διακυβέρνησής τους.

(2) Η συνεταιριστική διακυβέρνηση αντικατοπτρίζει τον συνιδιόκτητο, δημοκρατικά ελεγχόμενο και αυτόνομο χαρακτήρα των συνεταιρισμών. Διευκολύνει τη λειτουργία βασιζόμενη σε διεθνώς αναγνωρισμένες συνεταιριστικές αξίες και αρχές, συμπεριλαμβανομένης της συνεταιριστικής κοινωνικής ευθύνης.

(3) Στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς, τα όργανα διακυβέρνησης είναι δομημένα έτσι ώστε να ασκούν οικονομικές δραστηριότητες, κυρίως προς το συμφέρον των συναλλασσόμενων μελών τους. Σε συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος, είναι δομημένα για να ασκούν δραστηριότητες κατά κύριο λόγο προς το γενικό συμφέρον της κοινότητας.

(4) Οι συνεταιριστικές δομές διακυβέρνησης μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με:

(α) το μέγεθος και το είδος της συνεταιριστικής επιχείρησης,

(β) τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται και

(γ) αν πρόκειται για έναν αμοιβαίο ή ένα γενικού συμφέροντος συνεταιρισμό.

(5) Οι συνεταιριστικές δομές διακυβέρνησης πρέπει να διασφαλίζουν πάντα τη συνεταιριστική αυτονομία και τον έλεγχο από τας μέλη.

Ενότητα 2.2 **(Ελεύθερη συμμετοχή)**

(1) Με την επιφύλαξη της ενότητας 1.3, η συμμετοχή μελών σε συνεταιρισμό πρέπει να είναι ελεύθερη σε κάθε πρόσωπο ικανό και πρόθυμο να αποδεχθεί τις ευθύνες του μέλους.

(2) Το συνεταιριστικό καταστατικό πρέπει να εξασφαλίζει ότι:

α) τις αιτήσεις εγγραφής χειρίζεται ένα καθορισμένο όργανο εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος,

β) αναφέρονται οι λόγοι απόρριψης,

γ) οι αιτούντες μπορούν να προσφύγουν στη συνέλευση των μελών, εάν είναι διαφορετικό το όργανο που απέρριψε την αίτηση, και

δ) ο αιτών έχει το δικαίωμα ακρόασης πριν ληφθεί απόφαση επί της προσφυγής.

(3) Κανείς δεν έχει ένα νόμιμα εκτελεστό δικαίωμα να εγγραφεί σε συγκεκριμένο συνεταιρισμό. Ο φορέας που είναι υπεύθυνος για την εγγραφή ή / και ο φορέας ελέγχου που αναφέρεται στην ενότητα 4.3 πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η συμμετοχή είναι ελεύθερη σύμφωνα με την παράγραφο (1).

(4) Το συνεταιριστικό καταστατικό ορίζει τους λόγους και τη διαδικασία λήξης της ιδιότητας του μέλους από οποιοδήποτε μέρος. Θα πρέπει να ασχολείται, ιδίως, με:

(α) την περίοδο προειδοποίησης που απαιτείται,

(β) οποιαδήποτε προσαρμογή της εισφοράς στο κεφάλαιο ή άλλες οικονομικές ρυθμίσεις, και

(γ) άλλες συνέπειες της καταγγελίας.

(5) Η λήξη της ιδιότητας του μέλους εκ μέρους του συνεταιρισμού θα πρέπει να προϋποθέτει ότι:

(α) το μέλος έχει το δικαίωμα να παρουσιάζει την άποψή του, πριν ληφθεί η απόφαση

(β) το μέλος έχει το δικαίωμα να ενημερωθεί για τους λόγους της εναντίον του απόφασης, και

(γ) το μέλος έχει το δικαίωμα να απευθυνθεί στη συνέλευση των μελών κατά της αρνητικής απόφασης και να ασκήσει οποιοδήποτε άλλο ένδικο μέσο.

Ενότητα 2.3

(Υποχρεώσεις και δικαιώματα των μελών)

(1) Οι υποχρεώσεις των συναλλασσόμενων μελών περιλαμβάνουν:

(α) τη συμμετοχή σε συνεταιριστικές συναλλαγές σε έναν ελάχιστο βαθμό και / ή επίπεδο, όταν εφαρμόζεται σύμφωνα με την ενότητα 1.4 (3),

(β) την εισφορά κεφαλαίου, όπου ισχύει, σύμφωνα με τις Ενότητες 3.2 (1) και 3.2 (2),

(γ) ένα ελάχιστο επίπεδο συμμετοχής στη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού,

(δ) τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση που παρέχεται για τα μέλη και

(ε) άλλες υποχρεώσεις που επιβάλλονται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού, οι οποίες μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να περιλαμβάνουν την υποχρέωση να καλύπτουν ένα μέρος των υποχρεώσεων ή ζημιών του συνεταιρισμού.

(2) Οι υποχρεώσεις των μελών-επενδυτών περιλαμβάνουν την παροχή συγκεκριμένου κεφαλαίου, αλλά δεν περιλαμβάνουν τη συμμετοχή στη διακυβέρνηση. Στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς, τα μέλη-επενδυτές πρέπει να σέβονται τα όρια του ρόλου τους και την ανάγκη τα συναλλασσόμενα μέλη να ελέγχουν τον συνεταιρισμό.

(3) Το καταστατικό του συνεταιρισμού γενικού συμφέροντος πρέπει να αναφέρει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συναλλασσόμενων μελών, συμπεριλαμβανομένων των διαφορετικών ρόλων των διαφόρων ομάδων κατά την επιδίωξη του γενικού συμφέροντος της κοινότητας.

(4) Τα συναλλασσόμενα μέλη έχουν τα εξής επιμέρους δικαιώματα:

(α) να μετέχουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση που προσιδιάζει στο ρόλο τους στο συνεταιρισμό,

(β) να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού τους, κατ' αρχήν, με την παρουσία και την πλήρη προσωπική συμμετοχή στις συνελεύσεις ή δι' αντιπροσώπου, εάν είναι αναγκαίο,

(γ) να ψηφίζουν στις εκλογές για τα μέλη των οργάνων ή για οποιοδήποτε θέμα που αποφασίζεται με άμεση ψηφοφορία των μελών (σε μια συνεδρίαση, ηλεκτρονικά ή ταχυδρομικά),

(δ) να θέτουν υποψηφιότητα στις εκλογές,

(ε) να ζητούν και να λαμβάνουν οικονομικά και άλλα στοιχεία, όπως ορίζονται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού,

(στ) να λαμβάνουν όποια αποζημίωση αποφασίζεται για τις μερίδες τους, σύμφωνα με το καταστατικό του συνεταιρισμού, και

(ζ) κατά περίπτωση, να συμμετέχουν σε συνεταιριστικές συναλλαγές και να λαμβάνουν κάθε συνεταιριστική επιστροφή προβλεπόμενη από το συνεταιριστικό καταστατικό ή το νόμο, αφού αποφασισθεί από το αρμόδιο όργανο.

(5) Από κοινού με τον αριθμό των άλλων μελών που προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού, τα μέλη έχουν συλλογικό δικαίωμα:

(α) να λαμβάνουν ή να ζητούν οποιαδήποτε πληροφορία που απαιτείται για την εκπλήρωση του ρόλου των μελών στο συνεταιρισμό τους,

(β) να προτείνουν υποψηφίους για την εκλογή μελών του διοικητικού συμβουλίου ή αντιπροσώπων σε άλλο όργανο ή συνέλευση,

(γ) να ζητούν τη σύγκληση της συνέλευσης των μελών,

(δ) να προτείνουν ψηφίσματα ή να προσθέτουν θέματα στην ημερήσια διάταξη της συνέλευσης των μελών,

(ε) να ζητούν έλεγχο του συνεταιρισμού από την ελεγκτική αρχή της ενότητας 4.3,

(στ) σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού, να τροποποιούν το καταστατικό του συνεταιρισμού και να αναδιαρθρώνουν ή να διαλύουν τον συνεταιρισμό.

Ενότητα 2.4

(Δομές συνεταιριστικής διακυβέρνησης: άμεσος έλεγχος από τα μέλη)

(1) Οι συνεταιριστικές δομές διακυβέρνησης πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μέλη ελέγχουν δημοκρατικά τον συνεταιρισμό και μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στη χάραξη πολιτικής και στις σημαντικές αποφάσεις, κατ' αρχήν με βάση τη μία ψήφο ανά μέλος.

(2) Εκτός αν το καταστατικό του συνεταιρισμού ορίζει διαφορετικά,

(α) σε μικρούς συνεταιρισμούς όλα τα μέλη συμμετέχουν άμεσα στη λήψη κάθε απόφασης, και

(β) σε άλλους συνεταιρισμούς, η διακυβέρνηση επιμερίζεται μεταξύ μιας δομής ή οργάνου που παρέχει στα μέλη απόλυτο έλεγχο της οργάνωσης (η «συνέλευση των μελών») και ένα ή περισσότερα συμβούλια ή επιτροπές, υπεύθυνες για την καθημερινή διαχείριση, που λογοδοτούν στα μέλη.

(3) Οι αρμοδιότητες των οργάνων λήψης αποφάσεων του συνεταιρισμού είναι είτε:

(α) καθορισμένες από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού, ή

(β) μπορεί να εκχωρηθούν από τη συνέλευση των μελών με βάση την ανακλητή εξουσιοδότηση.

(4) Η συνέλευση των μελών μπορεί να οργανωθεί ως ενιαία ή ως περισσότερες χωριστές συνελεύσεις. Σε συνεταιρισμούς με ένα μεγάλο αριθμό ή μεγάλη διασπορά των μελών ή σε συνεταιρισμούς με διαφορετικές κατηγορίες μελών, το καταστατικό του συνεταιρισμού μπορεί να προβλέπει τομεακές συνελεύσεις, αντί της γενικής συνέλευσης, με τα μέλη να εκπροσωπούνται από αντιπροσώπους ή εκπροσώπους. Οι συνελεύσεις μπορεί να είναι με φυσική ή εικονική παρουσία των μελών.

(5) Η συνέλευση των μελών έχει την εξουσία να διορίζει και να παύει τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Η συνέλευση των μελών πρέπει να έχει την εξουσία να λαμβάνει θεμελιώδεις αποφάσεις. Θεμελιώδεις αποφάσεις είναι αποφάσεις για την αναδιάρθρωση ή διάλυση του συνεταιρισμού, για την τροποποίηση του καταστατικού, συμμετοχή σε νομικά πρόσωπα ή ομίλους ή για την ίδρυση θυγατρικών φορέων.

(6) Η συνέλευση των μελών:

(α) λαμβάνει και εξετάζει οικονομικά και άλλα στοιχεία σχετικά με την οικονομική και συνεταιριστική επίδοση του συνεταιρισμού, καθώς και τη δραστηριότητα και τα αποτελέσματα των εταιρειών ή άλλων φορέων στους οποίους συμμετέχει ο συνεταιρισμός, συμπεριλαμβανομένων των δομών συνεργασίας με άλλους συνεταιρισμούς,

(β) διορίζει και ανακαλεί τους οικονομικούς ελεγκτές,

(γ) εκλέγει και παύει τα μέλη ενός εκλεγμένου συμβουλίου ή επιτροπής, και

(δ) ασκεί οποιοσδήποτε άλλες αρμοδιότητες που ανατίθενται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού.

(7) Η ψηφοφορία στη συνέλευση των μελών είναι κατ' αρχήν με βάση τη μια ψήφο κατά μέλος, ανεξαρτήτως του κεφαλαίου που κατέχει κάθε μέλος.

(8) Όταν είναι απαραίτητο για την καλύτερη λειτουργία του συνεταιρισμού, το καταστατικό του συνεταιρισμού μπορεί να υιοθετεί την πολλαπλή ψήφο, η οποία δεν σχετίζεται με την συμμετοχή στο κεφάλαιο και συναρτάται, για παράδειγμα, με:

(α) συμμετοχή στις συνεταιριστικές συναλλαγές,

(β) τον αριθμό των μελών σε επιμέρους υποδιαιρέσεις, ή

(γ) η ισόρροπη εκπροσώπηση των διαφόρων ομάδων μελών.

(9) Όταν το συνεταιριστικό καταστατικό κάνει χρήση της ευχέρειας της παραγράφου (8), θα πρέπει σε κάθε περίπτωση τα μέλη επενδυτές ή μια μειοψηφία των συναλλασσόμενων μελών να μην ελέγχει τον συνεταιρισμό.

(10) Το σύνολο των ψήφων οποιουδήποτε συναλλασσόμενου μέλους δεν μπορεί ποτέ να υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσοστό του συνολικού αριθμού ψήφων σε οποιαδήποτε συνέλευση ψηφίζουν, όπως ορίζεται από το νόμο. Ωστόσο, τα μέλη επενδυτές μπορούν να έχουν πολλαπλές ψήφους, σύμφωνα με το κεφάλαιο, μέχρι ένα ανώτατο συνολικό ποσοστό ψήφων στη συνέλευση των μελών στην οποία ψηφίζουν, όπως ορίζεται από το νόμο.

(11) Η χρονικά επαρκής προειδοποίηση της ημερήσιας διάταξης που θα εξεταστεί, ο χρόνος και ο τόπος της συνέλευσης, εξασφαλίζουν ότι τα μέλη έχουν την ευκαιρία να μετάσχουν. Απαιτήσεις απαρτίας εξασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις δεν είναι μη αντιπροσωπευτικές του συνόλου των μελών.

(12) Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία του συνόλου των ψήφων, αλλά ειδικές πλειοψηφίες απαιτούνται για τις θεμελιώδεις αποφάσεις που ορίζονται στην παράγραφο (5), που γίνονται πάντα με βάση ένα μέλος, μία ψήφος.

(13) Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συγκαλούν ετήσιες συνελεύσεις των μελών. Το αρμόδιο όργανο μπορεί επίσης να συγκαλεί έκτακτες συνελεύσεις των μελών μεταξύ των ετήσιων συνελεύσεων. Θα πρέπει να το πράττει αυτό αν ένας ορισμένος αριθμός ή ποσοστό των μελών ή ένα όργανο που εξουσιοδοτείται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού ή ο ελεγκτικός φορέας της ενότητας 4.3 απαιτεί να το πράξει.

(14) Σε συνεταιρισμούς με ένα μεγάλο αριθμό ή μεγάλη διασπορά των μελών, ένα μικρότερο εκλεγμένο

όργανο μπορεί να εκτελεί το ρόλο της εποπτείας και του ελέγχου του οργάνου διοίκησης σε ένα μονιστικό σύστημα διοίκησης.

Ενότητα 2.5

(Δομές συνεταιριστικής διακυβέρνησης: διαχείριση και εσωτερικός έλεγχος)

(1) Οι λειτουργίες των συνεταιριστικών συμβουλίων (αν υπάρχουν) περιλαμβάνουν εκτελεστική διαχείριση, εκπροσώπηση και εποπτεία. Οι τρεις λειτουργίες μπορούν να εκτελούνται από ένα διοικητικό συμβούλιο («μονιστικό σύστημα») ή να επιμερίζονται ανάμεσα σε ένα εποπτικό συμβούλιο και ένα συμβούλιο μάνατζμεντ («δυναδικό σύστημα»). Η κατανομή των αρμοδιοτήτων θα πρέπει να καθορίζεται από το νόμο και το καταστατικό του συνεταιρισμού.

(2) Αρμοδιότητες εκτελεστικής διαχείρισης είναι όλες εκείνες που δεν ανατίθενται σε άλλο όργανο. Εκπροσώπηση σημαίνει την εξουσία εκπροσώπησης του συνεταιρισμού στις σχέσεις με τρίτους και σε νομικές διαδικασίες.

(3) Οι αρμοδιότητες της εκπροσώπησης και της εκτελεστικής διαχείρισης του συνεταιρισμού κατανέμονται στους εξής:

- (α) το διοικητικό συμβούλιο στο μονιστικό σύστημα ή
- (β) το συμβούλιο μάνατζμεντ στο δυναδικό σύστημα, ή
- (γ) ένα ή περισσότερα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή μάνατζερς.

Οι αρμοδιότητες αυτές μπορούν να ανατεθούν από εκείνους στους οποίους έχουν παραχωρηθεί, εκτός εάν το συνεταιριστικό καταστατικό ορίζει διαφορετικά.

(4) Η εποπτεία αναφέρεται στην οικονομική και κοινωνική επίδοση ενός συνεταιρισμού. Η λειτουργία αυτή αφορά την εσωτερική εποπτεία και την παρακολούθηση των εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των μάνατζερς. Στο δυναδικό σύστημα η εποπτεία και εκτελεστικές λειτουργίες αναλαμβάνονται από διαφορετικά όργανα. Στο μονιστικό σύστημα, υποεπιτροπές του διοικητικού συμβουλίου ή της συνέλευσης των μελών μπορεί να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς εποπτείας. Το οριζόμενο όργανο θα συνεργαστεί με εξωτερικούς ελεγκτές, όπως προβλέπεται στην Ενότητα 4.

(5) Η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου, ιδίως σε συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος, οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη σύνθεση των μελών του συνεταιρισμού, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της γεωγραφικής περιφέρειας ή της κατηγορίας των μελών. Σε περίπτωση που δεν έχουν εκλεγεί αναπληρωτές εκ των προτέρων, το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να έχει εξουσία να τοποθετεί μέλη για την πλήρωση κενών θέσεων προσωρινά εν αναμονή των εκλογών.

(6) Στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς η πλειοψηφία των μελών των διοικητικών και εποπτικών συμβουλίων πρέπει να είναι συναλλασσόμενα μέλη.

(7) Για το καταστατικό του συνεταιρισμού ο νόμος ορίζει:

- (α) τον μέγιστο και τον ελάχιστο αριθμό των μελών για κάθε συμβούλιο,
- (β) τη διάρκεια της θητείας και τυχόν όρια στον αριθμό των θητειών που μπορούν να επανεκλεγούν,
- (γ) οποιαδήποτε απαίτηση για την ισορροπία των δύο φύλων,
- (δ) τις διαδικασίες διορισμού ή εκλογής, και

(ε) τα προσόντα των υποψηφίων για τα συμβούλια, ξεχωριστά ή συνδυασμένα, δεν πρέπει να περιορίζουν αδικαιολόγητα το δημοκρατικό δικαίωμα των μελών να εκλέγουν ή να εκλέγονται ως μέλη συμβουλίου. Ο νόμος για το καταστατικό του συνεταιρισμού μπορεί επίσης να προβλέπει αιτίες για αποκλεισμό.

(8) Τα καθήκοντα των μελών των συμβουλίων του συνεταιρισμού και των μάνατζερ περιλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται με τις καθοριστικές αξίες, τις αρχές και τις πρακτικές των συνεταιρισμών καθώς και την υποχρέωσή τους να συμμορφωθούν με το νόμο και το καταστατικό του συνεταιρισμού και το καθήκον τους για εντιμότητα, αφοσίωση, καλή πίστη, φροντίδα και ικανότητα.

(9) Τα μέλη των συμβουλίων πρέπει να διαθέτουν ή να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα που αποδεικνύουν το κατάλληλο επίπεδο ικανότητας, ιδίως όσον αφορά τη φύση των συνεταιρισμών και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

(10) Η αποζημίωση (αν υπάρχει) των μελών των συμβουλίων αποφασίζεται από τη συνέλευση των μελών, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των συνεταιρισμών και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Ενότητα 2.6

(Δικαιώματα πληροφόρησης των μελών και απαιτήσεις διαφάνειας)

(1) Τα μέλη του συμβουλίου και τα διευθυντικά στελέχη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι ο συνεταιρισμός λειτουργεί με υψηλό επίπεδο διαφάνειας και θα δίδει στα μέλη επαρκείς σαφείς πληροφορίες που θα τους επιτρέπουν να ελέγχουν τον συνεταιρισμό.

(2) Ειδικότερα, θα διασφαλίζουν ότι οι πλήρεις ετήσιοι λογαριασμοί και, αν είναι σκόπιμο, ενοποιημένοι λογαριασμοί καταρτίζονται, ελέγχονται και κοινοποιούνται στα μέλη με την ετήσια έκθεση και με τη συνεταιριστική και χρηματοοικονομική έκθεση ελέγχου, όπως απαιτείται από το νόμο. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να είναι διαθέσιμα στο κοινό στην έδρα του συνεταιρισμού σε τιμή που δεν υπερβαίνει το διαχειριστικό κόστος τους.

(3) Τα μέλη και οι υποψήφιοι προς εγγραφή έχουν δικαίωμα στην πληροφόρηση σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Ενότητα 3.1

(Γενικές αρχές της συνεταιριστικής χρηματοοικονομικής διάρθρωσης)

(1) Ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ασκούν οικονομική δραστηριότητα χωρίς κέρδη ως απώτερο σκοπό, οι συνεταιρισμοί έχουν μια ειδική χρηματοοικονομική διάρθρωση με στόχο την επιτυχία των στόχων τους, σε σχέση με τις παγκοσμίως αναγνωρισμένες συνεταιριστικές αξίες και αρχές.

(2) Ως επιχειρηματικές οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί μπορούν να χρησιμοποιούν μερίδες, αποθεματικά, δάνεια και άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα ως πηγές κεφαλαίων, υπό την προϋπόθεση ότι είναι συμβατά με τη συνεταιριστική φύση τους.

Ενότητα 3.2

(Κεφάλαιο μερίδων του συνεταιρισμού)

(1) Οι συνεταιρισμοί ιδρύονται χωρίς ελάχιστο κεφάλαιο, εκτός αν ο νόμος ή το συνεταιριστικό καταστατικό ορίζουν άλλως.

(2) Το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί να ορίζει ένα ελάχιστο κεφάλαιο μερίδων και το ελάχιστο ποσό και τη μορφή της συμμετοχής του κάθε μέλους, παίρνοντας υπόψη την αρχή της ανοικτής πόρτας, όπως ορίζεται στις Ενότητες 1.3 (6) και 2.2.

(3) Σε κάθε περίπτωση, το κεφάλαιο των μερίδων είναι μεταβλητό, πράγμα που σημαίνει ότι διακυμάνσεις στο ποσό του κεφαλαίου, κυρίως λόγω αύξησης ή μείωσης του αριθμού των μελών, δεν απαιτούν τροποποιήσεις του καταστατικού των συνεταιρισμών ούτε γνωστοποιήσεις.

(4) Μείωση του κεφαλαίου των μερίδων κάτω από ένα ελάχιστο καθορισμένο όριο μπορεί να είναι αιτία για τη διάλυση του συνεταιρισμού.

Ενότητα 3.3

(Εισφορές των μελών στο κεφάλαιο)

(1) Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται σύμφωνα με την ενότητα 2.2. Η απλή απόκτηση μερίδων δεν οδηγεί στην απόκτηση της ιδιότητας του μέλους.

(2) Τα συναλλασσόμενα μέλη συμβάλλουν εξίσου στο κεφάλαιο των μερίδων, εκτός εάν το καταστατικό του συνεταιρισμού προβλέπει άλλο κριτήριο, όπως κατ' αναλογία με τη συμμετοχή στις συνεταιριστικές συναλλαγές.

(3) Ο νόμος μπορεί να επιτρέπει στο καταστατικό του συνεταιρισμού να απαιτεί από τα νέα μέλη να συνεισφέρουν περισσότερο κεφάλαιο ή υψηλότερη συνεισφορά από το ελάχιστο, ως προσαρμογή στις νέες συνθήκες, με εύλογο τρόπο.

(4) Κανένα μέλος δεν μπορεί να κατέχει ποσοστό του κεφαλαίου των μερίδων μεγαλύτερο από το μέγιστο καθορισμένο από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού.

(5) Στο καταβεβλημένο κεφάλαιο μπορεί να καταβάλλεται τόκος εάν προβλέπεται από το καταστατικό του συνεταιρισμού και το αποφασίσει η συνέλευση των μελών. Το επιτόκιο μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τη φύση της εισφοράς, εάν είναι υποχρεωτική ή προαιρετική, και της κατηγορίας των μελών που το παρέχουν, εάν είναι συναλλασσόμενα μέλη ή άλλες κατηγορίες μελών. Σε κάθε περίπτωση, το επιτόκιο δεν μπορεί να είναι υψηλότερο από ένα εύλογο ύψος, που είναι αναγκαίο να αποκτήσει και να διατηρήσει ο συνεταιρισμός επαρκή κεφάλαια για τη λειτουργία της επιχείρησής.

(6) Οι μερίδες των μελών μπορούν να μεταβιβάζονται μόνο μεταξύ των μελών ή των υποψηφίων για εγγραφή. Η μεταβίβαση των μερίδων των μελών πάντα υπόκειται σε έγκριση από το αρμόδιο όργανο, καθώς και σε οποιουδήποτε άλλους όρους που προβλέπονται από το καταστατικό του συνεταιρισμού. Οι μερίδες των μελών επενδυτών δεν είναι μεταβιβάσιμες χωρίς άδεια από ένα όργανο του συνεταιρισμού. Οι μερίδες των μελών δεν μπορούν να δεσμευθούν από τους προσωπικούς πιστωτές των μελών.

(7) Στο μέλος που αποχωρεί από τον συνεταιρισμό μπορεί να επιστραφεί η ονομαστική αξία των μερίδων του και τμήμα του διανεμητέου αποθεματικού, όπως προβλέπεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού, το οποίο μπορεί να εξαρτήσει την επιστροφή από εύλογες προϋποθέσεις. Το ποσό που θα επιστραφεί στο μέλος μπορεί επίσης να λάβει υπόψη τυχόν δεδουλευμένους τόκους ή επιστροφές του συνεταιρισμού οφειλόμενες στο μέλος και τυχόν οφειλές του μέλους στον συνεταιρισμό.

Ενότητα 3.4 (Αποθεματικά)

(1) Στους συνεταιρισμούς υπάρχουν υποχρεωτικά αποθεματικά και προαιρετικά αποθεματικά.

(2) Τα υποχρεωτικά αποθεματικά περιλαμβάνουν το νόμιμο (τακτικό) αποθεματικό και άλλα αποθεματικά που απαιτούνται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού, όπως το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση.

(3) Το τακτικό αποθεματικό και το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση είναι αδιανέμητα, ακόμη και στην περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού.

(4) Το τακτικό αποθεματικό συγκροτείται από:

(α) ένα ποσοστό του ετήσιου καθαρού συνεταιριστικού πλεονάσματος, υποκείμενο, κατά κανόνα, σε ένα ανώτατο όριο που ορίζει ο νόμος ή το καταστατικό του συνεταιρισμού,

(β) ένα ποσοστό επί των καθαρών ετήσιων κερδών, όπως προβλέπεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού,

(γ) και ένα ποσοστό άλλων πόρων, όπως προβλέπεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού.

(5) Το τακτικό αποθεματικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για να καλύψει ζημιές του ισολογισμού που δεν καλύπτονται από τα άλλα αποθεματικά ή με άλλο τρόπο, και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αύξηση του κεφαλαίου των μερίδων.

(6) Τα προαιρετικά (έκτακτα) αποθεματικά περιλαμβάνουν αποθεματικά που εξαρτώνται από την συλλογική βούληση των συναλλασσόμενων μελών, εκφραζόμενη σε απόφαση της συνέλευσης των μελών, που καθορίζει τον τρόπο συγκρότησής τους, την εφαρμογή και την εκκαθάρισή τους, και ιδίως την αδιανέμητη ή διανεμητή φύση τους, επίσης με βάση τους ατομικούς λογαριασμούς.

(7) Το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση συγκροτείται από:

- (α) ένα ποσοστό του ετήσιου καθαρού συνεταιρισμού πλεονάσματος,
- (β) το μέρος των κερδών που δεν έχουν μεταφερθεί στο νόμιμο αποθεματικό,
- (γ) άλλους πόρους, όπως προβλέπεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού.

(8) Το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση χρησιμοποιείται για την τεχνική και πολιτιστική εκπαίδευση και επιμόρφωση των μελών, των μελών των οργάνων, των διευθυντικών στελεχών και των υπαλλήλων του συνεταιρισμού, και την παροχή πληροφοριών σχετικά με τους συνεταιρισμούς στο ευρύ κοινό.

(9) Το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση μπορεί να αντιμετωπίζεται ως μια ξεχωριστή κληρονομιά, εφόσον αυτό προβλέπεται από το νόμο.

Ενότητα 3.5

(Περιορισμένη ευθύνη των μελών)

(1) Οι συνεταιρισμοί έχουν νομική προσωπικότητα και απολαμβάνουν κληρονομικώς αυτονομία.

(2) Κανένα μέλος δεν ευθύνεται για τα χρέη του συνεταιρισμού για περισσότερο από το ποσό που έχει εγγραφεί, εκτός εάν το καταστατικό του συνεταιρισμού προβλέπει αυξημένη ευθύνη ως εγγύηση του μέλους, υποκείμενη σε ανώτατο όριο.

Ενότητα 3.6

(Οικονομικά αποτελέσματα από τις συναλλαγές του συνεταιρισμού με μέλη)

(1) Τα οικονομικά αποτελέσματα από συναλλαγές του συνεταιρισμού με μέλη αποτελούν «συνεταιριστικό πλεόνασμα» ή ζημίες στις συνεταιριστικές συναλλαγές με μέλη.

(2) Συνεταιριστικό πλεόνασμα είναι το πλεόνασμα των εσόδων έναντι των δαπανών των συνεταιριστικών συναλλαγών.

(3) Σε έναν αμοιβαίο συνεταιρισμό, με βάση ψήφισμα της συνέλευσης των μελών, το συνεταιριστικό πλεόνασμα μπορεί να:

- (α) διανεμηθεί στα συναλλασσόμενα μέλη με τη μορφή συνεταιριστικών επιστροφών ανάλογα με την ποσότητα ή / και την ποιότητα της συμμετοχής τους στις συνεταιριστικές συναλλαγές, είτε με τη μορφή μετρητών ή ως μερίδες ή άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, ή
- (β) διατεθεί μεταξύ των αδιανεμητών αποθεματικών και διανεμητέων αποθεματικών.

(4) Τα συνεταιριστικά πλεονάσματα δεν μπορεί να διανέμονται εφόσον και στο μέτρο που είναι

αναγκαίο για την κάλυψη των υφιστάμενων ζημιών, ή για την αποκατάσταση του τακτικού αποθεματικού στο επίπεδο που έφτασε στον ισολογισμό του προηγούμενου οικονομικού έτους.

(5) Ζημιές στις συνεταιριστικές συναλλαγές με τα μέλη είναι η υπέρβαση του κόστους σε σχέση με τα έσοδα από συνεταιριστικές συναλλαγές με συναλλασσόμενα μέλη.

(6) Σε έναν αμοιβαίο συνεταιρισμό, με απόφαση της συνέλευσης των μελών, οι ζημιές από τις συναλλαγές του συνεταιρισμού με μέλη μπορούν να καλύπτονται:

(α) με τη χρήση των αποθεματικών του συνεταιρισμού, αρχίζοντας από τα προαιρετικά αποθεματικά

(β) από τα συναλλασσόμενα μέλη σε αναλογία με την ποσότητα ή / και την ποιότητα της συμμετοχής τους στις συναλλαγές με τον συνεταιρισμό εντός των ορίων της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών που τους παρασχέθηκαν.

(7) Οι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος δεν πρέπει να διανέμουν συνεταιριστικό πλεόνασμα στα μέλη τους.

Ενότητα 3.7

(Κέρδη και άλλες ζημιές)

(1) Οι συνεταιρισμοί μπορεί επίσης να έχουν και άλλα οικονομικά αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων από συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη και αποτελέσματα από την κατοχή μετοχών εταιρειών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων. Ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, τα αποτελέσματα αυτά τοποθετούνται σε αδιανέμητα αποθεματικά.

(2) Οι ζημιές από συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη και από άλλες πηγές, καλύπτονται από τα αποθεματικά αρχίζοντας από τα προαιρετικά αποθεματικά.

Ενότητα 3.8

(Εκκαθάριση)

(1) Σε περίπτωση εκκαθάρισης ενός συνεταιρισμού, τα μέλη δικαιούνται μόνο την ανάκτηση της ονομαστικής αξίας των μερίδων τους και την αναλογία τους από τα διανεμητέα αποθεματικά, όπως προβλέπεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού. Το ποσό που θα καταβληθεί στο μέλος θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, πέραν της ονομαστικής αξίας των μερίδων του, τυχόν δεδουλευμένους τόκους, καθώς και κάθε άλλο ποσό που οφείλεται στο μέλος σύμφωνα με το καταστατικό του συνεταιρισμού.

(2) Το καθαρό υπόλοιπο του ενεργητικού διατίθεται σύμφωνα με την αρχή της αφιλοκερδούς διανομής.

(3) Στην περίπτωση που ο συνεταιρισμός θα απολέσει τη νομική του μορφή, μέσω μετατροπής, συγχώνευσης, διάσπασης, ή οποιασδήποτε άλλης αναδιάρθρωσης, η παράγραφος (2) εφαρμόζεται σε περιουσιακά στοιχεία στην αξία των αδιανεμητών αποθεματικών κατά την ημερομηνία του γεγονότος, εκτός αν η νέα νομική οντότητα υπόκειται στον κανόνα της παραγράφου (2) σχετικά με τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων κατά την εκκαθάριση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ενότητα 4.1

(Γενικές αρχές του συνεταιριστικού ελέγχου)

(1) Οι συνεταιρισμοί είναι υποχρεωμένοι και δικαιούνται να ελέγχονται.

(2) Ο ειδικότερος στόχος του συνεταιριστικού ελέγχου είναι να εξακριβώνεται ότι οι συνεταιρισμοί επιδιώκουν τους σκοπούς τους, όπως ορίζεται από το νόμο και το καταστατικό τους, σύμφωνα με την ενότητα 1.1, και ότι η δομή και η δράση τους είναι σύμφωνες με την ταυτότητά τους, ως συνεταιρισμοί.

(3) Ο συνεταιριστικός έλεγχος πρέπει να διεξάγεται από εξειδικευμένους και ανεξάρτητους ελεγκτές με τρόπους που εξασφαλίζουν την αυτονομία των συνεταιρισμών και είναι σύμφωνοι με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

(4) Οι συνεταιρισμοί έχουν επίσης την υποχρέωση, και το δικαίωμα να ελέγχονται οικονομικά, όπως προβλέπεται από το νόμο, ανάλογα με τη φύση και την κλίμακα των δραστηριοτήτων τους, το μέγεθός τους, καθώς και την ανάγκη για την προστασία των πιστωτών, και άλλων ενδιαφερομένων εκτός από την προστασία των μελών τους, καθώς και για την επιδίωξη του συνεταιριστικού σκοπού.

Ενότητα 4.2

(Πεδίο εφαρμογής και μορφές συνεταιριστικού ελέγχου)

(1) Ο συνεταιριστικός έλεγχος περιλαμβάνει, χωρίς να περιορίζεται σε αυτά, τον όγκο των συναλλαγών του συνεταιρισμού με μέλη και με μη μέλη, τη λειτουργία και τα αποτελέσματα θυγατρικών, τη συμμετοχή των μελών στη συνεταιριστική διακυβέρνηση, τον δημοκρατικό έλεγχο του συνεταιρισμού εκ μέρους των μελών, τη σύνθεση του ενεργητικού, την προέλευση και τη διάθεση των οικονομικών αποτελεσμάτων, το ποσό των αδιανέμητων και διανεμητέων αποθεματικών, την οικονομική βιωσιμότητα της επιχείρησης, την ύπαρξη πρακτικών συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών και τη συνεταιριστική κοινωνική ευθύνη, το επίπεδο δέσμευσης για συνεταιριστική εκπαίδευση και κατάρτιση, τον τρόπο με τον οποίο έχει επιδιωχθεί το γενικό συμφέρον και η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος.

(2) Ο συνεταιριστικός έλεγχος διεξάγεται μέσω της εξέτασης βιβλίων, λογαριασμών, ισολογισμών, εκθέσεων και άλλων σχετικών εγγράφων του συνεταιρισμού και των θυγατρικών του, καθώς και με άλλα μέσα, όπως η πρόσβαση του ελεγκτή στις συνεταιριστικές εγκαταστάσεις, η συνέντευξη των μελών του συνεταιρισμού και των μελών των συνεταιριστικών οργάνων, καθώς επίσης και με βάση πίνακα ελέγχου που προβλέπονται από τον ελεγκτικό φορέα της Ενότητας 4.3.

(3) Ο συνεταιριστικός έλεγχος μπορεί να είναι τακτικός, έκτακτος ή ειδικός.

(4) Τακτικός συνεταιριστικός έλεγχος διενεργείται σε τακτά χρονικά διαστήματα, όπως ορίζεται από τη

νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και τον τύπο του συνεταιρισμού, ή από το συνεταιριστικό καταστατικό, εφόσον προβλέπει μικρότερα διαστήματα.

(5) Έκτακτος συνεταιριστικός έλεγχος διενεργείται όποτε αυτό ζητηθεί από έναν αριθμό των μελών, όπως ορίζεται από το νόμο ή από το καταστατικό του συνεταιρισμού, την ένωση ή ομοσπονδία της οποίας ο συνεταιρισμός είναι μέλος, η την αρμόδια δημόσια αρχή, ή το αρμόδιο συνεταιριστικό όργανο, εκθέτοντας τους λόγους.

(6) Ειδικός συνεταιριστικός έλεγχος διενεργείται στην περίπτωση που ο συνεταιρισμός απολέσει τη νομική του μορφή, μέσω μετατροπής, συγχώνευσης, διάσπασης, ή οποιαδήποτε άλλης αναδιάρθρωσης.

(7) Τα έξοδα του συνεταιριστικού ελέγχου καταβάλλονται από το συνεταιρισμό. Το κόστος του έκτακτου συνεταιριστικού ελέγχου καλύπτεται από τους αιτούντες αν δεν διαπιστωθούν παρατυπίες

Ενότητα 4.3

(Ελεγκτικός φορέας και ελεγκτές)

(1) Ο ελεγκτικός φορέας είναι η οντότητα που έχει αναλάβει τον συνεταιριστικό έλεγχο και τον διεξάγει μέσω ανεξάρτητων ελεγκτών με ειδικά προσόντα για συνεταιριστικούς ελέγχους, σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που έχουν θεσπιστεί από το νόμο.

(2) Ελεγκτική οντότητα μπορεί να είναι το κράτος, μια άλλη δημόσια αρχή, ενώσεις ή ομοσπονδίες συνεταιρισμών ή άλλοι ιδιωτικοί φορείς, αναγνωρισμένοι από το κράτος σύμφωνα με τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται από το νόμο.

(3) Ο ελεγκτικός φορέας εξασφαλίζει:

(α) τη διαρκή επιμόρφωση των ελεγκτών και την παροχή ενός καταλόγου τους,

(β) τη συμμόρφωση με τα πρότυπα της παραγράφου (1)

(γ) ότι το κόστος του ελέγχου είναι εύλογο λαμβάνοντας υπόψη το έργο που εκτελείται από τον ελεγκτή, καθώς και τη δραστηριότητα, το μέγεθος και την οικονομική δυνατότητα του ελεγχόμενου συνεταιρισμού.

(4) Το κράτος εξασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της παραγράφου (2) και τις υποχρεώσεις της παραγράφου (3). Οποιαδήποτε παραβίαση μπορεί να υποστεί κυρώσεις, όπως προβλέπεται από το νόμο.

Ενότητα 4.4

(Ολοκλήρωση του συνεταιριστικού ελέγχου και επιπτώσεις)

(1) Μετά την ολοκλήρωση του συνεταιριστικού ελέγχου, ο ελεγκτής εκδίδει μια έκθεση ελέγχου.

(2) Η έκθεση ελέγχου, η οποία περιλαμβάνει μια περίληψη, αναφέρει τις δραστηριότητες ελέγχου και τα ευρήματα και μπορεί να περιέχει επίσης συμβουλές για το χειρισμό των διαπιστωθέντων ελαττωμάτων.

(3) Ο ελεγκτής κοινοποιεί την έκθεση ελέγχου στα συνεταιριστικά συμβούλια. Ο ελεγκτής επίσης κοινοποιεί την περίληψη της έκθεσης λογιστικού ελέγχου στην αρμόδια δημόσια αρχή.

(4) Ο συνεταιρισμός κοινοποιεί την περίληψη της έκθεσης λογιστικού ελέγχου σε όλα τα μέλη του και τα ενημερώνει ότι μπορούν να έχουν πρόσβαση στην έκθεση ελέγχου υπό τον όρο ότι το μέλος συμφωνεί να δεσμεύεται νομικά να διατηρήσει το απόρρητο, εκτός εάν ο νόμος προβλέπει για τη δημοσιοποίησή της.

(5) Η έκθεση ελέγχου συζητείται κατά την επόμενη συνέλευση των μελών. Ο συνεταιρισμός λαμβάνει επαρκή μέτρα για τον χειρισμό των ευρημάτων του ελέγχου.

(6) Όταν διαπιστώνονται παρατυπίες, η αρμόδια δημόσια αρχή υιοθετεί τα μέτρα που προβλέπονται από το νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ενότητα 5.1

(Γενικές αρχές της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών)

- (1) Οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται μεταξύ τους για να προωθήσουν τους στόχους τους και για την υποστήριξη, προώθηση και ανάπτυξη άλλων συνεταιρισμών, για τη συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών και για το συνεταιριστικό επιχειρηματικό μοντέλο.
- (2) Ο σκοπός της συνεργασίας είναι ή οικονομικός ή κοινωνικο-πολιτικός ή ένας συνδυασμός και των δύο.
- (3) Οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται σε μορφές και δομές που διασφαλίζουν την αυτονομία τους, είναι σύμφωνες με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, και εμπνέονται από τις αρχές της ισότητας, της αλληλεγγύης και της επικουρικότητας.
- (4) Ο νόμος μπορεί να προωθεί την οικονομική και κοινωνικο-πολιτική συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών, καθώς και με άλλους φορείς της κοινωνικής οικονομίας.
- (5) Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να συμμετέχουν σε δομές συνεργασίας που θίγουν την αυτονομία τους και τον απόλυτο έλεγχο από τα μέλη του συνεταιρισμού.

Ενότητα 5.2

(Μορφές οικονομικής συνεργασίας)

- (1) Οι μορφές οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών περιλαμβάνουν την σύσταση:
 - (α) συμβάσεων για την ανταλλαγή αγαθών ή υπηρεσιών,
 - (β) δευτέρου βαθμού (ή ανώτερου βαθμού) συνεταιρισμών, ή
 - γ) ενός συνεταιριστικού ομίλου.
- (2) Ο νόμος μπορεί να προβλέπει ειδική μεταχείριση των συμβάσεων μεταξύ συνεταιρισμών, συμπεριλαμβανομένης της ειδικής φορολογικής μεταχείρισης, προκειμένου να προωθηθεί η δημιουργία τους.
- (3) Δύο ή περισσότεροι συνεταιρισμοί μπορούν να ιδρύσουν ένα δευτέρου βαθμού (ή ανώτερου βαθμού) συνεταιρισμό για την ανάληψη μιας οικονομικής δραστηριότητας προς το συμφέρον των συνεταιρισμών μελών τους.
- (4) Το καταστατικό ενός δευτέρου βαθμού (ή ανώτερου βαθμού) συνεταιρισμού μπορεί να προβλέπει ότι κάθε μέλος έχει έναν αριθμό ψήφων στη συνέλευση των μελών ανάλογα με:
 - (α) τον αριθμό των μελών του,

(β) τη συμμετοχή στις συνεταιριστικές συναλλαγές με τον δευτεροβάθμιο συνεταιρισμό ή
(γ) σύμφωνα με άλλα κριτήρια, αλλά όχι με το ποσό της εισφοράς κεφαλαίου.
Εν πάση περιπτώσει, κανένα μέλος δεν μπορεί να έχει περισσότερες από τον μέγιστο αριθμό ή ποσοστό του συνολικού αριθμού των ψήφων που παρουσιάζονται σε κάθε συνέλευση των μελών, όπως ορίζεται από το νόμο.

(5) Οι συνεταιριστικές συναλλαγές μεταξύ ενός δευτεροβάθμιου (ή ανώτερου βαθμού) συνεταιρισμού και των μελών των συνεταιρισμών μελών του αποτελούν συνεταιριστικές συναλλαγές με τα μέλη, κατά την έννοια της ενότητας 1.4.

(6) Δύο ή περισσότεροι συνεταιρισμοί μπορούν να ιδρύσουν μια άλλου τύπου επιχειρηματική οργάνωση για την άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας προς το συμφέρον των συνεταιρισμών που είναι μέλη της, υπό την προϋπόθεση ότι η αυτονομία τους και η συνεταιριστική ταυτότητά τους προστατεύονται.

(7) Δύο ή περισσότεροι συνεταιρισμοί μπορούν να ιδρύσουν ένα συνεταιριστικό όμιλο, ο οποίος να αναθέσει σε ένα από αυτούς, σε ένα δευτέρου βαθμού συνεταιρισμό, ή σε άλλο τύπο νομικής οντότητας που ελέγχουν, την εξουσία να συντονίζει ή να κατευθύνει την οικονομική τους δραστηριότητα, υπό την προϋπόθεση ότι, σε κάθε περίπτωση, οι συνελεύσεις των μελών των συνεταιρισμών μελών διατηρούν την εξουσία να λαμβάνουν τις θεμελιώδεις αποφάσεις όπως ορίζεται στην ενότητα 2.4 (5). Κάθε μέλος πρέπει να έχει το δικαίωμα να αποχωρήσει από τον όμιλο, οποτεδήποτε η διατήρηση της σχέσης, φαίνεται πιθανό να βλάψει τους στόχους του ή τα συμφέροντα των μελών του.

(8) Μη συνεταιριστικές οντότητες μπορούν να συμμετέχουν σε οποιαδήποτε μορφή της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών, με την προϋπόθεση ότι οι συνεταιρισμοί διατηρούν τον έλεγχο της δομής.

Ενότητα 5.3

(Μορφές κοινωνικο-πολιτικής συνεργασίας)

(1) Δύο ή περισσότεροι συνεταιρισμοί μπορούν να συστήσουν ένωση ή μια οντότητα άλλου νομικού τύπου για την προώθηση της κοινωνικο-πολιτικών συμφερόντων τους ως συνεταιρισμών.

(2) Αυτές οι νομικές οντότητες επιδιώκουν τους στόχους τους μέσω δραστηριοτήτων όπως η εκπροσώπηση, βοήθεια και προστασία, εκπαίδευση και κατάρτιση, συμβουλευτικές υπηρεσίες, οικονομική, νομική και τεχνική βοήθεια, έλεγχος, επίλυση διαφορών, υποστήριξη ίδρυσης νέων συνεταιρισμών ή ανάπτυξη των υφιστάμενων συνεταιρισμών και προώθηση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ενότητα 1.1

Ο ορισμός των συνεταιρισμών και η συνεταιριστική ταυτότητα

Η πρώτη διάταξη του έργου PECOL περιέχει έναν ορισμό των συνεταιρισμών. Αυτό είναι σύμφωνο με την κοινή πρακτική στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία [βλ. 2511 ΔΠΔ, άρθρο 2 PCC, κεφ. 1 ενότ. 2 (1), FCA, παρ. 1 (1) GCA, άρθρο 1 (1) SCA, άρθρο 1 (1) FrCA]. Σε αντίθεση, ένας σωστός ορισμός της SCE είναι ανύπαρκτος, αν και ο κανονισμός για τη SCE ταυτοποιεί αμέσως τη SCE από ορισμένα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων της μεταβλητότητας του αριθμού μελών και του κεφαλαίου, καθώς και του επιδιωκόμενου σκοπού [βλ. άρθ. 1, καν. SCE]. Σε ένα πιο σύνθετο τρόπο, η CCBSA [Co-operative and Community Benefit Societies Act 2014 – Νόμος του Ην. Βασιλείου για τους συνεταιρισμούς κοινοτικής ωφέλειας] ταυτοποιεί τους συνεταιρισμούς αρνητικά, δηλαδή, από τη μη κερδοσκοπική βάση [sec. 2 (3), CCBSA], και από μια θετική υποχρέωση, της συνεταιριστικής αξιοπιστίας, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την Αρχή Δημοσιονομικής Συμπεριφοράς ως αρμόδιας για την καταχώριση [sec. 2 (2) (α) (i), CCBSA, FCA Σημείωση]. Η δήλωση της ICA σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα αρχίζει επίσης με τον ορισμό, ο οποίος ακολουθείται από αυτούσιες τις Αρχές της ICA.

Ένας ορισμός σίγουρα βοηθάει να διαμορφώσει την συνεταιριστική ταυτότητα και έτσι να διακριθούν οι συνεταιρισμοί από άλλες μορφές οντοτήτων. Αυτό εξηγεί την επιλογή να συμπεριληφθεί στο έργο PECOL μια διάταξη ορισμού του συνεταιρισμού. Ωστόσο, η σημασία του ορισμού δεν πρέπει να υπερτονίζεται. Στην πραγματικότητα, η συνεταιριστική ταυτότητα περιλαμβάνει πολλές πτυχές και είναι το αποτέλεσμα της συνολικής ρύθμισης συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των διατάξεων που ασχολούνται με την οργανωτική και οικονομική δομή ενός συνεταιρισμού (στο PECOL, ενότ. 2 και 3, αντίστοιχα). Συνεπώς, ένας ορισμός δύσκολα μπορεί να είναι τόσο περιεκτικός ώστε να περιλαμβάνει όλα τα διακριτικά χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών, και ακόμη ένας ορισμός που φιλοδοξεί να το κάνει, θα πρέπει να διαβάζεται σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις που εξηγούν το νόημα και δείχνουν τα περιεχόμενα των χαρακτηριστικών (μόνο) που αναφέρονται εκεί. Επιπλέον, διαφορετικοί ορισμοί μπορούν να βρεθούν στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία, μερικοί πιο περιεκτικοί (π.χ., PCC, η SCA, και CCBSA με αναφορά στη FCA, Σημείωση), άλλοι λιγότερο (π.χ., ΔΠΔ), και τα ουσιαστικά περιεχόμενά τους ποικίλλουν. Το μόνο κοινό στοιχείο σε όλους τους νομικούς ορισμούς που εξετάστηκαν είναι το γεγονός ότι όλοι κάνουν αναφορά στον στόχο ενός συνεταιρισμού.

Κατά συνέπεια, το έργο PECOL αφενός παρέχει έναν ορισμό, και από την άλλη πλευρά, τον επικεντρώνει στους στόχους που επιδιώκονται από τους συνεταιρισμούς, αφήνοντας στην άκρη άλλα καθοριστικά χαρακτηριστικά (μεταβλητό κεφάλαιο και μέλη, δημοκρατία, κλπ), τα οποία θα εξεταστούν από άλλες διατάξεις του έργου PECOL. Πράγματι, αν και αυτό δεν είναι το μόνο στοιχείο της συνεταιριστικής ταυτότητας, ο στόχος είναι ίσως το στοιχείο που περισσότερο από τα άλλα βοηθά να διακρίνονται οι συνεταιρισμοί από άλλους επιχειρηματικούς φορείς, ιδίως στις εταιρείες (λαμβάνοντας επίσης υπόψη την τάση στο εταιρικό δίκαιο να μην αποδίδει ένα συγκεκριμένο σκοπό σε εταιρείες, που προκύπτει, για παράδειγμα, από τη σύγκριση του κανονισμού SCE και του Ευρωπαϊκού Κανονισμού του 2001 για την εταιρεία).

Στον ορισμό του συνεταιρισμού στο έργο PECOL, πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί θεωρούνται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (το έργο PECOL δεν εισέρχεται σε

λεπτομέρειες για το πώς αποκτάται η νομική προσωπικότητα από τους συνεταιρισμούς, η οποία όμως συνήθως πηγάζει αυτόματα από την εγγραφή τους). Η νομική προσωπικότητα τονίζει την αυτόνομη νομική υπόσταση των συνεταιρισμών σε σχέση με τα μέλη τους, καθώς και πλήρη δικαιοπρακτική τους ικανότητα, και σε ορισμένες δικαιοδοσίες μεταφέρει επίσης την πατρογονική αυτονομία τους (βλ. PECOL, Ενót. 3.5). Η αναφορά στο ιδιωτικό δίκαιο υπογραμμίζει την ιδιωτική φύση των συνεταιρισμών και το γεγονός ότι είναι μία από τις οργανωτικές μορφές που διατίθενται από τις νομοθεσίες στους πολίτες να διαμορφώσουν την επιχείρησή τους.

Στο έργο PECOL, οι συνεταιρισμοί ταυτοποιούνται μόνο από τον τίτλο "Συνεταιρισμοί", όπως στο FCA και στο PCC, καθώς και στις Αρχές της ICA. Ως εκ τούτου, δεν αναφέρονται ούτε ως «cooperative companies - συνεταιριστικές εταιρείες», όπως στα ΔΠΔ, FrCA και SCA (στα νομικά κείμενα των οποίων η λέξη "society" είναι ουσιαστικά ισοδύναμη με τη λέξη «εταιρεία»), ούτε ως «cooperative societies – συνεταιριστικές εταιρείες», όπως στην CCBSA και στον κανονισμό SCE.

Από τη μία πλευρά η επιλογή αυτή έγινε για να υπογραμμίσει τη διαφορά μεταξύ των συνεταιρισμών και των (κερδοσκοπικών) επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά, η επιλογή αυτή δεν επηρεάζει τη δυνατότητα εφαρμογής του εταιρικού δικαίου για να καλυφθούν τα κενά του συνεταιριστικού δικαίου (δείτε παρακάτω σε αυτό το σχόλιο). Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί υπόκεινται σε συμπληρωματική και πρόσθετη εφαρμογή διατάξεων του δικαίου των εταιρειών, τόσο σε χώρες, όπως η Γαλλία και η Ιταλία, όπου αναφέρονται ως «συνεταιριστικές εταιρείες», και σε χώρες, όπως η Πορτογαλία, όπου αναφέρονται απλά ως "Συνεταιρισμοί". Από θεωρητική άποψη, το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί θεωρούνται ως εταιρείες δεν είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, εφόσον αναγνωρίζεται ότι ο όρος «εταιρεία» είναι ένα γένος μέσα στο οποίο μπορούν να συμπεριληφθούν οι εταιρείες χωρίς σκοπό το κέρδος και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών, όπως συμβαίνει στην ιταλική νομική θεωρία. Το ίδιο συμπέρασμα ισχύει και αν υιοθετήσουμε μια ευρύτερη έννοια των όρων «κέρδος» και «με σκοπό το κέρδος», ως χαρακτηρίζοντες την κατηγορία των επιχειρήσεων (όπως στην πορτογαλική, αλλά και στην ιταλική νομική γραμματεία), οι οποίες περιλαμβάνουν επίσης την επιδίωξη των οικονομικών συμφερόντων (π.χ. μείωση του κόστους), με τρόπο διαφορετικό από την αμοιβή του κεφαλαίου. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, επίσης, ένας συνεταιρισμός θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στο γένος των εταιρειών, χωρίς αυτό να αντιπροσωπεύει ένα πρόβλημα από την άποψη της συνεταιριστικής ταυτότητας.

Ο συνεταιριστικός στόχος

Ο ορισμός στο έργο PECOL, ενót. 1.1 (1) είναι ένας γενικός ορισμός, σχεδιασμένος κατά τρόπο ώστε να καλύπτει όλους τους τύπους των συνεταιρισμών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σε πολλές χώρες εμπίπτουν σε ειδικούς νόμους. Ένας γενικός ορισμός αντικατοπτρίζει τη φύση του έργου PECOL, ως προτεινόμενες γενικές αρχές της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής νομοθεσίας, καλύπτοντας όλα τα είδη των συνεταιρισμών, ανεξάρτητα από τον τομέα δραστηριότητάς τους.

Ο ορισμός του PECOL, ενót. 1.1 (1) καλύπτει επίσης τους συνεταιρισμούς δευτέρου ή ανώτερου βαθμού, δηλαδή, συνεταιρισμών που έχουν συσταθεί από συνεταιρισμούς, δεν απαιτείται επομένως μια ρητή πρόβλεψη για αυτούς. Πράγματι, οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί (ή «κοινοπραξίες συνεταιρισμών», όπως αυτές αναφέρονται σε ορισμένες περιοχές δικαίου) πραγματοποιούν μια επιχείρηση προς το συμφέρον των συνεταιρισμών που είναι μέλη τους ως καταναλωτές / χρήστες ή τους παρόχους της επιχείρησης που διεξάγεται από τον δευτεροβάθμιο συνεταιρισμό. Αυτό δεν σημαίνει,

ωστόσο, ότι οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί μπορεί να μη χρειάζονται ειδική ρύθμιση. Στην πραγματικότητα, αυτά θα εξεταστούν αναλυτικά αλλού στο έργο PECOL.

Ο ορισμός του έργου PECOL αναφέρεται ρητά σε δύο γενικά είδη συνεταιρισμών, "αμοιβαίους" συνεταιρισμούς και «γενικού συμφέροντος» συνεταιρισμούς, και τρία μεγάλα υπο-είδη των αμοιβαίων συνεταιρισμών (καταναλωτικοί, συνεταιρισμοί παραγωγών, συνεταιρισμοί εργαζομένων), ανάλογα με τη φύση των μελών και τη σχέση τους με το συνεταιρισμό. Αυτά τα υπο-είδη είναι ικανά να καλύψουν όλους τους υπάρχοντες συγκεκριμένους τύπους συνεταιρισμών σε όλους τους τομείς της οικονομίας (γεωργία, τράπεζες, κλπ).

Παρά το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί των εργαζομένων είναι στην πραγματικότητα ένα είδος παραγωγικών συνεταιρισμών (που είναι συνεταιρισμοί παραγωγών, όπου η εργασία είναι η συμβολή που παρέχεται από τα μέλη τους), έχει θεωρηθεί σκόπιμο να αναφερθούν χωριστά, όπως κάνουν μερικοί ευρωπαϊκοί συνεταιριστικοί νόμοι [άρθρα. 6 και 80 SCA, άρθρα 2512 και 2513 ΔΠΔ, άρθρο 1 (3) του κανονισμού SCE], και επειδή οι συνεταιρισμοί εργαζομένων μερικές φορές είναι αποδέκτες μιας ειδικής ρύθμισης, λόγω της ιδιαίτερης φύσης της σχέσης που λαμβάνει χώρα μεταξύ του συνεταιρισμού και των εργαζομένων-μελών του, η οποία δημιουργεί ειδικά προβλήματα προς ρύθμιση σε σχέση με το εργατικό δίκαιο και τις υποχρεωτικές αρχές του [βλ ιταλική νομοθεσία Ν. 142/2001, γαλλικός νόμος του 1978. Στην Ισπανία, το εργατικό δίκαιο είναι υποχρεωτικό για τους συνεταιρισμούς μόνο εάν ο συνεταιριστικός νόμος ζητεί την εφαρμογή του].

Επιπλέον, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τίποτε στον ορισμό του έργου PECOL δεν αποκλείει τη δυνατότητα - όπως συμβαίνει σε πολλές χώρες και επίσης αναφέρεται ρητά σε ορισμένους συνεταιριστικούς νόμους [άρθρο 4 (2) PCC, άρθρο 105 SCA, άρθρο 2513 (2) ICC] - ενός αμοιβαίου συνεταιρισμού που δημιουργήθηκε για να ενεργεί προς το συμφέρον περισσότερων από μία κατηγοριών μελών, π.χ., των καταναλωτών-μελών και εργαζομένων μελών, αναλαμβάνοντας έτσι περισσότερα από ένα είδος συναλλαγών του συνεταιρισμού με τα μέλη του.

Στον ορισμό του έργου PECOL, ο στόχος περιλαμβάνει επίσης ένα αρνητικό στοιχείο, τον μη κερδοσκοπικό σκοπό, που περιγράφεται με προσφυγή στη διατύπωση του CCBSA ενότ. 2 (3). Πράγματι, αυτό δεν θα ήταν ένα απαραίτητο στοιχείο του ορισμού ενός συνεταιρισμού, ενόσω υπάρχει ήδη μια θετική δήλωση του επιδιωκόμενου σκοπού, και αναφέρεται σε ένα στόχο διαφορετικής φύσεως. Όμως, δεν είναι μόνο ο μη κερδοσκοπικός σκοπός των συνεταιρισμών που αναφέρεται ρητά στον ίδιο τον ορισμό μερικών ευρωπαϊκών συνεταιριστικών νόμων [ενότ. 2 (3) CCBSA, άρθρο. 2 (1) PCC], αλλά αυτό χρησιμεύει επίσης για την ανίχνευση ακόμη πιο σαφών ορίων μεταξύ των συνεταιρισμών και των εταιρειών.

Πράγματι, σύμφωνα με τον τρόπο σκέψης που συμερίζονται και ορισμένοι συγγραφείς, κυρίως οικονομολόγοι και μελετητές δικαίου και οικονομίας, οι εταιρείες είναι συνεταιρισμοί, ακριβέστερα, ένας ιδιαίτερος τύπος συνεταιρισμών παραγωγών ή «συνεταιρισμοί κεφαλαίου», όπου μέτοχοι είναι οι πάροχοι των κεφαλαίων και η υπηρεσία που παρέχεται από την εταιρεία προς τους μετόχους είναι η αμοιβή του κεφαλαίου. Σε αυτό το πλαίσιο, ο συνεταιρισμός θα είναι το γένος στο οποίο επίσης μετέχουν οι εταιρείες, και η διαφορά μεταξύ των συνεταιρισμών και των εταιρειών θα μπορούσε σχεδόν να επιλυθεί. Αυτή είναι μια μερική και ελλιπής εικόνα των συνεταιρισμών, η οποία λαμβάνει υπόψη μόνο την ιδιοκτησιακή διάρθρωση (και όχι τα άλλα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών) και παραλείπει να εξετάσει το ότι οι μέτοχοι της εταιρείας δεν έχουν τη διπλή ιδιότητα που έχουν τα μέλη ενός

συνεταιρισμού. Οι μέτοχοι δεν διακρίνονται σε καταναλωτές / χρήστες, ή παρόχους ή εργαζόμενους της επιχείρησης. Είναι μόνο αγοραστές και κάτοχοι μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου. Αυτό εξηγεί επίσης γιατί στον ορισμό ενός συνεταιρισμού, είναι αναγκαίο να αναφερθεί η δραστηριότητα με την οποία ασχολείται ενώ στον ορισμό εταιρειών αυτό δεν είναι απαραίτητο (οι εταιρείες είναι "ουδέτερες" και από αυτή την άποψη).

Η αναφορά στο μη κερδοσκοπικό στόχο των συνεταιρισμών δεν εμποδίζει έναν συνεταιρισμό, να αποζημιώνει μέσα σε ορισμένα όρια το κεφάλαιο που έχει καταβληθεί από τα μέλη και/ή από μέλη, όπως θα επισημανθεί στο PECOL, κεφάλαιο 3.

Αμοιβαίοι συνεταιρισμοί

Όπως έχει λεχθεί, το PECOL περιλαμβάνει δύο γενικούς τύπους συνεταιρισμών, που αποκαλούνται "αμοιβαίοι συνεταιρισμοί" και "συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος", σύμφωνα με μία τάση που μπορεί να παρατηρηθεί στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία, ιδίως όσον αφορά τις δικαιοδοσίες που καλύπτονται από το έργο PECOL. Η μέριμνα για αυτούς τους δύο γενικούς τύπους είναι ένα από τα κύρια επιτεύγματα του PECOL και η πρόοδος στη συνεταιριστική νομική θεωρία (το άλλο).

Αυτοί οι δύο γενικοί τύποι είναι διαφορετικοί μεταξύ τους, πρώτα απ' όλα, λόγω του διαφορετικού επιδιωκόμενου στόχου.

Στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς, οι οποίοι είναι ο πιο παραδοσιακός γενικός τύπος (και ο μόνος στον οποίο αναφέρονται οι αρχές της ICA), ο θεσμικός στόχος συνίσταται τόσο στον απώτερο σκοπό να ενεργεί προς το συμφέρον των μελών του όσο και στη διεξαγωγή της συγκεκριμένης δραστηριότητας για την εκπλήρωση αυτού του σκοπού, δηλαδή, η συνεταιριστική επιχείρηση με τα μέλη της.

Ο στόχος των αμοιβαίων συνεταιρισμών ουσιαστικά συμπίπτει με εκείνον που ισχύοντες συνεταιριστικοί νόμοι στην Ευρώπη αναθέτουν σε συνεταιρισμούς.

Οι συνεταιρισμοί είναι νομικά πρόσωπα που διεξάγουν μια επιχείρηση προς το συμφέρον των μελών τους / ιδιοκτητών, ως καταναλωτών / χρηστών των προϊόντων ή των υπηρεσιών που παρέχονται από την συνεταιριστική επιχείρηση, ως παρόχων των αγαθών ή των υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία της συνεταιριστικής επιχείρησης, ή ως εργαζομένων της συνεταιριστικής επιχείρησης. Με άλλα λόγια, ο τελικός στόχος των αμοιβαίων συνεταιρισμών είναι να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και να μεγιστοποιήσουν τη χρησιμότητα για τα μέλη τους ως καταναλωτών, παρόχων ή εργαζομένων. Σε σχέση με τις μετοχικές εταιρείες, που ιδρύονται για να μεγιστοποιήσουν την αξία που κατέχουν οι μέτοχοι, (με τη διανομή κερδών σε αυτούς ή / και με την αύξηση της ανταλλακτικής αξίας των μετοχών που κατέχουν), οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί είναι διαφορετικοί, όχι επειδή δεν ενεργούν προς το συμφέρον των μελών τους, αλλά επειδή σκοπός τους δεν είναι να ικανοποιήσουν τα συμφέροντα των μελών με τη μεγιστοποίηση της αξίας του επενδεδυμένου κεφαλαίου, αλλά με την απόκτηση ή την παροχή αγαθών (συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων ή άλλων μη υλικών αγαθών) ή υπηρεσιών ή εργασίας στις καλύτερες δυνατές συνθήκες, που είναι μια οικονομική αλλά όχι προσοδοφόρα ενέργεια με την αυστηρή έννοια του όρου.

Ο ορισμός του PECOL, ενότ. 1.1 (1) δεν περιέχει αναφορά στη φύση των αναγκών των μελών, είτε οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ή ιδεολογική, όπως αντιθέτως προβλέπεται από ορισμένες

ευρωπαϊκές συνεταιριστικές νομοθεσίες [παρ. 1 (1) GCA, κεφ. 1 ενότ. 2, FCA, άρθρο 1 (1) SCA, άρθρο 2 (1) PCC, άρθρο 1 (3) κανονισμού SCE]. Πράγματι, η φύση των αναγκών των μελών είτε σχετίζεται με εσωτερικά κίνητρα, που δεν σχετίζονται με τα γνωρίσματα της νομικής οντότητας ή, αν προσδιορίζονται από το νόμο, μπορεί να δείξουν την πρόθεση του νομοθέτη να κατευθύνει τη συνεταιριστική μορφή στην επίτευξη μιας συγκεκριμένης λειτουργίας, που είναι ασυνήθης σε σχέση με αυτό που συνήθως ανατίθεται στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς. Ειδικότερα, όταν οι εθνικοί συνεταιριστικοί νόμοι αναφέρονται σε κοινωνικές, πολιτιστικές, ιδεολογικές ανάγκες των μελών του συνεταιρισμού μπορεί να ανοίγουν το δρόμο για τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος, οι οποίοι, ωστόσο, ρητά προβλέπονται από το PECOL.

Ο αμοιβαίος σκοπός των συνεταιρισμών δεν αποκλείει οι συνεταιρισμοί να επιδιώκουν επιπρόσθετους στόχους, που υπερβαίνουν τα συμφέροντα των μελών τους και μπορούν να χαρακτηριστούν ως «αλτρουιστικοί» [βλ ρητά παρ. 1 (2) GCA]: η χρήση του "κύριος" στον ορισμό του έργου PECOL για τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς εξυπηρετεί επίσης αυτόν τον συγκεκριμένο στόχο. Η εξωστρέφεια των αμοιβαίων συνεταιρισμών μπορεί να οδηγήσει, για παράδειγμα, στη χρήση μέρους του πλεονάσματος προς το συμφέρον της συνεταιριστικής κινήσεως και / ή της κοινότητας, ενισχύοντας έτσι την «κοινωνική λειτουργία» την οποία πολλές χώρες αναθέτουν σε συνεταιρισμούς (συμπεριλαμβανομένου του Συνταγματικού επιπέδου: βλέπε άρθρο 45 του ιταλικού Συντάγματος, άρθρο 129 του ισπανικού Συντάγματος, το οποίο όμως δεν κάνει ρητή αναφορά στην κοινωνική λειτουργία των συνεταιρισμών, και τις πολυάριθμες διατάξεις του πορτογαλικού Συντάγματος). Ωστόσο, οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί που εξωτερικεύουν ένα τμήμα της αξίας που είναι σε θέση να παράγουν, παρά ταύτα δεν συμπίπτουν με τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος, στους οποίους, όπως θα επισημανθεί σύντομα, η (κύρια) εξωστρέφεια διαμορφώνει τον θεσμικό στόχο τους, σε αντίθεση με εκείνη των αμοιβαίων συνεταιρισμών.

Συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος

Ενώ οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί αντιστοιχούν στο παραδοσιακό μοντέλο του συνεταιρισμού, όπως υπήρξε στις απαρχές της συνεταιριστικής κινήσεως, οι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος που έχουν εμφανισθεί στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, πιο πρόσφατα, λόγω της προσφυγής των νομοθεσιών στην συνεταιριστική μορφή για να δώσει την κατάλληλη νομική δομή για την επιχειρηματική δραστηριότητα γενικού συμφέροντος, ή τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Ωστόσο, διαφορετικές καταστάσεις, καθώς και διαφορετικές θεωρίες, μπορούν σήμερα να βρεθούν στις ευρωπαϊκές χώρες.

Ο ιταλικός νόμος Ν. 381/1991 προβλέπει τον σχηματισμό «κοινωνικών συνεταιρισμών». Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί «επιδιώκουν το γενικό συμφέρον της Κοινότητας με τη μορφή της ανθρώπινης προώθησης και κοινωνικής ένταξης των πολιτών μέσω: α) της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης, β) της διεξαγωγής των διαφόρων δραστηριοτήτων - γεωργικών, βιομηχανικών, εμπορικών ή παροχής υπηρεσιών - για την εργασιακή ενσωμάτωση των μειονεκτούντων ατόμων». Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί, ως εκ τούτου, δεν ενεργούν προς το συμφέρον των μελών τους ως τέτοιων, αλλά προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας. Δεν είναι αμοιβαίοι, αλλά συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος, όπως αναφέρεται ρητά από το νόμο και αναγνωρίζονται από ορισμένους νομικούς μελετητές.

Η SCA αναγνωρίζει «συνεταιρισμούς κοινωνικής πρωτοβουλίας», δηλαδή, «συνεταιρισμούς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οι οποίοι, ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία ανήκουν έχουν ως στόχο είτε την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, μέσω της υγείας, της εκπαίδευσης, πολιτιστικών ή άλλων δραστηριοτήτων κοινωνικού χαρακτήρα, ή η ανάληψη οποιασδήποτε οικονομικής δραστηριότητας, με σκοπό την ενσωμάτωση εκείνων που υποφέρουν κάθε είδους κοινωνικού αποκλεισμού στην αγορά εργασίας και, γενικότερα, την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών που δε ικανοποιούνται από την αγορά» (άρθ. 106 (1)).

Με τον χαρακτηρισμό τους ως μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι συνεταιρισμοί κοινωνικής πρωτοβουλίας υπόκεινται επίσης στους ακόλουθους περιορισμούς (Disposición Adicional Primera, SCA): Δεν διανέμουν τα πλεονάσματα ή τα κέρδη στα μέλη τους, δεν πληρώνουν περισσότερο από το νόμιμο επιτόκιο (σήμερα 3,5%) για το κεφάλαιο, δεν αμείβουν τους αξιωματούχους και θέτουν περιορισμούς επί των αποδοχών των εργαζομένων (μελών ή όχι), οι οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 150% των επιπέδων που ορίζονται στην κλαδική σύμβαση που ισχύει (convenio colectivo).

Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, οι εν λόγω συνεταιρισμοί θεωρούνται αμοιβαίοι στην ουσία τους. Κατά συνέπεια, η εν λόγω δραστηριότητα θα διεξάγεται κυρίως για να καλύπτονται οι ανάγκες των μελών, είτε πρόκειται για καταναλωτές, χρήστες, προμηθευτές ή εργαζόμενους.

Ο Πορτογαλικός Νόμος Ν. 78/98 ρυθμίζει τους «συνεταιρισμούς κοινωνικής αλληλεγγύης», ο στόχος των οποίων συνίσταται στην υποστήριξη καταστάσεων κοινωνικής και οικονομικής ευπάθειας, με βάση ένα πατερναλιστικό παράδειγμα κοινωνικής παρέμβασης σε οικογένειες, παιδιά, νέους, ηλικιωμένους, άτομα με ειδικές ανάγκες, άνεργους και άλλες ευάλωτες ομάδες, ενόψει της επαγγελματικής ένταξης, εκπαίδευσης, κατάρτισης, επαγγελματικής και ιδρυματικής φροντίδας. Αυτοί οι συνεταιρισμοί βασίζονται ολόκληρη τη δραστηριότητά τους σε μια λογική αλληλεγγύης, και ως εκ τούτου το νομικό πλαίσιο στο οποίο υπάγονται έχει ιδιαιτερότητες. Πρέπει να τονισθεί, από την αρχή, ο αποκλεισμός της διανομής των συνεταιριστικών πλεονεκτημάτων στα μέλη του συνεταιρισμού, πράγμα που σημαίνει ότι όλα τα πλεονάσματα θα διατεθούν, υποχρεωτικά, στα αποθεματικά (άρθρο 7). Παρά το γεγονός αυτό, ωστόσο, όπως και στην Ισπανία, οι Πορτογάλοι μελετητές θεωρούν τους συνεταιρισμούς κοινωνικής αλληλεγγύης ως αμοιβαίους συνεταιρισμούς που χαρακτηρίζονται από τον τομέα της παρέμβασης και όχι από ένα συγκεκριμένο σκοπό, σε σύγκριση με άλλους συνεταιρισμούς.

Η FrCA (άρθρο 19 δ, που θεσπίστηκε το 2001 και τροποποιήθηκε τελευταία φορά το 2014) επιτρέπει τη δημιουργία των "συνεταιρισμών συλλογικού ενδιαφέροντος", των οποίων στόχος είναι «η παραγωγή ή παροχή αγαθών και υπηρεσιών συλλογικού συμφέροντος, με χαρακτήρα κοινωνικό κοινής ωφελείας». Εκλαμβάνονται ως μη-αμοιβαίοι συνεταιρισμοί από τη γαλλική νομική θεωρία. Ο αλτρουιστικός σκοπός τους, ο προσανατολισμός τους στην ικανοποίηση του ευρύτερου κοινού και όχι μόνο των μελών τους, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στους παραδοσιακούς συνεταιρισμούς, ρητώς επισημαίνεται άλλωστε στο προοίμιο του νόμου που τους εισηγείται στην FrCA.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια Εταιρεία Κοινοτικού Συμφέροντος (καταχωρημένη με τον περί Εταιρειών Νόμο του 2004 και τους κανονισμούς CIC 2005) που λειτουργεί ως συνεταιρισμός, δηλαδή, που ελέγχεται δημοκρατικά από τα μέλη του, διαθέτει μια παρόμοια δομή. Από την άλλη πλευρά, η CCBSA τοποθετεί μια εναλλακτική μεταξύ εγγραφής μιας κοινωνίας ως αξιόπιστου συνεταιρισμού και της εγγραφής της ως μιας κοινωνίας κοινοτικής ωφέλειας ("BenCom"). Η δεύτερη επιλογή απαιτεί την

κοινωνία να ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα προς όφελος της κοινότητας, δηλαδή, «κατά κύριο λόγο προς όφελος των ανθρώπων που δεν είναι μέλη της κοινωνίας» και «προς το συμφέρον της Κοινότητας στο σύνολό της» (FCA σημείωση).

Στη Γερμανία, η αναφορά στη δυνατότητα να ιδρύονται συνεταιρισμοί για την εξυπηρέτηση των κοινωνικών ή πολιτιστικών συμφερόντων των μελών τους ίσως θα άνοιγε την πόρτα στη δυνατότητα να προβλεφθούν μη αμοιβαίοι συνεταιρισμοί, αλλά για πολλούς Γερμανούς μελετητές, που αντιλαμβάνονται τους συνεταιρισμούς ως οργανώσεις αυτοβοήθειας, συνεταιρισμοί γενικού ενδιαφέροντος θα αποτελούσε μια αντίφαση.

Η FCA επιτρέπει σε ένα συνεταιρισμό να ακολουθήσει έναν ιδεολογικό στόχο. Επιπλέον, ο φινλανδικός νόμος 1351/2003 για τις κοινωνικές επιχειρήσεις επιτρέπει επίσης σε ένα συνεταιρισμό (ΟΣΚ) να χαρακτηριστεί ως κοινωνική επιχείρηση.

Η επιλογή του PECOL ήταν να ακολουθήσει την ιταλική, τη γαλλική, και τη Βρετανική προσέγγιση, και να την ενισχύσει, εξετάζοντας έτσι τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος χωριστά από τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Εκτός αυτού, στο έργο PECOL, για τον χαρακτηρισμό ενός συνεταιρισμού γενικού συμφέροντος, δεν γίνεται καμία αναφορά στη φύση της δραστηριότητας που πρέπει να διεξάγει (π.χ., κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, κλπ). Αυτό είναι σύμφωνο με τους γενικούς τύπους που βρέθηκαν στο γαλλικό δίκαιο, αλλά και στη ρύθμιση του Ηνωμένου Βασιλείου για τις CICs. Φυσικά, οι πολιτικές υποστήριξης και η φορολογική νομοθεσία θα μπορούσε να προσφέρει έναν πιο αυστηρό ορισμό των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος, προκειμένου να τους χορηγήσει παροχές.

Οι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος, όπως προβλέπονται στο έργο PECOL, δεν είναι μόνο τα μέσα για την υγεία, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την εργασιακή ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων, όπως είχαν αρχικά σχεδιαστεί στην ευρωπαϊκή νομοθεσία. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την οργάνωση και την παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε μια δεδομένη κοινότητα, όπως η ηλεκτρική ενέργεια, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και τα παρόμοια. Αυτό αντιστοιχεί σε πρακτικές που αναδεικνύονται σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, και όλο και περισσότερο αποτελούν αντικείμενο έρευνας από τους μελετητές των συνεταιρισμών.

Ο σκοπός γενικό συμφέρον απαιτεί ότι αυτό το είδος των συνεταιρισμών να εξετάζεται ξεχωριστά από το νόμο σε σχέση με τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς. Ειδικότερα, όσον αφορά το έργο PECOL, κεφάλαιο 1, οι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος δεν υποχρεούνται να διαχειρίζονται μια συνεταιριστική επιχείρηση με και προς το συμφέρον των μελών τους ως καταναλωτών, παρόχων ή εργαζομένων. Ούτε εξετάζονται από τους περιορισμούς στις συναλλαγές με μη μέλη [βλ. 19 ε, FrCA]. Κατά συνέπεια, οι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος μπορούν να απαιτούν μια διαφορετική μεταχείριση όσον αφορά τα μέλη τους, την οργανωτική και οικονομική δομή, καθώς και ως προς τον εξωτερικό έλεγχο, όπως αποδεικνύεται από τις εθνικές διατάξεις που ισχύουν σήμερα γι' αυτούς. Το έργο PECOL προσπαθεί, ως εκ τούτου, να διαφοροποιήσει τη μεταχείρισή τους όταν κρίνεται απαραίτητο.

Μια τελευταία παρατήρηση για τη σχέση μεταξύ αμοιβαίων συνεταιρισμών και συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος: Οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί συμπληρωματικά πράγματι προσφέρουν μια κοινωνική υπηρεσία, είτε έμμεσα μέσω του συστήματος διοίκησής τους ή χρηματοδότησής τους, είτε άμεσα, λόγω

του προορισμού ενός μέρους των πόρων που δημιουργούνται από τις επιχειρήσεις τους για την κοινότητα. Ως εκ τούτου, μεταξύ των δύο γενικών τύπων που διακρίνονται στο έργο PECOL δεν υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα, αλλά ένα είδος συνεχούς, έχοντας υπόψη την κοινωνική διάσταση και το ρόλο τους.

Για να το θέσουμε διαφορετικά, ενώ το «ενδιαφέρον για την κοινότητα» είναι ένας πρόσθετος στόχος για τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς τηρώντας την 7^η αρχή της ICA, "το ενδιαφέρον για την κοινότητα" είναι ο κύριος ή ακόμα και ο αποκλειστικός στόχος των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος, όπως οριοθετείται στο PECOL, με βάση μια νομοθετική τάση που διαπιστώνεται στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία.

Η οικονομική δραστηριότητα

Οι συνεταιρισμοί είναι νομικά πρόσωπα που διαχειρίζονται μια επιχείρηση, όπως αυτό προκύπτει από τους ορισμούς των συνεταιρισμών ή από τις δηλώσεις του συνεταιριστικού στόχου που περιλαμβάνεται στους Ευρωπαϊκούς συνεταιριστικούς νόμους, καθώς και από τον ορισμό του συνεταιρισμού στις αρχές της ICA. Συνεπώς, τα νομικά πρόσωπα που ασκούν μια δραστηριότητα, η οποία δεν είναι μια επιχείρηση με την αυστηρά νομική έννοια του όρου (π.χ. χορήγηση βραβείων, δωρεάν παροχή υπηρεσιών, κ.λπ.), δεν μπορούν να θεωρηθούν συνεταιρισμοί.

Στον ορισμό του συνεταιρισμού στο PECOL ενότ. 1.1 (1) η χρήση του «κάθε» σε σχέση με τις οικονομικές δραστηριότητες που ο συνεταιρισμός μπορεί να διεξάγει, είναι σκόπιμη. Θα έπρεπε να αρκεί για να καταστήσει σαφές ότι οι συνεταιρισμοί είναι κατ' αρχήν οι οργανισμοί που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διεξαγωγή κάθε νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας, και ότι περιορισμοί στη χρήση της νομικής μορφής των συνεταιρισμών να προβαίνουν σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση πρέπει να αιτιολογούνται, ώστε να είναι νόμιμοι, σύμφωνα με η αρχή της ίσης μεταχείρισης. Πράγματι, σε ορισμένους συνεταιριστικούς νόμους δηλώνεται ρητά ότι οι συνεταιρισμοί είναι ελεύθεροι να διεξάγουν οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα και να λειτουργούν σε οποιοδήποτε τομέα της οικονομίας. [Elle exerce son activité dans toutes les branches de l'activité humaine (art. 1(2) FrCA); cualquier actividad económica lícita podrá ser organizada y desarrollada mediante una sociedad constituida al amparo de la presente Ley (art. 1(2) SCA); desde que respetem a lei e os principios cooperativos, as cooperativas podem exercer livremente qualquer actividade económica (art. 7(1) PCC)]. Αλλά ο τονισμός αυτός στο PECOL φάνηκε αντιπαραγωγικός, δεδομένου ότι η αφετηρία είναι ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν ένα είδος νομικού προσώπου το οποίο ενεργεί σε ισοτιμία με τα άλλα. Έτσι, ίσως αυτό να έχει σηματοδοτήσει ένα είδος αδυναμίας της νομικής μορφής, ως αναπτυσσόμενη, αλλά όχι ακόμη αναπτυγμένη, νομικής μορφής. Αυτό εξηγεί την επιλογή να αναφέρεται απλώς σε «κάθε», χωρίς επιπλέον υπογράμμιση της συνεταιριστικής ελευθερίας όσον αφορά τα είδη της οικονομικής δραστηριότητας που μπορούν να αναλάβουν.

Η χρήση των θυγατρικών

Σύμφωνα με το PECOL, ενότ. 1.1 (3), ένας συνεταιρισμός υπάρχει και όταν η συνεταιριστική επιχείρηση δεν εκτελείται απευθείας από το συνεταιρισμό, αλλά μέσω μιας θυγατρικής εταιρείας. Η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ρητά από το κεφ. 1 ενότ. 2 (1), FCA και το άρθρο 1 (3) του κανονισμού της SCE. Μόνο έμμεσα από άλλες δικαιοδοσίες, οι οποίες επιτρέπουν σε ένα συνεταιρισμό να κατέχει μετοχές μιας εταιρείας [παρ. 1 (2) GCA, άρθρο 79 (1) SCA, άρθρο 27-δ, του ιταλικού νομοθετικού

διατάγματος αριθ. 1577/1947]. Ανταποκρίνεται επίσης σε μια όλο και πιο διάχυτη συνεταιριστική πρακτική.

Ωστόσο, στο PECOL, η χρήση των θυγατρικών για την υλοποίηση του συνεταιριστικού στόχου υπόκειται σε περιορισμούς (όπως στην γερμανική συνεταιριστική νομοθεσία: βλ. παρ 1 (2) GCA). Θεωρείται δυνατή μόνο εφόσον πληρούνται δύο προϋποθέσεις: αν είναι αναγκαία για την ικανοποίηση των συμφερόντων των μελών και αν τα μέλη του συνεταιρισμού διατηρούν τον απόλυτο έλεγχο της θυγατρικής.

Αυτές οι δύο προϋποθέσεις θέτονται για την αποτροπή της κατάχρησης των θυγατρικών σε βάρος των συμφερόντων των μελών και γενικότερα της ταυτότητας των συνεταιρισμών ως οργανώσεων που κατευθύνονται από τα μέλη τους. Στην πραγματικότητα, η θυγατρική μπορεί να είναι ένα φίλτρο που μειώνει τη δυνατότητα των μελών του συνεταιρισμού να κατευθύνουν και να ελέγχουν την επιχείρηση που εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους. Έτσι, αν το φίλτρο αυτό είναι απαραίτητο για την καλύτερη εκπλήρωση των συμφερόντων των μελών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί, αλλά μόνο υπό την προϋπόθεση ότι είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο που να διασφαλίζει τον απόλυτο έλεγχο των μελών της επιχείρησης διαμέσου του απόλυτου ελέγχου της θυγατρικής την οποία διαχειρίζεται.

Προστασία της νομικής επωνυμίας του συνεταιρισμού

Ο τίτλος του «συνεταιρισμού» προστατεύεται από το PECOL, ενότ. 1.1 (4), σύμφωνα με τις ανάλογες διατάξεις που υπάρχουν στο άρθρο 14 (2) PCC και στο άρθρο 2515 (2) ICC, μεταξύ άλλων. Ως εκ τούτου, τα νομικά πρόσωπα τα οποία δεν είναι συνεταιρισμοί στην ουσία τους, δεν μπορούν να χαρακτηρίσουν τον εαυτό τους ως συνεταιρισμούς. Αυτό θα δημιουργούσε σύγχυση στο κοινό και θα έβλαπτε τη συνεταιριστική εικόνα.

Από την άλλη πλευρά, στο PECOL απαιτείται από τους συνεταιρισμούς να περιλαμβάνουν τον όρο «συνεταιρισμός» στην επωνυμία τους, και έτσι να σηματοδοτούν τη νομική φύση τους (και ταυτότητα) στο κοινό.

Ενότητα 1.2

Πηγές του συνεταιριστικού δικαίου

Το έργο PECOL, ενότ. 1.2 ασχολείται με τις πηγές του συνεταιριστικού δικαίου και την αλληλεπίδρασή τους. Αυτό είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό σημείο τόσο από θεωρητική όσο και από πρακτική άποψη.

Γενικός συνεταιριστικός νόμος και ειδικοί συνεταιριστικοί νόμοι

Συνήθως, οι εθνικές έννομες τάξεις παρέχουν ένα γενικό νόμο περί συνεταιρισμών, δηλαδή, ένα σύνολο κανόνων που ισχύουν για όλους τους συνεταιρισμούς ανεξάρτητα από το συγκεκριμένο είδος τους, τον τομέα δραστηριότητας, κλπ. Αυτό που μπορεί να αλλάξει (χωρίς, ωστόσο, σημαντικές συνέπειες) είναι μόνο η εξειδίκευση ή η θέση αυτού του συνόλου των γενικών κανόνων, το οποίο σε πολλές χώρες (όπως εκείνες που λαμβάνονται υπόψη για το έργο PECOL: Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο) μπορεί να βρεθεί σε μια ξεχωριστή νομική πράξη ειδικά αναφερόμενη στους συνεταιρισμούς (συνήθως αναφέρεται ως «νόμος για τους συνεταιρισμούς»), ενώ σε άλλες χώρες μπορεί να βρεθεί σε μια γενικότερη νομική πράξη, συμπεριλαμβανομένου του αστικού κώδικα (όπως

στην Ιταλία) ή στο εταιρικό δίκαιο (π.χ. στο Βέλγιο) ή στον εμπορικό κώδικα (π.χ., στην Τσεχική Δημοκρατία). Το PECOL, επίσης, ασχολείται μόνο με τους συνεταιρισμούς γενικά.

Δεν είναι ασυνήθιστο ότι οι ίδιες αρμόδιες αρχές που θεσπίζουν ένα γενικό νόμο περί συνεταιρισμών να παρέχουν επίσης ειδικούς νόμους για συγκεκριμένους τύπους συνεταιρισμών, δηλαδή, υποσύνολα κανόνων που εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένους συνεταιρισμούς που προσδιορίζονται με βάση τη συγκεκριμένη δραστηριότητά τους (π.χ. συνεταιριστικές τράπεζες), τον τύπο της σχέσης αμοιβαιότητας με τα μέλη (π.χ. συνεταιρισμοί εργαζομένων), ή σκοπό (π.χ. κοινωνικοί συνεταιρισμοί). Σε γενικές γραμμές, ειδικοί νόμοι για συγκεκριμένους τύπους συνεταιρισμών υπάρχουν σε πολλές χώρες, ενώ αυτό που μπορεί να διαφέρει είναι ο αριθμός αυτών των ειδικών νόμων και το πεδίο εφαρμογής τους (η Γαλλία παρέχει το καλύτερο παράδειγμα από αυτή την άποψη, δηλαδή, μια χώρα στην οποία ο αριθμός και το πεδίο εφαρμογής των ειδικών νόμων για τους συνεταιρισμούς είναι τόσο μεγάλος, ώστε να καταλήγουν να μειώνουν το ρόλο του υφιστάμενου γενικού νόμου για τους συνεταιρισμούς στο χαμηλότερο επίπεδο του).

Ποια είναι η σχέση μεταξύ του γενικού νόμου με τους ειδικούς νόμους για τους συνεταιρισμούς; Το PECOL, ενότ. 1.2 (1) επιλύει αυτό το ζήτημα, δίνοντας προτεραιότητα στους ειδικούς νόμους πάνω από το γενικό νόμο (*lex specialis derogat generali*), και ταυτόχρονα αναγνωρίζει την εφαρμογή του γενικού νόμου σε ειδικούς συνεταιρισμούς υπό τον όρο ότι οι διατάξεις του πρώτου είναι συμβατές με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των τελευταίων (ένα παρόμοιο κριτήριο υπάρχει στο άρθρο 2.520, παρ. 2, ICC). Η λύση αυτή διατηρεί την ιδιαιτερότητα ενός συγκεκριμένου τύπου συνεταιρισμού, και από την άλλη πλευρά, δεν εμποδίζει ειδικούς συνεταιρισμούς από το να απολαμβάνουν τη γενική ρύθμιση για τους συνεταιρισμούς.

Ο ρόλος των συνεταιριστικών καταστατικών (statutes or by-laws)

Το έργο PECOL, ενότ. 1.2 (2) προωθεί την αυτονομία των συνεταιρισμών δίνοντας έμφαση στον ρόλο των συνεταιριστικών καταστατικών στη ρύθμιση των συνεταιρισμών. Σύμφωνα με την κατεύθυνση αυτή, τα συνεταιριστικά καταστατικά έχουν γενική κανονιστική ισχύ που υπόκεινται μόνο στον σχετικό συνεταιριστικό νόμο. Με άλλα λόγια, μπορούν να ρυθμίσουν κάθε ζήτημα που δεν ρυθμίζεται ή ρυθμίζονται μόνο εν μέρει από το συνεταιριστικό νόμο. Φυσικά, το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί επίσης να παρεκκλίνει από τις διατάξεις του συνεταιριστικού νόμου που δεν είναι υποχρεωτικές (*ius dispositivum*). Ως εκ τούτου, μόνο οι υποχρεωτικές συνεταιριστικές διατάξεις περιορίζουν την ελευθερία του συνεταιρισμού της αυτορρύθμισης από το καταστατικό του.

Η κάλυψη των κενών του συνεταιριστικού νόμου

Όπως και κάθε άλλος νόμος, ο νόμος για τους συνεταιρισμούς θα μπορούσε να παρουσιάζει ένα κενό στη ρύθμιση του θέματος, γεγονός το οποίο θέτει το ερώτημα πώς το κενό πρέπει να καλυφθεί εάν το συνεταιριστικό καταστατικό δεν το καλύπτει.

Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα (αν και, ομολογουμένως, ο ρόλος που αποδίδεται από το PECOL στα συνεταιριστικά καταστατικά μειώνει εν μέρει τη σημασία του), δεδομένου ότι η προσφυγή σε άλλους νόμους για να καλυφθεί το κενό του συνεταιριστικού νόμου θα μπορούσε να επηρεάσει τη συνεταιριστική ταυτότητα με αρνητικό τρόπο. Αντιθέτως, η εφαρμογή στους συνεταιρισμούς ρυθμίσεων από άλλους νόμους, συμπεριλαμβανομένου του εταιρικού νόμου, θα μπορούσε να είναι

επωφελής για τους συνεταιρισμούς, στο βαθμό που έχουν έτσι τη δυνατότητα να αδράξουν τις ευκαιρίες που χορηγούνται από τους νόμους αυτούς σε άλλους τύπους νομικών προσώπων. Όπως παρατηρεί ο Ian Snaitth, "αν και ορισμένες διαφορές μεταξύ του εταιρικού δικαίου και του συνεταιριστικού δικαίου είναι αναγκαίες για την προστασία της συνεταιριστικής ταυτότητας, άλλες, όπως το παράδειγμα των διαδικασιών διάσωσης σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας, απλώς αντανακλούν μια αποτυχία ενημέρωσης του εφαρμοστέου δικαίου για τους συνεταιρισμούς, γεγονός που οδηγεί σε εμπόδια για τους συνεταιρισμούς που λειτουργούν ως επιχειρήσεις στην αγορά".

Ως εκ τούτου, το σημείο αυτό πρέπει να αντιμετωπισθεί προσεκτικά, ώστε αφενός μεν να προστατευθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των συνεταιρισμών και αφετέρου να εξασφαλισθεί ότι οι συνεταιρισμοί έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με άλλες επιχειρηματικές οργανώσεις, στο πλαίσιο μιας δεδομένης χώρας.

Στην Ισπανία, ελλείψεις στην ισχύουσα συνεταιριστική νομοθεσία, καλύπτονται από τον αστικό κώδικα ή τον εμπορικό νόμο που σχετίζεται πιο στενά με τη φύση της δραστηριότητας στην οποία ο συνεταιρισμός δραστηριοποιείται. Παρ' όλα αυτά, η τάση στην Ισπανία να θεωρούνται οι κεφαλαιουχικές εταιρείες ως το εταιρικό πρότυπο και να επεκτείνονται οι κανόνες του σε άλλες επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από τη φύση και τους στόχους τους, θα πρέπει να εξεταστεί. Το PCC (άρθρ. 9), προβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων του κώδικα εμπορικών εταιρειών, και ιδίως των εταιρειών κεφαλαίου, για να καλυφθούν τα κενά του συνεταιριστικού νόμου (γενικού και ειδικών), στο βαθμό που οι διατάξεις αυτές σέβονται τις συνεταιριστικές αρχές. Σύμφωνα με το ICC (άρθρα 2519 και 2522), το εταιρικό δίκαιο, πιο συγκεκριμένα είτε το δίκαιο των εταιρειών κεφαλαίου ή των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, μπορεί επιπλέον και καταληκτικά να ισχύει για τους συνεταιρισμούς. Αυτό είναι δυνατό μόνο όταν ο συνεταιριστικός νόμος παρουσιάζει ένα κενό και η δυνητικά εφαρμοστέα διάταξη του εταιρικού δικαίου κρίνεται συμβατή με την ιδιαίτερη φύση του συνεταιρισμού.

Έχοντας χαρακτηριστεί ως «εταιρείες» οι FrCA, οι γαλλικοί συνεταιρισμοί υπόκεινται στην καταληκτική και πρόσθετη εφαρμογή του εταιρικού δικαίου.

Στη Γερμανία, διατάξεις του Εμπορικού Κώδικα μπορεί να συμπληρώσουν την GCA (αν και εφαρμόζεται μόνο σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις, επειδή η GCA προσφέρει σχεδόν πλήρη ρύθμιση).

Ο FCA είναι πολύ λεπτομερής και πλήρης νόμος, ο οποίος όμως περιέχει αρκετές ρητές αναφορές στο δίκαιο των εταιρειών.

Η φύση του νομικού συστήματος του Ηνωμένου Βασιλείου συνεπάγεται ότι τυχόν κενά στη νομοθεσία που διέπει τους συνεταιρισμούς συμπληρώνονται από τους κανόνες του κοινού δικαίου, διότι η νομοθεσία περί εταιρειών (Companies Act 2006) ρητώς δεν εφαρμόζεται στους συνεταιρισμούς. Αυτό δεν είναι μια ικανοποιητική λύση, διότι οι διατάξεις του κοινού δικαίου δεν ενημερώνονται εξαιτίας της επακόλουθης έναρξης ισχύος της εταιρικής νομοθεσίας, η οποία πήρε τη θέση της στη ρύθμιση των εταιρειών.

Η επιλογή του PECOL να χρησιμοποιηθεί ως βάση το ιταλικό και το πορτογαλικό σύστημα, στηρίχθηκε στην παραδοχή ότι άλλοι νόμοι, και ιδίως το εταιρικό δίκαιο, μπορεί να χρησιμοποιούνται για την κάλυψη κενών της συνεταιριστικής νομοθεσίας. Για να διατηρηθεί η συνεταιριστική ταυτότητα,

ωστόσο, το έργο PECOL προβλέπει ότι οι κανόνες αυτοί μπορούν να ισχύουν για τους συνεταιρισμούς μόνον εφόσον είναι συμβατοί με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (PECOL, ενότ. 1.2 (3)).

Ενότητα 1.3

Η ιδιότητα του μέλους και τις απαιτήσεις της

Στο PECOL, οι ιδιοκτήτες ενός συνεταιρισμού αναφέρονται ως «μέλη» (ενότ. 1.3 (1)), ακολουθώντας έτσι τους Ευρωπαϊκούς συνεταιριστικούς νόμους [βλ. αρθ. 2511 ICC, άρθρο 2 PCC, κεφ. 1 ενότ. 2 (1), FCA, παρ. 1 (1) GCA, άρθρο 8 SCA, άρθρο 1 FrCA, FCA Σημείωση, άρθρο 1 κανονισμού SCE], δεδομένου ότι αυτό είναι ένας πιο ουδέτερος όρος από τον όρο «μέτοχος», όπως ονομάζονται οι ιδιοκτήτες στο εταιρικό δίκαιο. Αυτό δεν υποδηλώνει ότι τα μέλη του συνεταιρισμού δεν κατέχουν και δεν θα έπρεπε να κατέχουν μερίδες του συνεταιριστικού κεφαλαίου (όπως θα δούμε στο PECOL κεφάλαιο 3), αλλά αναδεικνύει τη διαφορετική θέση του συνεταιρισμού σε σχέση με τους μετόχους της εταιρείας. Τα μέλη συνεταιρισμού είναι «χρήστες» της συνεταιριστικής επιχείρησης και όχι μόνο συμμετοχοί στο κεφάλαιο της συνεταιριστικής οργάνωσης. Στην πραγματικότητα, έχουν τη «διπλή ιδιότητα» των μελών της συνεταιριστικής οργάνωσης και των χρηστών της συνεταιριστικής επιχείρησης (κάτι που επίσης αναφέρεται και ως «αρχή της ταυτότητας»). Επιπλέον, ο όρος «μέλη» είναι αυτό που περισσότερο αντανakλά τον «προσωπικό» χαρακτήρα της συμμετοχής σε ένα συνεταιρισμό, όπου τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις συνδέονται με το πρόσωπο του μέλους και όχι με το κεφάλαιο συμμετοχής, διαφορετικά από τις κερδοσκοπικές καπιταλιστικές εταιρείες.

Πιο συγκεκριμένα, το PECOL εντοπίζει δύο γενικές κατηγορίες των μελών του συνεταιρισμού: συναλλασσόμενα μέλη και μη συναλλασσόμενα μέλη. Συναλλασσόμενα μέλη είναι εκείνα που εμπλέκονται σε συνεταιριστικές συναλλαγές με τους συνεταιρισμούς τους, ανταλλάσσοντας αγαθά ή υπηρεσίες με τον συνεταιρισμό τους ή εργαζόμενοι γι' αυτόν (ενότ. 1.3) (2). Σε αντίθεση, τα μη συναλλασσόμενα μέλη δεν συμμετέχουν σε συναλλαγές με τους συνεταιρισμούς τους, αλλά υποστηρίζουν την επίτευξη των στόχων τους, με τη συνεισφορά τους (κεφαλαίου, εθελοντικής εργασίας, κλπ) (ενότ. 1.3 (3)) [βλ. 19-στ, παρ. 1, FrCA].

Σε γενικές γραμμές, λόγω της διαφορετικής τους σκόπευσης, ένας αμοιβαίος συνεταιρισμός αναμένεται να αποτελείται από συναλλασσόμενα μέλη, ενώ ένας συνεταιρισμός γενικού συμφέροντος αναμένεται να αποτελείται από μη συναλλασσόμενα μέλη. Κατά συνέπεια, για την ίδρυση ενός αμοιβαίου συνεταιρισμού, απαιτούνται τουλάχιστον δύο συναλλασσόμενα μέλη (ενότ. 1.3 (4)), και για να παραδεχτεί μη συναλλασσόμενα μέλη, απαιτείται σχετική διάταξη στο καταστατικό (ενότ. 1.3 (5)), ενώ οι απαιτήσεις αυτές δεν ισχύουν για τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος. Αυτό πάντως δεν εμποδίζει, μη συναλλασσόμενα μέλη, όπως τα μέλη επενδυτές, να μετέχουν σε έναν αμοιβαίο συνεταιρισμό, και συναλλασσόμενα μέλη να συμμετέχουν σε ένα συνεταιρισμό γενικού συμφέροντος.

Στο έργο PECOL, ο ελάχιστος αριθμός μελών για τη σύσταση και λειτουργία ενός συνεταιρισμού είναι δύο. Η διάταξη αυτή καθιστά σαφές ότι ένας συνεταιρισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει, και θα πρέπει να διαλυθεί, όταν μόνο ένα μέλος παραμένει κατά τη διάρκεια της ζωής του ("οφείλει να περιλαμβάνει πάντοτε").

Ανεξάρτητα από τον μέσο ελάχιστο αριθμό μελών στην Ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία, που είναι τρία [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 2522 (2) ICC, κεφ. 2 ενότ. 1 (1) FCA, παρ. 4 GCA], δεν

υπάρχει προφανής λόγος για τη διαφορετική μεταχείριση των συνεταιρισμών από τις εταιρείες στο θέμα αυτό. Αυτό που είναι αδιανόητο, είναι ένας συνεταιρισμός με μόνο ένα μέλος. Σε αντιδιαστολή προς τις εταιρείες, οι συνεταιρισμοί δεν μπορεί να αντιμετωπίζονται ως ένα νομικό μέσο για να χωρίζει μια κληρονομιά για τη διεξαγωγή μιας επιχείρησης. Επιπλέον, ο αριθμός δύο επιτρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι δευτέρου (ή ανώτερου) βαθμού συνεταιρισμοί στην ίδια διάταξη (ενότ. 1.3 (4)), για τη λειτουργία του οποίου η υφιστάμενη συνεταιριστική νομοθεσία συνήθως απαιτεί μικρότερο αριθμό μελών από ό,τι για τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς [βλέπε, π.χ., ενότ. 2 (2) (β) CCBSA].

Όσον αφορά τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος, μια επιλογή έγινε στο έργο PECOL, να μην ακολουθήσουν το γαλλικό παράδειγμα της υποχρέωσης συμμετοχής πολλών ενδιαφερόμενων φορέων, σε συνεταιρισμούς συλλογικού συμφέροντος [άρθρο 19septies, παρ. 2, FrCA].

Στο έργο PECOL τελικά δηλώνεται ότι «Το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί να καθιστά τη συμμετοχή υποκείμενη σε εύλογους όρους που σχετίζονται με τον συγκεκριμένο τύπο ή τον στόχο του συνεταιρισμού, χωρίς διάκριση φύλου, κοινωνικών, εθνικών, φυλετικών, πολιτικών ή θρησκευτικών διακρίσεων ή τεχνητού περιορισμού της συμμετοχής» (ενότ. 1.3 (5)). Ως εκ τούτου, το έργο PECOL επιτρέπει στο συνεταιριστικό καταστατικό να ορίζει προϋποθέσεις για εγγραφή, αλλά την ίδια στιγμή, προκειμένου να διασφαλιστεί ο ανοιχτός χαρακτήρας ενός συνεταιρισμού, να αποτρέπει τους συνεταιρισμούς από την κατάχρηση αυτής της δυνατότητας. Η διάταξη αυτή του PECOL πρέπει να συντονίζεται και να εξετάζεται σε συνδυασμό με τη διάταξη για την εισδοχή νέων μελών στο PECOL, ενότητα 2.2.

Ενότητα 1.4

Συνεταιριστικές συναλλαγές με μέλη

Το PECOL, ενότητα 1.4 (1) ασχολείται ειδικά με τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς και προσδιορίζει τις συγκεκριμένες πράξεις μέσω των οποίων επιδιώκουν να φτάσουν τον (κύριο) αμοιβαίο σκοπό, δηλαδή, τις συναλλαγές με τα συναλλασσόμενα μέλη τους για την παροχή αγαθών, υπηρεσιών ή θέσεων εργασίας.

Ως εκ τούτου, η ενότητα 1.4 (1) πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό με την ενότητα 1.1 (1), (α). Η τελευταία ορίζει τους στόχους των αμοιβαίων συνεταιρισμών. Η πρώτη ορίζει τον τρόπο με τον οποίο επιδιώκεται ο στόχος αυτός. Όμως, το «κυρίως» εδώ έχει ελαφρώς διαφορετική έννοια από το "κύριο" στην ενότητα 1 (1) (α).

Η διάταξη αυτή επιδιώκει να προσδέσει τον αμοιβαίο συνεταιρισμό με τον θεσμικό του στόχο και την τυπική δραστηριότητα. Δεν είναι μόνο μια διάταξη που επιδιώκει τον περιορισμό της δραστηριότητας με τα συναλλασσόμενα μέλη σε σχέση με εκείνη με μη μέλη, αλλά τη συνεταιριστική δραστηριότητα, σε σχέση με τη μη συνεταιριστική δραστηριότητα, η οποία περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται σε αυτή, την δραστηριότητα με μη μέλη με την αυστηρή έννοια του όρου, η οποία στο PECOL εξετάζεται ειδικά στην επόμενη ενότητα 1.5. Συνεπώς, το "κυρίως" περιορίζει τη δραστηριότητα με μη μέλη, αλλά και τις εξω-συνεταιριστικές δραστηριότητες, δηλαδή, δραστηριότητες διαφορετικές από την συνεταιριστική επιχείρηση με τα μέλη (π.χ. οικονομικές δραστηριότητες που δεν συνδέονται άμεσα με

την συνεταιριστική επιχείρηση), τις οποίες, ως εκ τούτου ο συνεταιρισμός μπορεί να εκτελεί αλλά μόνο μέχρι αυτό το όριο.

Το PECOL δεν απαιτεί από τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς να είναι πλήρως αμοιβαίοι (όπως δεν απαιτεί από τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος να είναι πλήρως εξωστρεφείς), όπως συμβαίνει και με την υφιστάμενη ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία. Είναι σημαντικό το ότι το έργο PECOL δίνει ένα όνομα («συνεταιριστικές συναλλαγές») στις τυπικές συναλλαγές, οι οποίες σε ένα αμοιβαίο συνεταιρισμό, λαμβάνουν χώρα μεταξύ του συνεταιρισμού και των μελών του. Και πάλι, αυτό δεν είναι νέο. Αυτές αναφέρονται ως «αμοιβαίες σχέσεις» στο ICC και «συνεταιριστικές πράξεις» (ή μάλλον, "συνεταιριστική δραστηριότητα") στην SCA. Στη γερμανική επιστημονική κοινότητα ονομάζονται «συναλλαγές σκοπού στην εσωτερική αγορά», δεδομένου ότι ενεργοποιούν τον σκοπό του συνεταιρισμού από τη μία πλευρά, και από την άλλη θεωρούνται ως ένα είδος «εσωτερικό», και επομένως συναλλαγές ειδικής αγοράς, μεταξύ του συνεταιρισμού και των μελών του. Εκτός Ευρώπης, η κατηγορία της «συνεταιριστικής πράξης» είναι πολύ γνωστή από την εμπειρία της Λατινικής Αμερικής.

Στο PECOL, η ενότητα 1.4 (2) είναι σχετικά νέα στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία, αν και η βασική ιδέα είναι κοινή. Η διάταξη αυτή βρίσκεται στο άρθρο 2516 ICC και επαναλαμβάνεται σχεδόν αυτολεξεί εδώ, διότι είναι σημαντική για τη σωστή λειτουργία ενός αμοιβαίου συνεταιρισμού [βλέπε επίσης άρθρο 16 (2) γ) SCA, που απαγορεύει τις διακρίσεις των μελών και θεμελιώνει την «αρχή της ισότητας» στη λήψη αποφάσεων]. Είναι συνδεδεμένη με τη διάταξη και το είδος των προβλημάτων που επιλύονται ακολουθώντας την ενότητα 1,4 (4), δηλαδή, την υποχρέωση ενός συνεταιρισμού να συναλλάσσεται με τα μέλη του, υλοποιώντας έτσι τον θεσμικό στόχο του.

Το δικαίωμα του μέλους να απολαμβάνει ίση μεταχείριση σε σχέση με όλα τα άλλα μέλη μπορεί να καθορίζει την υποχρέωση του συνεταιρισμού να συναλλάσσεται με το εν λόγω μέλος, όταν η άρνηση θα ήταν σε αντίθεση με τον κανόνα της ίσης μεταχείρισης (αλλά επίσης μια υποχρέωση να μην συνάπτει σύμβαση με ένα μέλος, όταν αυτό θα ήταν σε αντίθεση με την υποχρέωση για την ίση αντιμετώπιση άλλου μέλους). Αυτό έχει επίσης επιπτώσεις στην ελευθερία του συνεταιρισμού να συναλλάσσεται με μη μέλη.

Το δικαίωμα του μέλους να προτιμάται σε σχέση με τα μη μέλη (ένα είδος δικαιώματος προτίμησης) εύκολα και ευρέως αναγνωρίζεται από τους Ιταλούς μελετητές. Επιπλέον, το Ιταλικό Ανώτατο Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει ότι «ο αμοιβαίος στόχος ... συνεπάγεται την αδυναμία της γενικής συνέλευσης ή του διοικητικού συμβουλίου να απεμπολήσει το δικαίωμα του μέλους να συμμετάσχει στα σχεδιαζόμενα οφέλη από τη συνεταιριστική δραστηριότητα. Ο εν λόγω στόχος, σε έναν οικοδομικό συνεταιρισμό, δεν επιτρέπει την παροχή στέγης σε τρίτους» όταν αυτό βλάπτει τα συμφέροντα των μελών, οπότε η συνεταιριστική απόφαση για πώληση σε τρίτους είναι άκυρη και το αντικείμενό της είναι παράνομο (Cass., 25 / 9/1999, N.10602).

Υπάρχει υποχρέωση των μελών να συναλλάσσονται με τον συνεταιρισμό τους; Ή μάλλον, οφείλει ο συνεταιριστικός νόμος να προβλέπει μια τέτοια υποχρέωση;

Στην Ιταλία, ούτε ο νόμος ορίζει, ούτε τα δικαστήρια επιβεβαίωσαν ποτέ ότι η ιδιότητα του μέλους συνεταιρισμού συνεπάγεται την υποχρέωση να συναλλάσσεται με τον συνεταιρισμό. Υπάρχουν ορισμένοι μελετητές, ωστόσο, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η συμμετοχή των μελών στις αμοιβαίες

συναλλαγές είναι αναγκαία συνέπεια του αμοιβαίου σκοπού και της ιδιότητας του μέλους (Buopocore). Κανονικά, το συνεταιριστικό καταστατικό, ιδιαίτερα στον τομέα της γεωργίας, ορίζει ρητά την υποχρέωση για τα μέλη να παρέχουν το σύνολο της παραγωγής τους (ή ένα συγκεκριμένο ελάχιστο ποσοστό από αυτή) στο συνεταιρισμό, αναφέροντας επίσης την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση μη εκτέλεσης.

Από την άλλη πλευρά, στο PCC (αρθ. 34, Ν. 2 (γ)), υπάρχει μια διάταξη σχετικά με αυτό το σημείο, η οποία θέτει μια γενική υποχρέωση των μελών, αλλά αναφέρεται σε «ό,τι οφείλεται», το οποίο όμως δεν προβλέπεται από το νόμο αλλά προφανώς αφήνεται να εξειδικευθεί από άλλες πηγές

Στην ενότητα 1,4 (3), το PECOL ακολουθεί το άρθρο 15 (2) (β) SCA, το οποίο προβλέπει την υποχρέωση των μελών να συναλλάσσονται με τον συνεταιρισμό στον ελάχιστο βαθμό που προβλέπεται από το καταστατικό.

Αυτός είναι ίσως ο καλύτερος τρόπος χειρισμού αυτού του θέματος, καθώς ο νόμος δεν θα μπορούσε να ορίσει εκ των προτέρων μια ακριβή, πλήρη, υποχρέωση, και το περιεχόμενο της υποχρέωσης αυτής μπορεί να προσδιοριστεί μόνο από το συνεταιριστικό καταστατικό. Το PECOL ακολουθεί επίσης την SCA στη σύνδεση (στην ενότητα 1.4 (4)) της υποχρέωσης συναλλαγής με τη δυνατότητα αποβολής του μέλους που δεν ανταποκρίνεται. Αυτό δεν εμποδίζει το καταστατικό του συνεταιρισμού να χειρισθεί το θέμα με πιο συγκεκριμένο τρόπο, καθόσον αυτό πρέπει να επιδιώκεται ως προεπιλεγμένος κανόνας που παρέχει τη δυνατότητα και όχι την υποχρέωση αποβολής. Συνεπώς, το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί επίσης να προβλέπει μια διαφορετική ρύθμιση, π.χ. κυρώσεις για το μέλος που αθετεί την υποχρέωση. Το έργο PECOL, ασχολείται επίσης με τη μη εκτέλεση της θεσμικής αποστολής ενός συνεταιρισμού, περίπτωση στην οποία δικαιούνται νομίμως τα μέλη να αποχωρήσουν.

Ενότητα 1.5

Αμοιβαίοι συνεταιρισμοί και το πρόβλημα των συνεταιριστικών συναλλαγών με μη μέλη

Οι συναλλαγές με μη μέλη δημιουργούν ένα πρόβλημα ρύθμισης στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς, δεδομένου ότι οι σχέσεις με τα μέλη αποτελούν ένα βασικό στοιχείο της ιδιαίτερης ταυτότητάς τους. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν αρκετοί λόγοι για τους οποίους δεν μπορεί να απαιτείται από τους συνεταιρισμούς να είναι αποκλειστικώς αμοιβαίοι. Με τις σχέσεις τους με μη μέλη μπορούν να λύσουν το πρόβλημα της περιορισμένης συμβολής των μελών, μπορούν να διαδώσουν τη συνεταιριστική ιδέα της επιχείρησης, μπορεί να προσπαθήσουν να διευρύνουν τον αριθμό μελών, ή μπορεί να θέλουν να ωφελήσουν (επίσης) τα μη μέλη. Συνεπώς, σε γενικές γραμμές, η δραστηριότητα με μη μέλη δεν θα πρέπει να απαγορεύεται σε έναν αμοιβαίο συνεταιρισμό, αλλά να είναι περιορισμένη. Οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει αφενός να χρησιμεύσουν ως κίνητρο για τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς να είναι περισσότερο αμοιβαίοι και αφετέρου να διαφυλάξουν την ιδιαίτερη ταυτότητά τους, σε σύγκριση με άλλες επιχειρηματικές οργανώσεις που δρουν στην αγορά.

Ακολουθώντας ό,τι μπορεί κανείς να βρει στους υπάρχοντες ευρωπαϊκούς συνεταιριστικούς νόμους, το PECOL προσδιορίζει διάφορα κριτήρια για τον συνδυασμό της ανάγκης των συνεταιρισμών να συναλλάσσονται με μη-μέλη με την ανάγκη να προστατεύσουν την ταυτότητά τους. Έτσι, η δραστηριότητα με μη μέλη επιτρέπεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Η δραστηριότητα με μη μέλη, δεν μπορεί να είναι η κύρια δραστηριότητα (ενότ. 1.4 (1).), μπορεί να απαγορεύεται από το καταστατικό του συνεταιρισμού (ενότ. 1.5 (2).), μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν στα μη μέλη δίνεται η πραγματική δυνατότητα να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού (ενότ. 1.5 (3)) και αν τα κέρδη από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη διατίθενται στα αδιανέμητα αποθεματικά (ενότ. 1.5 (5)). Ειδικότερα, οι δύο τελευταίες διατάξεις του PECOL (η πρώτη λαμβάνεται από την αγγλική εμπειρία, η δεύτερη από την SCA) προλαμβάνουν την κατάχρηση της συνεταιριστικής νομικής μορφής.

Εύστοχα, το PECOL ενότητα 1.5 (1) διευκρινίζει ότι «συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη» είναι οι συναλλαγές μεταξύ των συνεταιρισμών και των μη μελών για την παροχή αγαθών, υπηρεσιών ή θέσεων εργασίας του ίδιου είδους με αυτές που παρέχονται σε συναλλασσόμενα μέλη. Έτσι, το πρόβλημα της δραστηριότητας με μη μέλη αφορά μόνο τη δραστηριότητα με την οποία οι αμοιβαίοι συνεταιρισμοί επιδιώκουν τον αμοιβαίο σκοπό. Σε οικοδομικούς συνεταιρισμούς, για παράδειγμα, η παροχή στέγης σε μη μέλη, αντί των μελών. Σε γεωργικούς συνεταιρισμούς, αγοράζοντας σταφύλια από μη-μέλη και όχι από τα μέλη. Κλπ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ενότητα 2.1

Γενικές αρχές της συνεταιριστικής διακυβέρνησης

Το Κεφάλαιο ανοίγει με μια δήλωση σχετικά με την κεντρική σημασία του ρόλου των μελών στους συνεταιρισμούς και τη σημασία της διασφάλισης ότι οι συνεταιρισμοί τελικά ελέγχονται από τα μέλη τους, ακόμη και όταν δραστηριότητες και εξουσία κατανέμονται μεταξύ διαφόρων οργάνων, όπως συμβούλια και διευθυντικά στελέχη.

Το **PECOL 2.1 (5)** εστιάζει συγκεκριμένα στο ρόλο των δομών διακυβέρνησης για τη διατήρηση της αυτονομίας του συνεταιρισμού και του ελέγχου από τα μέλη. Οι συνεταιριστικές ομάδες και οι θυγατρικές εξετάζονται στο PECOL 5.2. Το PECOL 2.1. (1) ορίζει επίσης τη «διακυβέρνηση» ως ασχολούμενη με την διεύθυνση και τον έλεγχο της συνιδιόκτητης, αυτόνομης συνεταιριστικής επιχείρησης.

Το **PECOL 2.1 (2)** στη συνέχεια τοποθετεί τη συνεταιριστική διακυβέρνηση στο πλαίσιο του κοινού ICA / ILO ορισμού του συνεταιρισμού. Συνδέει τις ιδιαιτερότητες της διακυβέρνησης με τις αξίες που εμπεριέχονται στον ορισμό της ICA. Αυτές είναι όχι μόνο λειτουργικές (αυτο-ευθύνη, δημοκρατία, ισότητα, ισοτιμία και αλληλεγγύη) αλλά και ηθικές. Η αρχή της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών περιλαμβάνεται επίσης. Αυτά τα θέματα είναι σημαντικά για τον ορισμό ενός συνεταιρισμού και, ως εκ τούτου αποτελούν μια πτυχή της διαδικασίας λήψης αποφάσεων των οργάνων του συνεταιρισμού. Τελικά, αποφάσεις που αμφισβητούν τη φύση του συνεταιρισμού θα πρέπει να αποφεύγονται από τα όργανα, είτε περιορίζονται από συγκεκριμένους νομικούς κανόνες είτε όχι. Συνεπώς, το έργο PECOL 2.1. (2) περιέχει αυτή τη δήλωση αρχής ως προϋπόθεση για να "διευκολύνει" τη λειτουργία με βάση τις αξίες και τις αρχές.

Το **PECOL 2.1 (3)** δίνει έμφαση στην κεντρική σημασία της αρχής του ελέγχου από τα μέλη τόσο στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς όσο και στους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος (όπως ορίζονται στο έργο PECOL 1). Αν μια επιχειρηματική οντότητα πρόκειται να οριστεί ως συνεταιρισμός, πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο από τα μέλη και ελλείψει αυτού μια ένωση γενικού συμφέροντος ή οργάνωση δεν θα είναι ένας συνεταιρισμός. Η διάκριση έγκειται στο σκοπό και όχι στη δομή της διακυβέρνησης. Για παράδειγμα, ενώ ορισμένες οργανώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου που έχουν καταχωρισθεί ως οργανώσεις ωφέλιμες για την κοινότητα θα είναι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος από πλευράς PECOL, άλλες δεν θα είναι. Όλες αυτές οι οργανώσεις που έχουν καταχωρισθεί ως αξιόπιστοι (*bona fide*) συνεταιρισμοί θα είναι συνεταιρισμοί. Αυτό προκύπτει από τη φύση της καταχώρισης των οργανώσεων, που, από την 1η Αυγούστου 2014 ήταν είτε ως αξιόπιστοι συνεταιρισμοί ή ως οργανώσεις ωφέλιμες για την κοινότητα. Οι ωφέλιμες για την κοινότητα οργανώσεις μπορεί να έχουν μια δομή διακυβέρνησης εκ μέρους των ενδιαφερομένων με ένα μέλος, μία ψήφος, αλλά ποτέ δεν θα επιτρέψουν διανομή πλεονάσματος στα μέλη και ο σκοπός τους πρέπει πάντοτε να είναι αλτρουιστικός αντί να επικεντρώνεται στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους (s2 (2) του CCBSA).

Το **PECOL 2.1 (4)** υπογραμμίζει τη σημασία της αρχής της αυτονομίας αλλά αναγνωρίζοντας παράλληλα την ανάγκη για ποικίλες δομές διακυβέρνησης. Η ποικιλία αυτή είναι απαραίτητη για να

εξυπηρετεί την ποικιλία των συνεταιρισμών. Οι ανάγκες των διαφορετικών τύπων συνεταιρισμών (π.χ. καταναλωτών, παραγωγών, εργαζομένων) θα διαφέρουν και το ίδιο οι ανάγκες των συνεταιρισμών με μεγάλο ή μικρό αριθμό μελών και εκείνων με τα μέλη τους σε ένα ευρύ ή στενό γεωγραφικό χώρο. Ομοίως, η κλίμακα και το εύρος των οικονομικών δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών και ο αριθμός των εργαζομένων θα επηρεάσει τη δομή διακυβέρνησης που χρειάζονται.

Το **PECOL 1.2** αναφέρει τις πηγές των νομικά δεσμευτικών κανόνων σχετικά με τους συνεταιρισμούς και στην περίπτωση της καθοδήγησης της διακυβέρνησης για τις βέλτιστες πρακτικές (συχνά με τη μορφή Κωδίκων Πρακτικής) είναι σημαντικές (βλέπε, για παράδειγμα, Co-operativesUK, Κώδικας Πρακτικής Εταιρικής Διακυβέρνησης για Συνεταιρισμούς Καταναλωτών 2013, Co-operativesUK, Κώδικας Συνεταιρισμών Εργαζομένων 2012 και, στη Γερμανία, ο DGRV Κώδικας της 23ης Νοεμβρίου του 2010). Στο πλαίσιο των επιχειρήσεων, η πηγή αυτή τονίζεται ιδιαίτερα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Δείτε τη σύσταση 2005/162 / ΕΚ και τη σύσταση 2014/208 / ΕΕ).

Ενότητα 2.2

Ελεύθερη είσοδος

Το **PECOL 2.2 (1)** επαναλαμβάνει την ιδέα της ελεύθερης εισόδου μελών από τις Αρχές της ICA. Η λογική και η βάση της αρχής αυτής είναι η αποφυγή των τεχνητών εμποδίων για την εγγραφή μελών με σκοπό την αύξηση της αξίας των δικαιωμάτων των υφιστάμενων μελών εις βάρος των πιθανών νέων μελών (π.χ. FCA Σημειώσεις σ. 9). Αυτή είναι μια έκφραση σε υψηλό επίπεδο αφαίρεσης του σκοπού της αρχής της ελευθερίας εισόδου μελών. Όσοι είναι ήδη μέλη δεν θα πρέπει να μπορούν να επωφεληθούν από τις συναλλαγές που αφορούν άτομα με την ίδια οικονομική σχέση με τον συνεταιρισμό με "κλείσιμο" της δυνατότητας εγγραφής μελών για τη συγκεκριμένη ομάδα.

Το όριο της αρχής της ελευθερίας εισόδου (ανοικτής πόρτας) με αναφορά σε αυτούς που έχουν οικονομική συγγένεια στην οποία βασίζεται ο συνεταιρισμός, βρίσκεται σε αναφορά της ICA σε ανθρώπους που «είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του». Αυτό συνήθως θεωρείται ότι δείχνει τον τύπο του συνεταιρισμού. Σε έναν καταναλωτικό συνεταιρισμό η εγγραφή μελών πρέπει να είναι ανοικτή για τους καταναλωτές που αγοράζουν από αυτόν. Σε έναν εργατικό συνεταιρισμό, όλοι οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να ενταχθούν. Σε ένα συνεταιρισμό παραγωγών, η έννοια θα ισχύει για τους παραγωγούς ή προμηθευμένους. Στους υβριδικούς (ή πολυμερείς) συνεταιρισμούς η είσοδος θα είναι ανοικτή στα μέλη περισσότερων από μία από αυτές τις ομάδες. Ο περιορισμός της ICA στην αρχή είναι σαφής στα άρθρα 1 (3) και (4) του κανονισμού της SCE και εμμέσως στο άρθρο 14 (1) του κανονισμού της SCE, όπου η συμμετοχή των μελών επενδυτών, που δεν αναμένουν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες ή να παράγουν προϊόντα επιτρέπεται μόνον εφόσον προβλέπεται από το καταστατικό και τότε μόνο με απόφαση της συνέλευσης των μελών.

Σε εκείνα τα νομικά συστήματα που έχουν ειδικούς νόμους για συγκεκριμένους τύπους συνεταιρισμών, αυτό θα εκφραστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια για τους υπαγόμενους στην συγκεκριμένη νομοθεσία και σε εκείνα με μόνο ένα γενικό νόμο θα βρεθεί στα καταστατικά συγκεκριμένων τύπων συνεταιρισμών (π.χ. άρθρο 2 FCA, άρθρο 15 (2) (γ) PCC, άρθρο 1 SCA). Ένα παράδειγμα αυτού είναι το σύστημα των πρότυπων κανόνων του Ηνωμένου Βασιλείου που παρέχονται από χορηγούς συνεταιριστικές οργανώσεις, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εγγραφή των νέων συνεταιρισμών με μειωμένη εισφορά εγγραφής (βλέπε FCA τμήμα τελών της FCA, Εγχειρίδιο και FCA κατάλογος φορέων

χορηγών). Ωστόσο, το PECOL 2.2 (1) εκφράζει μια χρήσιμη αφηρημένη λογική για την αρχή της ανοιχτής πόρτας και τα όριά της.

Το **PECOL 2.2 (2)** δείχνει ότι η χορήγηση εξουσίας να αποφασίζει για τις αιτήσεις ένταξης μπορεί να βρεθεί στο νόμο ή στο καταστατικό και συνήθως ανήκει στο διοικητικό συμβούλιο με δικαίωμα προσφυγής, όπως αναφέρεται (άρθ. 14 (1) του κανονισμού SCE, άρθρο 15 (1) GCA, άρθρο 2527 & 2528 ICC, άρθρα 33 (1) και 53 (δ) PCC). Χρησιμοποιεί κριτήρια παρόμοια με εκείνα που αναφέρονται στο PECOL 1.3. Η σημασία της ορθής διαδικασίας για εκείνους που απορρίφθηκαν ή εκδιώχθηκαν από τον συνεταιρισμό αντικατοπτρίζεται στο PECOL 2.2 (2) και 2.2 (5). Απαιτούνται αιτιολογημένες αποφάσεις οι οποίες αφενός υπόκεινται σε προσφυγή και αφετέρου υπάρχει το δικαίωμα για το μέλος ή υποψήφιο μέλος να ακουστεί.

Το **PECOL 2.2 (3)** σημειώνει την απουσία αχώριμου ατομικού δικαιώματος για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους συνεταιρισμού. Αυτό φαίνεται να δηλώνει τη θέση στα περισσότερα από τα συστήματα που εξετάστηκαν. Η αρχή της ανοιχτής πόρτας δεν δίνει στο δυνητικό μέλος ένα νόμιμα εκτελεστό ατομικό δικαίωμα να γίνει μέλος (βλέπε, για παράδειγμα, το άρθρο 14 (1) του κανονισμού SCE, το οποίο παρέχει τη διακριτική ευχέρεια στο όργανο να αποφασίσει αν πρόκειται να δεχθεί ένα υποψήφιο μέλος). Ωστόσο, η ελεύθερη συμμετοχή αποτελεί ένα βασικό στοιχείο του ορισμού ενός συνεταιρισμού (ICA, αρχή 1) και, για το λόγο που δόθηκε στο σχόλιο για το 2,2 (1), είναι μια κεντρική αξία των συνεταιρισμών. Στα περισσότερα συστήματα τηρείται συλλογικά εξ ονόματος των υποψήφιων μελών από το όργανο εγγραφής (FCA Σημείωση σελ. 9, και σχόλιο στο PECOL 1.3)).

Το **PECOL 2,2 (4) και (5)** αναφέρει ότι η ιδιότητα του μέλους μπορεί να τερματιστεί είτε από τον συνεταιρισμό ή από το μεμονωμένο μέλος.

Ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμμετοχής συνεπάγεται το δικαίωμα για το μέλος να παραιτηθεί, αλλά η παραίτηση μπορεί να απαιτεί συμφωνία του διοικητικού Συμβουλίου, μια περίοδο προειδοποίησης ή μια περίοδο υποχρεωτικής παραμονής και να έχει μόνο μερική ισχύ για μια περίοδο. Επιπλέον, η καταβολή των χρημάτων που οφείλονται σε μερίδες του παραιτούμενου μέλους μπορεί να μην είναι άμεση και μπορεί να αντανακλά απώλειες από τον συνεταιρισμό. Αυτό προστατεύει τη ρευστότητα του συνεταιρισμού και εξασφαλίζει ότι το κεφάλαιο της βάσης αντανακλά την πραγματική οικονομική θέση του (άρθρο 16 του κανονισμού SCE, άρθρο 36 PCC, άρθρο 65 GCA, άρθρο 2532 (1) ICC, άρθρα 11, 15, 45 (8) και 51 SCA). Σε περιπτώσεις, όπως συμβαίνει σε ορισμένους γεωργικούς συνεταιρισμούς εμπορίας, που ένα μέλος διαθέτει ξεχωριστή σύμβαση με τον συνεταιρισμό, η παραίτηση του μέλους δεν θα τερματίσει τις υποχρεώσεις του δυνάμει της εν λόγω σύμβασης, εφόσον δηλώνεται ότι συνεχίζεται μετά την έξοδο του μέλους. Η ιδιότητα του μέλους θα τερματισθεί επίσης όταν το μέλος παύσει να υπάρχει - με το θάνατο του ατόμου ή τη διάλυση του νομικού προσώπου. Μπορεί επίσης να προκληθεί αν το μέλος υπόκειται σε άλλη διαδικασία αφερεγγυότητας αν το καταστατικό του συνεταιρισμού το προβλέπει.

Οι συνεταιρισμοί έχουν συνήθως την εξουσία να διαγράψουν ένα μέλος. Το **PECOL 2.2 (5)** αναφέρεται στις διαδικαστικές διασφαλίσεις που βρέθηκαν στα διάφορα νομικά συστήματα (άρθρο 15 (3) του κανονισμού SCE, άρθρο 2316 FrCA, άρθρο 68 GCA, άρθρα 2531 & 2533 ICC, άρθρα 15 & 37 PCC, άρθρο 18 (5) SCA). Οι λόγοι για την εν λόγω καταγγελία αναφέρονται στο συνεταιριστικό καταστατικό, καθόσον πρέπει να προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες συνθήκες των διαφόρων συνεταιρισμών.

Όλα τα εθνικά συστήματα παρέχουν δυνατότητα δικαστικής προσφυγής ή ανεξάρτητης διαιτησίας για

να ασχοληθεί με τη διαγραφή μέλους και άλλες διαφορές. Διαιτησία ή άλλες διαδικασίες εναλλακτικής επίλυσης διαφορών χρησιμοποιούνται συνήθως για την επίλυση διαφορών μεταξύ ενός συνεταιρισμού και των μελών του, αφού εξαντληθούν οι εσωτερικές διαδικασίες. Αυτό είναι σύμφωνο με το συνεταιριστικό ήθος και αναγνωρίζει την αξία της ΕΕΔ (Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών) (ADR – Alternative Dispute Resolution), όταν τα μέλη έχουν περιορισμένους πόρους - όπως θα είναι για μερικούς από τους ανθρώπους που χρησιμοποιούν τους συνεταιρισμούς για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Τυπικά, οι μηχανισμοί της ΕΕΔ θα βρεθούν σε συνεταιριστικά καταστατικά και όχι στο νόμο. Γίνεται χρήση της διαιτησίας και διαδικασιών διαμεσολάβησης υπό τη γενική σύμβαση ή το εμπορικό δίκαιο. Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις εθνικού συνεταιριστικού νόμου ενθαρρύνουν τη χρήση των ΕΕΔ, για λόγους που έχουν περισσότερη σημασία για τους συνεταιρισμούς από ό,τι σε ορισμένες άλλες επιχειρήσεις (βλ. π.χ. κεφ. 3 ενότ. 5 & κεφ. 23 ενότ. 4 FCA, σελ. 137 έως 140 της CCBSA).

Ενότητα 2.3

Υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μελών

Η συμβατική βάση του συνεταιρισμού ως ένωση προσώπων είναι κοινή σε όλα τα συστήματα που αναλύθηκαν. Το ίδιο συμβαίνει με την συμπερίληψη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μελών, είτε στο νόμο είτε στο καταστατικό του συνεταιρισμού. Για παράδειγμα, το άρθρο 5 (4) (6η περίπτωση) του κανονισμού SCE απαιτεί από το συνεταιριστικό καταστατικό να περιλαμβάνει: «- Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών, καθώς και τις διάφορες κατηγορίες μελών, εάν υπάρχουν, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών σε κάθε κατηγορία».

Το **PECOL 2.3 (1) - (3)** περιγράφει ορισμένες από τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στα μέλη του συνεταιρισμού. Το PECOL ασχολείται μόνο με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αφορούν την ίδια τη φύση των συνεταιρισμών με τη σύνδεσή τους με τον ορισμό, τις αξίες και τις αρχές της ICA. Για να τονίσει το γεγονός ότι τα μέλη έχουν υποχρεώσεις, καθώς και δικαιώματα, οι υποχρεώσεις εξετάζονται πρώτα.

Το **PECOL 1.4 και 1.5** απαιτεί ένα σημαντικό ποσοστό όλων των συναλλαγών των αμοιβαίων συνεταιρισμών να είναι συναλλαγές του συνεταιρισμού με τα συναλλασσόμενα μέλη.

Το **PECOL 2.3 (1) (α)** ασχολείται με την υποχρέωση κάθε μέλους να συμμετάσχει οικονομικά στο συνεταιρισμό με τη χρήση ή την παροχή αγαθών και υπηρεσιών. Η απαίτηση αυτή βρίσκεται συνήθως στα καταστατικά των καθέκαστα συνεταιρισμών (άρθρο 14 (2) του κανονισμού SCE και βλ. σχόλια στο PECOL 3).

Το **PECOL 1.4 (3)** προβάλλει τη σημασία της απαίτησης, ιδίως για τα συναλλασσόμενα μέλη των αμοιβαίων συνεταιρισμών. Η υποχρέωση θα είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή λειτουργία ορισμένων συνεταιρισμών π.χ. γεωργικών συνεταιρισμών εμπορίας, οι οποίοι πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μέλη πωλούν τα προϊόντα τους μόνο μέσω του συνεταιρισμού. Ως αποτέλεσμα ορισμένα συστήματα περιορίζουν την ελευθερία των μελών να παραιτηθούν, με άμεση επίδραση στην οικονομική σχέση (π.χ. άρθρα 2532 & 2533 ICC.).

Δεδομένου ότι η οικονομική δραστηριότητα των συνεταιρισμών γενικού ενδιαφέροντος ασκείται κυρίως προς το συμφέρον της κοινότητας, η υποχρέωση αυτή δεν έχει εφαρμογή για τα μέλη τους, των οποίων τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις θα εξαρτηθούν από το συνεταιριστικό καταστατικό - PECOL

2.3 (3). Το PECOL περιλαμβάνει την υποχρέωση αυτή σε αυτή τη βάση. Τα μέλη των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος δεν πρέπει ποτέ να λάβουν οποιοδήποτε μέρος του πλεονάσματος - PECOL 3.6 (7).

Το **PECOL 2.3 (1) (β)** αναγνωρίζει τη σημασία της συνεισφοράς των μελών στο συνεταιριστικό κεφάλαιο. Ενώ το ζήτημα του κατά πόσον ή όχι ένα ελάχιστο επίπεδο κεφαλαίων που απαιτείται για τον συνεταιρισμό θα καθοριστεί από το νόμο ή όχι, οποιαδήποτε ελάχιστη εισφορά που απαιτείται από μεμονωμένα μέλη θα είναι κανονικά ένα θέμα για το συνεταιριστικό καταστατικό (άρθρο 4 (7) του κανονισμού SCE και σχόλια στο PECOL 3). Αυτό είναι μερικές φορές ένας σοβαρός λόγος για την αποβολή μέλους από το συνεταιρισμό (π.χ. άρθρο 2531 ICC) ή τουλάχιστον για την παράταση της περιόδου ειδοποίησης που απαιτείται για την παραίτηση, όπως στο άρθρο 65 GCA, και άρθρο 36 PCC.

Ομοίως, στο **PECOL 2.3 (1) (γ)** οποιαδήποτε ελάχιστη απαίτηση για τη συμμετοχή στη συνεταιριστική διακυβέρνηση είναι πιθανό να είναι απαίτηση του συνεταιριστικού καταστατικού. Θα μπορούσε να λάβει τη μορφή ελάχιστης συμμετοχής στις συνελεύσεις των μελών. Αποπομπή και διαγραφή από το μητρώο μελών μπορεί να βασίζεται στη μη συμμετοχή στις συνελεύσεις ή την απουσία οποιασδήποτε επαφής με τον συνεταιρισμό μέσω συναλλαγών, ψηφοφορίας, συμμετοχής σε συνελεύσεις ή συμμετοχής στις εκλογές. Οι εθνικές νομοθεσίες έχουν δώσει λίγα συγκεκριμένα παραδείγματα αυτής της υποχρέωσης (βλέπε όμως άρθρα 33 & 34 του PCC). Όλα τα παραδείγματα είτε ορίζουν απαιτήσεις απαρτίας για τις συνελεύσεις των μελών ή αναθέτουν στο συνεταιριστικό καταστατικό να το πράξει, π.χ. άρθρο 5 (4) (εδάφιο 11) του κανονισμού SCE. Η απαίτηση απαρτίας επιβάλλει την ποινή της αδυναμίας για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα μέλη συλλογικά, εάν πάρα πολλά από αυτά δεν παρακολουθούν τη συνέλευση των μελών αυτοπροσώπως ή δι' αντιπροσώπου.

Στο **PECOL 2.3 (1) (δ)** η υποχρέωση των μελών να συμμετέχουν σε δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνδέεται στενά με την 5^η αρχή της ICA. Είναι ασυνήθιστο αυτή η υποχρέωση να επιβάλλεται στα μέλη (εκτός από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τους υπαλλήλους ή τους διευθυντές), ως προϋπόθεση για την εγγραφή. Εξαιτίας της σημασίας της ενθάρρυνσης των μελών να ασχοληθούν με την εκπαίδευση και την κατάρτιση, το έργο PECOL επιλέγει να ακολουθήσει το άρθρο 3 του PCC, το οποίο αναγνωρίζει τη σημασία της 5^{ης} αρχής της ICA. Το έργο PECOL ακολουθεί επίσης την απαίτηση του PCC να σχηματίζεται ένα υποχρεωτικό αποθεματικό για το σκοπό αυτό (PECOL 3.4 (2) και (8) και βλ. άρθρο 70 PCC).

Το **PECOL 2.3 (1) (ε)** αναφέρει την ποικιλία των άλλων υποχρεώσεων που μπορούν να επιβληθούν στα μέλη. Ειδικότερα, προτείνει τη δυνατότητα θέσπισης διατάξεων που απαιτούν από τα μέλη να αναλαμβάνουν μέρος των ζημιών του συνεταιρισμού (άρθρο 16 (1) του κανονισμού SCE και βλ. σχόλιο στο PECOL 3.6).

Το **PECOL 2.3 (4)** σημειώνει ότι τα δικαιώματα των μελών του συνεταιρισμού διασφαλίζονται από τον νόμο ή από το καταστατικό του συνεταιρισμού τους και επιδιώκει να απαριθμήσει τα πιο κοινά ατομικά δικαιώματα των μελών τόσο στους αμοιβαίους όσο και στους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος. Πολλά από τα αναφερόμενα δικαιώματα είναι το είδωλο των υποχρεώσεων που αναφέρονται στο **PECOL 2.3 (1)**.

Η συμμετοχή στην εκπαίδευση (**PECOL 2,3 (4) (α)**) ίσως να ταιριάζει πιο εύκολα στην κατηγορία των δικαιωμάτων από ό,τι σε έναν κατάλογο των υποχρεώσεων και, ακόμη και ως δικαίωμα, φαίνεται να

είναι διαθέσιμη μόνο σε ορισμένες χώρες, όπως η Πορτογαλία και η Ισπανία. Αλλού οι συνεταιρισμοί επιτρέπεται να χρηματοδοτούν ή να παρέχουν αυτή την υπηρεσία και στην πράξη πολλοί από αυτούς το κάνουν.

Συμμετοχή στη διακυβέρνηση ως δικαίωμα των μελών του συνεταιρισμού αναφέρεται στο **PECOL 2.3 (4) (β) έως (δ)** και είναι, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, μια απαίτηση σε όλες τις χώρες. Ως ατομικό δικαίωμα, τη συμμετοχή σε συνελεύσεις και στην ψηφοφορία, είτε αυτοπροσώπως είτε με αντιπρόσωπο, στα ψηφίσματα ή στις εκλογές είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα που αναφέρεται σχεδόν σε όλους τους νόμους και στα άρθρα 52-62 του κανονισμού SCE, αντικατοπτρίζει τη γενική θέση (κεφάλαιο 4 FCA, άρθρα 4- 6 FrCA συμπληρωνόμενα από τον Εμπορικό Κώδικα, άρθρο 43, GCA, άρθρα 2538-2539 ICC, άρθρα 44-47 PCC, άρθρα 21-25 SCA). Ομοίως, πολλές από τις εθνικές νομοθεσίες επιτρέπουν ή διευκολύνουν τη χρήση των τομεακών συνελεύσεων και συνελεύσεων αντιπροσώπων αντί για μια γενική συνέλευση όλων των μελών (π.χ. άρθρο 63 του κανονισμού SCE, S149 CCBSA, άρθρα FrCA, άρθρα 43α GCA, άρθρο 54 PCC, και άρθρα 5 & 22 SCA).

Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στις εκλογές, το οποίο προϋποθέτει συνήθως την εξεύρεση άλλων μελών πρόθυμων να προτείνουν το ενδιαφερόμενο μέλος, είναι ένα απαραίτητο επακόλουθο αυτών των δικαιωμάτων. Ωστόσο, για ορισμένους ρόλους το δικαίωμα μπορεί να προϋποθέτει την ανάγκη να ανταποκρίνονται οι υποψήφιοι σε μερικούς ρόλους, να επιδεικνύουν ένα ορισμένο επίπεδο ικανότητας και εμπειρίας. Γενικά, η λεπτομέρεια της διαδικασίας υποψηφιότητας αντιμετωπίζεται από το συνεταιριστικό καταστατικό.

Οι 2.014 τροποποιήσεις του καταστατικού του Co-operative Group του Ηνωμένου Βασιλείου, που έχουν καταχωρηθεί από την FCA ως γραμματέα με το σκεπτικό ότι η οργάνωση παραμένει αξιόπιστος συνεταιρισμός, ορίζουν ότι η πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από το συμβούλιο, με την προϋπόθεση ότι τα προτεινόμενα μέλη είναι αποδεκτά από τα μέλη χωρίς ανταγωνιστικές εκλογές και τόσο εκείνοι που ορίζονται ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου όσο και η μειοψηφία τριών «υποψηφίων μελών του Δ.Σ. που προτείνονται από τα μέλη», των οποίων ο ορισμός μπορεί να υπόκειται σε ανταγωνιστικές εκλογές από τα μέλη, μπορούν να ονομαστούν μέλη του Δ.Σ. μόνο μετά την έγκριση από την επιτροπή υποψηφιοτήτων του υφιστάμενου Δ.Σ., με βάση την εμπειρία και τις ικανότητες, λαμβάνοντας υπόψη την προκύπτουσα σύνθεση του συμβουλίου από απόψεως εύρους δεξιοτήτων και της εμπειρίας που χρειάζεται. Αυτή η εφαρμογή των πρακτικών και διαδικασιών στον τομέα των UK PLC σε ένα συνεταιρισμό που διατηρεί το ένα μέλος μία ψήφος κατέληξε από το 2.013 σε εμπορικές και οικονομικές αποτυχίες της οργάνωσης. Οι αλλαγές είναι αμφιλεγόμενες μεταξύ των ακτιβιστών συνεταιριστών του Ηνωμένου Βασιλείου.

Το ατομικό δικαίωμα να ζητούν και να λαμβάνουν οικονομικές και άλλες σχετικές πληροφορίες (**PECOL 2,3 (4) (ε)**) είναι μια αναγκαία στήριξη για τη συμμετοχή των μελών στη διακυβέρνηση, καθώς μόνο με την πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές μπορούν τα άμεσα δικαιώματα ψήφου και συμμετοχής στις συνελεύσεις να ασκηθούν αποτελεσματικά.

Αυτό αναγνωρίζεται σε πολλά από τα εθνικά δίκαια, ιδίως όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Υπάρχει υποχρέωση σε άλλα όργανα να δημοσιεύουν πληροφορίες για τα μέλη, καθώς και το δικαίωμα για ένα ορισμένο αριθμό μελών να ζητούν τέτοιες πληροφορίες (άρθρο 60 του κανονισμού SCE, κεφ. 4 s 15 & κεφ. 7 ss6-7 FCA, άρθρα 46 & 59 GCA, άρθρο 2545 ICC, άρθρα 9,3 & 56 PCC, άρθρα 16 (3) SCA). Λίγοι νόμοι προχωρούν πέραν της παροχής χρηματοοικονομικών πληροφοριών, αλλά ο γερμανικός νόμος στα άρθρα 31 & 43α παρέχει το δικαίωμα να ζητούνται

κατάλογοι των μελών και των εκπροσώπων στις συνελεύσεις και ο νόμος του Ηνωμένου Βασιλείου παρέχει τη δυνατότητα στα μέλη να βρουν παρόμοια πληροφόρηση από τον έλεγχο αρχείων που τηρούνται στην έδρα του συνεταιρισμού - S 30 (7) CCBSA 2014.

Το **PECOL 2.3 (5)** παρέχει πληροφόρηση για τα πρόσθετα συλλογικά δικαιώματα ενός ορισμένου αριθμού των μελών τα οποία διευκολύνουν την άσκηση του ελέγχου εκ μέρους των μελών έμμεσα, με την εξασφάλιση ότι ψηφίσματα και τροποποιήσεις μπορούν να προταθούν και συνελεύσεις να συγκληθούν από μέλη χωρίς να απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου ή άλλων εκλεγμένων ή διορισμένων αξιωματούχων του συνεταιρισμού – το άρθρο 55 του κανονισμού SCE είναι χαρακτηριστικό από αυτή την άποψη για τον καθορισμό του αριθμού των μελών που απαιτούνται από έναν συνδυασμό ενός αριθμού μελών και ποσοστού ψήφων.

Στους περισσότερους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος και στους πολυμερείς αμοιβαίους συνεταιρισμούς, τα δικαιώματα των μελών που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση μπορεί να περιλαμβάνουν διαφορετικούς ρόλους για διαφορετικές ομάδες μελών. Για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι και οι χρήστες των υπηρεσιών μπορεί να έχουν διαφορετικά δικαιώματα ψήφου και εκλογής περιορισμένου ποσοστού του διοικητικού συμβουλίου για να εξασφαλιστεί ισότιμη εκπροσώπηση των διαφόρων συμφερόντων των μελών.

Στο **PECOL 2,3 (4) (στ) και (ζ)** υπογραμμίζεται το οικονομικό δικαίωμα των μελών να εισπράττουν τόκους επί των μερίδων που πράγματι δήλωσαν ή αποφάσισαν, σύμφωνα με το καταστατικό και να συμμετέχουν σε συνεταιριστικές συναλλαγές με το συνεταιρισμό και να λαμβάνουν κάθε συνεταιριστική επιστροφή, αότου ο τόκος και η επιστροφή έχουν καθοριστεί από τα κατάλληλα όργανα. Τα δικαιώματα αυτά είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία των αμοιβαίων συνεταιρισμών. Δικαίωμα τόκου στις μερίδες μπορούν επίσης να εφαρμόζονται σε ορισμένα μέλη των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος. Αυτά τα χρηματοοικονομικά ή οικονομικά δικαιώματα αντιμετωπίζονται πληρέστερα στο PECOL 3.3 (5) & 3.6 και στα σχόλια των παραγράφων αυτών. Τόσο οι αμοιβαίοι όσο και οι συνεταιρισμοί γενικού συμφέροντος απαιτούν την εμπλοκή μελών στο σύστημα διακυβέρνησης, αλλά διαφέρουν ως προς τα οικονομικά δικαιώματα των μελών που αφορούν κυρίως τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς που εξυπηρετούν μέλη και μπορούν να διανέμουν πλεόνασμα σ' αυτά.

Το **PECOL 2.3 (5)** επιχειρεί να φέρει σε επαφή τα συλλογικά δικαιώματα των μελών των αμοιβαίων και των γενικού συμφέροντος συνεταιρισμών. Συλλογικά δικαιώματα είναι εκείνα που απαιτούν έναν αριθμό μελών για την άσκησή τους. Για παράδειγμα, πρόσκληση ειδικής (έκτακτης) συνέλευσης των μελών χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου, προτάσεις ψηφισμάτων στην ημερήσια διάταξη της συνέλευσης των μελών, απόφαση, με τη διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού για τη διάλυση ή την αναδιάρθρωση του συνεταιρισμού ή για την τροποποίηση του καταστατικού του. Τα δικαιώματα αυτά υποστηρίζουν τον έλεγχο από τα μέλη του συνεταιρισμού και συμπληρώνουν τα ατομικά δικαιώματα των μελών του.

Το ζήτημα της επιβολής των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μελών εγείρει τα ίδια θέματα, όπως και στην περίπτωση των οποιωνδήποτε άλλων δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των μετόχων εταιρειών και των μελών των ενώσεων προσώπων. Ωστόσο, η χρήση των εναλλακτικών συστημάτων επίλυσης διαφορών, όπως η διαιτησία και η διαμεσολάβηση, που είτε ασχολούνται με το θέμα έξω από το δικαστικό σύστημα ή ενθαρρύνουν μια λύση κατόπιν διαβουλεύσεων είναι συνήθης στη συνεταιριστική νομοθεσία και στα καταστατικά και

είναι μια πτυχή του ήθους της συνεργασίας. Αντικατοπτρίζει επίσης την ιδιαίτερη ανάγκη εκείνων που ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν τους συνεταιρισμούς για φθηνή και γρήγορη λύση για προβλήματα χωρίς την ανάγκη χρήσης του δικαστικού συστήματος. Μόνο οι πρότυποι κανόνες για τους συνεταιρισμούς εργασίας της Γαλλίας, άρθρο 44 SCA, και σελ. 137-140 CCBSA στο Ηνωμένο Βασίλειο προχωρούν πέραν της γενικής διαθεσιμότητας της ΕΕΔ για διαφορές ιδιωτικού δικαίου, με την ενθάρρυνση της εσωτερικής επίλυσης διαφορών για τους συνεταιρισμούς. Ως αποτέλεσμα το PECOL δεν περιέχει διατάξεις σχετικά με το θέμα αυτό.

Ενότητα 2.4

Συνεταιριστικές δομές διακυβέρνησης: άμεσος έλεγχος από τα μέλη

Το **PECOL 2.4 (1)** ορίζει τις απαιτήσεις του δημοκρατικού ελέγχου της 2^{ης} αρχής της ICA, ως τον στόχο όλων των διατάξεων σχετικά με τη διακυβέρνηση των συνεταιρισμών.

Το **PECOL 2.4 (2)** παρέχει στη συνέχεια μια διπλή ταξινόμηση του άμεσου ελέγχου όλων των αποφάσεων από τα μέλη: ένα μοντέλο που μερικές φορές αναφέρεται ως «συλλογικό», και ένα μοντέλο που βασίζεται στη συνέλευση των μελών που παρέχει απόλυτο έλεγχο από τα μέλη και ένα ή περισσότερα συμβούλια, επιτροπές ή συμβούλια υπεύθυνα για την καθημερινή διαχείριση, αλλά που λογοδοτούν στα μέλη. Και οι δύο επιλογές είναι με την επιφύλαξη της δυνατότητας τροποποίησης από το καταστατικό των συγκεκριμένων συνεταιρισμών. Όταν χρησιμοποιούνται συμβούλια και παρόμοια όργανα, μια κλασική διχοτομία παρέχεται από τον κανονισμό SCE που παρέχει μια επιλογή ανάμεσα σε ένα ενιαίο συμβούλιο («διοικητικό όργανο») και μία δυαδική δομή που αποτελείται από ένα εποπτικό συμβούλιο και ένα συμβούλιο μάνατζμεντ.

Το "συλλογικό" μοντέλο ταιριάζει σε μικρούς συνεταιρισμούς, όπου είναι εφικτό όλες οι αποφάσεις να λαμβάνονται από όλα τα μέλη. Το **PECOL 2.4. (2)** δίνει μια προεπιλεγμένη διάταξη που μπορεί να αλλάξει από το συνεταιριστικό καταστατικό. Περιλαμβάνει το "συλλογικό" μοντέλο όλων των μελών στο **PECOL 2.4. (2) (α)** ως την πιο αγνή μορφή ελέγχου εκ μέρους των μελών, αλλά αναγνωρίζει ότι η χρήση του θα πρέπει να περιορίζεται σε μικρούς συνεταιρισμούς. Εκτός από την Ιταλία, όπου ορισμένοι νομικοί μελετητές πιστεύουν ότι μια συλλογική δομή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους συνεταιρισμούς που έχουν καταχωρηθεί ως Srl ιδιωτικές εταιρείες, οι περισσότεροι νόμοι απαιτούν τη χρήση ενός ή περισσότερων συμβουλίων ή επιτροπών πέραν της συνέλευσης των μελών. Ορισμένοι συνεταιρισμοί εργαζομένων στο Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργούν με αυτόν τον τρόπο τοποθετώντας όλα τα μέλη στο διοικητικό συμβούλιο, συμμορφούμενοι με τη νομική απαίτηση ότι ο συνεταιρισμός ή η εταιρεία πρέπει να έχουν μέλη διοικητικού συμβουλίου (Co-operativesUK, ο Συνεταιριστικός Κώδικας Εργαζομένων, 2012). Αυτό είναι ένα όφελος της φιλελεύθερης προσέγγισης του Δικαίου Επιχειρηματικής Οργάνωσης του Ηνωμένου Βασιλείου.

Αυτό αντικατοπτρίζεται στο **PECOL 2.4 (2) (β)**, το οποίο αφήνει περιθώρια για το μονιστικό σύστημα, το δυαδικό σύστημα και άλλες παραλλαγές.

Το μονιστικό σύστημα διοίκησης προβλέπει ένα ενιαίο όργανο που εκλέγεται από τα μέλη. Διαθέτει όλες τις εξουσίες της καθημερινής λήψης αποφάσεων, αφήνοντας την ετήσια συνέλευση να λαμβάνει εκθέσεις πεπραγμένων και να λαμβάνει τις θεμελιώδεις αποφάσεις. Τα άρθρα 42-48 του κανονισμού SCE χειρίζονται αυτήν την επιλογή και συγκεντρώνουν τις εξουσίες διαχείρισης και εκπροσώπησης σε

ένα διοικητικό όργανο. Αυτό αντανακλά τα συστήματα που βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Φινλανδία, και μπορεί να επιλεγεί από γαλλικούς συνεταιρισμούς που χρησιμοποιούν τη δομή SA και ιταλικούς συνεταιρισμούς (βλέπε κεφάλαιο 5 ενότητα 1 FCA, άρθρο L.225-17 του γαλλικού Εμπορικού Κώδικα, άρθρο 2380-α παρ. 4, Ιταλικός CC). Οι Γαλλικοί συνεταιρισμοί, όπως οι γαλλικές εταιρείες Srl, συνήθως έχουν μια δομή στην οποία ένας διαχειριστής διορίζεται από τη γενική συνέλευση, αλλά εκείνοι που χρησιμοποιούν τη δομή ανώνυμης εταιρείας έχουν διοικητικό συμβούλιο. Οι Γερμανικοί συνεταιρισμοί με λιγότερα από 20 μέλη έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ένα μονιστικό σύστημα διοικητικού συμβουλίου από το 2006 και χρειάζεται να έχουν μόνο ένα μέλος διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 24 GCA).

Το δυαδικό σύστημα περιγράφεται στα άρθρα 37-41 και 45-51 του κανονισμού SCE και χρησιμοποιείται στη Γερμανία για τους συνεταιρισμούς με περισσότερα από είκοσι μέλη (βλ άρθρα 37-38 GCA). Στην Ισπανία και την Πορτογαλία και για όσους το επιλέξουν στην Ιταλία, μια παραλλαγή του συστήματος με μια εποπτική επιτροπή που ασχολείται κυρίως με τον έλεγχο των λογαριασμών υπάρχει ως δυαδικό σύστημα (άρθρα 49-63 PCC, άρθρα 21, 32 & 38 SCA & άρθρο 2400 ICC). Σε αυτά τα παραδείγματα τόσο η εποπτική επιτροπή και το διοικητικό συμβούλιο εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Στις SCE και στο γερμανικό δυαδικό μοντέλο, τα μέλη εκλέγουν το εποπτικό συμβούλιο και αυτό διορίζει το ξεχωριστό όργανο διαχείρισης (μάνατζμεντ).

Το **PECOL 2.4 (3)** αναδεικνύει μια άλλη αντίθεση προερχόμενη από τα νομικά συστήματα που εξετάζονται. Σε ορισμένα συστήματα, όπως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γερμανίας, οι εξουσίες και ο ρόλος των συνεταιριστικών οργάνων λήψεως αποφάσεων είναι καθορισμένα, είτε από το νόμο είτε από το συνεταιριστικό καταστατικό. Σε άλλα συστήματα, όλη η εξουσία ανήκει στη συνέλευση των μελών, η οποία μπορεί να επιλέξει να μεταβιβάσει τις εξουσίες αυτές σε άλλα όργανα και μολονότι αυτή είναι η συνήθης ρύθμιση και η προβλεπόμενη από τον συνεταιριστικό νόμο, η γενική συνέλευση είναι τελικά το κυρίαρχο σώμα (βλέπε, για παράδειγμα άρθρο 44 (1) PCC). Το έργο PECOL αναγνωρίζει αμφότερες τις επιλογές.

Το **PECOL 2.4 (4)** αναγνωρίζει ένα άλλο φάσμα επιλογών σχετικά με τη λειτουργία της συνέλευσης των μελών. Συνεταιρισμοί με ένα μεγάλο ή μεγάλης διασποράς αριθμό μελών ή με έναν αριθμό διαφορετικών τάξεων μελών, όπως εργαζόμενους, χρήστες και προμηθευτές, μπορεί να χρειαστεί να διαιρέσουν τη συνέλευση των μελών σε αριθμό τμημάτων. Αυτό μπορεί να γίνει σε γεωγραφική βάση ή με βάση τις τάξεις των μελών και μπορεί να περιλαμβάνει είτε μια ενιαία «σειριακή» συνάντηση των μελών με σωρευτική ψηφοφορία ή αντιπροσωπευτική δομή. Στην περίπτωση της αντιπροσωπευτικής δομής, οι αντιπρόσωποι μπορούν είτε να είναι ελεύθεροι να αποφασίζουν οι ίδιοι σχετικά με το πώς να ψηφίσουν ή μπορεί να δεσμεύονται από την εντολή των μελών που τους διόρισαν. Εάν οι αντιπρόσωποι δεσμεύονται, η στάθμιση των ψήφων τους στο επόμενο επίπεδο μπορεί να αντανακλά είτε την αναλογική ψήφο των μελών που είναι οι εντολές ή να υπολογίζονται κατά 100% από την πλευρά που επιλέγεται από την πλειοψηφία των εντολέων μελών.

Το άρθρο 63 του κανονισμού SCE παρέχει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτών των δυνατοτήτων. Επιτρέπει στο καταστατικό του συνεταιρισμού να καθορίσει έναν αριθμό τέτοιων συνελεύσεων, όπου ο συνεταιρισμός "αναλαμβάνει διαφορετικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες σε πλείονες εδαφικές μονάδες, ή έχει πολλά καταστήματα ή περισσότερα από 500 μέλη". Αυτό αποτελεί μια καλή σύνοψη των λόγων για τους οποίους μπορεί να απαιτηθούν τομεακές συνελεύσεις και το PECOL στηρίζεται σε αυτά, προσθέτοντας τη δυνατότητα των διαφόρων κατηγοριών των μελών ως μια άλλη βάση για την

υιοθέτηση αυτής της διαδικασίας. Το PECOL επιδιώκει να δώσει ευελιξία και ελευθερία στο καταστατικό του ίδιου του συνεταιρισμού.

Τα θέματα που συνήθως εξετάζονται από τις συνελεύσεις των μελών, όπως περιγράφονται στο **PECOL 2.4 (5) & (6)**, αντικατοπτρίζουν τις περισσότερες εθνικές νομοθεσίες οι οποίες εξουσιοδοτούν τις συνελεύσεις των μελών να διορίζουν και να παύουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου και να λαμβάνουν θεμελιώδεις αποφάσεις, καθώς και για τα πιο συχνά θέματα διανομής των πλεονασμάτων και της παραλαβής ή έγκρισης των λογαριασμών και των εκθέσεων πεπραγμένων. Το θέμα συνήθως καθορίζεται από τον συνεταιριστικό νόμο (βλέπε, για παράδειγμα, κεφ. 4 SS3 & 14 και κεφ. 2 S6 FCA, άρθρο 6 FrCA, άρθρο 24 GCA, άρθρα 43 & 49 PCC, άρθρα 28 & 34.1. SCA, S14 CCBSA).

Το **PECOL 2.4 (7) - (10)** τονίζει την αρχή ένα μέλος, μία ψήφος ως βασικό καθοριστικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Η αρχή αυτή εκφράζεται στη 2^η αρχή της ICA.

"Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (ένα μέλος, μία ψήφος) και οι συνεταιρισμοί σε άλλα επίπεδα οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο." Παρά τη φαινομενικά καθολική απαίτηση για ένα μέλος, μία ψήφος για τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, πολλοί συνεταιριστικοί νόμοι επιτρέπουν πολλαπλή ψήφο, ακόμη και σε πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, αν αυτό παράγει ένα πιο δίκαιο σύστημα. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί από το είδος των μελών που εξυπηρετούνται από τον συνεταιρισμό, όπως για παράδειγμα, οι συνεταιρισμοί επιχειρηματιών.

Το **PECOL 2.4 (7)** εκφράζει τη γενική αρχή και τονίζει την αντίθεση με τις ανώνυμες εταιρείες στις οποίες η δύναμη ψήφου συνδέεται συνήθως με εισφορά κεφαλαίου, προσφέροντας έτσι την εξουσία και τον έλεγχο στα χέρια των επενδυτών και όχι σε άλλες ομάδες ενδιαφερομένων. Αυτό γίνεται με την έκφραση της αρχής ως ένα μέλος, μία ψήφος, "ανεξάρτητα από τη συνεισφορά σε κεφάλαιο" (βλέπε, για παράδειγμα, άρθρο 59 (1) του κανονισμού SCE, όπου δηλώνεται αυτή η γενική θέση).

Το **PECOL 2.4 (8) έως (10)**, στη συνέχεια επεξεργάζεται τις επιτρεπόμενες εξαιρέσεις από το ένα μέλος, μία ψήφος.

Το **PECOL 2.4 (8)** παρουσιάζει τη βάση δικαιολόγησης της πολλαπλής ψήφου, με παραδείγματα αποδεκτών κριτηρίων για πρόσθετες ψήφους. Η αρχή είναι η αναγκαιότητα - «όταν είναι απαραίτητο για την καλύτερη λειτουργία του συνεταιρισμού» οι συντάκτες του PECOL έχουν επιλέξει να αφαιρέσουν αυτή την πραγματιστική λογική για τις εξαιρέσεις. Τότε προκύπτουν τα παραδείγματα των αποδεκτών βάσεων για πολλαπλή ψήφο.

Το **PECOL 2.4 (8) (α)** ασχολείται με τη συμμετοχή στις συνεταιριστικές συναλλαγές. Αυτό θα μπορούσε να ισχύει τόσο για τους πρωτοβάθμιους όσο και τους δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς και συνδέει τον αριθμό ψήφων με τη συνεταιριστική συμβολή (εργασία σε συνεταιρισμό εργαζομένων ή προσφερόμενα αγαθά ή υπηρεσίες σε συνεταιρισμό παραγωγών) ή εκροές (αγορές αγαθών ή υπηρεσιών σε ένα συνεταιρισμό καταναλωτών). Αυτό το σύστημα συναντάται πιο συχνά από οποιαδήποτε άλλη εξαίρεση από τη γενική αρχή ένα μέλος μία ψήφος, ίσως επειδή κρίνεται πιο δίκαιο από το ένα μέλος, μία ψήφος για τους συνεταιρισμούς των επιχειρηματιών. Το άρθρο 59 (2) του κανονισμού SCE αναφέρεται ρητά σε αυτή τη βάση για πολλαπλή ψήφο. Το κεφάλαιο 4 ενότητα 7 του FCA επιτρέπει πολλαπλή ψήφο, χωρίς να διευκρινίζει τη βάση γι' αυτό. Το άρθρο 5 του γαλλικού νόμου

του 1947 το επιτρέπει για τους δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς και ορισμένοι γαλλικοί νόμοι για συγκεκριμένους τύπους συνεταιρισμών, όπως οι γεωργικοί συνεταιρισμοί, οι συνεταιρισμοί τεχνιτών και οι συνεταιριστικές τράπεζες το επιτρέπουν για πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Το άρθρο 43 του GCA, όπως και το άρθρο 2538 (4) του ιταλικού CC και ορισμένα παραδείγματα πολλαπλής ψήφου που επιτρέπονται από την SCA, επιτρέπουν μια αυστηρά περιορισμένη αύξηση του αριθμού των ψήφων σε αυτή τη βάση, χωρίς απολύτως αναλογική στάθμιση ανάλογα με τις συναλλαγές.

Το **PECOL 2.4 (8) (β)** αποδέχεται πολλαπλή ψήφο με βάση τον αριθμό των μελών, σε ειδικές υποδιαίρεσεις ενός συνεταιρισμού, το οποίο αποτελεί μια έμμεση αντανάκλαση της αρχής ένα μέλος, μία ψήφος. Αυτό είναι πιο πιθανό να ισχύσει για συνεταιρισμούς με μεγάλο αριθμό μελών που είναι διασκορπισμένα γεωγραφικά. Θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί από δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς για να εξισορροπήσουν την επίδραση των διαφόρων πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών στη σύνθεση των μελών της οργάνωσης. Σε κάθε περίπτωση, το σύστημα αυτό θα εγείρει ερωτήματα σχετικά με το πώς οι ψήφοι των μελών σε συγκεκριμένες υποδιαίρεσεις πρέπει να αξιολογούνται. Ερωτάται αν οι ψήφοι υπέρ και κατά ενός ψηφίσματος σωρεύονται ξεχωριστά όταν αθροίζονται από κάθε υποδιαίρεση ή το σύνολο των ψήφων μιας υποδιαίρεσης, λαμβάνονται υπόψη ως ταυτιζόμενες με την άποψη της πλειοψηφίας εντός της εν λόγω υποδιαίρεσης; Το PECOL ακολουθεί τα άρθρα 59 (2) και 63 του κανονισμού SCE, αφήνοντας την επιλογή στο καταστατικό κάθε συνεταιρισμού.

Τα αναφερόμενα στο **PECOL 2.4 (8) (γ)** είναι πολύ πιθανό να ισχύουν για υβριδικούς ή πολυμερείς συνεταιρισμούς (συμπεριλαμβανομένων, σε όρους PECOL, των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος), όπου οι εργαζόμενοι, οι χρήστες, οι προμηθευτές και οι επενδυτές ενδέχεται να έχουν συμμετοχή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα δικαιώματα ψήφου που βασίζονται απλά στο ένα μέλος, μία ψήφος σε όλες τις κατηγορίες μελών, θα δώσει σε μία ή περισσότερες συγκεκριμένες ομάδες άδικη κυριαρχία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Για παράδειγμα, ο αριθμός των μελών χρηστών μπορεί να υπερβαίνει κατά πολύ τον αριθμό των εργαζομένων. Το άρθρο 59 (2) του κανονισμού SCE, παρέχει το καθαρότερο παράδειγμα και επιτρέπει την πρακτική βάσει του αριθμού των μελών μόνο σε εξ ολοκλήρου ή κυρίως δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς ("SCE από τα οποία η πλειοψηφία των μελών είναι συνεταιρισμοί"). Το **PECOL 2.4 (9)** ορίζει ότι όλες οι πολλαπλές ψήφοι που κατέχουν τα μέλη επενδυτές πρέπει να είναι πολύ αυστηρά περιορισμένες. Αυτό γίνεται για να αντικατοπτρίζεται η αρνητική έμφαση στο κεφάλαιο στην καρδιά της έννοιας του συνεταιρισμού. Η αρχή του ελέγχου από τα μέλη χρήστες και όχι από επενδυτές τάσσεται υπέρ των περιορισμών στην αποζημίωση του κεφαλαίου που διερευνάται στο PECOL 3 και την κεντρικότητα της άρνησης ψήφων βάσει του κεφαλαίου συμμετοχής στο συνεταιριστικό μοντέλο. Η SCE επιλέγει ως όριο το 25% του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου (κανονισμός SCE άρθρο 59 (3)). Στο **PECOL 2.4 (10)** το υπόδειγμα «ποσοστό του συνόλου των ψήφων που χρησιμοποιήθηκαν» σε μια συνέλευση χρησιμοποιείται, αλλά κανένα συγκεκριμένο ποσοστό δεν δίδεται, διότι αυτό είναι μια αρχή και όχι κανόνας. Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται για τις μειονότητες των συναλλασσόμενων μελών.

Οι διατάξεις αυτές ισχύουν εξίσου και για τους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος και για τους αμοιβαίους συνεταιρισμούς είτε στηρίζονται σε πολλαπλούς ενδιαφερομένους ή όχι.

Το **PECOL 2.4 (12)** αντανάκλα τη σχεδόν καθολική πρακτική να απαιτείται απλή πλειοψηφία για τη λήψη αποφάσεων, εκτός από τις θεμελιώδεις αλλαγές που αναφέρονται στο PECOL 2.4 (5), όπως η τροποποίηση του καταστατικού ή η αναδιάρθρωση ή η διάλυση του συνεταιρισμού. Το άρθρο 61 (2) και (4) του κανονισμού SCE είναι χαρακτηριστικό των διατάξεων του εθνικού δικαίου για τις πλειοψηφίες που απαιτούνται (66,6% για τις τροποποιήσεις του καταστατικού), αλλά εφαρμόζουν υψηλότερη (αλλά όχι χαμηλότερη) εθνική απαίτηση. Περιλαμβάνουν επίσης απαίτηση απαρτίας 50%

των δικαιουμένων ψήφου για αλλαγές στο καταστατικό, σε συνέλευση που συγκαλείται για το σκοπό αυτό, αλλά καμία ειδική απαρτία όταν μια αναβληθείσα λόγω έλλειψης απαρτίας συνέλευση συγκαλείται εκ νέου.

Ομοίως, το **PECOL 2.4 (11)** απαιτεί επαρκή προειδοποίηση της επιχείρησης, τον τόπο και τον χρόνο των συνελεύσεων, καθώς και απαρτία για να εξασφαλίσει ότι οι αποφάσεις αυτές είναι αντιπροσωπευτικές των μελών. Αυτό είναι χαρακτηριστικό της προσέγγισης των εθνικών νομοθεσιών. Τα άρθρα 5 (4), 56 και 57 του κανονισμού SCE είναι τυπικές διατάξεις.

Το **PECOL 2.4 (13)** απαιτεί ετήσιες συνελεύσεις των μελών και εξασφαλίζει ότι το όργανο που είναι υπεύθυνο για την πρόσκληση σε έκτακτες συνεδριάσεις μπορεί πάντα να το πράξει και πρέπει να το πράξει αν ένας ορισμένος αριθμός ή ποσοστό των μελών ή οποιοδήποτε όργανο εξουσιοδοτημένο από το νόμο ή αρχή ελέγχου το ζητήσει. Αυτό αντανακλά τη γενική πρακτική που περιέχεται στην εθνική νομοθεσία, όπως εκφράζεται στα άρθρα 54 & 55 του κανονισμού SCE.

Το **PECOL 2.4 (14)** αναγνωρίζει τη δυνατότητα που εμπεριέχεται, για παράδειγμα, στην ιταλική συνεταιριστική νομοθεσία να παρεμβάλλεται ένα όργανο εκλεγόμενο από τη γενική συνέλευση, μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου και της γενικής συνέλευσης με ρόλο την εποπτεία και την παρακολούθηση του συμβουλίου, σε ό,τι θα ήταν διαφορετικά ένα μονιστικό σύστημα (βλ. άρθρα 2397-2405 ICC). Αυτό είναι ιδιαίτερα κατάλληλο όταν είναι απίθανο ότι όλα τα μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε συχνές συνελεύσεις των μελών, αλλά ο ρόλος εποπτείας και παρακολούθησης πρέπει να πραγματοποιείται σε συνεχή βάση. Στα περισσότερα συστήματα, μηχανισμοί για την προστασία των πιστωτών, ή μειονοτήτων μελών ή των εργαζομένων προστίθενται στους γενικούς μηχανισμούς ελέγχου εκ μέρους των μελών, αν οι θεμελιώδεις αποφάσεις αναδιάρθρωσης είναι πιθανό να επηρεάσουν αυτές τις ομάδες. Κλασικά παραδείγματα μπορούν να βρεθούν στις διατάξεις της SCE για τις συγχωνεύσεις, μετατροπές και τη μεταφορά της καταστατικής έδρας - βλέπε άρθρα 7, 19 έως 34, 35 και 76 του κανονισμού SCE.

Το PECOL 5 ασχολείται με τα ζητήματα διακυβέρνησης που αφορούν συνεταιρισμούς δευτέρου και τρίτου βαθμού.

Ενότητα 2.5

Συνεταιριστικές δομές διακυβέρνησης: μανάτζμεντ και εσωτερικός έλεγχος

Όπως σημειώνεται στα σχόλια του PECOL 2.4, τα περισσότερα νομικά συστήματα χρησιμοποιούν διοικητικά συμβούλια ή επιτροπές - είτε το μονιστικό σύστημα ή το δυαδικό, που αναφέρεται στον κανονισμό SCE. Το παρόν μέρος του PECOL περιγράφει τις λειτουργίες, τις εξουσίες και τη σύνθεση των οργάνων σε κάθε ένα από αυτά τα συστήματα.

Ένα όργανο που αποτελείται από περισσότερα από ένα μέλη, λειτουργεί ως συλλογικό όργανο αλλά μπορεί να αναθέσει συγκεκριμένα καθήκοντα σε υποεπιτροπές ή άτομα. Στο μονιστικό σύστημα αυτό μπορεί να περιλαμβάνει το διορισμό από το διοικητικό συμβούλιο ειδικού ελέγχου ή εποπτικές επιτροπές. Χωριστές επιτροπές για να εκτελέσουν συγκεκριμένες λειτουργίες μπορεί επίσης να δημιουργηθούν από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού. Τα συμβούλια συνήθως παίρνουν αποφάσεις με απλή πλειοψηφία. Διαδικαστικά θέματα σχετικά με συνεδριάσεις του διοικητικού

συμβουλίου, όπως η σύγκληση συνεδριάσεων, απαρτία, και ποιος προεδρεύει των συνεδριάσεων συνήθως καθορίζονται από το συνεταιριστικό καταστατικό ή δυνάμει αυτού.

Το **PECOL 2.5 (1) και (2)**, ορίζει τις τρεις βασικές λειτουργίες των συνεταιριστικών συμβουλίων: εκτελεστική διαχείριση, εκπροσώπηση και εποπτεία.

Το **PECOL 2.5 (3)** δείχνει τους διάφορους τρόπους με τους οποίους οι αρμοδιότητες για την εκτέλεση των καθηκόντων εκπροσώπησης και εκτελεστικής διαχείρισης κατανέμονται υπό το μονιστικό και το δυαδικό σύστημα και τους τρόπους που αναγνωρίζουν ένα ρόλο για τους εκτελεστικούς διευθυντές ή μανάτζερς, ως ένα ξεχωριστό όργανο του συνεταιρισμού και όχι τους αποδέκτες αρμοδιοτήτων κατ' εξουσιοδότηση. Αυτό προκύπτει από τα άρθρα 37 (1), 39 (1) και 42 (1) του κανονισμού SCE. Το PECOL 2.5 (3) αναγνωρίζει τη δυνατότητα να υπάρχουν ένας ή περισσότεροι διευθύνοντες σύμβουλοι ή μανάτζερς παρά ένα πλήρες διοικητικό συμβούλιο για την εκτέλεση των λειτουργιών διαχείρισης και εκπροσώπησης. Αυτό δέχεται το σύστημα της γαλλικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης (SRL) που χρησιμοποιείται από ορισμένους συνεταιρισμούς. Αυτό είναι διαφορετικό από τη δυνατότητα ανάθεσης από οποιοδήποτε από τα όργανα που αναφέρονται στο PECOL 2.5 (2), κατά το ότι προβλέπει ενιαίο διαχειριστή που αποτελεί το εκτελεστικό όργανο και τον εκπρόσωπο κατά το καταστατικό ή τον νόμο. Το **PECOL 2.5 (4)** αφορά τα όργανα που διενεργούν τη λειτουργία ελέγχου σε συνεταιρισμούς. Στο δυαδικό σύστημα, αυτή είναι η λειτουργία του εποπτικού οργάνου. Στο μονιστικό σύστημα είναι συχνά ο ρόλος μιας υποεπιτροπής του διοικητικού οργάνου που αποτελείται από μέλη του διοικητικού οργάνου που δεν είναι προσωπικά επίσης εκτελεστικοί μανάτζερς **ή ενός χωριστά (;) - βλέπε άρθρο 39 (1) του κανονισμού SCE**, Co-operatives UK Κώδικας Πρακτικής στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, κεφ. 5 ενότητα 12 FCA, και άρθρα 2397 ως 2405 του ICC.

Το **PECOL 2.5 (5) & (6)** αναφέρεται στη σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου. Η σύνθεση πρέπει να αντικατοπτρίζει τη σύνθεση των μελών στους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος και στους συνεταιρισμούς πολλαπλών ενδιαφερομένων, ενώ στους αμοιβαίους συνεταιρισμούς η πλειοψηφία των μελών του συμβουλίου θα πρέπει να είναι μέλη. Είναι σαφές ότι αυτό επιτρέπει κάποια ποικιλομορφία στην σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος με αναλογίες προς τις περιοχές ή με βάση τη γεωγραφική διαμόρφωση ή την εκπροσώπηση των χρηστών, των εργαζομένων, και των προμηθευτών. Σε κάθε περίπτωση, οι διατάξεις PECOL είναι μια αντανάκλαση της βασικής αρχής του ελέγχου από τα μέλη. Η διάταξη για αμοιβαίους εκφράζει τον σκοπό τους να υπηρετούν τα μέλη τους σε αμοιβαία και αυτοδιαχειριζόμενη βάση.

Το **PECOL 2.5 (7)** ασχολείται με τον μέγιστο και τον ελάχιστο αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου, τη διάρκεια της θητείας των μελών του οργάνου, τυχόν όρια σχετικά με τον αριθμό των θητειών που ένα άτομο μπορεί να υπηρετήσει και οποιαδήποτε απαίτηση για ισορροπία μεταξύ των φύλων. Τα θέματα αυτά θα διαφέρουν από το ένα πλαίσιο στο άλλο. Ένα συμβούλιο θα πρέπει να είναι αρκετά μικρό για την αποτελεσματική λειτουργία και αρκετά μεγάλο για να αντιπροσωπεύονται μια σειρά από μέλη - ειδικά σε έναν πολυμερή ή συνεταιρισμό γενικού συμφέροντος, όπου μπορούν να αποκλίνουν τα συμφέροντα των μελών. Το έργο PECOL δεν προσδιορίζει αριθμούς. Ο κανονισμός SCE αφήνει αυτό στο καταστατικό του συνεταιρισμού, με την επιφύλαξη της εθνικής νομοθεσίας (άρθρα 37 (4) και 42).

Παρομοίως, η διάταξη για τη διάρκεια της θητείας πρέπει να εξισορροπεί την ανάγκη για συνέχεια με το δημοκρατικό δικαίωμα των μελών να αποπέμψουν και να αντικαταστήσουν τα μέλη του συμβουλίου.

Το άρθρο 45 του κανονισμού SCE αναφέρει βετή θητεία με μέγιστο δύο θητείες. Πολλά εθνικά συστήματα προβλέπουν τριετείς θητείες και μερικά επιτρέπουν την αποχώρηση του ενός τρίτου των μελών των οργάνων κάθε χρόνο για την ενθάρρυνση της σταθερότητας και της συνέχειας.

Για να διασφαλιστεί ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη, διορισμός ή εκλογή πρέπει είτε να γίνεται από τα μέλη στη γενική συνέλευση ή απευθείας από τα μέλη στις εκλογές. Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να χρησιμοποιείται η ψήφος μέσω πληρεξουσίου και με ηλεκτρονικό τρόπο για να ενθαρρύνεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή. Τα περισσότερα συστήματα χρησιμοποιούν την επιλογή της συνέλευσης των μελών – βλ. για παράδειγμα, τα άρθρα 39 (2) και 42 (3) του κανονισμού SCE. Στο δυαδικό σύστημα το εποπτικό συμβούλιο διορίζει κλασικά τα μέλη του διευθυντικού οργάνου και κανείς δεν μπορεί να είναι μέλος και των δύο οργάνων – βλ. άρθρο 36 (3) του κανονισμού SCE. Το άρθρο 37 (2) του κανονισμού SCE επιτρέπει την εκλογή των μελών του διευθυντικού οργάνου από τη γενική συνέλευση, εφόσον η εθνική νομοθεσία το απαιτεί.

Προσόντα για συμμετοχή στο συμβούλιο μπορεί να περιλαμβάνουν την εγγραφή του ως μέλους του συνεταιρισμού. Αυτή μπορεί να επεκτείνεται σε μια ελάχιστη περίοδο συμμετοχής και μπορεί να συμπληρώνεται με την απαίτηση προσφοράς υπηρεσίας σε ένα διαφορετικό όργανο του συνεταιρισμού, όπως περιφερειακή επιτροπή ή Συμβούλιο ως μέρος μιας δομής διακυβέρνησης στηριζόμενης σε αντιπροσώπους. Η απαίτηση της συμμετοχής σε μια συγκεκριμένη μορφή της συνεταιριστικής δραστηριότητας μπορεί να ισχύει για τους συνεταιρισμούς πολλών ενδιαφερομένων. Στην περίπτωση των συνεταιρισμών γενικού συμφέροντος, ένα τέτοιο προσόν μπορεί να αντικαθίσταται από την απαίτηση για μια σύνδεση με μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.

Απαιτήσεις για ελάχιστη νομική ικανότητα, όπως ηλικία και διανοητική ικανότητα, ισχύουν όπως και σε άλλα νομικά πρόσωπα. Μπορεί να απαιτείται ένα ελάχιστο επίπεδο διατιθέμενης ποσότητας για ένα αμοιβαίο συνεταιρισμό ή ένα ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο θα μπορούσε να ζητείται από έναν αμοιβαίο συνεταιρισμό ή γενικού συμφέροντος συνεταιρισμό. Ούτε θα πρέπει να είναι σε ένα επίπεδο που να αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για τα μέλη. Οι μεταρρυθμίσεις του 2014 του καταστατικού του Cooperative Group του Ηνωμένου Βασιλείου καθιέρωσαν την απαίτηση για σημαντικό ελάχιστο επίπεδο επιχειρηματικής ειδικευσης ή εμπειρίας. Αυτό εφαρμόζεται σε υποψήφια μέλη συμβουλίου από Επιτροπή Υποψηφιοτήτων του υπάρχοντος διοικητικού συμβουλίου ως προϋπόθεση ένταξης στους υποψηφίους - κανόνες 48 και 51 και παράρτημα 1 των κανόνων της Co-operative Group (2014). Ένα παράλληλο συμβούλιο μελών υπάρχει στο Co-operative Group και χαμηλότερου επιπέδου απαιτήσεις ισχύουν για την εκλογή σε αυτό. Οι διατάξεις αυτές δεν εμπόδισαν την καταχώριση των τροπολογιών του 2014 από το FCA υπό σελ. 2 και 16 του CCBSA ως δημιουργού ενός καταστατικού κατάλληλου για αξιόπιστους συνεταιρισμούς.

Λόγοι αποκλεισμού ως μέλους συμβουλίου θα βρεθούν στο νόμο, για παράδειγμα προσωπική πτώχευση, δικαστική απόφαση έκπτωσης, ή ακαταλληλότητας λόγω διανοητικής ανικανότητας, ή από το καταστατικό του συνεταιρισμού. Άλλοι μπορεί να προστεθούν από το καταστατικό του συνεταιρισμού.

Το **PECOL 2.5 (9)** αναγνωρίζει ειδικά την ιδιαίτερη σημασία ενός ελάχιστου επιπέδου συνεταιριστικής εκπαίδευσης ή εμπειρίας. Αυτό αντανακλά την 7^η αρχή της ICA, η οποία απαιτεί κατάρτιση και εκπαίδευση για τους αιρετούς εκπροσώπους και τους διαχειριστές.

Απομάκρυνση μελών του συμβουλίου ή μελών των οργάνων, με απόφαση των μελών, με ή χωρίς αιτία και με απλή ή ειδική πλειοψηφία θα πρέπει να καθορίζονται από το νόμο ή το καταστατικό.

Το **PECOL 2.5 (8)** προσθέτει τα ειδικά συνεταιριστικά καθήκοντα των μελών των συμβουλίων στα καθήκοντα που προβλέπονται από το νόμο για οποιονδήποτε με ένα τέτοιο ρόλο σε μια επιχειρηματική οντότητα. Το άρθρο 51 του κανονισμού SCE συνοψίζει εύστοχα τις γενικές νομικές υποχρεώσεις των μελών των οργάνων. Το PECOL προσθέτει την απαίτηση ότι οι άνθρωποι ανταποκρίνονται ειδικά στις συνεταιριστικές απαιτήσεις.

PECOL 2.5 (10). Κάθε αμοιβή για τα μέλη των οργάνων ή των ανώτερων διευθυντικών στελεχών που συμμετέχουν στη διακυβέρνηση πρέπει να αποφασίζεται ή να εγκρίνεται από τη συνέλευση των μελών και θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη φύση των συνεταιρισμών και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους της ισότιμης μεταχείρισης, της ισότητας και της μειωμένης έμφασης στο κεφάλαιο. Ωστόσο, οι τιμές της αγοράς που καταβάλλονται σε άτομα με συγκεκριμένες δεξιότητες ή εμπειρία, μπορεί επίσης να είναι ένας σημαντικός παράγοντας, ιδιαίτερα για τα διευθυντικά στελέχη.

Ενότητα 2.6

Δικαιώματα πληροφόρησης των μελών και απαιτήσεις διαφάνειας

Το **PECOL 2.6 (1)** εφαρμόζει την αξία της ICA της διαφάνειας στον έλεγχο εκ μέρους των μελών του συνεταιρισμού μέσω της συνεταιριστικής διακυβέρνησης. Αυτό απαιτεί ότι τα μέλη λαμβάνουν επαρκείς πληροφορίες, ώστε να μπορούν να ελέγχουν τον συνεταιρισμό. Τα μέλη συλλογικά, ή τα όργανα εποπτείας ή ελέγχου που ενεργούν για λογαριασμό τους, πρέπει να λαμβάνουν όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται, ώστε: να ρυθμίσουν τα θέματα των συνελεύσεων των μελών ή να συμμετάσχουν σε άλλες δημοκρατικές διαδικασίες, όπως εκλογές, να τοποθετήσουν ή να απομακρύνουν μέλη συμβουλίων, να ορίσουν τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού, την προαγωγή των μελών, και τις στρατηγικές κοινωνικής ευθύνης, και να αποφασίσουν σχετικά με τις αλλαγές στο καταστατικό του συνεταιρισμού ή οποιαδήποτε άλλη ουσιαστική αναδιοργάνωση της δομής του.

PECOL 2.6 (2). Νομικές απαιτήσεις όσον αφορά το περιεχόμενο, τον έλεγχο και τη δημοσίευση πληροφοριών για τα μέλη και το ευρύτερο κοινό σχετικά με τη λογιστική, χρηματοοικονομική και συνεταιριστική επίδοση ενός συνεταιρισμού και οι εξουσίες των ρυθμιστικών αρχών και των δικαστηρίων να ερευνούν ή να επιθεωρούν συνεταιρισμούς, αποτελούν θέματα του PECOL 4.

Έργο **PECOL 2.6 (3).** Η εκπαίδευση των μελών, των μελών του συμβουλίου και των διευθυντικών στελεχών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία και τη διακυβέρνηση των συνεταιρισμών. Θα πρέπει να είναι διαθέσιμη είτε μέσω μεμονωμένων συνεταιρισμών ή συνεταιριστικών ομοσπονδιών και κολεγίων και ο νόμος θα πρέπει να προωθεί και να διευκολύνει αυτή, επιτρέποντας ή υποχρεώνοντας τη χρήση κεφαλαίων για το σκοπό αυτό.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ενότητα 3.1

Γενικές αρχές της συνεταιριστικής χρηματοοικονομικής διάρθρωσης

Οι συνεταιρισμοί έχουν μια διακριτή χρηματοοικονομική διάρθρωση όπως φαίνεται παρακάτω. Το κοινωνικό αντικείμενο του συνεταιρισμού, συνδεδεμένο στενά με την αφοσίωση στην αμοιβαιότητα, καθιστά υποχρεωτικό τον προσανατολισμό της συνεταιριστικής χρηματοοικονομικής δομής στην προώθηση των συμφερόντων των συναλλασσόμενων μελών, δηλαδή στην ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους. Στην πραγματικότητα, και σε αντίθεση με τις εμπορικές επιχειρήσεις, ο συνεταιρισμός πραγματοποιεί μια οικονομική δραστηριότητα της οποίας στόχος δεν είναι κατά κύριο λόγο το κέρδος, αλλά έχει αλτρουιστικό περιεχόμενο (βλέπε ενότητα 1.1.). Ωστόσο, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο I, το αλτρουιστικό νόημα που επιδιώκεται από τον συνεταιρισμό δεν σημαίνει ότι ο συνεταιρισμός πραγματοποιεί τη δραστηριότητά του αποκλειστικά με τα μέλη του, καθώς μπορεί επίσης να προχωρήσει σε συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη (βλέπε ενότητα 1.5.), πράγμα που θα έχει συνέπειες για τη χρηματοοικονομική του δομή.

Έτσι, η χρηματοοικονομική δομή των συνεταιρισμών βασίζεται σε μια ξεχωριστή λογική, που προκύπτει όχι μόνο από τα ειδικά χαρακτηριστικά του συνεταιριστικού στόχου, αλλά και από την αναγκαία υπακοή στις συνεταιριστικές αξίες και αρχές. Ο συνεταιρισμός αναπτύσσει τον κοινωνικό του στόχο με έναν οργανωμένο και επαγγελματικό τρόπο και, όπως οι επιχειρηματικές οργανώσεις, πρέπει να χρησιμοποιήσει διάφορα εργαλεία διαχείρισης των χρηματοδοτικών μέσων για να γίνει πιο αποτελεσματικός στην επίτευξη των στόχων του. Υπό αυτή την έννοια, σύμφωνα με το PECOL, οι συνεταιρισμοί μπορούν να χρησιμοποιούν μερίδες, αποθεματικά, δάνεια και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα ως πηγές κεφαλαίων, υπό τον όρο ότι αυτά είναι συμβατά με τη συνεταιριστική φύση τους.

Ενότητα 3.2

Συνεταιριστικό κεφάλαιο μερίδων

Για να αρχίσουν τη λειτουργία τους οι συνεταιρισμοί χρειάζονται οικονομικούς πόρους, οι οποίοι θα προέλθουν αρχικά από τις συνεισφορές των συναλλασσόμενων μελών στο κεφάλαιο των μερίδων. Οι συνεισφορές αυτές είναι, όμως, ένα απλό εργαλείο για την ανάπτυξη των συνεταιριστικών συναλλαγών και δεν συμβάλλουν στον καθορισμό των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συναλλασσόμενων μελών. Κατ' αρχήν, εκ των πραγμάτων, τα χρηματοοικονομικά δικαιώματα σε ένα συνεταιρισμό καθορίζονται (ποσοτικά και ποιοτικά) από τις αμοιβαίες συναλλαγές ενώ τα δικαιώματα διακυβέρνησης καθορίζονται από τα ίδια τα μέλη.

Η ερμηνεία αυτής της οργανικής φύσης του κεφαλαίου των μερίδων στους συνεταιρισμούς είναι το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί, προκειμένου να ασκούν την οικονομική τους δραστηριότητα, χρειάζονται όχι μόνο τα δικά τους περιουσιακά στοιχεία, αλλά επίσης, και κυρίως, τη συμμετοχή των συναλλασσόμενων μελών στη δραστηριότητα που αποτελεί αντικείμενό τους (συνεταιριστικές συναλλαγές).

Όπως επισημαίνεται στο PECOL 1, ο συνεταιρισμός λειτουργεί με τα μέλη του, τα οποία συμμετέχουν

στη δραστηριότητα που πραγματοποιείται από τον συνεταιρισμό (συνεταιριστικές συναλλαγές). Η εκπλήρωση του κοινωνικού σκοπού του συνεταιρισμού συνεπάγεται, ως εκ τούτου, ότι τα συναλλασσόμενα μέλη θα πληρώνουν ή θα παρέχουν τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού: κατά τους Ισπανούς νομικούς μελετητές, αυτό το σύνολο των εισροών που τα συναλλασσόμενα μέλη φέρνουν στο συνεταιρισμό ονομάζεται αλτροουιστικό κεφάλαιο ("*masa de gestión cooperativa*"). Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 52.3 SCA, "τα περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους που παρέχονται από τα μέλη του για να τα διαχειρισθεί ο συνεταιρισμός, γενικά, οι πληρωμές που πραγματοποιούνται για την απόκτηση συνεταιριστικών υπηρεσιών, δεν αποτελούν μέρος του κεφαλαίου των μερίδων και υπόκεινται στους όρους που έχουν τεθεί και συμφωνήθηκαν με τον συνεταιρισμό". Σε όλα τα άλλα νομικά συστήματα που αναλύθηκαν, το αλτροουιστικό κεφάλαιο δεν προβλέπεται από το νόμο.

Επιπλέον, η συνεταιριστική αρχή της ICA για την οικονομική συμμετοχή των μελών δεν απαιτεί την ύπαρξη κεφαλαίου μερίδων για την καταχώριση ενός συνεταιρισμού. Αυτή η συνεταιριστική αρχή αναφέρεται στο κεφάλαιο ως συνώνυμο των περιουσιακών στοιχείων, τονίζοντας τα αδιανέμητα κεφάλαια του συνεταιρισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, η επιλογή του PECOL, με βάση το νομικό σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου, υπήρξε να αποδεχθεί τη δυνατότητα συγκρότησης συνεταιρισμού χωρίς κεφάλαιο μερίδων, εκτός αν ο νόμος ή το συνεταιριστικό καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Άρα, είναι δυνατόν να οργανωθεί ένας συνεταιρισμός χωρίς κεφάλαιο μερίδων, υπολογίζοντας μόνο στη συσσώρευση συλλογικής ιδιοκτησίας αδιαίρετου αποθεματικού από τα συναλλασσόμενα μέλη. Στην πράξη, στο Ηνωμένο Βασίλειο, ένας συνεταιρισμός που χρησιμοποιεί τη μορφή CLG (εταιρεία περιορισμένης ευθύνης) δεν οφείλει να έχει οποιαδήποτε κεφάλαιο μερίδων (s 5 CA 2006). Στην ισπανική έννομη τάξη υπάρχει επίσης η δυνατότητα των συναλλασσόμενων μελών να μην προβαίνουν σε καμία εισφορά σε κεφάλαιο των μερίδων κατά τη στιγμή που ο συνεταιρισμός ιδρύεται (αρθ. 58.3 του νόμου της Ανδαλουσίας του 2011). Σε όλα τα άλλα νομικά συστήματα που αναλύθηκαν δεν είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ένας συνεταιρισμός χωρίς κεφάλαιο μερίδων [βλ. άρθρο 2521, παρ. 3, σημ. 4 και 2525, παρ. 1 ICC, άρθρο 19 PCC, κεφ. 1 ενότ. 2 (1) FCA, § 7.1 GCA, άρθρο 45.2 SCA, άρθρο 27 FrCA, άρθρο 3 SCE]. Προς το παρόν, η κοινή πρακτική στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία είναι ότι κανείς δεν μπορεί να γίνει μέλος του συνεταιρισμού με την αγορά μιας μερίδας (όπως σε μια εταιρεία). Η συνεισφορά μερίδων είναι μάλλον μια υποχρέωση του προσώπου που γίνεται δεκτό ως μέλος ύστερα από αίτησή του.

Παρά τη μικρή σημασία του συνεταιριστικού κεφαλαίου μερίδων, σύμφωνα με PECOL ενότ. 3.2 (2), το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί να ορίζει ένα ελάχιστο κεφάλαιο μερίδων και τόσο τη φύση όσο και το ελάχιστο ποσό της εισφοράς κάθε μέλους, σε σχέση με την αρχή της ελεύθερης συμμετοχής.

Το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί να καθορίσει τη φύση της εισφοράς του κάθε μέλους. Αυτές οι εισφορές στο κεφάλαιο των μερίδων μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε είδος [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 21.1 PCC, άρθρο 45.4 SCA, § 7.3 GCA]. Συνεισφορές με τη μορφή υπηρεσιών δεν επιτρέπονται ως εισφορές στο κεφάλαιο μερίδων, επειδή το κεφάλαιο των μερίδων διαμορφώνεται μόνο από τα περιουσιακά στοιχεία των οποίων η οικονομική αξία μπορεί να εκτιμηθεί [βλ. άρθρο 4.2 SCE].

Το ελάχιστο κεφάλαιο μερίδων λειτουργεί ως ένα όριο στη μεταβλητότητα του κεφαλαίου μερίδων και στη μείωση των συνεταιριστικών περιουσιακών στοιχείων, που αντιπροσωπεύουν μια ελάχιστη εγγύηση για τα συμφέροντα των πιστωτών.

Σε ορισμένα νομικά συστήματα η απαίτηση ενός ελάχιστου κεφαλαίου μερίδων είναι υποχρεωτική (άρθρο 18.2 PCC, § 8α GCA, άρθρο 3.2 SCE και στους περισσότερους των ισπανικών νόμων), οπότε υπάρχει υποχρέωση να καθορίζεται το κεφάλαιο των μερίδων στο καταστατικό (αρχή προσδιορισμού).

Στα νομικά συστήματα της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, για παράδειγμα, δεν υπάρχει ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση που να ισχύει για τους συνεταιρισμούς. Στην ιταλική έννομη τάξη, ο νόμος απαιτεί μόνο ότι το καταστατικό ορίζει το ποσό του κεφαλαίου για το οποίο έχει εγγραφεί κάθε μέλος (άρθ. 2521, παρ. 3, σημ. 4, ICC) και ότι η απώλεια του κεφαλαίου είναι μια αιτία διάλυσης του συνεταιρισμού (άρθ. 2545-κ ICC).

Στο γαλλικό νομικό σύστημα, η απαίτηση ενός υποχρεωτικού ελάχιστου κεφαλαίου μερίδων θα εξαρτάται από τη μορφή που υιοθετήθηκε από τον συνεταιρισμό, λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς το νομικό πλαίσιο που προβλέπεται στο εταιρικό δίκαιο. Θα απαιτείται μόνο ένα ελάχιστο κεφάλαιο μερίδων, εάν ο συνεταιρισμός έχει τη νομική μορφή της εταιρίας (αρθ. 27 FrCA).

Σύμφωνα με το PECOL, η μεταβλητότητα του κεφαλαίου αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Δεδομένου ότι οι συνεταιρισμοί που διέπονται από ελεύθερη και εθελοντική συμμετοχή, η μεταβλητότητα του κεφαλαίου διευκολύνει την είσοδο και την έξοδο των μελών. Η μεταβλητότητα του κεφαλαίου ουσιαστικά επηρεάζεται από τα μέλη που προσχωρούν ή αποχωρούν από τον συνεταιρισμό. Ωστόσο, αυτή η σχέση δεν είναι πάντα αληθινή, καθόσον τα μέλη μπορούν να ενταχθούν ή να αποχωρήσουν μεταβιβάζοντας τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο, το οποίο ως εκ τούτου δεν αλλάζει, και το κεφάλαιο μπορεί επίσης να αλλάξει χωρίς είσοδο ή αποχώρηση μελών. Για παράδειγμα, το κεφάλαιο μπορεί να αυξηθεί μέσω νέων εισφορών των υφιστάμενων μελών ή με την μεταφορά πλεονάσματος ή αποθεματικών, και μπορεί να μειωθεί με την κάλυψη ζημιών.

Το PECOL αναφέρεται ρητά στο γεγονός ότι η μεταβλητότητα του κεφαλαίου σημαίνει ότι οι μεταβολές στην ποσότητα του κοινωνικού κεφαλαίου, που οφείλονται κυρίως στην αύξηση ή τη μείωση του αριθμού των μελών, δεν απαιτούν τροποποίηση ή αναφορά στο συνεταιριστικό καταστατικό. Ήταν μια κοινή πρακτική στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία να συμπεριλαμβάνει τη μεταβλητότητα του συνεταιριστικού κεφαλαίου στον ορισμό του συνεταιρισμού (άρθρα 2511 και 2524, παρ.1, του ICC, άρθρο 2 PCC, άρθρο 1 SCA, άρθρο 1.2 SCE).

Η κύρια συνέπεια αυτής της μεταβλητότητας είναι η μείωση της χρηματοοικονομικής σημασίας του συνεταιριστικού κεφαλαίου, ιδίως ως προς την οικονομική και την κοινωνική ασφάλεια που το συνεταιριστικό κεφάλαιο αντιπροσωπεύει για τους πιστωτές, γεγονός το οποίο μπορεί να προκαλέσει δυσκολίες στους συνεταιρισμούς κατά την άντληση εξωτερικής χρηματοδότησης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να οδηγήσει σε υποκεφαλαιοποίηση.

Αυτό εξηγεί γιατί, αν και η μεταβλητότητα του συνεταιριστικού κεφαλαίου αποτελεί ένα αναγνωρισμένο στοιχείο της ταυτότητάς τους, η κοινή πρακτική στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία τείνει να υπερτονίζει κάποια μέτρα για να διασφαλίσει ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο απολαμβάνει ένα ελάχιστο βαθμό σταθερότητας, όπως είναι η δυνατότητα αναβολής της επιστροφής των μερίδων για ένα χρονικό διάστημα που προβλέπεται από το καταστατικό (άρθρο 36.3 PCC. άρθρο 51,5 SCA, άρθρο 2535 ICC, άρθρο 16,3 SCE), η δυνατότητα να μειώνονται τα δικαιώματα επιστροφής (πλεονασμάτων) (άρθρο 36.4 PCC, άρθρο 51,2 SCA, άρθρο 2535, παρ.2 ICC άρθρο 18 FrCA άρθρο

16,1 SCE), η εφαρμογή μειώσεων στην ονομαστική αξία των μερίδων των μελών όποτε οι ζημιές καλύπτονται από τα συναλλασσόμενα μέλη εντός του οικονομικού έτους κατά το οποίο γεννήθηκε το δικαίωμα επιστροφής, καταστατικά οριζόμενες ελάχιστοι περίοδοι παραμονής στο συνεταιρισμό και κανόνες που ορίζουν τις περιόδους προειδοποίησης που απαιτούνται για αποχώρηση (άρθρο 36.2 PCC, άρθρο 17,3 SCA, άρθρο 2532 ICC).

Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με το PECOL και με βάση την πορτογαλική και την ισπανική έννομη τάξη (άρθ. 36.2 PCC και άρθρο 17.1 SCA), σε καμία περίπτωση δεν μπορεί οι μηχανισμοί αυτοί να καταργήσουν το δικαίωμα αποχώρησης, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να γίνει σεβαστή η συνεταιριστική αρχή της ανοικτής πόρτας. Το ζήτημα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία και αμεσότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις που οι διεθνείς λογιστικοί κανόνες είχαν στην ισπανική έννομη τάξη, όπου, μετά τη μεταρρύθμιση του λογιστικού συστήματος, ο συνεταιριστικός νόμος χρησιμοποίησε διαφορετικό κριτήριο για τον χαρακτηρισμό των εισφορών κεφαλαίου, δηλαδή τις εισφορές με δικαίωμα επιστροφής σε περίπτωση αποχώρησης ή εισφορές των οποίων η επιστροφή σε περίπτωση αποχώρησης μπορεί οπωσδήποτε να απορριφθεί από το διοικητικό συμβούλιο.

Για το PECOL, είναι σαφές ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο (όπως το κεφάλαιο των εταιρειών) είναι και παραμένει κεφάλαιο των μερίδων / κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου (δηλ. κεφάλαιο που παρέχεται από τα μέλη, με αντάλλαγμα την εγγραφή). Παρ' όλα αυτά, έχει πολλά χαρακτηριστικά των δανειακών κεφαλαίων, και ως εκ τούτου είναι περιουσία του συνεταιρισμού και όχι ένα άθροισμα ποσών που δανείστηκε από τα μέλη του. Από την άποψη αυτή, το ζήτημα των διεθνών λογιστικών προτύπων δεν έχει εγείρει οποιοδήποτε ερώτημα στο έργο PECOL.

Το συνεταιριστικό κεφάλαιο μπορεί να αυξάνεται υπό διάφορες συνθήκες: με την απαίτηση νέων εισφορών από τα μέλη (άρθρο 46.2 SCA), αν και η κοινή πρακτική στην ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι ότι οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να επιβάλλουν την καταβολή νέων μερίδων για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του συνεταιρισμού, με την εγγραφή νέων μελών στον συνεταιρισμό (άρθρο 46,7 SCA, άρθρο 3.5 SCE), με εκούσιες εισφορές των μελών του συνεταιρισμού (άρθρο 47 SCA), ή με τη μεταβίβαση επιστροφών στο κεφάλαιο των μερίδων (άρθρο 58.4 SCA, άρθρο 2545-ε παρ 3, ICC) ή τη μετατροπή διαθέσιμων αποθεμάτων σε μερίδες (άρθρο 2545-δ παρ 3, στοιχείο β, ICC).

Το συνεταιριστικό κεφάλαιο των μερίδων μειώνεται με την επιστροφή στα μέλη που αποχωρούν από το συνεταιρισμό ή με την κάλυψη ζημιών, όπως επισημαίνεται παρακάτω. Σύμφωνα με το έργο PECOL, και με βάση την ισπανική νομοθεσία [άρθρο 45.8.d) και άρθρο 70.1 SCA], η μείωση του συνεταιριστικού κεφαλαίου κάτω από ένα καθορισμένο ελάχιστο μπορεί να είναι αιτία διάλυσης του συνεταιρισμού. Αυτό θα είναι ένα μέσο για να εξασφαλιστεί ότι το ελάχιστο συνεταιριστικό κεφάλαιο λειτουργεί ως το ελάχιστο όριο για τη διακύμανση του μετοχικού κεφαλαίου, προκειμένου να αποφευχθεί η υποκεφαλαιοποίηση του συνεταιρισμού, και αντιπροσωπεύει μια ελάχιστη εγγύηση για τα συμφέροντα των πιστωτών.

Ενότητα 3.3

Εισφορές των μελών στο κεφάλαιο

Λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με το PECOL, είναι δυνατόν να ιδρυθεί ένας συνεταιρισμός χωρίς κεφάλαιο μερίδων [βλέπε 3.2 (1)], εισφορές κεφαλαίου δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους [βλέπε 2.2]. Για την απόκτηση την ιδιότητας του μέλους ένα άτομο

πρέπει να αποδεχθεί τις ευθύνες των μελών [βλ 2.2.1], ιδίως το υπονήφιο μέλος πρέπει να συμμετέχει στις συνεταιριστικές συναλλαγές [βλέπε 1.3.2] και να γίνει αποδεκτό από το αρμόδιο όργανο του συνεταιρισμού [βλέπε 2.2].

Ωστόσο, είναι συνηθισμένο, τόσο ο νόμος όσο και το καταστατικό να ορίζουν μια εισφορά στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού ως υποχρέωση των μελών [2.3.1 (β)]. Σύμφωνα με το PECOL, εισφορές σε κεφάλαιο δεν αποτελούν προϋπόθεση για την εγγραφή μελών, αλλά μπορεί να είναι υποχρέωση που πρέπει να τηρείται από τα μέλη.

Για να γίνει κάποιος μέλος του συνεταιρισμού (είτε ως συναλλασσόμενο μέλος ή ως μέλος επενδυτής), πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εγγραφή, όπως ορίζονται από το καταστατικό (βλέπε παράγραφο 2.2).

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη συνεταιριστική αρχή της ICA για την «οικονομική συμμετοχή των μελών», η οποία προβλέπει την ισότιμη συνεισφορά από τα μέλη της στο συνεταιριστικό κεφάλαιο, το PECOL ενότητα 3.3 (2) ορίζει ότι τα συναλλασσόμενα μέλη συμβάλλουν εξίσου στο συνεταιριστικό κεφάλαιο, θεωρώντας δεδομένο, ωστόσο, ότι το συνεταιριστικό καταστατικό μπορεί να προβλέπει άλλο κριτήριο, όπως η συμβολή σε αναλογία με τη συμμετοχή στις συνεταιριστικές συναλλαγές. Σε ορισμένους συνεταιριστικούς νόμους, υπάρχουν διατάξεις που αφορούν την ελάχιστη υποχρεωτική εισφορά στο κεφάλαιο [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο. 19 PCC, άρθρο 2525 (1) ICC, κεφ. 2 ενότ. 1 (1) FCA, παρ. 4 GCA]. Σε άλλα νομικά συστήματα, το ποσό της τυχόν ελάχιστης συμμετοχής στο κεφάλαιο που μπορεί να ζητηθεί είναι ένα θέμα να ορισθεί από το καταστατικό του συνεταιρισμού [βλ. άρθρο 46.1 SCA, § 7.1 GCA, CCBSA, No. 4 και 7 του άρθρου 4 SCE].

Ορισμένοι ευρωπαϊκοί συνεταιριστικοί νόμοι αναφέρουν ρητά ότι η ελάχιστη υποχρεωτική εισφορά στο κεφάλαιο μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη συμμετοχή των μελών στις συνεταιριστικές συναλλαγές [άρθρο 46.1 SCA, § 7.1 και 7α GCA]. Το ισπανικό νομικό σύστημα προβλέπει επίσης τη δυνατότητα ώστε η ελάχιστη υποχρεωτική εισφορά στο κεφάλαιο μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το είδος του μέλους και πιο συγκεκριμένα ανάλογα με το αν η εισφορά κεφαλαίου αναφέρεται σε συναλλασσόμενα μέλη ή σε μέλη επενδυτές.

Σε γενικές γραμμές, η εισφορά στο κεφάλαιο πρέπει να καταβληθεί κατά τη στιγμή της εγγραφής και το υπόλοιπο (;) πρέπει να καταβληθεί, όπως προβλέπεται από το συνεταιριστικό καταστατικό ή τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Οι εισφορές σε είδος πρέπει να καταβληθούν στο ακέραιο. Οι εισφορές σε μετρητά μπορούν να καταβληθούν εν μέρει κατά το χρόνο (της εγγραφής) και το υπόλοιπο μετά από αίτηση του διοικητικού συμβουλίου, αν έτσι ορίζει το συνεταιριστικό καταστατικό [άρθρο 21 (3 και 4) PCC, άρθρο 2531 ICC, § 7.1 GCA]. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι, σε κάθε περίπτωση, το ελάχιστο κεφάλαιο των μερίδων πρέπει να εξοφληθεί πλήρως κατά τη στιγμή ίδρυσης του συνεταιρισμού [άρθρο 45.2 SCA]. Παράλειψη καταβολής της εισφοράς ή παράλειψη εμπρόθεσμης καταβολής, μπορεί να αποτελεί αιτία διαγραφής, με την επιφύλαξη εξαναγκασμού της καταβολής ή λήψης άλλων τιμωρητικών μέτρων, όπως η αναστολή άσκησης των δικαιωμάτων [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 37 PCC, άρθρο 46.6 SCA].

το ύψος της μερίδας θα ορίζεται με το καταστατικό. Μια καλή πρακτική, άξια επισήμανσης, που ανευρίσκεται στην ισπανική [άρθρο 49 SCA], την ιταλική [άρθρο 7 του νόμου αριθ. 59/1992] και τη γερμανική νομοθεσία είναι η δυνατότητα να αυξηθεί η αξία των μερίδων από τα διαθέσιμα

αποθεματικά, προκειμένου να επικαιροποιηθεί η αξία τους με συμψηφισμό των αποσβέσεων λόγω παρόδου του χρόνου. Η αξία της μετοχής μπορεί, επίσης, να μειωθεί με ενσωμάτωση των ζημιών.

Ο νόμος μπορεί να επιτρέπει στο συνεταιριστικό καταστατικό να απαιτεί από τα νέα μέλη να συνεισφέρουν περισσότερο κεφάλαιο ή με υψηλότερη εισφορά από το ελάχιστο, προκειμένου να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες με εύλογο τρόπο [Ενότητα 3.3 (3)]. Η δυνατότητα αυτή μπορεί να γίνει αποτελεσματική με διάφορους τρόπους: α) με μια μεγαλύτερη συμμετοχή στο κεφάλαιο εκ μέρους των νέων μελών, ώστε να εξισωθεί η εισφορά τους με εκείνη των προηγούμενων μελών, ή απλώς για να αντισταθμίσουν τις αποσβέσεις με την πάροδο του χρόνου, β) με την απαίτηση εισφοράς εγγραφής [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 25 PCC, άρθρο 52,2 SCA]. Η απαίτηση εισφοράς εγγραφής θα αιτιολογείται ως: (i) μη επιστρεπτέα επιχορήγηση, απαιτούμενη από κάθε συναλλασσόμενο μέλος, οφειλόμενη στις δαπάνες που συνεπάγεται για τον συνεταιρισμό η είσοδος του νέου μέλους (κόστος εγκατάστασης νέων εργαλείων δουλειάς, αυξημένη δαπάνη συντήρησης και οποιωνδήποτε άλλων), (ii) ως ένας τρόπος για να αντισταθμίσει, εν μέρει, τη συμβολή των υφιστάμενων συναλλασσόμενων μελών στα κοινά περιουσιακά στοιχεία του συνεταιρισμού.

Η χρήση της έκφρασης «με εύλογο τρόπο» έχει ως στόχο να τονίσει την ανάγκη σεβασμού της αρχής της ICA για εθελοντική και ελεύθερη προσχώρηση, η οποία θα εμποδίσει την καθιέρωση εξαιρετικά επαχθών όρων εισδοχής για τα επίδοξα συναλλασσόμενα μέλη. Πράγματι, η καθιέρωση υψηλότερων εισφορών αποδοχής ή ενός τέλους πέραν του ελάχιστου μπορεί να συγκρουστεί με το δικαίωμα εισόδου.

Η ισπανική έννομη τάξη προβλέπει τη δυνατότητα ότι, εκτός από τις υποχρεωτικές εισφορές που απαιτούνται από το συνεταιριστικό καταστατικό ή τη Γενική Συνέλευση, τα μέλη μπορούν να κάνουν και άλλες μη υποχρεωτικές (εθελοντικές) εισφορές. Οι εισφορές αυτές απαιτούν την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, του Συμβουλίου. Οι πρώτες είναι οι ίδιες για κάθε μέλος ή ανάλογες της συμμετοχής του μέλους στην συνεταιριστική επιχείρηση. Αυτές οι εθελοντικές εισφορές των μελών παρέχουν ορισμένα πλεονεκτήματα για τις καταβαλλόμενες επιστροφές, τη μεταβίβαση και την εξαγορά. Ομοίως, στη γερμανική έννομη τάξη, η ακόλουθη διάκριση είναι σεβαστή: εγγραφή συμμετοχής στο κεφάλαιο ως υποχρέωση των μελών (υποχρεωτική συμμετοχή), συμπληρωματικές εισφορές, κατόπιν αιτήματος του συνεταιρισμού (κλιμακωτές εισφορές για μερίδες σε αναλογία με τη χρήση των υπηρεσιών της συνεταιριστικής επιχείρησης) και προβλέπονται από το καταστατικό (§ 7a GCA), και εθελοντικές συμπληρωματικές εισφορές. Στους άλλους συνεταιριστικούς νόμους που αναλύθηκαν, κατ' αρχήν, ένας συνεταιρισμός δεν μπορεί να απαιτήσει συμπληρωματικές εισφορές (ή άλλες μορφές οικονομικής συμμετοχής) από τα μέλη, εκτός αν το συνεταιριστικό καταστατικό εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο να το πράξουν και, ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, μόνο μέχρι ένα ορισμένο ποσό.

Οι συνεταιρισμοί μπορούν να εκδίδουν χρηματοδοτικά μέσα με σταθερές, κυμαινόμενες ή μικτές αποδόσεις (δάνεια, ομόλογα, μετοχικούς τίτλους, κ.λπ.) [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 21.2 SCA, άρθρο. 2526 ICC, άρθρο 26-30, PCC, άρθρο 11, 11-α και 19, FrCA] και ορισμένες νομοθεσίες επιτρέπουν ακόμη τη δημιουργία των τμημάτων πίστωσης στον συνεταιρισμό για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του συνεταιρισμού και των μελών του [βλ, μεταξύ άλλων, άρθρο 5 SCA].

Για το PECOL, κανένα μέλος δεν μπορεί να κατέχει ποσοστό του συνεταιριστικού κεφαλαίου μεγαλύτερο από το μέγιστο που ορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού. Η διάταξη

αυτή είναι σύμφωνη με την ισπανική νομοθεσία, η οποία ορίζει ότι κανένα μέλος δεν μπορεί να προβεί σε εισφορές που υπερβαίνουν το ένα τρίτο του κεφαλαίου των μερίδων, εκτός αν το μέλος αυτό είναι ένας συνεταιρισμός, μια μη-κερδοσκοπική οργάνωση, ή εταιρεία που ανήκει, στην πλειοψηφία της στους συνεταιρισμούς (άρθ. 45.6 SCA).

Σύμφωνα με το PECOL, είναι σκόπιμο να καθορίζεται το ανώτατο ποσό των εισφορών των συναλλασσόμενων μελών στο κεφάλαιο των μερίδων, αποφεύγοντας έτσι τον κίνδυνο να επιτρέπεται σε ένα συναλλασσόμενο μέλος με υπερβολική συμμετοχή στο συνεταιριστικό κεφάλαιο να καθορίζει, στην πράξη, τις συνεταιριστικές αποφάσεις.

Σύμφωνα με την αρχή της ICA για την οικονομική συμμετοχή των μελών, η οποία ορίζει ότι «τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο που κατέβαλαν ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους», η ενότητα PECOL 3.3 (5) αναφέρει ότι «στο καταβεβλημένο κεφάλαιο μπορεί να καταβληθεί τόκος αν το συνεταιριστικό καταστατικό το προβλέπει και η συνέλευση των μελών το αποφασίσει». Η διάταξη αυτή είναι σύμφωνη με την κοινή πρακτική στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία [βλ. άρθρο 2514 και 2545 πεντάκις, παρ. 3 ΔΠ, άρθρο 73.3 PCC, κεφ. 1 ενότ. 2 (1), § 21α, GCA, No. 1 και 2 του άρθρου 48, SCA, άρθρο 14 FrCA, άρθρο 67 SCE].

Σε κάθε περίπτωση, η αποζημίωση δεν είναι απόλυτο δικαίωμα του μέλους του συνεταιρισμού. Αντίθετα, εξαρτάται πάντοτε από μια καταστατική διάταξη, την έγκριση από τη Γενική Συνέλευση και την ύπαρξη θετικών αποτελεσμάτων κατά το οικονομικό έτος. Η αποζημίωση του κεφαλαίου δεν θεωρείται απόρροια των οικονομικών αποτελεσμάτων αλλά αποτελεί στοιχείο κόστους για τον συνεταιρισμό. Σκοπός αυτής της αποζημίωσης θα είναι να αποκτηθούν και να διατηρηθούν επαρκή κεφάλαια για τη λειτουργία της επιχείρησης, αλλά, σε κάθε περίπτωση, το επιτόκιο δεν μπορεί να είναι υψηλότερη από ό,τι ένα λογικό ύψος, δεδομένου ότι αυτή η λειτουργία δεν είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα με το PECOL, και με βάση το ισπανικό νομικό σύστημα (άρθ. 48.1 SCA), το επιτόκιο μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη φύση της συμμετοχής (υποχρεωτική ή προαιρετική) και ανάλογα με την κατηγορία των μελών που χορηγούν το κεφάλαιο (αν πρόκειται για συναλλασσόμενα μέλη ή άλλο είδος μελών).

Το PECOL, ενότητα 3.3 (6), ασχολείται με το νομικό καθεστώς της μεταβίβασης των εισφορών κεφαλαίου, η οποία μπορεί να λάβει χώρα εν ζωή ή αιτία θανάτου.

Στην πρώτη περίπτωση, οι μερίδες των μελών δεν πρέπει να κυκλοφορούν ελεύθερα, το οποίο είναι σύμφωνο με τον προσωπικό χαρακτήρα αυτής της κατηγορίας μελών. Έτσι, οι μερίδες μέλους μπορούν να μεταβιβασθούν μεταξύ ζώντων μόνο μεταξύ των μελών ή των υποψηφίων για εγγραφή [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 50.a SCA και άρθρο 23 PCC]. Μεταβίβαση μερίδων των μελών σε μη μέλη, δεν είναι δυνατή. Η μεταβίβαση μερίδων μελών υπόκειται πάντα σε έγκριση από το καθορισμένο όργανο και υπόκειται σε οποιουδήποτε άλλους όρους που προβλέπονται από το συνεταιριστικό καταστατικό.

Έτσι, για το PECOL, η μεταβίβαση των μερίδων των μελών εξαρτάται από την εκπλήρωση δύο προϋποθέσεων: την προηγούμενη έγκριση του συμβουλίου του συνεταιρισμού, η οποία θα αποτελεί προϋπόθεση της δυνατότητας μεταβίβασης και ο αγοραστής να είναι ήδη μέλος του συνεταιρισμού ή, αν όχι, να ζητεί να εγγραφεί ως μέλος.

Για το PECOL, μερίδες που κατέχουν μέλη επενδυτές δεν είναι μεταβιβάσιμες χωρίς άδεια από όργανο του συνεταιρισμού.

Στην ιταλική έννομη τάξη ορίζεται ρητά ότι το καταστατικό μπορεί να ορίζει το αμεταβίβαστο των μερίδων, αλλά, στην περίπτωση αυτή, τα μέλη έχουν το δικαίωμα να αποχωρήσουν, αλλά όχι νωρίτερα από δύο χρόνια μετά την εγγραφή τους στον συνεταιρισμό (άρθρο 2530.6 ICC). Όσον αφορά την μεταβίβαση αιτία θανάτου, η κοινή πρακτική στην Ευρώπη επιτρέπει τη μεταφορά στους κληρονόμους του μέλους, αν είναι ήδη μέλη και εφόσον το ζητήσουν, ή, αν δεν είναι μέλη, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την προσχώρηση, όπως προβλέπεται από το καταστατικό. Οι κληρονόμοι που δεν επιθυμούν ή δεν έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη θα έχουν το δικαίωμα να λάβουν την αξία των μερίδων του διαθέτη. Μερίδες των μελών δεν μπορούν να κατασχεθούν από τους προσωπικούς δανειστές των μελών, αλλά οι τελευταίοι έχουν τη δυνατότητα να κατάσχουν τις αποδόσεις τους, τόκους και επιστροφές πλεονασμάτων για να συλλέξουν τα δανεισθέντα ποσά [βλ τρίτη πρόσθετη διάταξη, SCA, άρθρο 2537 ICC, § 66 GCA]. Ο λόγος για την απαγόρευση αυτή προκύπτει από τον αυστηρά προσωπικό χαρακτήρα της συμμετοχής του συναλλασσόμενου μέλους στον συνεταιρισμό και την επακόλουθη ανάγκη να αποφευχθεί η πιθανότητα ότι μέσω μιας διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, ιδίως οι οποίοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για εγγραφή, στον συνεταιρισμό, όπως ορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό, θα μπορούσαν να γίνουν μέλη.

Κατά το PECOL [Ενότητα 3.3 (7)], είναι δυνατόν να επιστραφούν οι εισφορές των μελών στο συνεταιριστικό κεφάλαιο, αν ένα μέλος αποχωρήσει από τον συνεταιρισμό. Αυτό είναι μια φυσική συνέπεια της αρχής της ICA για εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή και ο λόγος για τη μεταβλητότητα του κεφαλαίου των μερίδων [ενότητα 3.3 (3)]. Οι συνεταιριστικές μερίδες είναι εισφορές κεφαλαίου του μέλους για τη χρηματοδότηση του συνεταιρισμού για τη διάρκεια της συμμετοχής του. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη την ευρωπαϊκή κοινή πρακτική, το PECOL αναφέρει ότι "στο μέλος που αποχωρεί από τον συνεταιρισμό μπορεί να επιστραφεί η ονομαστική αξία των μερίδων του και το ποσοστό του από τα διανεμητέα αποθεματικά, όπως προβλέπεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού, το οποίο μπορεί να εξαρτήσει την επιστροφή σε εύλογους όρους. Το ποσό που θα επιστραφεί στο μέλος μπορεί επίσης να λάβει υπόψη τυχόν δεδουλευμένους τόκους ή επιστροφές πλεονασμάτων που οφείλονται στο μέλος και τυχόν οφειλές από το μέλος στον συνεταιρισμό".

Η διάταξη αυτή καθιστά σαφές ότι υπάρχουν περιορισμοί στο δικαίωμα επιστροφής (το καταστατικό μπορεί «να υπαγάγει την επιστροφή σε λογικές προϋποθέσεις»), όπως η ελάχιστη διάρκεια της συμμετοχής, κανόνες που καθορίζουν εύλογη περίοδο προειδοποίησης για τα μέλη που επιθυμούν να εγκαταλείψουν το συνεταιρισμό, τη δυνατότητα αναβολής της επιστροφής για ένα χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο καταστατικό, καθώς και τη δυνατότητα να πραγματοποιηθούν κρατήσεις από την επιστροφή [όπως είδαμε στην ενότητα 3.2 (3)]. Επιπλέον, οι εισφορές κεφαλαίου από συναλλασσόμενα μέλη μπορεί να μην επιστραφούν συνολικά. Στην πραγματικότητα, πριν από την επιστροφή της εισφοράς του μέλους σε κεφάλαιο πρέπει πρώτα να γίνει εκκαθάριση, να αφαιρεθούν τυχόν ζημίες οφειλόμενες στο μέλος και οποιαδήποτε άλλα ποσά οφειλόμενα από το μέλος στον συνεταιρισμό [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 36,4 PCC, άρθρο 2535 ICC, άρθρο 51.2 SCA].

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η επιστροφή δεν δύναται να επιφέρει μείωση του συνεταιριστικού κεφαλαίου κάτω από το ελάχιστο κεφάλαιο που ορίζεται στο καταστατικό [βλέπε ενότητα 3.2 (4)].

Ενότητα 3.4 **Αποθεματικά**

Το PECOL, ενότητα 3.4 (1), ασχολείται με τα συνεταιριστικά αποθεματικά. Τα αποθεματικά αποτελούν μέρος των περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι ελεύθερα διαθέσιμα στη διαχείριση, αλλά πρέπει να χρησιμοποιούνται για ειδικούς σκοπούς. Σύμφωνα με τους μελετητές, με δεδομένη την περιορισμένη σημασία του συνεταιριστικού κεφαλαίου (βλέπε ενότητες 3.2 και 3.3), τα αποθεματικά είναι η χρηματοδοτική πηγή της βέλτιστης ποιότητας σε έναν συνεταιρισμό, διότι ευνοεί την υλοποίηση της κοινωνικής λειτουργίας του συνεταιρισμού και την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής του διάρθρωσης.

Το PECOL προσδιορίζει δύο είδη αποθεματικών: υποχρεωτικά αποθεματικά και προαιρετικά αποθεματικά. Τα υποχρεωτικά αποθεματικά περιλαμβάνουν το νόμιμο (τακτικό) αποθεματικό και τα λοιπά αποθεματικά που απαιτούνται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού, όπως το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση. Στο PECOL, το τακτικό αποθεματικό και το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση είναι αδιανέμητα, ακόμη και στην περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού (βλέπε ενότητα 3.8).

Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο αδιαίρετος (ή αδιανέμητος;) χαρακτήρας τους, δεν σημαίνει ότι δεν είναι χρησιμοποιήσιμα, αν και οι λειτουργίες που εκτελούνται από τα αδιαίρετα (ή αδιανέμητα;) αποθεματικά δικαιολογούν περιορισμούς στη χρήση των εν λόγω αποθεματικών. Οι λόγοι για το αδιαίρετο των αποθεματικών (υποχρεωτική ή μη) είναι: να αντισταθμίσουν το μεταβλητό συνεταιριστικό κεφάλαιο, να αυξήσουν την πιστοληπτική ικανότητα του συνεταιρισμού και να προστατεύσουν τους πιστωτές, να αποφευχθούν οι κερδοσκοπικές εκκαθαρίσεις, δηλαδή τα παρόντα συναλλασσόμενα μέλη να οδηγούν σε εκκαθάριση τον συνεταιρισμό με σκοπό να μοιραστούν τα στοιχεία του ενεργητικού που αποκτήθηκαν από προηγούμενα συναλλασσόμενα μέλη και να δημιουργήσουν κοινή περιουσία και αλληλεγγύη για τις επόμενες γενιές.

Το τακτικό αποθεματικό δεν είναι υποχρεωτικό ή απολύτως αδιαίρετο σε όλα τα ευρωπαϊκά νομικά συστήματα που εξετάστηκαν. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεν υπάρχει καμία νομική απαίτηση για αδιαίρετα αποθεματικά.

Όσον αφορά τις πηγές του αποθεματικού αυτού, και λαμβάνοντας την ευρωπαϊκή κοινή πρακτική ως σημείο αναφοράς, το PECOL θεωρεί ότι αυτό το αποθεματικό σχηματίζεται: α) από ένα ποσοστό από τα καθαρά ετήσια συνεταιριστικά πλεονάσματα, συνήθως σε ένα ορισμένο όριο που καθορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό, β) από ένα ποσοστό από τα καθαρά ετήσια κέρδη που προκύπτουν από συναλλαγές με μη μέλη ή από οποιαδήποτε δραστηριότητα που δεν σχετίζεται με το σκοπό του συνεταιρισμού, όπως προβλέπεται από το καταστατικό και χωρίς χρονικούς περιορισμούς ή ποσά, γ) και από ένα ποσοστό άλλων πόρων, όπως ορίζεται στο καταστατικό [άρθρο 55 SCA, άρθρο 2545-γ, παρ. 1, ICC, § 7 N°. 2 GCA, άρθρο 69 (2) PCC].

Σε γενικές γραμμές, η τοποθέτηση αυτή δεν είναι απεριόριστη, αλλά ακολουθείται μέχρι να επιτευχθεί

ένα ορισμένο ποσοστό, όπως προβλέπεται από το νόμο ή το καταστατικό του συνεταιρισμού [άρθρο 69.4 PCC, άρθρο 16 FrCA, άρθρο 65.2 SCE. Αντίθετα, δεν προβλέπονται όρια, για παράδειγμα, από την ιταλική ή την ισπανική συνεταιριστική νομοθεσία]. Το τακτικό αποθεματικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για την κάλυψη των ζημιών που δεν μπορούν να καλυφθούν από άλλα αποθεματικά και με τον καθορισμό ορίων [§ 7 N°. 2 GCA, άρθρο 2545-β, παρ. 2 ICC, άρθρο 69 (1) PCC]. Αυτή η χρήση του τακτικού αποθεματικού αποκλειστικά για την κάλυψη των ζημιών αναδεικνύει τον μοναδικό σκοπό του τακτικού αποθεματικού: να είναι η πρώτη γραμμή άμυνας του συνεταιριστικού κεφαλαίου, προς παρεμπόδιση των ζημιών που προκύπτουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα του συνεταιρισμού, ώστε να μην επηρεασθεί το συνεταιριστικό κεφάλαιο άμεσα και να προκληθεί τη μείωσή του.

Κατά γενικό κανόνα, οι ζημίες που καλύπτονται από το τακτικό αποθεματικό θα αναφέρονται (κυρίως) σε κοινωνικές ζημίες (απώλειες του συνεταιρισμού), με εξαίρεση, κατ' αρχήν, τις ζημίες που αποδίδονται στα συναλλασσόμενα μέλη (εκείνα που προκύπτουν από τη συμμετοχή τους στις συνεταιριστικές συναλλαγές). Σε περίπτωση χρήσης του τακτικού αποθεματικού για την κάλυψη των ζημιών που οφείλονται στα συναλλασσόμενα μέλη, αυτά μπορεί να κληθούν να αναπληρώσουν το ποσό του τακτικού αποθεματικού στο επίπεδο που υπήρχε πριν από τη χρήση του να καλύψει τις ζημίες αυτές, σύμφωνα με τους όρους της απόφασης που εγκρίθηκε από τη γενική συνέλευση [άρθρο 69.4 PCC].

Συναφώς, πρέπει να αναφερθεί η ιδιαίτερη περίπτωση της γαλλικής συνεταιριστικής νομοθεσίας. Σε αυτό το νομικό σύστημα, κάποιος ειδικός νόμος ορίζει ρητά ότι τα αποθεματικά που προκύπτουν από συναλλαγές με μη μέλη είναι αυτόνομα. Αυτή είναι η περίπτωση των αγροτικών συνεταιρισμών (άρθ. L.522-5 al. 3 αγροτικού κώδικα) και των βιοτεχνικών συνεταιρισμών (νόμος του 1983, αρθ. 25). Τα αποθεματικά αυτά δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των ζημιών που προκύπτουν από τις συναλλαγές με μέλη. Ενώ ο Αγροτικός Κώδικας παραθέτει αναλυτικά τα αποθεματικά που πρέπει να χρησιμοποιούνται για να αντισταθμίσουν τις ζημίες αυτές, ο νόμος του 1983 ορίζει ότι αν δεν μπορούν να αντισταθμισθούν από το τακτικό αποθεματικό (που ονομάζεται αδιαίρετος λογαριασμός στο γαλλικό νόμο), θα πρέπει να κατανεμηθούν αμέσως μεταξύ των μελών ή, αν η επιλογή αυτή δεν γίνεται, είτε να αντισταθμισθούν από το κεφάλαιο ή να αναβληθούν για το επόμενο οικονομικό έτος.

Το τακτικό αποθεματικό του συνεταιρισμού δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αύξηση του συνεταιριστικού κεφαλαίου, σε αντίθεση με τις εμπορικές εταιρείες. Σε ό,τι αφορά τους συνεταιρισμούς, το PECOL θεωρεί ότι η αύξηση του συνεταιριστικού κεφαλαίου με την ενσωμάτωση αποθεματικών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χρησιμοποιώντας τα αποθεματικά των οποίων η χρηματοδότηση περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των συνεταιριστικών συναλλαγών με μη μέλη και τα αποτελέσματα από την κυριότητα μετοχών εταιρειών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων (βλέπε ενότητα 3.7). Αν το συνεταιριστικό κεφάλαιο θα έπρεπε να αυξηθεί με την ενσωμάτωση τέτοιου είδους αποθεματικών, τα συναλλασσόμενα μέλη θα κατέληγαν είτε με περισσότερες μετοχές είτε με τις ίδιες μετοχές με υψηλότερη ονομαστική αξία. Έτσι, όπως αναφέρεται στην ενότητα 3.3, τα συναλλασσόμενα μέλη που αποχωρούν από τον συνεταιρισμό δικαιούται το ποσό της συμβολής τους στο κεφάλαιο των μερίδων σύμφωνα με την ονομαστική αξία των μερίδων. Είναι, ως εκ τούτου, προφανές ότι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με την ενσωμάτωση αυτών των υποχρεωτικών αποθεματικών παραβιάζει την αρχή της *αφίλοκερδούς διανομής* κατά την εκκαθάριση.

Εθελοντικά αποθεματικά είναι τα αποθεματικά που εξαρτώνται από την συλλογική βούληση των

συναλλασσόμενων μελών, που περιλαμβάνεται σε μια απόφαση της συνέλευσης των μελών. Έτσι δεν είναι θέμα νόμου, αλλά μάλλον θέμα επιχειρηματικής σύνεσης.

Σύμφωνα με το PECOL, αυτή η απόφαση της συνέλευσης των μελών θα πρέπει να καθορίζει τον τρόπο σύστασης, την εφαρμογή και την εκκαθάρισή τους, και ιδίως την αδιαίρετη ή διαιρετή φύση τους, επίσης, επί τη βάσει των ατομικών λογαριασμών [άρθρο 71.2, PCC].

Στην πορτογαλική και την ισπανική έννομη τάξη, προαιρετικά αποθεματικά μπορούν να συσταθούν μόνο με βάση το καθαρό ετήσιο πλεόνασμα που απομένει: μετά την καταβολή τόκων στις μερίδες, εάν συντρέχει περίπτωση, αφού γίνουν οι τοποθετήσεις στα διάφορα αποθεματικά, μετά τη διάθεση ποσών για τις ζημιές παρελθόντων ετών, ή, αφού έχει χρησιμοποιηθεί το τακτικό αποθεματικό για να καλυφθούν οι ζημιές αυτές, και αφού το τακτικό αποθεματικό αποκατασταθεί στο επίπεδο που ήταν πριν από τη χρησιμοποίησή του [άρθρο 73 (2 και 3) PCC και άρθρο 58.3 SCA].

Ο καθορισμός του διαιρετού ή αδιαίρετου χαρακτήρα του προαιρετικού αποθεματικού είναι πολύ σημαντικός για τον ακόλουθο λόγο: το προαιρετικό αποθεματικό πρέπει να είναι αδιαίρετο, αν συγκροτείται με τα αποτελέσματα από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη και με τα αποτελέσματα από την κυριότητα των μετοχών εταιρειών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων [βλέπε, μεταξύ άλλων, άρθρο 72 PCC].

Η χρήση της έκφρασης «επί τη βάσει των ατομικών λογαριασμών» αναφέρεται σε προαιρετικά αποθεματικά που προέρχονται από συνεταιριστικά πλεονάσματα, τα οποία μπορούν να διανέμονται στα μέλη κατά την αποχώρηση ή εάν ο συνεταιρισμός μετατραπεί ή εκκαθαρισθεί. Ακόμη και αν μόνο τα συναλλασσόμενα μέλη που συνέβαλαν στη διαμόρφωση αυτών των συνεταιριστικών πλεονασμάτων ωφελούνται από αυτή την διανομή, και μόνο κατά το ακριβές ποσό της συμβολής, θεωρούμε ότι, όταν τα συναλλασσόμενα μέλη αποφασίζουν να τοποθετήσουν πλεόνασμα που δημιουργήθηκε από τους ίδιους σε προαιρετικά αποθεματικά, θα πρέπει να δημιουργούνται ατομικοί λογαριασμοί που να προσδιορίζουν αυτόν που συνέβαλε και το ύψος της συμβολής κάθε συναλλασσόμενου μέλους στο προαιρετικό αποθεματικό.

Το αποθεματικό για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση δεν προβλέπεται σε όλα τα νομικά συστήματα που αναλύθηκαν. Στα ισπανικά και τα πορτογαλικά νομικά συστήματα αυτό το αποθεματικό είναι υποχρεωτικό [άρθρο 56 SCA, άρθρο 70 PCC]. Στο ιταλικό νομικό σύστημα συναντάται ένα παρόμοιο αποθεματικό, το αμοιβαίο κεφάλαιο του άρθρου 11, του νόμου 59/1992 (αμοιβαία κεφάλαια είναι εκείνα που ιδρύονται και διοικούνται από συνεταιριστικές ομοσπονδίες για την προώθηση της συνεργασίας) (άρθ. 2545-γ, παρ. 2, ICC) ή (ένα ειδικό ταμείο που τηρείται από) το κράτος αν ο συνεταιρισμός δεν είναι συνδεδεμένος με κάποια ομοσπονδία. Η ύπαρξη του αποθεματικού αυτού προέρχεται απευθείας από την αρχή της ICA για την εκπαίδευση, τη κατάρτιση και την πληροφόρηση και από την αρχή για το ενδιαφέρον για την κοινότητα. Σύμφωνα με το PECOL, ο στόχος του αποθεματικού αυτού είναι η μέριμνα για την τεχνική και πολιτιστική εκπαίδευση και επιμόρφωση των μελών, των μελών των οργάνων, τα διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους του συνεταιρισμού, και την παροχή πληροφοριών σχετικά με τους συνεταιρισμούς στο ευρύ κοινό.

Πράγματι, η δημιουργία αυτού του είδους των αποθεματικών, για το σκοπό αυτό, σημαίνει ότι ο συνεταιρισμός δεν είναι μόνο ένας οικονομικός οργανισμός, αλλά ένας οργανισμός με εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς σκοπούς. Αυτό το αποθεματικό θα διατεθεί για την κάλυψη δραστηριοτήτων που

υπερβαίνουν την ικανοποίηση των καθαρά ατομικών συμφερόντων των μελών και ότι, αν και δεν είναι αυστηρά οικονομικά, μπορεί να παράγει, άμεσα ή έμμεσα, στο παρόν ή στο μέλλον οικονομικές επιπτώσεις είτε για τον συνεταιρισμό είτε για την κοινότητα όπου λειτουργεί ο συνεταιρισμός.

Αναφορικά με τους σκοπούς του αποθεματικού για τη συνεταιριστική εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση, το PECOL ακολουθεί την SCA [άρθρο 56] και υποστηρίζει ότι το αποθεματικό αυτό μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστή κληρονομιά, εφόσον αυτό προβλέπεται από το νόμο. Έτσι, αυτό το αποθεματικό δεν μπορεί να κατασχεθεί εκτός από την πληρωμή χρεών που προκύπτουν από την εκπλήρωση των σκοπών του [βλέπε ενότητα 3.5].

Ενότητα 3.5

Περιορισμένη ευθύνη μελών

Οι συνεταιρισμοί έχουν μια συγκεκριμένη νομική μορφή ή παίρνουν τη μορφή μιας εταιρικής σχέσης ή εταιρείας, αναγνωρίζονται από το νόμο, και έχουν νομική προσωπικότητα, όταν συγκροτούνται με τις διατυπώσεις που απαιτούνται από το νόμο.

Η αναγνώριση της νομικής προσωπικότητας θα οδηγήσει μεταξύ άλλων συνεπειών στην πλήρη πατρογονική αυτονομία, δηλαδή, ο συνεταιρισμός έχει τα δικά του κεφάλαια να διαθέσει για την εκπλήρωση των σκοπών του και για να ανταποκριθεί στους πιστωτές του.

Ο συνεταιρισμός είναι υπεύθυνος με όλα τα περιουσιακά του στοιχεία για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του. Ωστόσο, ορισμένα νομικά συστήματα προβλέπουν ξεχωριστούς λογαριασμούς για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων σκοπών, οπότε οι μόνες υποχρεώσεις σε σχέση με τα περιουσιακά αυτά στοιχεία είναι οι υποχρεώσεις που δημιουργούνται για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Στην Ισπανία το Συνεταιριστικό ταμείο κατάρτισης και προώθησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για την κάλυψη των οφειλών που προκύπτουν από την εκπλήρωση των σκοπών του (άρθ. 56 SCA). Στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι επίσης δυνατό να διατεθεί μέρος των κεφαλαίων και των περιουσιακών στοιχείων των IPS σε καταπιστεύματα (trust), οπότε αυτά μπορούν να χορηγηθούν μόνο υπέρ των δικαιούχων του καταπιστεύματος. Επιπλέον, παρόλο που ιστορικά οι νόμοι υποστήριζαν την πιθανή επικουρική ευθύνη, συμπεριλαμβανομένης της απεριόριστης ευθύνης των εταίρων για εταιρικά χρέη, σήμερα η τάση είναι να αποκλείεται η ευθύνη των μελών για τα χρέη του συνεταιρισμού.

Παρ' όλα αυτά, ορισμένα νομικά συστήματα παρέχουν τη δυνατότητα η ευθύνη των μελών για τα χρέη του συνεταιρισμού να μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να επεκτείνεται πέραν του κατατεθέντος κεφαλαίου.

Έτσι, στη Γαλλία, στους συνεταιρισμούς που ιδρύθηκαν με τη μορφή μιας κοινωνίας των πολιτών, όπως οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί, η ευθύνη των μελών εκτείνεται έως πέντε φορές του κατατεθέντος κεφαλαίου. Στη Γερμανία, το καταστατικό πρέπει να προσδιορίζει εάν τα μέλη θα είναι υπεύθυνα για την καταβολή πρόσθετων εισφορών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του συνεταιρισμού, και πρέπει να διευκρινίζεται αν η ευθύνη είναι απεριόριστη ή να περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο ποσό (αρθ. 105 GCA). Στην Πορτογαλία, το άρθρο 35 PCC ορίζει ότι η ευθύνη των συναλλασσόμενων μελών για τα χρέη του συνεταιρισμού είναι περιορισμένη στο ποσό του εγγεγραμμένου κεφαλαίου, αν και το

καταστατικό του συνεταιρισμού μπορεί να ορίσει ότι η ευθύνη των συναλλασσόμενων μελών, ή ορισμένων από αυτά, θα είναι απεριόριστη.

Όταν ένα μέλος αποχωρεί από τον συνεταιρισμό, η ελευθερία εισόδου και η ακεραιότητα των περιουσιακών στοιχείων του συνεταιρισμού πρέπει να συμβιβασθούν. Ως εκ τούτου, εάν το μέλος θα αποσύρει το κεφάλαιο που εισέφερε, αυτό πρέπει προηγουμένως να ρευστοποιηθεί (λαμβάνοντας υπόψη το κεφάλαιο των μερίδων του συνεταιρισμού). Ομοίως, το μέλος μπορεί να δεσμεύεται να επιστρέψει το ποσό που του έχει επιστραφεί εάν ο συνεταιρισμός καταστεί αφερέγγυος και ανίκανος να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που ανέλαβε πριν από την αποχώρησή του. Η ευθύνη αυτή του μέλους έχει ένα διπλό όριο: να μην υπερβαίνει το ποσό που του έχει επιστραφεί, και δεν πρέπει συνήθως να ξεπερνά μια περίοδο πέντε ετών που αρχίζει από την ημερομηνία εξόφλησης (άρθρο 15.4 της SCA ή στη Γαλλία: άρθρο R.523 -5 al. 6 του Αγροτικού Κώδικα). Η ευθύνη αυτή δεν ισχύει εάν ο συνεταιρισμός σχηματίσει ένα περιορισμένο αποθεματικό για την ίδια περίοδο και για το ποσό που επιστρέφεται.

Ενότητα 3.6

Οικονομικά αποτελέσματα από συνεταιριστικές συναλλαγές με μέλη

Όπως είδαμε στην Ενότητα 1.1. (1), ένας συνεταιρισμός είναι νομικό πρόσωπο που ασκεί οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα, κυρίως προς το συμφέρον των μελών του και χωρίς να έχει το κέρδος ως τελικό σκοπό του. Όταν οι συνεταιρισμοί πραγματοποιούν συνεταιριστικές συναλλαγές με μη-μέλη, θα πρέπει να τηρούν ξεχωριστό λογαριασμό τέτοιων συναλλαγών (Ενότητα 1.5 (4)) και τα κέρδη από αυτές τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη πρέπει να διατίθενται στα αδιαίρετα αποθεματικά (Ενότητα 1.5) (2).

Το οικονομικό αποτέλεσμα των συνεταιριστικών συναλλαγών με τα μέλη μπορεί να είναι θετικό (πλεόνασμα) ή αρνητικό (ζημίες). Σε κάθε περίπτωση, η Γενική Συνέλευση είναι το αρμόδιο όργανο για να αποφασίζει πώς να επιμερίσει αυτό το αποτέλεσμα.

«Συνεταιριστικό Πλεόνασμα» είναι η υπέρβαση των εσόδων έναντι των δαπανών στις συνεταιριστικές συναλλαγές: Στους συνεταιρισμούς προσφοράς υπηρεσιών, όπου περιλαμβάνονται οι συνεταιρισμοί καταναλωτών και παραγωγών, εάν οι τιμές που χρεώνονται για αγαθά ή υπηρεσίες που παρέχονται προς τα μέλη είναι υψηλότερες από ό,τι είναι αναγκαίο για να καλύψει το κόστος της συνεταιριστικής επιχείρησης, ή οι τιμές που καταβάλλονται για αγαθά ή υπηρεσίες των μελών που λαμβάνονται από τον συνεταιρισμό είναι χαμηλότερες για λόγους επιχειρηματικής σύνεσης ή λόγω των συνθηκών της αγοράς, οι τιμές αυτές είναι προσωρινές τιμές που θα διορθωθούν ή θα προσαρμοσθούν όταν οι πραγματικές δαπάνες γίνουν γνωστές στο τέλος του οικονομικού έτους. Επιστροφή του συνεταιρισμού πλεονάσματος (*le trop perçu*) στα μέλη στο τέλος του οικονομικού έτους παρέχει τη δυνατότητα στον συνεταιρισμό να χρεώσει / λάβει αγαθά ή υπηρεσίες σχεδόν στο κόστος.

Σε συνεταιρισμούς εργαζομένων, ημερομίσθια χαμηλότερα από το ύψος που δικαιολογεί η δυναμικότητα, καταβαλλόμενα από τον συνεταιρισμό στα εργαζόμενα μέλη του, για λόγους επιχειρηματικής σύνεσης ή λόγω των συνθηκών της αγοράς είναι «προκαταβολές» από το μισθό (*anticipo*) και υπόκειται σε τελικό υπολογισμό όταν πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τα έσοδα και τις δαπάνες της συνεταιριστικής επιχείρησης είναι διαθέσιμες. Το πλεόνασμα καταβάλλεται ως συμπλήρωμα των ημερομισθίων.

"Ζημίες" στις συνεταιριστικές συναλλαγές με τα μέλη είναι η υπέρβαση του κόστους σε σχέση με τις εισπράξεις και παρουσιάζονται στον ισολογισμό της εποπτείας. Καλύπτονται από τα αποθεματικά, αρχής γενομένης από τα προαιρετικά αποθεματικά. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι οι ζημίες επιβαρύνουν τα μέλη:

α. Στους συνεταιρισμούς προσφοράς υπηρεσιών, με τη μορφή μειωμένης (τελικής) τιμής των αγαθών και των υπηρεσιών που παραδίδονται στον συνεταιρισμό ή αυξημένες επιβαρύνσεις για αγαθά και υπηρεσίες που λαμβάνονται από τον συνεταιρισμό, όπως υπολογίζονται στο τέλος του οικονομικού έτους, όταν πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τα έσοδα και τις συνεταιριστικές συναλλαγές είναι διαθέσιμες, προκειμένου να παρέχουν τα αγαθά ή τις υπηρεσίες σε σχεδόν τιμές κόστους εκ των υστέρων.

β. Στους συνεταιρισμούς εργασίας, με τη μορφή μειωμένων (τελικά) ημερομισθίων που καταβάλλονται από τον συνεταιρισμό στους εργαζομένους μέλη του.

Θα πρέπει να σημειωθεί, όπως είδαμε στην Ενότητα 1.1 (3), ότι η συνεταιριστική επιχείρηση μπορεί να περιλαμβάνει μια επιχείρηση θυγατρική, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για να ικανοποιήσει τα συμφέροντα των μελών και αν τα μέλη του συνεταιρισμού διατηρούν τον απόλυτο έλεγχο της θυγατρικής. Σε αυτήν την περίπτωση, ο κανόνας αυτός θα ισχύει για τα αποτελέσματα της ασκούμενης δραστηριότητας της θυγατρικής, που είναι αναγκαία για την ικανοποίηση των συμφερόντων των μελών του συνεταιρισμού.

Το συνεταιριστικό πλεόνασμα μπορεί να διανεμηθεί στα συναλλασσόμενα μέλη με τη μορφή συνεταιριστικών επιστροφών ή διατίθεται στα αποθεματικά (βλέπε ενότητα 3.4).

Στη διανομή του πλεονάσματος, ο συνεταιρισμός πρέπει να τηρεί τους ακόλουθους κανόνες. Ο νόμος ρυθμίζει τη διανομή του πλεονάσματος κατά κύριο λόγο από την καθιέρωση ορισμένων υποχρεωτικών τοποθετήσεων με σκοπό την υλοποίηση του κοινωνικού ρόλου των συνεταιρισμών και την ενίσχυση της χρηματοδοτικής τους διάρθρωσης.

α. Η τοποθέτηση σε αποθεματικά μπορεί να είναι είτε στα αδιαίρετα αποθεματικά είτε στα διαιρετά αποθεματικά. Ο συνεταιρισμός πρέπει να διαθέσει μέρος των πλεονασμάτων του σε ένα υποχρεωτικό αποθεματικό που καλείται τακτικό αποθεματικό (15% άρθρο 16.1 FrCA, 30% άρθρο 2545-γ παρ 1 ICC, 20% άρθρο 58,1 SCA ο 5%(;) άρθρο 69,2 PCC). Κανονικά η κατανομή αυτή είναι υποχρεωτική μέχρι το τακτικό αποθεματικό να εξισωθεί προς το κεφάλαιο των μερίδων (αρθ. 16.2 FrCA, άρθρο 69.3 PCC, άρθρο 65.2 SCE, ή, στην Ισπανία, άρθρο 68,2, νόμος Βαλένθια 2003). Ορισμένα νομικά συστήματα έχουν άλλα υποχρεωτικά αποθεματικά. Στην Ισπανία και την Πορτογαλία, ο συνεταιρισμός πρέπει να διαθέσει μέρος των πλεονασμάτων του σε ένα ταμείο εκπαίδευσης και κατάρτισης (5% άρθρο 58,1 SCA ή 1% άρθρο 70 PCC), στην Ιταλία, στο ταμείο αλληλοβοήθειας για την προώθηση και την ανάπτυξη των συνεταιρισμών (3% άρθρο 11 του νόμου 59/1992). Στη Γαλλία, το αναπτυξιακό αποθεματικό είναι υποχρεωτικό σε συνεταιρισμούς εργαζομένων και πρέπει να διατεθεί σ' αυτό τουλάχιστον το 25% του πλεονάσματος. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να ενισχυθεί από το καταστατικό.

Οι συνεταιριστικές επιστροφές μπορεί να διανέμονται στα συναλλασσόμενα μέλη σε αναλογία με την ποσότητα ή / και την ποιότητα της συμμετοχής τους στις συνεταιριστικές συναλλαγές, επειδή - όπως

είδαμε νωρίτερα - η επιστροφή συμπληρώνει την προσωρινή τιμή που καταβάλλεται ή λαμβάνεται από το μέλος στις συνεταιριστικές συναλλαγές (άρθρο 15.1 FrCA, άρθρο 2545-ε ICC, ή άρθρο 58. 4 SCA). Στο γερμανικό δίκαιο, η διανομή του κέρδους (;) ή της ζημίας του οικονομικού έτους στα μέλη πρέπει να ακολουθεί έναν ιδιαίτερο τρόπο: κατά το πρώτο οικονομικό έτος, η κατανομή είναι ανάλογη με τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν για μερίδες, σε κάθε διαδοχικό έτος είναι σε αναλογία με το πιστωτικό υπόλοιπό τους, που καταγράφηκε στο τέλος του προηγούμενου οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα του κέρδους (;) που προστέθηκε ή της ζημίας που καταγράφηκε. (Άρθ. 19 GCA).

Οι διανομή των επιστροφών μπορεί να γίνει σε μετρητά, μερίδες ή άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα. Διανομή σε μερίδες μπορεί να γίνει με την αύξηση της αξίας των μερίδων ή τη διανομή των νέων δωρεάν μερίδων (άρθ. 2545-ε, παρ. 3, ICC). Η τελευταία κατέστη δυνατή στη Γαλλία από το 1992, αν προβλέπεται από το καταστατικό, αλλά περιορίζεται στο 50% των υφιστάμενων διαθέσιμων αποθεματικών στο τέλος του προηγούμενου οικονομικού έτους (άρθρο 16. FrCA).

Συνεταιριστικά πλεονάσματα δεν πρέπει να διανέμονται εφόσον και στο μέτρο που είναι αναγκαία για την κάλυψη των υφιστάμενων ζημιών (αρθ. 58. 1 SCA, ή άρθρο 19.2 GCA, άρθρο 73,2 PCC), διότι η εξασφάλιση της φερεγγυότητας του συνεταιρισμού θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα.

Για τον ίδιο λόγο, συνεταιριστικά πλεονάσματα δεν πρέπει να διανέμονται εφόσον ο συνεταιρισμός δεν καλύπτει το ελάχιστο απαιτούμενο αποθεματικό ή εφόσον το νόμιμο επίπεδο αποθεματικού είναι χαμηλότερο από εκείνο που επιτεύχθηκε το προηγούμενο οικονομικό έτος (άρθρο 19.2 GCA, άρθρο 73,2 PCC).

Ζημιές στις συνεταιριστικές συναλλαγές με τα μέλη μπορεί να καλύπτονται, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, χρησιμοποιώντας τα αποθεματικά του συνεταιρισμού ή από τα συναλλασσόμενα μέλη. Σε αυτόν τον επιμερισμό, ο συνεταιρισμός πρέπει να υπακούει στους ακόλουθους κανόνες:

α. Η διάθεση στα αποθεματικά πρέπει να αρχίζει με τα προαιρετικά αποθεματικά (αρθ. 2545-β ICC ή άρθρο 59 SCA).

β. Η κατανομή των ζημιών μεταξύ των μελών πρέπει να είναι ανάλογα με την ποσότητα ή / και την ποιότητα της συμμετοχής τους στις συνεταιριστικές συναλλαγές (άρθρο 59. 2 γ SCA, άρθρο 69,4 PCC), με την ίδια αναλογία όπως και για τα θετικά αποτελέσματα.

γ. Κανένα μέλος δεν θα πρέπει να υποστεί ζημιές που υπερβαίνουν την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που παρέχονται ή λαμβάνονται στο πλαίσιο των συνεταιριστικών συναλλαγών. Τα μέλη δεν θα πρέπει να υπόκεινται σε μεγαλύτερο κίνδυνο από εκείνον που προέρχεται από τις συναλλαγές με τον συνεταιρισμό προς το συμφέρον τους (στην Ισπανία: άρθρο 69 3 νόμος Βαλένθια 2003).

Ενότητα 3.7

Κέρδη και άλλες ζημιές

Όπως είδαμε στο PECOL 1,5 (4), όταν οι συνεταιρισμοί πραγματοποιούν συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη, πρέπει να τηρούν ξεχωριστό λογαριασμό των εν λόγω συναλλαγών.

Τα οικονομικά αποτελέσματα από συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη (καθώς και από άλλες εκτός

συνεταιρισμού πηγές) πρέπει να ονομάζονται κέρδη ή ζημιές για να διακρίνονται από τα πλεονάσματα ή τις ζημιές από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μέλη.

Κατά γενικό κανόνα, τα κέρδη διατίθενται στα αδιαίρετα αποθεματικά.

Οι ζημιές καλύπτονται από τα αποθεματικά, αρχίζοντας με τα προαιρετικά αποθεματικά (βλέπε ενότητα 3.4).

Η γαλλική νομοθεσία δεν κάνει διάκριση μεταξύ κερδών και πλεονασμάτων, αλλά απαγορεύει ρητά τόσο τη διανομή στα μέλη των πλεονασμάτων (excédents) από τις συναλλαγές με πελάτες (;) (αρθ. 15.2 FrCA) και τη χρήση των αποθεματικών από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη προς κάλυψη των ζημιών από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μέλη. Στην Ιταλία, μόνο το μέρος των κερδών (;) που προέρχεται από συναλλαγές με τα μέλη μπορούν να επιστραφούν (ristornì), όπως η υπουργική ανακοίνωση 53 / Ε της 18ης Ιουνίου 2002 έχει αποσαφηνίσει. Στο πορτογαλικό δίκαιο, τα αποτελέσματα από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα συναλλασσόμενα μέλη (άρθρο 73,1 PCC), αλλά θα πρέπει να διατεθούν στα αδιαίρετα αποθεματικά (άρθ. 72 PCC). Η λύση αυτή ανευρίσκεται επίσης στην ισπανική νομοθεσία της Εξτρεμαδούρα (άρθ. 61.2), Γαλικία (άρθ. 66.3), Μαδρίτη (άρθ. 60.1) και Βαλένθια (άρθ. 68.4).

Σε πολλούς γερμανικούς συνεταιρισμούς στους οποίους επιτρέπεται από το καταστατικό τους να πραγματοποιούν συναλλαγές με μη μέλη (π.χ. συνεταιριστικές τράπεζες), δεν υπάρχει χωριστή καταγραφή των συναλλαγών με μέλη και με μη μέλη. Μόνο στην περίπτωση των συνεταιρισμών που επιθυμούν να πραγματοποιούν επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη που αναγνωρίζονται από τις φορολογικές αρχές ως φορολογικά εκπιπτόμενες δαπάνες λειτουργίας του συνεταιρισμού και όχι συνήθη διανομή κερδών, τηρούν ξεχωριστούς λογαριασμούς για συναλλαγές με μέλη και με μη μέλη ως μία από τις προϋποθέσεις. Και στους γεωργικούς συνεταιρισμούς οι «συναλλαγές σκοπού» (;) συνήθως γίνονται μόνο με μέλη, οπότε η ξεχωριστή καταγραφή των συναλλαγών δεν είναι σημαντική.

Αδιαίρετα αποθεματικά μπορούν να προορίζονται για την κάλυψη ζημιών, όπως είναι η περίπτωση του τακτικού αποθεματικού, αλλά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς, όπως η αμοιβή του κεφαλαίου ή η χρηματοδότηση που έχει ληφθεί, εντός των ορίων που καθορίζονται στο καταστατικό.

Ενότητα 3.8

Εκκαθάριση

Όπως είδαμε, όταν ένα μέλος αποχωρήσει από τον συνεταιρισμό [Ενότητα 3.3 (7)], καθώς επίσης και στην περίπτωση της εκκαθάρισης του συνεταιρισμού, τα μέλη έχουν δικαίωμα να ανακτήσουν την ονομαστική αξία των μερίδων τους και το τμήμα που δικαιούνται από τα διαιρετά αποθεματικά, όπως προβλέπεται από το συνεταιριστικό καταστατικό. Αν το διαιρετό αποθεματικό δημιουργήθηκε από συναλλαγές με τα μέλη, η διανομή θα πρέπει να γίνει κατ' αναλογία προς τις συναλλαγές με κάθε μέλος. Το ποσό που θα επιστραφεί στο μέλος μπορεί επίσης να λάβει υπόψη τυχόν δεδουλευμένους τόκους ή συνεταιριστικές επιστροφές οφειλόμενες στα μέλη και τυχόν χρέη που το μέλος οφείλει στον συνεταιρισμό (άρθ. 75 SCA).

Το υπόλοιπο του καθαρού ενεργητικού διατίθεται σύμφωνα με την αρχή της αφιλοκερδούς διανομής, π.χ. διατίθεται στην κοινότητα ή σε άλλους συνδεδεμένους συνεταιρισμούς (3^η αρχή ICA). Στη Γαλλία, πρέπει να διατεθεί σε έναν άλλο συνεταιρισμό ή σε ένα στόχο γενικού ή επαγγελματικού ενδιαφέροντος (άρθρο 19. FrCA). Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο προορισμός για τα τυχόν πλεονάζοντα περιουσιακά στοιχεία διέπεται από το καταστατικό και οι περισσότεροι συνεταιρισμοί προβλέπουν τη μεταβίβαση σε άλλους συνεταιρισμούς, συνεταιριστικές οργανώσεις ή φιλανθρωπικά ιδρύματα και άλλους ανιδιοτελείς σκοπούς. Στην Ισπανία τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία, αν υπάρχουν, πρέπει να διατεθούν στο συνεταιρισμό ή ομοσπονδία που ορίζεται στο καταστατικό ή από τη γενική συνέλευση, ή αλλιώς στο Δημόσιο Ταμείο για την προώθηση του πνεύματος συνεργασίας. Εάν τα στοιχεία αυτά έχουν διατεθεί σε έναν άλλο συνεταιρισμό, πρέπει να διατηρούνται στο υποχρεωτικό (τακτικό) αποθεματικό και παραμένουν αδιάθετα για δεκαπέντε χρόνια. Αν αυτά ληφθούν από μία ομοσπονδία, τα κεφάλαια πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη επενδυτικών σχεδίων που προωθούνται από τους συνεταιρισμούς. Επιπλέον, κάθε μέλος του συνεταιρισμού υπό εκκαθάριση, το οποίο προτίθεται να προσχωρήσει σε άλλο συνεταιρισμό μπορεί να ζητήσει το ανάλογο τμήμα του από το υπόλοιπο της εκκαθάρισης να κατατεθεί στο υποχρεωτικό αποθεματικό του συνεταιρισμού στον οποίο θα ενταχθεί, υπό την προϋπόθεση ότι μια τέτοια αίτηση έχει υποβληθεί πριν εγκρίνει η γενική συνέλευση τον τελικό ισολογισμό εκκαθάρισης (άρθ. 75.2 SCA). Στην Πορτογαλία, μετά την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του συνεταιρισμού, το άρθρο 79. 2 PCC ορίζει ότι το ποσό του τακτικού αποθεματικού που δεν έχει διατεθεί για την κάλυψη των ζημιών του οικονομικού έτους και το οποίο δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιαδήποτε άλλη εφαρμογή *"μπορεί να διατεθεί, με τον ίδιο σκοπό, σε μια νέα συνεταιριστική οντότητα που πρόκειται να σχηματισθεί μετά την συγχώνευση ή διάσπαση του συνεταιρισμού υπό εκκαθάριση"*. Αλλά το Νο 3 του ίδιου άρθρου του PCC αναφέρει ότι *"όταν δεν υπάρχει νέος συνεταιρισμός να διαδεχθεί τον συνεταιρισμό υπό εκκαθάριση, το υπόλοιπο ποσό του τακτικού αποθεματικού θα διατεθεί σε έναν άλλο συνεταιρισμό, κατά προτίμηση από την ίδια πόλη, που καθορίζεται από μια ομοσπονδία ή συνομοσπονδία που αντιπροσωπεύει την κύρια δραστηριότητα του συνεταιρισμού."*

Μερικές φορές οι νόμοι προσφέρουν άλλες λύσεις, όπως στη Γαλλία (άρθ. L.124-14 C.com), όπου ο Υπουργός Εμπορίου μπορεί να επιτρέψει στους συνεταιρισμούς εμπόρων τη διανομή του ενεργητικού τους στα μέλη. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια διανομή στα μέλη βάσει των συναλλαγών τους με το συνεταιρισμό για μια περίοδο καθορισμένης διάρκειας κοντά στο τέλος της ζωής του συνεταιρισμού έχει επιτραπεί στους κανόνες IPS και χρησιμοποιείται από κάποιους γεωργικούς IPS. Από την άλλη πλευρά, σε καταχωρημένους IPS με βάση της λειτουργία τους προς όφελος της κοινότητας επιτρέπεται να «κλειδώσουν» τα περιουσιακά στοιχεία του IPS για το σκοπό για τον οποίο έχουν ιδρυθεί οι IPS. Επίσης, κατά την λύση και κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης η γερμανική νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς δίνει πολλές επιλογές για την αντιμετώπιση των αποθεματικών: τυχόν πλεόνασμα των συνολικών πιστωτικών υπολοίπων μπορεί να διανεμηθεί στα μέλη σε κατά κεφαλήν βάση (άρθρο 91 παρ. 2 GCA). Το καταστατικό μπορεί να απαγορεύει οποιαδήποτε διαίρεση των περιουσιακών στοιχείων, ή μπορεί να προβλέπει διαφορετικές αναλογίες όταν διαχωρίζονται τα περιουσιακά στοιχεία (άρθρο 91 παρ 3 GCA) ή τα μέλη μπορούν να ψηφίσουν για τη διατήρηση αδιαίρετων των αποθεματικών και τη μεταφορά των εκκαθαρισμένων περιουσιακών στοιχείων σε "ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο για ένα συγκεκριμένο σκοπό" ή "προς την κοινότητα, όπου ο συνεταιρισμός είχε την έδρα του". Ο τόκος αυτού του λογαριασμού θα διατίθεται για φιλανθρωπικούς σκοπούς (άρθ. 92 GCA).

Η ρύθμιση για την επαναφορά του ενεργητικού σε περίπτωση διάλυσης ισχύει και για τη μετατροπή

συνεταιρισμού, συγχώνευση, διάσπαση ή οποιαδήποτε άλλη αναδιάρθρωση, εκτός εάν η νέα οντότητα υπόκειται επίσης στην αρχή της αφίλοκερδούς διανομής.

Ορισμένοι νόμοι θεσπίζουν ειδικές διατάξεις σε αυτές τις περιπτώσεις. Έτσι, στη Γαλλία, όταν ένας συνεταιρισμός (αλλά όχι συνεταιρισμός εργαζομένων) μετατρέπεται σε εταιρεία, τα αδιαίρετα αποθεματικά του συνεταιρισμού διατίθενται σε ειδικό αποθεματικό της εν λόγω εταιρείας το οποίο παραμένει αδιαίρετο για δέκα χρόνια (άρθρο 25 FrCA). Ο σκοπός αυτού του κανόνα είναι να αποφευχθεί η μετατροπή του συνεταιρισμού με την ελπίδα της διανομής των αποθεματικών.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εισαγωγή

Ο κατάλογος των νόμων που πρέπει να εξεταστούν για το θέμα αυτό περιλαμβάνει γενική εθνική και νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την οργάνωση του ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου, τους νόμους και τους κανονισμούς που διέπουν το επάγγελμα του δημόσιου ορκωτού ή πιστοποιημένου λογιστή, διατάξεις που ρυθμίζουν τον αυτοέλεγχο της συνεταιριστικής κίνησης, συμπεριλαμβανομένου του εξωτερικού ελέγχου από ομόσπονδες συνεταιριστικές δομές και τα δικαιώματα των μελών να προσφύγουν στο δικαστικό σύστημα. Στο κείμενο που ακολουθεί, οι εθνικές εκθέσεις για το Κεφάλαιο 4 του PECOL έχουν χρησιμεύσει ως πολύτιμη πηγή πληροφοριών.

Ενότητα 4.1

Γενικές αρχές συνεταιριστικού ελέγχου

Ο στόχος του συνεταιριστικού ελέγχου είναι να εξακριβώνει ότι οι συνεταιρισμοί συμμορφώνονται με τις διατάξεις του νόμου σχετικά με τα βιβλία, τους λογαριασμούς και την υποβολή εκθέσεων και τηρούν τους κανόνες που καθορίζουν τη λειτουργία τους (προώθηση-μελών, αμοιβαίος στόχος) και τη δομή (δημοκρατία).

Κατά τον σχεδιασμό των κατάλληλων μέτρων εξωτερικού ελέγχου πρέπει να ληφθεί υπόψη³⁸ και να αποφασισθεί πόσο μακριά μπορεί να φθάσει μια πιθανή σύγκρουση μεταξύ συνεταιριστικής αυτονομίας και ελέγχου από τις αρχές, (βλέπε ενότητα 4.1) (3). Ενώ χορηγείται ελευθερία επιλογής της νομικής μορφής, σαφείς κανόνες πρέπει να καθοριστούν ειδικά για την εποπτεία και τον εξωτερικό έλεγχο για να αποφευχθεί η σύγχυση και η κατάχρηση.

Κύριο μέλημα είναι να εξασφαλισθεί ότι τα μέλη ασκούν απόλυτη εξουσία και στον τομέα του ελέγχου. Λόγω του ειδικού αντικειμένου τους, που αναφέρεται στην προώθηση των μελών, οι συνεταιρισμοί χρειάζονται μια ιδιαίτερη μορφή ελέγχου, που να αξιολογήσει την επιτυχία τους στην προώθηση των μελών, την αποτελεσματικότητά τους προς τα συμφέροντα των μελών (βλέπε ενότητα 4.2 (2) και παρακάτω σ. 3). Ως εκ τούτου, δεν πρέπει να ακολουθηθεί η γενική τάση για την προσέγγιση του συνεταιριστικού ελέγχου με τον έλεγχο των εταιρειών (βλέπε κατωτέρω σελ. 9, Συμπέρασμα).

Ενότητα 4.2

Μορφές συνεταιριστικού ελέγχου

Όσον αφορά το νομικό πλαίσιο που προβλέπεται για τον έλεγχο των συνεταιρισμών σε κράτη-μέλη της ΕΕ, μπορούν να αναγνωριστούν διαφορετικές προσεγγίσεις: Γενική αναφορά στο εμπορικό δίκαιο ή το δίκαιο των εταιρειών, οι γενικές διατάξεις για όλους τους συνεταιρισμούς στην εθνική συνεταιριστική νομοθεσία ή ειδικές ρυθμίσεις για ειδικούς τύπους συνεταιρισμών (π.χ. Γαλλία στην περίπτωση των γεωργικών συνεταιρισμών (Hiez 2013, 319). Έλεγχος από ορκωτούς λογιστές ή από ομοσπονδία ελέγχου, από Commissaires aux Comptes (CCS) που απασχολούνται από μια ομοσπονδία ή υπάρχουν σε κατάλογο των ειδικών της ομοσπονδίας. Διαφορετικά επαγγελματικά πρότυπα παρατηρούνται:

³⁸ Hiez, David: *Coopératives, Création, Organisation, Fonctionnement*, Editions Delmas, Paris 2013, p. 315; in the following quoted as Hiez 2013.

Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, ειδικά εκπαιδευμένοι ελεγκτές συνεταιρισμών, Commissaires aux comptes και Réviseurs, λιγότερο εξειδικευμένοι από τους CC, και κοινοί ελεγκτές.

Στην ευρωπαϊκή συνεταιριστική νομοθεσία δύο άκρα της ρύθμισης μπορούν να βρεθούν:
— Ην. Βασίλειο: Κυρίως οικονομικός έλεγχος. Συμπληρώνεται από διακριτική κανονιστική παρακολούθηση και αυτορρύθμιση, είτε από ένα ομοσπονδιακό συνεταιριστικό όργανο ή άλλα άτομα.

— Γερμανία: Ο έλεγχος των συνεταιρισμών είναι σχεδιασμένος ως ένα ιδιαίτερο είδος «διαχειριστικού ελέγχου» με λεπτομερή ρύθμιση στο νόμο, όπου περιγράφεται ο διαχειριστικός έλεγχος, εκτός από τον οικονομικό έλεγχο. Ο ετήσιος (ή εξαμηνιαίος) έλεγχος όλων των εγγεγραμμένων συνεταιρισμών είναι υποχρεωτικός από τη συνεταιριστική νομοθεσία, με λεπτομερείς ρυθμίσεις για το ρόλο των συνεταιριστικών ομοσπονδιών λογιστικού ελέγχου (§§ 53-64c GCA). Οι ελεγκτικές ομοσπονδίες είναι ειδικά ιδρύματα υπό τη νομική μορφή της ένωσης για τη διεξαγωγή συνεταιριστικού ελέγχου. Έχουν ένα μονοπώλιο για τον έλεγχο όλων των εγγεγραμμένων συνεταιρισμών με ειδικά εκπαιδευμένους ελεγκτές συνεταιρισμών, που απασχολούνται από την ομοσπονδία, αλλά είναι ανεξάρτητοι στη θέση τους ως ελεγκτές (§ 55 GCA).

Μεταξύ αυτών των δύο άκρων προσφέρονται διάφοροι μηχανισμοί από το εθνικό δίκαιο για την επίλυση του προβλήματος του κατάλληλου ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου για τους συνεταιρισμούς με σεβασμό της αυτονομίας τους.³⁹

³⁹ Στην **Ιταλία**: Παρακολούθηση ή «επαγρύπνηση» των συνεταιρισμών (FICI, σ. 4) μέσω του αρμόδιου υπουργείου (MED) ως επιθεώρηση ρουτίνας είναι η συνηθισμένη μορφή συνεταιριστικού ελέγχου, κανονικά κάθε δύο έτη, ο οποίος πραγματοποιείται από το προσωπικό των συνεταιριστικών ομοσπονδιών που είναι εξουσιοδοτημένες να ελέγχουν συνεταιρισμούς συνδεδεμένους με αυτές. Έκτακτη επιθεώρηση από την MED διεξάγεται κάθε φορά που προκύπτει ανάγκη, π.χ. σε περιπτώσεις κινδύνου και διενεργείται από "επιθεωρητές" (λειτουργούς της MED).

Στη **Γαλλία**: Παρά το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί χρειάζονται ένα ειδικό τύπο εξωτερικού ελέγχου, δηλ. επανεξέταση, (Hiez 2013, σελ. 314), η επανεξέταση αυτή δεν ρυθμίζεται από το νόμο, αλλά με διάταγμα του 1984, που ρυθμίζει τις διαδικασίες (Hiez 2013, σ. 320). Η επανεξέταση έχει διπλό στόχο: τον έλεγχο των βιβλίων και των λογαριασμών και την αξιολόγηση των επιδόσεων και αναλυτική εξέταση της οικονομικής κατάστασης και της διαχείρισης (Hiez 2013, σσ.320-321, σημείωση 182,13). Στην πράξη η εξωτερική επανεξέταση αποτελείται κυρίως από έλεγχο των βιβλίων και των λογαριασμών μαζί με την επαλήθευση των πραγματικών επιδόσεων και της συμμόρφωσης με το νόμο, καθώς και την αξιολόγηση κατά πόσον ο συνεταιρισμός λειτουργεί σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές (Αγροτικός Κώδικας, άρθρο 527). Ένας άλλος τομέας προβληματισμού είναι η προστασία των αδιαίρετων περιουσιακών στοιχείων (αποθεματικών) και η συμμόρφωση με την αρχή της αφιλοκερδούς διάθεσης των στοιχείων του ενεργητικού σε περίπτωση διάλυσης.

Στην **Πορτογαλία**: Ετήσιες εκθέσεις πρέπει να υποβάλλονται στο CASES (Antonio Sérgio Συνεταιρισμός για την Κοινωνική Οικονομία), έναν «συνεταιριστικού τύπου φορέα» ο οποίος αναλαμβάνει τις δημόσιες αρμοδιότητες του INSCOOP, που βεβαιώνει τη σωστή λειτουργία και τον έλεγχο της συνεταιριστικής διαχείρισης με τη νομική υποχρέωση να σέβονται την ΕΚΕ και την 7^η συνεταιριστική αρχή, που περιλαμβάνεται σε μια κοινωνική έκθεση (Aparício Meira, σελ. 9 στ), χρηματοοικονομικού ελέγχου (4^η Οδηγία της ΕΕ), καθώς και έναν έλεγχο αναφορικά με τυχόν εγκατάλειψη της αμοιβαιότητας (de-mutualisation).

Στην **Ισπανία**: Οι συνεταιρισμοί υπόκεινται σε διπλό εξωτερικό έλεγχο, από τη Διοίκηση (άρθρα 113 και 116 του νόμου περί Συνεταιρισμών νόμου 5/2000 σχετικά με την παραβίαση των συνεταιριστικών υποχρεώσεων) και από εξειδικευμένους συνεταιριστικούς ελεγκτές που είναι καταρτισμένοι σε πολλά ισπανικά πανεπιστήμια. Υπάρχει υποχρεωτικός έλεγχος που προβλέπεται από το νόμο, από το καταστατικό του συνεταιρισμού, από τη γενική συνέλευση, από εσωτερικούς ελεγκτές ή από μια μειοψηφία των μελών, καθώς και εθελοντικός έλεγχος που καλείται από το διοικητικό συμβούλιο. Ειδικές διατάξεις που εγκρίθηκαν ρυθμίζουν θέματα λογιστικής και ελεγκτικής συνεταιρισμών (Order EHA / 3360/2010), οι οποίες όχι μόνο παρέχουν προδιαγραφές χρηματοοικονομικού ελέγχου, αλλά περιέχουν επίσης δείκτες μη χρηματοοικονομικής επίδοσης, που επιτρέπουν να εκτιμηθεί η συνεταιριστική αποτελεσματικότητα. Οι δείκτες αυτοί είναι: ο όγκος των συναλλαγών με τα

Ενότητα 4.1 (4)

Ειδικές διατάξεις για τους μικρούς συνεταιρισμούς

Οι μικροί συνεταιρισμοί ορίζονται στους συνεταιριστικούς νόμους με βάση τον αριθμό των μελών τους (π.χ. όχι πλέον των οκτώ ή των είκοσι), με το σύνολο ενεργητικού, τον ετήσιο κύκλο εργασιών ή τον αριθμό των εργαζομένων. Για να μειωθεί το κόστος του ελέγχου για τέτοιες σχετικά μικρές οργανώσεις, οι νομοθέτες μπορούν να χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους, π.χ. προβλέποντας έναν έλεγχο ρουτίνας κάθε δεύτερο ή πέμπτο έτος, με τη μείωση του πεδίου εφαρμογής του ελέγχου μόνο σε οικονομικό έλεγχο ή με την απλούστευση της απαιτούμενης ετήσιας απόδοσης.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, μικροί συνεταιρισμοί ορισμένων κλάδων επιχειρήσεων, που πληρούν ορισμένα οικονομικά όρια και των οποίων το καταστατικό δεν απαιτεί πλήρη έλεγχο, μπορεί να εξαιρεθούν («opt out») του ελέγχου, δηλαδή να αποφασίσει η γενική συνέλευση να εργάζονται χωρίς εξωτερικό έλεγχο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν ειδικοί λόγοι να επιστρέψουν στην ρουτίνα έλεγχο. Ορισμένοι τύποι μικρών συνεταιρισμών δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εξαίρεση αυτή. Ωστόσο, οι μικρές εταιρείες απολαμβάνουν ευρύτερη απαλλαγή από τους μικρούς συνεταιρισμούς.

Στην Ισπανία, οι μικροί συνεταιρισμοί δεν υποχρεούνται να συντάσσουν έκθεση διαχείρισης (Fajardo 10). Στη Γερμανία, οι μικροί συνεταιρισμοί με συνολικό ισολογισμό μικρότερο από 2 εκ. € θα πρέπει να υποβάλλονται σε έλεγχο τουλάχιστον κάθε δεύτερο οικονομικό έτος, ενώ οι άλλοι συνεταιρισμοί ελέγχονται κάθε χρόνο (§ 53 (1), GCA).

Ενότητα 4.2 (1)

Ειδικά χαρακτηριστικά του συνεταιριστικού ελέγχου –

Ο εξωτερικός έλεγχος απαιτείται για την προστασία του συνεταιρισμού ως νομικού προσώπου και ως μιας επιχείρησης, των μελών του, των πιστωτών του και του κοινού γενικά.

Για την εκτέλεση ειδικού τύπου εξωτερικού ελέγχου και αξιολόγησης της συνεταιριστικής επιτυχίας στην προώθηση των μελών, έχουν αναπτυχθεί ειδικά εργαλεία από τη συνεταιριστική κίνηση ή από τη συνεταιριστική επιστήμη.⁴⁰

- Η επιτυχία των συνεταιρισμών που λειτουργούν ως επιχειρήσεις στην αγορά μετράται με τα οικονομικά αποτελέσματα (υπέρβαση των εισπράξεων έναντι των δαπανών): οικονομική αποτελεσματικότητα.
- Σε συναλλαγές με τα μέλη τους (σε μια εσωτερική αγορά, σε συνεταιριστικές συναλλαγές) η επιτυχία μετράται με προσανατολισμένη στα μέλη αποτελεσματικότητα (συνεταιριστικό πλεονέκτημα, υπηρεσίες κοντά στο κόστος, επιστροφή πλεονασμάτων). Εργαλεία για τη μέτρηση της

μέλη και μη μέλη, οι μεταβολές του αριθμού των μελών, δραστηριότητες που αναλαμβάνονται στον τομέα της κατάρτισης των μελών και του προσωπικού και μέτρα για την προώθηση της συνεταιριστικής ανάπτυξης. Οι ετήσιες εκθέσεις των συνεταιρισμών πρέπει να περιέχουν τέτοιου συνεταιριστικού χαρακτήρα πληροφορίες.

⁴⁰ Π.χ. Σχέδιο προώθησης, έκθεση προώθησης. Η Γερμανική συνεταιριστική βιβλιογραφία προσφέρει μια λεπτομερή συζήτηση μεταξύ των μελετητών, των προτάσεων για ειδικού τύπου εξωτερικούς ελέγχους των συνεταιρισμών (π.χ. Boettcher, Dulfer).

προσανατολισμένης στα μέλη αποτελεσματικότητας είναι ένα σχέδιο προώθησης (προτείνεται από το διοικητικό συμβούλιο και εγκρίνεται από τα μέλη σε γενική συνέλευση) κατά την έναρξη του οικονομικού έτους και έκθεση προώθησης, που παρουσιάζεται από το διοικητικό συμβούλιο στο τέλος του οικονομικού έτους. Θα πρέπει να είναι υποχρεωτικό για συνεταιρισμούς από τον συνεταιριστικό νόμο να υποβάλλουν ετήσια σχέδια προώθησης και εκθέσεις προώθησης.

Επιπλέον, η συνεταιριστική επιτυχία μετράται με την επιτυχία της συμβολής στην κοινωνική και περιφερειακή ανάπτυξη και στη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης (κοινωνική έκθεση, Bilan Sociétal), φθάνοντας πέρα από την εταιρική κοινωνική ευθύνη των εταιρειών. Αν έχουν γίνει προδιαγραφές διαχειριστικού έλεγχου, τα καθήκοντα του συνεταιριστικού ελεγκτή περιλαμβάνουν τα εξής:

- να παρακολουθεί την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα της συνεταιριστικής επιχείρησης,
- να κατανοεί τον συνεταιριστικό τρόπο της επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη διαχείριση προσανατολισμένη στις αξίες και να αξιολογεί την προσανατολισμένη στα μέλη αποτελεσματικότητα, π.χ. υπηρεσίες κοντά στο κόστος, τοποθέτηση του πλεονάσματος και την επιστροφή πλεονάσματος στους χρήστες,
- να διαπιστώνει το βαθμό διαφάνειας,
- να παρακολουθεί την ποιότητα της συνεταιριστικής επιχείρησης ως εργοδότη και στις εργασιακές σχέσεις και
- να αξιολογήσει το ενδιαφέρον του συνεταιρισμού για την κοινότητα πέραν από την ΕΚΕ.

Εάν ειδικός συνεταιριστικός έλεγχος έχει προδιαγραφεί, τα ακόλουθα πρόσθετα κριτήρια πρέπει να ληφθούν υπόψη, επίσης:

- ανάπτυξη της ιδιότητας του μέλους στην συνεταιριστική ομάδα,
- συνεταιριστικό πλεονέκτημα και βαθμός απόδοσης αξίας στα μέλη,
- όγκος συναλλαγών με μη μέλη σε σχέση με τις συναλλαγές με τα μέλη.

Για να καταστεί δυνατός ο έλεγχος της οικονομικής αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του προσανατολισμού προς τα μέλη των συνεταιρισμών, πρέπει να τηρούνται χωριστοί λογαριασμοί για τις συναλλαγές του συνεταιρισμού με μέλη και με μη μέλη. Αυτό επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ πλεονάσματος (που προκύπτει από τις συνεταιριστικές συναλλαγές με μέλη) και κέρδους από συνεταιριστικές συναλλαγές με μη μέλη και άλλες συναλλαγές με επιχειρηματικούς εταίρους, που είναι σημαντικό για διαφορετική φορολογική μεταχείρισή τους.

Ενότητα 4.1 (3) Προσόντα των ελεγκτών

Τα προσόντα που απαιτούνται για τους ελεγκτές των συνεταιρισμών εξαρτώνται από το είδος του ελέγχου που θα πρέπει να πραγματοποιήσουν.

- Εάν οι συνεταιρισμοί ελέγχονται με τον ίδιο τρόπο όπως και οι εταιρείες (μόνο οικονομικός έλεγχος), ο εν λόγω έλεγχος μπορεί να διενεργείται από ορκωτούς λογιστές. Κανένα ιδιαίτερο προσόν δεν απαιτείται. Τα ίδια επαγγελματικά επίπεδα ισχύουν που απαιτούνται σε περίπτωση ελέγχου εταιρείας.

Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, οι ελεγκτές των συνεταιρισμών πρέπει να κατανοούν την ιδιαίτερη δομή διακυβέρνησης και χρηματοδότησης των συνεταιρισμών.

- Εάν οι συνεταιρισμοί ελέγχονται με έναν ειδικό τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της επιτυχίας στην προώθηση των μελών, τότε απαιτούνται ειδικά καταρτισμένοι συνεταιριστικοί ελεγκτές, συχνά εκπαιδευμένοι και απασχολούμενοι από ομοσπονδίες συνεταιρισμών υπεύθυνες για τον έλεγχο των συνδεδεμένων συνεταιρισμών.⁴¹

Ποια είναι η κατάλληλη κατάρτιση των συνεταιριστικών ελεγκτών εξαρτάται από το έργο και το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου. Εξαρτάται από το τι προβλέπεται από το νόμο και τι γίνεται στη συνεταιριστική πρακτική.

Ένα ιδιαίτερο πρόβλημα σε αυτό το πλαίσιο είναι ο συνδυασμός του ελέγχου και παροχής συμβουλών στο πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο. Από τη μία πλευρά, ο ελεγκτής μπορεί να γνωρίζει καλύτερα, τι να κάνει για να διορθωθούν τα διαπιστωθέντα λάθη. Από την άλλη πλευρά, οι ελεγκτές μπορεί να μεροληπτούν να επικρίνουν και να ελέγχουν μια εξέλιξη που μπορεί να έχει επηρεαστεί από τις δικές τους συμβουλές. Μια λύση θα μπορούσε να είναι η προσφορά των υπηρεσιών "ελέγχου" και "συμβουλών" από διαφορετικά τμήματα της οργάνωσης που είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο.

Γενικά προγράμματα κατάρτισης για τους ελεγκτές και ορκωτούς λογιστές θα πρέπει να περιλαμβάνουν μία εισαγωγή στα ειδικά προβλήματα των συνεταιριστικών ελεγκτικών οργανώσεων στα προγράμματα σπουδών τους και στους κανόνες τους για εξέταση.

Ενότητα 4.2 (1)

Πεδίο εφαρμογής του συνεταιριστικού ελέγχου

Υπάρχουν δύο βασικές διαφορές μεταξύ του ελέγχου των εμπορικών επιχειρήσεων και των συνεταιρισμών σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τον τύπο του ελεγκτή. Στην περίπτωση των εταιρειών, η μόνη νομικά καθορισμένη μορφή εξωτερικού ελέγχου είναι ο οικονομικός έλεγχος. Εάν οι μέτοχοι αποφασίσουν να καλέσουν για έναν - συνήθως ακριβό - διαχειριστικό έλεγχο, θα πρέπει να καλύψουν το κόστος. Στην περίπτωση των συνεταιριστικών οργανώσεων, εκτός από τον οικονομικό έλεγχο, το έργο του συνεταιριστικού ελεγκτή περιλαμβάνει αξιολόγηση της καταλληλότητας της επιχειρηματικής πολιτικής για την επίτευξη του στόχου της προώθησης των μελών και συνήθως ο

⁴¹ Στην Ισπανία, οι εξωτερικοί ελεγκτές πρέπει να πληρούν ορισμένα πρότυπα εξειδίκευσης, ανεξαρτησίας και της υποχρέωσης λογοδοσίας (Fajardo 12) Η ανεξαρτησία αναφέρεται τόσο σε σχέση με τον οργανισμό που ελέγχουν όσο και σε σε οποιαδήποτε άλλη εξάρτηση. Όλοι οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι εγγεγραμμένοι στο Επίσημο Μητρώο Ελεγκτών Λογαριασμών (ROAC). Πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένοι από το Λογιστικό και Ελεγκτικό Ινστιτούτο. Η εξουσιοδότηση απαιτεί: εξετάσεις επαγγελματικής επάρκειας - θεωρητικά μαθήματα, συμπεριλαμβανομένου του νομικού συστήματος διακυβέρνησης των συνεταιρισμών. Ωστόσο, αυτό δεν είναι ένα αντικείμενο που απαιτεί απόδειξη της ικανότητας, ούτε είναι στον κατάλογο των θεμάτων που πρέπει να εξεταστούν. Προφανώς, στην περίπτωση των εγκεκριμένων εξωτερικών ελεγκτών δεν υπάρχει καμία εγγύηση για την επαρκή γνώση του συνεταιριστικού νομικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος (Fajardo 13). Στην πράξη, η ειδική φύση του συνεταιριστικού τρόπου επιχειρηματικής δραστηριότητας συχνά παραβλέπεται στην εποπτεία και στον εξωτερικό έλεγχο των συνεταιρισμών.

Ο νόμος οφείλει να διασφαλίζει την ανεξαρτησία των συνεταιριστικών ελεγκτών, ειδικά όταν χρησιμοποιούνται από ελεγκτικές ομοσπονδίες. "Οποιοδήποτε πρόσωπο που ενδέχεται να επηρεάσει το πόρισμα του ελέγχου, εξαιρείται από τον έλεγχο εάν υπάρχουν λόγοι να πιστευτεί ότι μπορεί να προκαλέσει υποψίες μεροληψίας ...» (§ 55 GCA), ενότητα 4.1 (3)).

συνεταιριστικός έλεγχος συνδυάζεται με συμβουλές για την κατάλληλη μελλοντική επιχειρηματική πολιτική.

Ο συνεταιριστικός έλεγχος καλύπτει έλεγχο των βιβλίων και των λογαριασμών (οικονομικός ή επίσημος έλεγχος) όπως και στην περίπτωση της κάθε επιχείρησης, για να εξακριβώσει αν τα βιβλία και οι λογαριασμοί είναι σωστοί, πλήρεις, δεόντως έγκυροι και σύμφωνοι με το νόμο, από τη μία πλευρά, και αξιολόγηση της ποιότητας της διαχείρισης κατά την επιδίωξη των ειδικών στόχων του συνεταιρισμού (διαχειριστικός έλεγχος ή υλικός έλεγχος), από την άλλη (ενότητα 4.2 (1)). Κριτήρια για τη μέτρηση του προσανατολισμού προς τα μέλη είναι, για παράδειγμα, ο βαθμός ικανοποίησης των μελών εκφραζόμενος από τον αριθμό των νέων μελών που εγγράφονται στο συνεταιρισμό, από τις αποχωρήσεις από τον συνεταιρισμό και από τον όγκο των συναλλαγών με μη μέλη.

Ειδική έρευνα μπορεί να προκληθεί για ειδικούς λόγους ή σε ειδικές περιπτώσεις.

Ενότητα 4.2 (2) - (5)

Διαδικασίες συνεταιριστικού ελέγχου

Οι ελεγκτικές διαδικασίες συνήθως περιγράφονται στο νόμο ή σε κανονισμούς.

Στην § 57 του γερμανικού διατάγματος περί Συνεταιρισμών του 2006, περιγράφεται η ακόλουθη διαδικασία που προβλέπεται, η οποία μπορεί να χρησιμεύσει ως μια περιπτωσιολογική μελέτη για το πώς ο εξωτερικός έλεγχος μπορεί να ρυθμιστεί στο συνεταιριστικό νόμο.

- Το Διοικητικό Συμβούλιο οφείλει να επιτρέπει στον ελεγκτή να επιθεωρήσει τα βιβλία, τους λογαριασμούς, τα έγγραφα, τα μετρητά στο ταμείο, το χαρτοφυλάκιο τίτλων και το απόθεμα εμπορευμάτων.
- Τα μέλη του συμβουλίου πρέπει να παρέχουν όλες τις πληροφορίες και αποδείξεις που απαιτεί ο ελεγκτής για τη διεξαγωγή του ελέγχου με ευσυνείδητο τρόπο.
- Η ομοσπονδία ελεγκτών οφείλει να ενημερώνει τον πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου, σε εύθετο χρόνο για την έναρξη του ελέγχου. Ο πρόεδρος του εποπτικού συμβουλίου ενημερώνει τα άλλα μέλη του εποπτικού συμβουλίου, σε εύθετο χρόνο για την έναρξη του ελέγχου και τους καλεί στη διαδικασία ελέγχου εάν και όταν ζητηθεί από τον ελεγκτή.
- Ο ελεγκτής ενημερώνει τον πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου χωρίς καθυστέρηση για τυχόν σημαντικά ευρήματα βάσει των οποίων αυτός κρίνει αναγκαία τη λήψη άμεσων μέτρων από το εποπτικό συμβούλιο.
- Αμέσως μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, ο ελεγκτής οφείλει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα του ελέγχου προφορικά σε μια κοινή συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου και του εποπτικού συμβουλίου του συνεταιρισμού. Για το σκοπό αυτό, ο ελεγκτής ζητεί από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου ή τον πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου να συγκαλέσει τη συνέλευση. Στην περίπτωση που δεν υπάρξει ανταπόκριση στο αίτημα, ο ελεγκτής μπορεί να συγκαλέσει συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου ή του εποπτικού συμβουλίου, αναφέροντας το λόγο της κλήσης. (§ 57 (1) - (4) GCA).
- Η ομοσπονδία οφείλει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα του ελέγχου γραπτώς στους προέδρους του

διοικητικού συμβουλίου και του εποπτικού συμβουλίου και κάθε μέλος του εποπτικού συμβουλίου λαμβάνει ειδοποίηση της έκθεσης ελέγχου (§ 58 GCA).

- Η έκθεση ελέγχου πρέπει να επιβεβαιωθεί από τη γενική συνέλευση. Το διοικητικό συμβούλιο οφείλει να υποβάλει βεβαίωση της ομοσπονδίας, ότι ο έλεγχος έχει πραγματοποιηθεί, στο Μητρώο Συνεταιρισμών (§ 59 GCA).
- Η ελεγκτική ομοσπονδία έχει το δικαίωμα να συγκαλεί έκτακτη γενική συνέλευση, της οποίας προεδρεύει πρόσωπο που διορίζεται από την ομοσπονδία (§ 60 GCA).

Ενότητα 4.4 (2)

Διασυνδέσεις μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Ο έλεγχος των συνεταιρισμών είναι μια αμφίδρομη σχέση. Υπεύθυνοι του ελέγχου θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να συμβουλευούνται τα βιβλία, τους λογαριασμούς, τα πρακτικά και τα λοιπά έγγραφα της συνεταιριστικής οργάνωσης και να συμβουλευονται μέλη και αξιωματούχους ζητώντας πληροφορίες απαραίτητες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Την ίδια στιγμή προσφέρουν υπηρεσία ως πηγή πληροφοριών και συμβουλών για τους αξιωματούχους και τα μέλη του συνεταιρισμού. Οι μορφές και το πεδίο της συνεργασίας μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου (εποπτικό συμβούλιο) και οικονομικού ελέγχου ή εξωτερικού ελέγχου πρέπει να προβλέπεται από το νόμο, π.χ. την υποβολή της έκθεσης ελέγχου στο εποπτικό συμβούλιο, παρακολούθηση των πορισμάτων του ελέγχου, π.χ. αν ελήφθησαν μέτρα για να διορθωθούν τα λάθη που εντοπίστηκαν κατά τον έλεγχο, και την αξιολόγηση αυτών των δράσεων παρακολούθησης.

Ενότητα 4.2 (3) - (6)

Τύποι συνεταιριστικού ελέγχου

Έλεγχος πριν από την καταχώριση της ίδρυσης συνιστάται από ορισμένους εθνικούς συνεταιριστικούς νόμους: ο πλήρης έλεγχος του νέου προγράμματος αναφέρεται στη βιωσιμότητά του, δηλ. εξακρίβωση του κατά πόσον οι απαιτήσεις για την καταχώριση πληρούνται, π.χ. αν το περιεχόμενο του προτεινόμενου καταστατικού είναι σύμφωνο με τον συνεταιριστικό νόμο.⁴²

Καταχωρημένοι συνεταιρισμοί υπόκεινται σε διαφορετικές μορφές ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου: έλεγχο ρουτίνας ή επιθεώρηση σε τακτά χρονικά διαστήματα (ετήσια, εξαμηνιαία, ανά πενταετία), ειδική αναθεώρηση, διερεύνηση ή έρευνα (ειδικός ή έκτακτος έλεγχος) για λόγους που αναφέρονται στο συνεταιριστικό νόμο ή μετά από αίτημα δικαιουμένων αιτούντων: αξιωματούχων, μιας μειοψηφίας των μελών, της ομοσπονδίας στην οποία υπάγεται ο συνεταιρισμός, του εξωτερικού ελεγκτή, της εποπτικής αρχής και των πιστωτών. Για τους μικρούς συνεταιρισμούς, ελαφρές μορφές εξωτερικού ελέγχου προσφέρονται μέχρι την επιλογή της ψήφου αποκλεισμού (Ηνωμένο Βασίλειο), βλέπε ανωτέρω σελ. 3. Διαφορετικοί τύποι ελέγχου των συνεταιρισμών έχουν αναπτυχθεί στις διάφορες χώρες μέλη της ΕΕ.⁴³

⁴² Στην Ισπανία δεν υπάρχει έλεγχος προ-εγγραφής, αλλά πριν από την καταχώριση ενός νέου συνεταιρισμού, η νομιμότητα του νέου συνεταιρισμού εξασφαλίζεται από συμβολαιογράφο, και το Μητρώο Συνεταιρισμών εξετάζει το καταστατικό. Οι συνεταιριστικές ομοσπονδίες συμβουλεύουν τα ιδρυτικά μέλη και παρέχουν πληροφορίες μαζί με πρότυπο καταστατικό που έχει ελεγχθεί από το Μητρώο Συνεταιρισμών.

⁴³ Π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχουν τρεις κατηγορίες εξωτερικού ελέγχου (Snaith, σ. 2): (1) Υπάρχουν μόνο νομικοί κανόνες που αφορούν αμιγώς οικονομικό έλεγχο: (2) Η FCA πρέπει να βεβαιωθεί ότι τα ελάχιστα πρότυπα των

Τμήμα 4.1 (3), 4.3. (3)

Διαφορετικές προσεγγίσεις του ελέγχου των συνεταιρισμών

Λαμβάνοντας υπόψη το νομικό πλαίσιο που προβλέπεται για τον έλεγχο των συνεταιρισμών στα κράτη-μέλη της ΕΕ, μπορούν να αναγνωριστούν διαφορετικές προσεγγίσεις:

Γενική αναφορά στο εμπορικό δίκαιο ή το δίκαιο των εταιρειών, γενικές διατάξεις για όλους τους συνεταιρισμούς στην εθνική συνεταιριστική νομοθεσία ή ειδικές ρυθμίσεις για ειδικούς τύπους συνεταιρισμών (π.χ. Γαλλία στην περίπτωση των γεωργικών συνεταιρισμών, Hiez 2013, σ. 319), έλεγχος από ορκωτούς λογιστές ή ελεγκτική ομοσπονδία, από Commissaires aux Comptes (CCS) που απασχολούνται από μια ομοσπονδία ή αναφέρονται σε κατάλογο των ειδικών της ομοσπονδίας. Διαφορετικά επαγγελματικά πρότυπα μπορεί να παρατηρηθούν: ορκωτών λογιστών, ειδικά εκπαιδευμένων συνεταιριστικών ελεγκτών, Commissaires aux comptes και Réviseurs, λιγότερο εξειδικευμένων από τους CC, και κοινούς ελεγκτές.

Ενότητα 4.2 (7), 4 (3), (γ)

Κόστος Ελέγχου

Όπου ο συνεταιριστικός νόμος προβλέπει ολοκληρωμένο (οικονομικό και υλικό έλεγχο) για τους συνεταιρισμούς, το κόστος του ελέγχου είναι υψηλότερο από ό,τι εάν απαιτείται μόνο οικονομικός έλεγχος. Επιπλέον, όπου ο συνεταιριστικός νόμος προβλέπει την υπαγωγή των συνεταιρισμών σε μια ομοσπονδία λογιστικού ελέγχου, συνδρομές πρέπει επίσης να καταβάλλονται. Ο ελεγκτικός φορέας πρέπει να διασφαλίσει ότι το κόστος του συνεταιριστικού ελέγχου είναι λογικό.

Στην περίπτωση συνήθους ελέγχου ή ειδικού ελέγχου που ζητήθηκε από μια ομοσπονδία ή από την εποπτική αρχή, ο συνεταιρισμός που ελέγχεται πρέπει να πληρώσει τα τέλη. Σε περίπτωση επίκλησης ειδικού ελέγχου από αξιωματούχο, ή μέλος ή πιστωτή και ο έλεγχος δεν αποκαλύψει παρατυπίες, ο αναφέρων πρέπει να επωμιστεί το κόστος.

Υπάρχουν ειδικές τιμές για τους μικρούς και νέους συνεταιρισμούς και εξαιρέσεις των μικρών συνεταιρισμών από πλήρη έλεγχο, με δικαίωμα να χρησιμοποιεί «απλούς ελεγκτές» στο Ηνωμένο Βασίλειο (βλέπε 4.1 (4), ανωτέρω σελ. 3).

Ενότητα 4.3 (1) - (4)

Ελεγκτικός φορέας και ελεγκτές

Εξουσία να διενεργεί έλεγχο των συνεταιρισμών παρέχεται σε έναν ελεγκτικό φορέα (π.χ. συνεταιριστικές ελεγκτικές ομοσπονδίες) και σε ελεγκτές συνεταιρισμών από την εποπτική αρχή. Η αρχή αυτή ορίζει επίσης τους κανόνες όσον αφορά την κατάρτιση και την εμπειρία των ελεγκτών. Μπορεί επίσης να ορίζει τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τη διεξαγωγή συνεταιριστικού ελέγχου και κατά τη συνεργασία με τους εντεταλμένους να διεξάγουν εσωτερικό έλεγχο στους συνεταιρισμούς.

Η εποπτική αρχή οφείλει να διασφαλίζει την ανεξαρτησία και εξειδίκευση των εξωτερικών εποπτών / ελεγκτών και την επαγγελματική και οικονομική σταθερότητα στις συνεταιριστικές ομοσπονδίες που

λογαριασμών τηρούνται, δηλαδή κατάλληλα βιβλία τηρούνται, ένα κατάλληλο σύστημα ελέγχου υπάρχει και η χρηματοοικονομική πληροφόρηση πληροί τις προδιαγραφές. (3) Υπάρχει διακριτική κανονιστική παρακολούθηση και αυτορρύθμιση για λογαριασμό του συνεταιρισμού και των μελών του, είτε από έναν ομοσπονδιακό συνεταιριστικό φορέα ή άλλα άτομα μαζί με αξιολόγηση των εμπορικών και συνεταιριστικών επιδόσεων πέρα από τους λογαριασμούς.

είναι επιφορτισμένες με τη διεξαγωγή εξωτερικού ελέγχου των υπαγόμενων συνεταιρισμών. Η εποπτική αρχή έχει την εξουσία να ανακαλέσει την άδεια ελέγχου ενός ελεγκτή ή μιας συνεταιριστικής ελεγκτικής ομοσπονδίας για λόγους που προβλέπονται στο νόμο (άρθρο 4.3 (3)).

Εποπτεία των επιδόσεων των φορέων ελέγχου (υπερ-έλεγχος) σημαίνει έλεγχο των ελεγκτών όσον αφορά την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του ελέγχου. Οι Ελεγκτικές Ομοσπονδίες εποπτεύονται από τα αρμόδια υπουργεία σε κρατικό επίπεδο, π.χ. στη Γερμανία, η άδεια του ελέγχου μιας ομοσπονδίας μπορεί να ανακληθεί όταν η χρηματοοικονομική της θέση είναι ανεπαρκής για τη χρηματοδότηση των εργασιών της ομοσπονδίας (§§ 64 (1), 64a GCA). Με τον τρόπο αυτό, οι δημόσιες αρχές εγγυώνται την τήρηση του νόμου, τον σεβασμό των προτύπων ποιότητας για τον έλεγχο και την ανεξαρτησία των ελεγκτών και των ελεγκτικών ομοσπονδιών (τμήμα 4.3 (4)).

Εξωτερικός έλεγχος των ελεγκτών ασκείται από τις δημόσιες αρχές ή ινστιτούτα, τα οποία πρέπει να επαληθεύουν την εξουσιοδότηση των ομοσπονδιών για έλεγχο, την εγγραφή των ελεγκτών ως συνεταιριστικών ελεγκτών και αν συμμετέχουν στη συνεχή κατάρτιση και τηρούν τους κανόνες του πειθαρχικού συστήματος, π.χ. στην Ισπανία. Το Γερμανικό Διάταγμα για τους συνεταιρισμούς περιέχει πλήρη ρύθμιση του ελέγχου της ποιότητας των ομοσπονδιών ελέγχου και του ελεγκτικού προσωπικού τους (§§ 56, 62, 63α, 63ε, 63στ, 63ζ, 64 και 64a GCA).

Συμπέρασμα

Τάσεις για την προσέγγιση του συνεταιριστικού ελέγχου με τον έλεγχο των εταιρειών
Η ανάπτυξη του νομικού πλαισίου για τον έλεγχο των συνεταιρισμών των κρατών μελών της ΕΕ διαφέρει, αλλά μπορούν να παρατηρηθούν ορισμένες γενικές τάσεις.

Με το αυξανόμενο μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διεθνείς αγορές, υπάρχει μια αυξανόμενη απόσταση μεταξύ των μελών και των συνεταιρισμών τους και αυξημένος ο επαγγελματισμός των διευθυντών που έχουν προσληφθεί εκτός της συνεταιριστικής κινήσεως. Επιπλέον, υπάρχει μια γενική τάση για την εναρμόνιση του εμπορικού δικαίου με τέτοιο τρόπο, ώστε οι διαφορές μεταξύ των διαφόρων νομικών μορφών επιχειρήσεων να εκλείψουν. Προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι δεν υπάρχουν πλέον λόγοι για την ύπαρξη ειδικών κανόνων για τις εταιρείες και για τους συνεταιρισμούς στους τομείς του λογιστικού ελέγχου της συγχώνευσης, της μετατροπής και της εκκαθάρισης. Αντί να ακολουθηθεί αυτή η τάση η οποία εξασθενεί το προφίλ των συνεταιρισμών, οι νομοθέτες θα πρέπει να επιμείνουν στην τήρηση των δοκιμασμένων κανόνων του ειδικού συνεταιριστικού ελέγχου, επιτρέποντας να μετράται η επιτυχία με όρους προώθησης των μελών και με όρους βιώσιμης ανάπτυξης και να αποδεικνύεται στα μέλη και στην αγορά, ότι η συνεταιριστική μορφή της οργανωμένης αυτοβοήθειας εξακολουθεί να έχει τη θέση της, ακόμη και σε μια παγκόσμια οικονομία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Γενικές παρατηρήσεις

Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών ήταν ένα χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών από την αρχή της σύγχρονης ιστορίας τους στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα.⁴⁴ Τώρα είναι η 6η από τις 7 αρχές ότι «[οι] κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν τις αξίες τους στην πράξη», όπως αναφέρεται στη Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης του 1995, για την συνεταιριστική ταυτότητα (στο εξής: Δήλωση της ICA).⁴⁵ Η δήλωση της ICA είναι μία από τις τρεις διεθνείς πράξεις για τους συνεταιρισμούς. Οι άλλες δύο είναι οι κατευθυντήριες γραμμές Ηνωμένων Εθνών του 2001 που αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών)⁴⁶ και η Σύσταση Νο 193 του 2002 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, σχετικά με την προώθηση των συνεταιρισμών (στο εξής: Σύσταση 193 ΔΟΕ).⁴⁷ Όπως και η δήλωση της ICA στην έκτη αρχή της, η Σύσταση 193 ΔΟΕ τονίζει τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών (παράγραφοι 6, 13 και 18)). Οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών αναφέρονται στη Δήλωση της ICA (παράγραφος 11).

Αυτά τα διεθνή μέσα δεν ρυθμίζουν ρητώς τον τρόπο με τον οποίο οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να συνεργάζονται. Ωστόσο, μια ανάγνωση της 6^{ης} Αρχής, στο πλαίσιο όλων των αρχών της ICA, θέτει το πλαίσιο για τις λεπτομέρειες της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών. Είναι ένα παράδειγμα για το πώς οι Αρχές της ICA αλληλεπιδρούν. Καθώς η Σύσταση 193 της ΔΟΕ ενσωματώνει το περιεχόμενο της Δήλωσης της ICA στο κείμενο της, επισημαίνει έμμεσα αυτή την αλληλεπίδραση. Επιπλέον, η 6η αρχή της ICA και η παράγραφος 6. (δ) της Σύστασης 193 της ΔΟΕ τονίζουν τον απώτερο στόχο της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών, που είναι ότι πρέπει να εξυπηρετεί τα μέλη των συνεργαζόμενων φορέων. Τελικά, ο απώτερος στόχος της συνεργασίας είναι ο ίδιος με εκείνον των «αμοιβαίων συνεταιρισμών» με την έννοια του κεφαλαίου 1, ενότητα 1.1 (1) (α). Σύμφωνα με το κεφάλαιο 1, ενότητα 1.1 (1) (β), ο στόχος αυτός μπορεί επίσης να είναι η επιδίωξη του γενικού συμφέροντος, από τους «συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος».

Τα αναφερόμενα διεθνή εργαλεία περί συνεταιρισμών αναφέρονται επίσης στη διεθνή συνεργασία, μια μορφή συνεργασίας που το παρόν κεφάλαιο 5 δεν το επεξεργάζεται ρητά. Ο κανονισμός 1435/2003 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το καταστατικό του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού (SCE) δεν αναφέρεται στο θέμα αυτό, άρα η εθνική νομοθεσία, εφαρμόζεται στη συνεργασία μεταξύ των SCE και δεν υπάρχουν έμμεσες επιπτώσεις του κανονισμού για το θέμα που συζητείται εδώ.

⁴⁴ Μια εκτεταμένη αναφορά στην ιστορία αυτή καθώς και στις διάφορες μορφές που πήρε αυτή η συνεργασία στην πάροδο του χρόνου στις ευρωπαϊκές χώρες και το σκεπτικό πίσω από αυτή, έχει δημοσιευθεί πρόσφατα από τον Antonio Fici (βλ. Fici, Antonio, La cooperación entre Cooperativas en el derecho italiano y comparado [συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών στην Ιταλία και συγκριτικό δίκαιο], στο:... *Bolletín de la Asociación Internacional de Derecho Cooperativo*, [Περιοδικό της Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικού Δικαίου] 2014, 103-148. Το ίδιο περιοδικό περιέχει επίσης και άλλα άρθρα σχετικά με το θέμα Cf. Επίσης, στην επικείμενη δημοσίευση των εκθέσεων ανά χώρα).

⁴⁵ *International Cooperative Review*, Vol. 88, No. 4 (1995), 85 f.. (Διεθνής Συνεταιριστική Επιθεώρηση, Vol. 88, No 4 (1995), 85 f..).

⁴⁶ UN doc. A/RES/54/123 and UN doc. A/RES/56/114 (A/56/73-E/2001/68; Res./56).

⁴⁷ The Promotion of Cooperatives Recommendation (2002), adopted by the International Labor Conference on 20 June 2002. Cf. ILO document 90-PR23-285-En-Doc..

Όπως κάνουν για τον εαυτό τους, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να επιδιώξουν, μέσω της συνεργασίας να αποκτήσουν οικονομική δύναμη (οικονομίες φάσματος και κλίμακας), διαπραγματευτική δύναμη και φωνή (συνηγορία, πολιτική εκπροσώπηση), προκειμένου να ανα-δημιουργήσουν την αυτονομία τους. Η 4η Αρχή της ICA, οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών (παράγραφος 11 et κ.ε.) και η Σύσταση 193 της ΔΟΕ (παρ 6 (ε)) επιμένουν στη σημασία της αυτονομίας.

Η συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών - οριζόντια και κάθετα - πρέπει να αντανακλά τη φύση του μοντέλου της συνεταιριστικής επιχείρησης, με έμφαση στην αυτονομία της ομάδας των μελών στα οποία επικεντρώνεται. Αυτό δεν αποκλείει και δεν έχει αποκλείσει ως τώρα άλλες στρατηγικές ανάπτυξης, για παράδειγμα με τη συγχώνευση. Αλλά η συνεργασία έχει αποδειχθεί η πλέον κατάλληλη. Είναι ένας βασικός παράγοντας για την επιτυχία των συνεταιρισμών. Πρέπει να προτιμάται έναντι της συγκέντρωσης.

Αν τα μέλη των συνεργαζόμενων συνεταιρισμών πρόκειται να είναι οι ωφελούμενοι από τη συνεργασία και εάν πρόκειται να διατηρήσουν τον έλεγχο της συμφωνίας συνεργασίας, τότε η δομή αυτής της συνεργασίας χρειάζεται να ξεπεράσει τη διχοστασία μεταξύ συγκέντρωσης και συνεργασίας με τη διαπλοκή των αντίστοιχων δομικών στοιχείων, δηλαδή την ιεραρχία και τη δικτύωση χωρίς συγχώνευση των οικονομικών οντοτήτων που συμμετέχουν (heterarchy). Μια ειδική μορφή συνεργασίας μπορεί συνεπώς να εκτιμηθεί με βάση το ερώτημα κατά πόσον και πώς υλοποιεί την προώθηση των μελών της και την αυτονομία τους, μέσω, για παράδειγμα, ενός κατάλληλου συστήματος των δικαιωμάτων ψήφου και δομής διακυβέρνησης, καθώς και της εκπροσώπησης των διαφόρων ομάδων μελών / τομέων, εάν υπάρχουν.

Οι όροι αυτονομία και ανεξαρτησία επαναλαμβάνονται αρκετές φορές στο Κεφάλαιο 5. Αυτό γίνεται για να υπογραμμισθεί η σημασία τους.

Τα εθνικά νομικά συστήματα εμφανίζουν δύο φάσματα συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών:

- i. ένα φάσμα των μορφών συνεργασίας, που ποικίλλει ως προς το βαθμό της έντασης, την έκταση και τη μονιμότητα και φθάνει από την πλήρη ενσωμάτωση (για παράδειγμα μέσω συγχωνεύσεων / συντήξεων), μέσω ομάδων συνεταιρισμών και δικτύων στις συμβατικές ρυθμίσεις
- ii. ένα φάσμα δημόσιων πολιτικών, φθάνοντας από αδειοδότηση και διευκόλυνση μέχρι ενεργό ενθάρρυνση και στήριξη της συνεργασίας.

Ο βαθμός αυτονομίας που διατηρείται από τους συνεργαζόμενους φορείς ποικίλλει αναλόγως, ενώ η οριζόντια συνεργασία φαίνεται να ταιριάζει καλύτερα σε αυτή την αυτονομία από την κάθετη συνεργασία.

Το παρόν κεφάλαιο δεν εξετάζει όλες τις μορφές συνεργασίας που σε ορισμένες από τις χώρες θεωρούνται ως τέτοιες. Για παράδειγμα:

- Συγχωνεύσεις συνεταιρισμών ή συνεταιρισμών με άλλους τύπους νομικών προσώπων και μετασχηματισμοί / αναδιοργανώσεις των συνεταιρισμών σε άλλο τύπο νομικής οντότητας, δεν θεωρούνται εδώ ως μορφές συνεργασίας. Ο λόγος είναι ότι η έννοια της «συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών», χρησιμοποιείται να συνεπάγεται τη συνέχιση της ύπαρξης των συνεργαζόμενων φορέων πίσω και πέρα από τη συμφωνία συνεργασίας.

- Μορφές συνεργασίας σύμφωνα με τις οποίες ο συνεταιρισμός οργανώνει την προσφορά υπηρεσιών στα μέλη του⁴⁸ ή στο ευρύ κοινό μέσα από ένα άλλο νομικό πρόσωπο, τουλάχιστον όχι όσο αυτή άλλη νομική οντότητα, δεν είναι ένας συνεταιρισμός.
- Συνεταιρισμοί πολλαπλού σκοπού που καθιερώνουν ημι-αυτόνομα τμήματα για συγκεκριμένες δραστηριότητες, για παράδειγμα, ένα τμήμα αποταμίευσης και πίστωσης, εντός του συνεταιρισμού, όπου ο κύριος στόχος είναι μια άλλη δραστηριότητα. Δεδομένου ότι οι ίδιες υπηρεσίες θα μπορούσαν να είναι, και συχνά είναι, προσφερόμενες μέσω αρκετών απλού σκοπού, θεσμικά συνδεδεμένων συνεταιρισμών, αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μια μορφή συνεργασίας.
- Συμπράξεις (καρτέλ) και ομάδες, οι οποίες ενώνουν ή ελέγχουν νομικά ανεξάρτητες οντότητες, εκτός αν τα μέλη των συμμετεχόντων συνεταιρισμών είναι σε θέση να ελέγχουν τουλάχιστον έμμεσα αυτές τις συμπράξεις ή ομάδες.
- Επενδύσεις από συνεταιρισμούς σε άλλους συνεταιρισμούς και
- Διασυνεταιριστικές συμφωνίες,⁴⁹ σύμφωνα με τις οποίες ένας συνεταιρισμός μπορεί να έχει συνεταιριστικές συναλλαγές με τα μέλη άλλου συνεταιρισμού.

Ενότητα 5.1

(1)

Αυτή η υποενότητα ρυθμίζει τον κύριο σκοπό της συνεργασίας, που είναι η προώθηση των στόχων των συμμετεχόντων συνεταιρισμών (προώθηση των μελών ή προώθηση του κοινού συμφέροντος). Αναφέρει επίσης την προώθηση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου σε γενικές γραμμές. Αυτό είναι σύμφωνο με την 5^η Αρχή της ICA.

(2)

Τις περισσότερες φορές οι μορφές συνεργασίας συνδυάζουν τον οικονομικό⁵⁰ και τον κοινωνικο-πολιτικό⁵¹ σκοπό. Στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιταλία οι σκοποί αυτοί έχουν - τυπικά- τις ξεχωριστές δομές τους.

(3)

Οι αρχές της αλληλεγγύης και της επικουρικότητας είναι γενικές αρχές συνεργασίας, υπό την έννοια ότι εφαρμόζονται σε συνεταιρισμούς γενικότερα.

Στο δίκαιο, η αρχή της αλληλεγγύης εκφράζεται σε 'obligationes in solidum', δηλαδή αποδοχή νομικών υποχρεώσεων γνωρίζοντας ότι η εκπλήρωσή τους ενδέχεται να παραμείνει χωρίς αντίστοιχα πλεονεκτήματα. Ένα παράδειγμα είναι τα προγράμματα συνεταιριστικής διατραπεζικής εγγύησης.

⁴⁸ Για παράδειγμα, υπό τον φινλανδικό συνεταιριστικό νόμο.

⁴⁹ Για παράδειγμα, στην Ισπανία.

⁵⁰ Μερικές φορές ονομάζεται "διασυνεταιριστική / οικονομική ολοκλήρωση".

⁵¹ Μερικές φορές ονομάζεται «συναφής / αντιπροσωπευτική».

Η αρχή της επικουρικότητας απαιτεί μια προσεκτική διάρθρωση των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων της δομής της συνεργασίας, αφενός, και εκείνης των συμμετεχόντων φορέων, από την άλλη πλευρά. Απαιτεί την εξισορρόπηση της αυτονομίας των συμμετεχόντων φορέων με την πειθαρχία της ομάδας, που είναι αναγκαία για την επίτευξη των στόχων της συνεργασίας, καθώς και την εξισορρόπηση της συνεργασίας με τη συγκέντρωση. Συμπεριφορά τύπου καρτέλ κατά παραβίαση του δικαίου του ανταγωνισμού πρέπει να αποφεύγεται.

(4)

Αυτή η υποενότητα αναφέρεται σε ζητήματα δημόσιας πολιτικής, αναγνωρίζοντας τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών και μεταξύ συνεταιρισμών και φορέων της κοινωνικής οικονομίας. Ένας αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών χωρών ψηφίζει νόμους για την κοινωνική οικονομία,⁵² οι οποίοι θα διευκολύνουν την εφαρμογή αυτών των πολιτικών.

Εκτός από την πολιτική που αναφέρεται στην παρούσα υπο-ενότητα⁵³ οι κυβερνήσεις μπορεί να διευκολύνουν ένα συγκεκριμένο είδος συνεργασίας, όπως η σύσταση⁵⁴ ενός ταμείου (φορολογικά προνομιούχου) για τη συνεταιριστική ανάπτυξη,⁵⁵ η εφαρμογή ενός ειδικού φορολογικού καθεστώτος στις οικονομικές συνεισφορές για τις δομές συνεργασίας ή στήριξη της επένδυσης από συνεταιρισμούς σε συνεταιρισμούς.

(5)

Η παρούσα υπο-ενότητα υπογραμμίζει, για μια ακόμη φορά, τη σημασία να μην αφήσουμε τον συνεργατισμό να γίνει ένας τρόπος συμβιβασμού της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας των συμμετεχόντων φορέων. Η έννοια της συνεργασίας είναι, επομένως, αντιληπτή ως αντίθετη προς την έννοια της συγκέντρωσης και της υπαγωγής. Ορισμένες χώρες κατοχυρώνουν την αρχή αυτή⁵⁶. Σε ορισμένες χώρες αυτό είναι το αποτέλεσμα της ερμηνείας του νόμου. Σε κάποιους είναι μια αναγνωρισμένη νομική πρακτική.

Επιπλέον, οι συνεργαζόμενοι φορείς πρέπει να αναλαμβάνουν την υποχρέωση να απέχουν από οποιαδήποτε δραστηριότητα που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ύπαρξη οποιουδήποτε από τους εταίρους τους στη συνεργασία.

Ενότητα 5.2

(1)

(α)

Οι μορφές συνεργασίας δημιουργούνται για να διαρκούν. Εκ πρώτης όψεως, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου δεν πληρούν την απαίτηση αυτή. Η διατύπωση «δημιουργία συμβασιακών σχέσεων»

⁵² Για παράδειγμα, στη Γαλλία (Loi relative à l'économie sociale et solidaire (2014); Πορτογαλία (*Social Economy Law* (2013) Ισπανία (Ley de Economía Κοινωνική (2013)). Βλ. επίσης τη βρετανική Πράξη του 2004 σχετικά με τις Εταιρείες Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Το 2003 ο φινλανδικός νόμος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις (Νόμος 1351/2003) και ο ιταλικός νόμος περί κοινωνικών επιχειρήσεων 155/2006.

⁵³ το οποίο αντανάκλα τις πολιτικές στη Γαλλία και στην Ισπανία

⁵⁴ Αυτή είναι η περίπτωση στη Μεγάλη Βρετανία και στην Ιταλία.

⁵⁵ Αυτή είναι η περίπτωση στην Ιταλία.

⁵⁶ Όπως για παράδειγμα στο πορτογαλικό δίκαιο.

χρησιμοποιείται για να δείξει αυτή τη διάρκεια, μια ένδειξη της οποίας μπορεί να είναι μια *de facto* ή *de jure* (καταστατικά, εσωτερικοί κανονισμοί) επιλογή των συμβάσεων αυτών έναντι συμβάσεων με μη-συνεταιρισμούς. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια "ελαφριά θεσμοποίηση», για παράδειγμα κοινοπραξίες μεταξύ συνεταιρισμών. Η υπο-ενότητα 2 υποστηρίζει αυτήν την ερμηνεία.

Ο όρος "αγαθά και υπηρεσίες" περιλαμβάνει, όπως και γενικά, μη υλικά αγαθά, όπως η γνώση.

(β)

Συνεργασία με τη μορφή συνεταιρισμού (δεύτερου ή ανώτερου επιπέδου), δηλαδή ενός συνεταιρισμού των συνεταιρισμών, είναι η πιο επαρκής μορφή οικονομικής συνεργασίας, δεδομένου ότι η δομή της εξυπηρετεί τους βασικούς όρους της συνεργασίας, που είναι ο σεβασμός της αυτονομίας των συνεργαζόμενων φορέων (4η Αρχή ICA) και ο τελικός έλεγχος εκ μέρους των μελών (2^η και 3^η Αρχές της ICA) των συνδεδεμένων φορέων.⁵⁷

Διαφορετικές ονομασίες που χρησιμοποιούνται, για παράδειγμα, "ενώσεις" για δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς και «ομοσπονδίες», «συνομοσπονδίες" ή "κορυφαίες" για τον 3ο ή 4ο βαθμό, αν υπάρχουν. Σε γενικές γραμμές, οι βαθμίδες οπτικοποιούνται με τη λεγόμενη συνεταιριστική πυραμίδα, όπου τα μέλη στη βάση, μέσω των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών, χρηματοδοτούν και ελέγχουν τις υψηλότερου επιπέδου δομές. Οι δραστηριότητές τους είναι να εξυπηρετούν, με τη σειρά τους, τα μέλη των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών.

(2)

Πρβλ. σχόλιο στην υπο-ενότητα 5.1 (4).

(3)

Αυτή η υπο-ενότητα δεν περιέχει κανένα περιορισμό ως προς την κατηγορία, δραστηριότητα / τομέα ή γεωγραφική θέση των συνεργαζόμενων φορέων ή τη διοικητική διαίρεση της χώρας, δηλαδή οι συνεταιρισμοί είναι ελεύθεροι να συνεργαστούν με όποιους θέλουν. Πρέπει να επαναληφθεί ότι ο απώτερος στόχος της συνεργασίας, που είναι η προώθηση των μελών ή το γενικό συμφέρον, πρέπει να επιδιώκεται μέσω των εν λόγω ρυθμίσεων. Αυτή είναι μια έμμεση συνέπεια του κειμένου που αναφέρεται στο «προς το συμφέρον των συνεταιρισμών μελών». Ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα είναι αν οι συνεταιρισμοί ίσως έχουν νομική υποχρέωση να συνεργάζονται. Μια συστηματική ερμηνεία της 6^{ης} Αρχής της ICA (συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών), της 1^{ης} Αρχής της ICA (Εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή) και της 7ης Αρχής της ICA (Ενδιαφέρον για την κοινότητα), δείχνει ότι τα μέλη της ICA έχουν αποδεχθεί τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους (ιδίως της ελευθερίας του συνεργάζεσθαι). Με την ενσωμάτωση του περιεχομένου της δήλωσης ταυτότητας της ICA στην Σύσταση 193 του ILO αυτός ο αυτο-περιορισμός ίσως έχει γίνει νομικά δεσμευτική υποχρέωση για όλους τους συνεταιρισμούς, αν πράγματι η Σύσταση 193 είναι νομικά δεσμευτική.⁵⁸ Όμως, ακόμα και αν η Σύσταση 193 του ILO είναι νομικά δεσμευτική, το περιεχόμενο της εν λόγω υποχρέωσης θα παρέμενε ανοικτό. Ανεξάρτητα από αυτό το ερώτημα, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι η συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών αποτελεί μέρος της ταυτότητας των

⁵⁷ Αυτή η μορφή είναι χαρακτηριστική στη Γαλλία και την Ιταλία.

⁵⁸ 58 Πρβλ για τα επιχειρήματα υπέρ του νομικά δεσμευτικού χαρακτήρα της Σύστασης 193 του ΔΟΕ, βλ. Henry, Hagen Public International Cooperative Law: The International Labour Organization Promotion of Cooperatives Recommendation, 2002, in: International Handbook of Cooperative Law, ed. by Dante Cracogna, Antonio Fici and Hagen Henry, Heidelberg: Springer 2013, 65-88

συνεταιρισμών.⁵⁹ Αυτό φαίνεται να είναι και η άποψη του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, το οποίο έκρινε ότι η υποχρεωτική ένταξη των συνεταιρισμών σε ομοσπονδίες ελέγχου δεν παραβιάζει το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι.⁶⁰ Η γνωμοδότηση αυτή είναι αμφισβητήσιμη, τόσο από την άποψη του γερμανικού δικαίου όσο και από την άποψη του συγκριτικού δικαίου. Η γερμανική συνεταιριστική νομοθεσία δεν προβλέπει την ένταξη σε μια ομοσπονδία ελέγχου ως κριτήριο ορισμού των συνεταιρισμών. Υποχρεώνει μάλλον τους συνεταιρισμούς να προσχωρήσουν σε μια ένωση ελέγχου. Από την άποψη του συγκριτικού δικαίου, η γνώμη του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου δεν ευσταθεί, διότι προϋποθέτει ένα απαραίτητο χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών που σε πολλές, αν όχι οι περισσότερες, χώρες δεν απαιτείται.

Η ιταλική συνεταιριστική νομοθεσία φτάνει στον ίδιο στόχο (τακτικό έλεγχο όλων των συνεταιρισμών), χωρίς την υποχρέωση αυτή. Αντίθετα, παρέχει ισχυρά κίνητρα για να επιλέξει ο συνεταιρισμός τον έλεγχο από μια συνεταιριστική ένωση ελέγχου, ειδάλλως ο συνεταιρισμός ελέγχεται από τις δημόσιες αρχές.

(4)

Σε περίπτωση που η οικονομική συνεργασία πραγματοποιείται μέσω δευτεροβάθμιων ή ανωτέρου βαθμού συνεταιρισμών, η δομή τους, όπως προβλέπεται στο συνεταιριστικό νόμο, μπορεί να χρειαστεί προσαρμογές. Εκτός από ένα ειδικό σύστημα δικαιωμάτων ψήφου, όπως αναφέρθηκε στη 2^η Αρχή της ICA και όπως προτείνεται στην παρούσα υπο-ενότητα, προσαρμογές μπορεί να είναι απαραίτητες όσον αφορά, για παράδειγμα, τον ελάχιστο αριθμό μελών (που είναι συνήθως χαμηλότερος από αυτόν που απαιτείται στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς) και τη σύνθεση του συμβουλίου. Όσον αφορά τη χορήγηση δικαιωμάτων πολλαπλής ψήφου, στην παράγραφο (γ), άλλα κριτήρια θα μπορούσαν να αντανάκλουν την ετερογένεια των συμφερόντων των διαφόρων κατηγοριών των μελών ή εκείνη των δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στους συνεταιρισμούς γενικού συμφέροντος.

(5)

Η παρούσα υπο-ενότητα τονίζει και πάλι το σεβασμό προς τον απώτερο στόχο της συνεργασίας.

(6)

Τριτοβάθμιες δομές χρησιμοποιούνται κυρίως για την πρόσβαση στη χρηματοπιστωτική αγορά ή για τη δημιουργία κοινοπραξιών για αγορές ή πωλήσεις.

Όταν οι συμμετέχοντες συνεταιρισμοί είναι καθαρά μητρικοί συνεταιρισμοί, παύουν να είναι συνεταιρισμοί, καθώς δεν έχουν την οικονομική δραστηριότητα ως βάση των συνεταιριστικών συναλλαγών. Κατά συνέπεια, αυτό δεν είναι μια περίπτωση συνεργασίας. Όταν οι εταιρείες που ελέγχονται από τους συνεταιρισμούς χρησιμοποιούνται από αυτούς σε μερική εκπλήρωση των στόχων των συνεταιρισμών, μπορεί να είναι δύσκολο να εξασφαλισθεί ο έλεγχος.

(7)

Σε συνεταιριστικούς ομίλους⁶¹, όπου η κατεύθυνση μπορεί να εκχωρηθεί σε έναν ή περισσότερους συνεταιρισμούς του ομίλου, η αυτονομία των άλλων θα μπορούσε εύκολα να είναι σε κίνδυνο. Το άνευ

⁵⁹ Πρβλ Fici, op. cit ..

⁶⁰ Πρβλ. Bundesverfassungsgericht, απόφαση αριθ. 1759 (19.1.2001).

⁶¹ Συναντώνται κυρίως στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιταλία.

όρων δικαίωμα αποχώρησης, είναι ως εκ τούτου ένα απαραίτητο εργαλείο πρόληψης της επέλευσης του κινδύνου.

(8)

Και πάλι, το κείμενο υπενθυμίζει τους όρους της συνεργασίας.

Ενότητα 5.3

(1)

Πρβλ. παρατηρήσεις στην ενότητα 5.2 (3) σχετικά με το ζήτημα της νομικής υποχρέωσης προς συνεργασία.

(2)

Στον κατάλογο των δραστηριοτήτων και εργασιών θα μπορούσε κανείς να προσθέσει την υποστήριξη για την έρευνα και την ανάθεση δημόσιων αρμοδιοτήτων, για παράδειγμα εγγραφές ή εκθέσεις σκοπιμότητας ως μέρος της διαδικασίας εγγραφής, καθώς και την αποκέντρωση των εξουσιών εποπτείας / ελέγχου, αντίστοιχα.

Απόδοση στην ελληνική Κ. Παπαγεωργίου

Ευχαριστίες εκφράζονται προς τον κ. Λουκά Μπρέχα του Δικτύου ΚΑΠΑ για την επισήμανση ορισμένων ατελειών στην απόδοση του κειμένου στην ελληνική.

Ανακαλύπτοντας εκ νέου και ανασχεδιάζοντας τις επιχειρήσεις αυτοβοήθειας

Συγγραφέας: **Edgar Parnell**

(Βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέα βλ. στο τεύχος 5 του περιοδικού)

5ο Διεθνές Συνέδριο Έρευνας για την Κοινωνική Οικονομία
Κοινωνική Οικονομία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης
Συνδιοργάνωση CIRIEC-Πορτογαλίας και CIRIEC International,
Λισαβόνα, 15 με 18 Ιουλίου, 2015

Τα ερωτήματα:

1. Γιατί ενώ οι συνεταιρισμοί, τα ταμεία αλληλασφάλισης, και άλλες μορφές αυτοβοηθητικών επιχειρήσεων, έχουν σημειώσει τεράστια πρόοδο από τη γέννησή τους, πολλές αδυνατούν να ευδοκιμήσουν και άλλες αρπάζονται από ιδιοτελείς ομάδες, και σε πολλές περιπτώσεις γίνονται συμβατικές επιχειρήσεις;⁶²
2. Τι πρέπει να αλλάξει, για να εξαλειφθούν οι εγγενείς αδυναμίες που υπάρχουν σε πολλές επιχειρήσεις αυτοβοήθειας;

Μεθοδολογία:

Μια συστηματική πενταετής ανασκόπηση, προερχόμενη τόσο από τη δική μου μελέτη και πρακτική συνεργασία μου με επιχειρήσεις αυτοβοήθειας σε περισσότερες από 40 διαφορετικές χώρες επί μια περίοδο πάνω από 50 χρόνια⁶³ έχουν επικεντρωθεί στις απαντήσεις στις παραπάνω ερωτήσεις.

Κύρια συμπεράσματα:

1. Πολλές επιχειρήσεις αυτοβοήθειας, αποδεικνύονται ανεπαρκείς για τις συνθήκες του εικοστού πρώτου αιώνα. Δηλαδή, αυτές υπολείπονται όσον αφορά την αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους για να επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στη ζωή των μελών τους.
2. Υπάρχει ανάγκη να ανακαλύψουμε ξανά την αυτοβοηθητική νοοτροπία, και να επανασχεδιάσουμε το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας
3. Οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο, έχουν ανάγκη από τα σωστά εργαλεία για να διαχειρίζονται πραγματικά επιτυχημένες επιχειρήσεις αυτοβοήθειας στις σημερινές συνθήκες, εργαλεία που περιλαμβάνουν τις σωστές πρακτικές, πολιτικές, συστήματα και τεχνολογίες, και ένα σαφές μοντέλο αυτοβοηθητικής επιχείρησης. Επιτυχία σημαίνει επίτευξη μιας καλύτερης συμφωνίας, καλύτερης

⁶² Μαρτυρείται από πολυάριθμες απο-αμοιβαιοποιήσεις των συνεταιρισμών και των ταμείων αλληλασφάλισης σε όλο τον κόσμο δείτε: <https://en.wikipedia.org/wiki/Demutualization>

⁶³ Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε δείτε www.co-oppundit.org

οργάνωσης (στην οποία να μπορεί να στηριχθεί κάποιος ότι θα ενεργήσει προς το καλύτερο συμφέρον των μελών) και καλύτερο μέλλον για τα μέλη της.

4. Είναι πολύ σημαντικό να αμφισβητηθούν οι δημοφιλείς παρανοήσεις και τη συγκεκριμένη αντίληψη που συχνά διακατέχει αυτό το μοντέλο της επιχείρησης

5. Σε περίπτωση έλλειψης αυτοβοηθητικής νοοτροπίας, οι αυτοβοηθητικές επιχειρήσεις εκφυλίζονται σε οργανώσεις που δεν εξυπηρετούν πλέον τα μέλη τους, και αδυνατούν να επιτύχουν τον πραγματικό σκοπό τους.

6. Πλήρως αποτελεσματικές επιχειρήσεις αυτοβοήθειας είναι αναμφίβολα απαραίτητες για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της «ελεύθερης» αγοράς, αλλά χωρίς την ευρεία εφαρμογή ενός πολύ πιο ισχυρού μοντέλου αυτοβοηθητικής επιχείρησης, η πρόοδος είναι μάλλον απίθανη. Η αναγέννηση της αυτοβοηθητικής επιχείρησης παρεμποδίζεται σήμερα από το γεγονός ότι τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα δεν προετοιμάζουν τους ανθρώπους για θετικούς ρόλους σε αυτοβοηθητικές επιχειρήσεις. Η έλλειψη αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα

7. Οι αυτοβοηθητικές επιχειρήσεις τότε μόνο είναι πραγματικά επιτυχημένες, όταν οι ηγέτες τους κατανοούν πλήρως το σκοπό και τη λειτουργία αυτού του είδους της επιχείρησης, και το περιβάλλον μέσα στο οποίο οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν, ιδίως τη δυναμική των αγορών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Θα πρέπει επίσης να κατανοούν το μοντέλο της αυτοβοηθητικής επιχείρησης, τις πραγματικότητες της ανθρώπινης οργάνωσης, πώς να κάνουμε τους ανθρώπους να εργάζονται μαζί, τα οικονομικά της αυτοβοήθειας, και το νομικό πλαίσιο που διέπει τις επιχειρήσεις τους. Η χρησιμοποίηση μιας ταιριαστής για τον συγκεκριμένο σκοπό μορφής οργάνωσης, σε συνδυασμό με τα κατάλληλα συστήματα διακυβέρνησης, εποπτείας, πολιτικών και συστημάτων διαχείρισης, θα εξασφαλίζουν την επίτευξη του κοινού σκοπού τους σε σταθερή βάση. Επιπλέον, η εφαρμογή συστημάτων που παρέχουν την πίεση για απόδοση και τα κίνητρα τόσο για την καινοτομία όσο και για την οργανωτική ανανέωση.

Το πλαίσιο

Όλες οι μορφές αυτοβοηθητικών επιχειρήσεων, για παράδειγμα συνεταιρισμοί, πιστωτικές ενώσεις, οικοδομικοί συνεταιρισμοί, φιλανθρωπικές ενώσεις, οφείλουν να ελέγχονται από τα μέλη τους, χρειάζεται να εφαρμόζουν τη συνεργασία για την επίτευξη του σκοπού τους, και επειδή τα μέλη τους είναι συνιδιοκτήτες, μπορούν να αποκαλούνται «επιχειρήσεις που ελέγχονται από τα μέλη τους», «συνεταιρισμοί» ή «ταμεία αλληλασφάλισης». Στην παρούσα εργασία αναφέρονται ως «επιχειρήσεις αυτοβοήθειας» (ΕΑ), διότι η αυτοβοήθεια, σε συνδυασμό με την αμοιβαία δράση, αποτελούν το πιο σημαντικό κοινό χαρακτηριστικό, το οποίο φαίνεται ότι τώρα συχνά λησμονείται.

Σε ορισμένες χώρες, οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας (ΕΑ) επεκτείνονται με ταχείς ρυθμούς, ενώ σε άλλες μερικές παραδοσιακές μορφές βρίσκονται σε παρακμή. Ταυτόχρονα, πολλοί νέοι τύποι επιχειρήσεων αυτοβοήθειας αναδύονται και οι πιο παραδοσιακές εξελίσσονται για να ανταποκρίνονται στις σημερινές προκλήσεις. Το πεδίο για ανάπτυξη τόσο των υφιστάμενων όσο και νέων ΕΑ είναι απεριόριστο, περιοριζόμενο μόνο από την ικανότητα των ηγετών τους να κατανοήσουν πλήρως το μοντέλο της επιχείρησης αυτο-βοήθειας, και να αναπτύξουν τόσο τις γνώσεις όσο και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του είδους της επιχείρησης που μπορεί πραγματικά να αλλάξει τη ζωή των ανθρώπων.

Αλλαγή της ζωής

Ο αντίκτυπος των ΕΑ στη ζωή των μελών τους εξαρτάται τόσο από τη φύση των προβλημάτων που τα μέλη τους αντιμετωπίζουν, όσο και από την προϋπάρχουσα ποιότητα της ζωής τους. Στην κορυφή της κλίμακας, υπάρχουν ΕΑ που δημιουργήθηκαν για να αντιμετωπίσουν τη μεγάλη αδικία που επικρατεί σε μια αγορά. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι ΕΑ μπορούν να επιφέρουν εξαιρετικά εκπληκτικές αλλαγές στη ζωή των μελών τους. Για παράδειγμα: όταν οι φτωχοί αγρότες πωλούν τα προϊόντα τους σε τιμές που κατά τίποτε νε μοιάζουν με δίκαιες τιμές ή όταν μόνο νοθευμένα τρόφιμα σε εξωφρενικές τιμές είναι διαθέσιμα στην αγορά, ή όταν δεν υπάρχει πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, ή όταν άλλες βασικές υπηρεσίες δεν είναι διαθέσιμες, ή όταν αδίστακτοι τοκογλύφοι εκμεταλλεύονται τους αδύναμους. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, όσον αφορά τον αντίκτυπο, υπάρχουν ΕΑ που παρέχουν στα μέλη τους περιορισμένες αλλά σημαντικές αλλαγές στον τρόπο ζωής τους. Για παράδειγμα, με τη δημιουργία κοινωνικών συλλόγων, λεσχών συνάντησης, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αθλητικών εγκαταστάσεων, αθλητικών συλλόγων από τους φιλάθλους, ή κοινών μάρκετινγκ και άλλων υπηρεσιών για τη στήριξη των μικρών και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Σε όλες τις περιπτώσεις, επιτυχημένες ΕΑ, αν λειτουργούν σωστά, παρέχουν στα μέλη τους βελτιωμένη ποιότητα ζωής και μεγαλύτερο έλεγχο στα θέματα της ζωής τους.

Μια εθνική επιταγή

Οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας (ΕΑ) έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε κάθε οικονομία της αγοράς, ιδίως, με την ανταπόκρισή τους στις ανεπάρκειες της αγοράς, και, ενδεχομένως, με τη διευκόλυνση της κοινωνικής αλλαγής στην κοινωνία. Επίσης, οι ΕΑ λειτουργούν προς το εθνικό συμφέρον, παρέχοντας τα μέσα τόσο για την αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας όσο και για την αντιμετώπιση της αύξησης της εταιρειοκρατίας.⁶⁴ Πολλές κυβερνήσεις εφαρμόζουν προγράμματα λιτότητας, τα οποία, σε ακραίες περιπτώσεις, σημαίνουν ότι πολλές υπηρεσίες θα είναι διαθέσιμες μόνο αν παρέχονται από ΕΑ. Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική ανάγκη οι ΕΑ να επεκτείνουν σημαντικά το ρόλο τους στην οικονομία. Ωστόσο, είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι αυτά τα φιλόδοξα αποτελέσματα επισυμβαίνουν μόνο όταν οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας φέρνουν πραγματικά αλλαγές στη ζωή των μελών τους. Η συνιδιοκτησία καθαυτή δεν συνεπάγεται από μόνη της όφελος είτε για τα μέλη είτε για τη χώρα. Με την προοπτική τόσο πολλών θετικών αποτελεσμάτων, είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστούν κατά μέτωπο οι αδυναμίες που υπάρχουν σήμερα σε πολλές ΕΑ. Αδυναμίες που αναπόφευκτα οδηγούν σε αδυναμία ανάδειξης του συνόλου των δυνατοτήτων τους, και τις καθιστούν ευάλωτες σε επιθέσεις κατάληψης από ενδιαφερόμενα για τον εαυτό τους άτομα ή από καιροσκόπους χρηματοδότες.

Επιχειρήσεις αυτοβοήθειας - το πρώτο κύμα

Οι πρώτες προσπάθειες για τη δημιουργία διαφόρων μορφών επιχειρήσεων αυτοβοήθειας, ως επί το πλείστον κατέληξαν σε αποτυχία. Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, οι ΕΑ όλων των τύπων, ανέπτυξαν σύνολα πρακτικών, που αποτέλεσαν τη βάση για την ταχεία επέκτασή τους και υιοθετήθηκαν από ΕΑ σε πολλά διαφορετικά μέρη του κόσμου. Αποτέλεσμα αυτού ήταν ότι όλες οι μορφές ΕΑ σύντομα έγιναν μεγάλοι παίκτες στις οικονομίες πολλών χωρών. Όταν άρχισα να εργάζομαι στον τοπικό καταναλωτικό συνεταιρισμό μου (το 1953) οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας ήταν παρούσες στις περισσότερες πόλεις σε όλη τη Μ. Βρετανία⁶⁵. Όμως, πολλές είχαν ήδη αρχίσει να παρακμάζουν, αφού

⁶⁴ Εταιρειοκρατία είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για να απεικονίσει ένα οικονομικό και πολιτικό σύστημα που ελέγχεται από εταιρείες ή / και τα εταιρικά συμφέροντα. Αυτό είναι διαφορετικό από τον κορπορατισμό, ο οποίος είναι η οργάνωση της κοινωνίας σε ομάδες με κοινά ενδιαφέροντα.

⁶⁵ Στη δεκαετία του 1950, στις περισσότερες μικρές πόλεις, σε αντιδιαστολή από τις μεγάλες, οι συνεταιρισμοί λιανικής πώλησης κατείχαν δεσπόζουσα θέση, παρέχοντας ένα πλήρες φάσμα των λιανικών υπηρεσιών που καλύπτουν τόσο τα

είχαν φθάσει στο αποκορύφωμά της οικονομικής και κοινωνικής επιρροής τους γύρω από τη δεκαετία του 1930.

Κατά τη διάρκεια των πενήντα τελευταίων ετών, πέρασα ένα μεγάλο μέρος της επαγγελματικής μου ζωής επιδιώκοντας να αντιστρέψω την καθοδική πορεία ΕΑ, κυρίως συνεταιρισμών, αλλά επίσης και διαδραστικά με πολλές άλλες μορφές ΕΑ. Έχοντας αναδιφήσει σε αυτή την εμπειρία, έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, ενώ η τρέχουσα προσέγγιση για τη διαχείριση των επιχειρήσεων αυτοβοήθειας που χρησιμοποιείται από τις περισσότερες ΕΑ, αρχικά λειτουργεί αρκετά καλά, όταν οι δραστηριότητες είναι τοπικές και τα μέλη γνωρίζονται καλά μεταξύ τους, όμως δεν είναι αρκετά αποτελεσματική για μεγαλύτερες γεωγραφικά διάσπαρτες δραστηριότητες στον 21ο αιώνα.

Διαφορετικοί τύποι - διαφορετικές πρακτικές

Στην πορεία του χρόνου, τα διαφορετικά είδη επιχειρήσεων αυτοβοήθειας έχουν καθιερώσει μια σειρά από πρακτικές που έχουν γίνει το σήμα κατατεθέν ειδικών μορφών επιχειρήσεων αυτοβοήθειας - όπως οι συνεταιρισμοί, οι πιστωτικές ενώσεις, οι φιλανθρωπικές κοινωνίες, και οι οικοδομικοί συνεταιρισμοί. Οι πρακτικές αυτές πρέπει να αλλάξουν και να προσαρμοστούν καθώς οι επιχειρήσεις μεγαλώνουν και αναπτύσσονται, ανταποκρινόμενες στις αλλαγές που συντελούνται τόσο στην αγορά όσο και στο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο οφείλουν να λειτουργούν. Πολύ συχνά, οι ηγέτες τους δεν έχουν καταφέρει να ότι πραγματοποιήσουν τις απαιτούμενες αλλαγές για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους και να πετύχουν μια πραγματική διαφορά στη ζωή των μελών τους.

Ψευδείς επιχειρήσεις

Δυστυχώς, πολλές οργανώσεις οι οποίες φέρουν ονόματα που σημαίνουν ότι είναι γνήσιες επιχειρήσεις αυτοβοήθειας, μπορεί στην πραγματικότητα να μην είναι αυθεντικές. Σε πολλές χώρες, οι επιχειρήσεις μπορεί να μην έχουν συνέπειες αποκαλώντας τους εαυτούς τους, για παράδειγμα, συνεταιρισμούς ή οικοδομικούς συνεταιρισμούς, ενώ δεν είναι στην πραγματικότητα επιχειρήσεις αυτοβοήθειας, όσο και να αφηνιάσει η φαντασία μας. Αυτό συμβαίνει όταν ο βαθμός προστασίας που παρέχεται από τη νομοθεσία για να καλύπτει τέτοιες επιχειρήσεις, είναι ανεπαρκής. Μια γνήσια επιχείρηση αυτοβοήθειας πρέπει να διοικείται από τα μέλη της, δημοκρατικά, και κυρίως προς όφελος των μελών της.⁶⁶ Οι ΕΑ έχουν συχνά υποστεί επιχειρηματικές επιθέσεις, και μερικές φορές απώλεσαν τον αμοιβαίο χαρακτήρα τους, με υπαιτιότητα των ανώτερων διευθυντικών στελεχών τους, από κλίκες ιδιοτελών μελών τους, από πολιτικούς καιροσκόπους, ή σε ορισμένες χώρες από τον μηχανισμό του κράτους. Αυτό προκύπτει κυρίως λόγω αδυναμιών στην οργάνωση και τη διακυβέρνησή τους, ή λόγω της απουσίας ενός αποτελεσματικού συστήματος εποπτείας.

Αιτιολογία, όχι δογματισμός

τρόφιμα όσο και τα μη-τρόφιμα. Οι συνεταιρισμοί λιανικής παρείχαν επίσης ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών με σημαντικότερες υπηρεσίες, όπως γραφεία κηδειών, επισκευές υποδημάτων, και είχαν εγκαταστάσεις παραγωγής, όπως αρτοποιεία, γαλακτοκομεία, και σφαγεία. Οικοδομικοί συνεταιρισμοί που παρείχαν στεγαστικά δάνεια και υπηρεσίες αποταμίευσης, ήταν παρόντες στις περισσότερες κεντρικές οδούς, όπως ήταν το Ταμειυτήριο, μια μεγάλη αμοιβαία τράπεζα. Οι αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί ήταν πολύ σημαντικοί, όπως ήταν και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις, οι οποίες πρόσφεραν υπηρεσίες υγείας και ιατρική ασφάλιση, μέχρι τη στιγμή που καθιερώθηκε η Εθνική Υπηρεσία Υγείας. Στις αγροτικές περιοχές, οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ήταν πολύ σημαντικοί για τον εφοδιασμό της γεωργίας με τις αναγκαίες εισροές.

⁶⁶ “For Love and Money”, Governance and Social Enterprise, A Report by Roger Spear, Chris Cornforth and Mike Aitken, Open University, Milton Keynes, UK, December, 2007.

Κατά την εποχή που συστάθηκαν για πρώτη φορά πολλοί τύποι επιχειρήσεων αυτοβοήθειας, το επίπεδο της τυπικής εκπαίδευσης ήταν ελάχιστο για όλους με εξαίρεση τους πολύ προνομιούχους. Οι ηγέτες των ΕΑ συχνά ανέπτυξαν πρακτικές που θεωρήθηκαν ουσιώδεις για την επιτυχία τους, ενώ ταυτόχρονα ανέπτυξαν μεθόδους για να βοηθήσουν τους απλούς ανθρώπους να θυμούνται και να αποδεχθούν αυτές τις πρακτικές. Οι ηγέτες ανέμεναν από τους αμόρφωτους να μάθουν παπαγαλίστικα και να μην διερευνούν τις αιτίες που διαμορφώνουν αυτές τις πρακτικές. Πολλές πρακτικές έφθασαν να συγχέονται με τα βασικά χαρακτηριστικά των ΕΑ, ή με στοιχεία μιας στρατηγικής παρέμβασης στην αγορά, με αποτέλεσμα κάποιοι άνθρωποι να επικεντρώνουν την προσοχή τους στην προσπάθεια προσκόλλησης σε μια δογματική θέση και όχι στην αντιμετώπιση των πραγματικών αναγκών των μελών τους. Σήμερα, οι περισσότεροι άνθρωποι είναι συνήθως πολύ πιο απαιτητικοί, θέλουν να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους πρέπει να ακολουθήσουν οποιαδήποτε συγκεκριμένη πρακτική, και δεν είναι διατεθειμένοι να δεχθούν εύκολα οποιοσδήποτε δογματικές δηλώσεις. Είναι εξαιρετικά αφελές να πιστεύει κανείς ότι αναπτύσσοντας μερικές κοινοτοπίες μπορεί να αλλάξει ποτέ κάτι. Μόνο αποτελεσματική αμοιβαία δράση και τα υψηλότερα πρότυπα συμπεριφοράς θα επιφέρουν κάποια πραγματική διαφορά στις ζωές των μελών των ΕΑ. Η ύπαρξη δογματικών προκαταλήψεων σε κάποιον οργανισμό μπορεί να δημιουργήσει τεράστια εμπόδια στην αναγκαία αλλαγή. Πολύ συχνά, οι άνθρωποι παραβλέπουν εκείνα τα δεδομένα που δεν υποστηρίζουν τις υπάρχουσες πεποιθήσεις τους.

Αυτοβοήθεια - η κινητήρια δύναμη

Όταν οι άνθρωποι προσπαθούν να μας εξαπατήσουν και να μας «γδύσουν» με ποικίλους τρόπους ή όταν η αγορά δεν λειτουργεί με δίκαιες σχέσεις συναλλαγών, ή δεν παρέχει το είδος των αγαθών ή των υπηρεσιών που απαιτούνται, τότε κάποια στιγμή κάποιοι από εμάς θα αντιδράσουν με επιδίωξη την αλλαγή της κατάστασης. Επιχειρήσεις αυτοβοήθειας αναδύονται όταν οι άνθρωποι δεν είναι πλέον πρόθυμοι να αποδεχθούν ότι είναι σε μειονεκτική θέση, ή δεν εξυπηρετούνται επαρκώς από την αγορά. Συχνά, αναπτύσσεται ένα αίσθημα θυμού, και αυτό πρέπει να είναι όχι μόνο ελεγχόμενο αλλά και θετικό, και να οδηγεί μια ομάδα ανθρώπων να δράσουν ομόφωνα για να επιφέρουν την αλλαγή που απαιτείται στην αγορά.

Κεντρικό στοιχείο της έννοιας της επιχείρησης αυτοβοήθειας, είναι η επιθυμία των ανθρώπων να αλλάξουν τα πράγματα προς το καλύτερο, που γίνεται η κινητήρια δύναμη τόσο για την ίδρυση όσο και για τη διατήρηση της δικής τους επιχείρησης αυτοβοήθειας. Για να κατανοήσουμε το αυτοβοηθητικό μοντέλο επιχείρησης είναι απαραίτητο να ενημερωθούμε για τα στοιχεία που διαμορφώνουν τη νοοτροπία της αυτοβοήθειας. Η αυτο-βοήθεια δεν είναι ποτέ η εύκολη επιλογή. Η εύκολη λύση είναι να περιμένουμε κάποιον άλλο να κάνει κάτι, το οποίο σημαίνει να παραμένουμε εξαρτημένοι από άλλους. Αυτο-βοήθεια και αμοιβαία δράση είναι συχνά η μόνη βιώσιμη επιλογή όταν οι άνθρωποι θέλουν να επιτύχουν σημαντικές αλλαγές στη ζωή τους, και στη ζωή των οικογενειών τους, επηρεάζοντας την ίδια στιγμή θετικά τις κοινότητες στις οποίες ζουν.

Η αυτοβοηθητική νοοτροπία

Για να γίνουν κατανοητές οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας είναι ανάγκη πρώτα να κατανοήσουμε την «νοοτροπία αυτοβοήθειας» που τις καθοδηγεί. Οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας είναι το προϊόν της επιθυμίας να επιτευχθεί αλλαγή, αλλαγή που θα επιφέρει βελτίωση στη ζωή των ανθρώπων που συμμετέχουν. Αυτή η αλλαγή λαμβάνει χώρα όταν τα άτομα αποφασίζουν να αναλάβουν μεγαλύτερο έλεγχο της ζωής τους, και να σταματήσουν άλλους να κάνουν τη ζωή τους άθλια. Οι άνθρωποι τότε μόνο παίρνουν τον έλεγχο στα χέρια τους, όταν αναγνωρίζουν τι πρέπει να αλλάξει και δεσμεύονται να εξασφαλίσουν αυτή την αλλαγή, και όταν αρχίζουν να αναλαμβάνουν προσωπική ευθύνη για τη δική

τους ζωή. Οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας έχουν τον σημαντικό ρόλο της μείωσης της εξάρτησης από άλλους, ειδικά από εκείνους που τους εκμεταλλεύονται. Η αυτοβοήθεια απαιτεί αυτοπεποίθηση, αυτοπειθαρχία και αυτοέλεγχο. Απαιτεί επίσης αυτο-ανάπτυξη και συνετή λήψη αποφάσεων, πράγμα που σημαίνει την ανάγκη σοφής προνοητικότητας. Η αυτο-βοήθεια εμπεριέχει την αναγκαία δέσμευση για τη σκληρή δουλειά που απαιτείται για να εμποδιστούν οι νέες δεξιότητες και ικανότητες, που συχνά απαιτούνται για την εκκίνηση μιας νέας επιχείρησης, ή όταν υπάρχει ανάγκη να αποκατασταθεί ο έλεγχος από τους νόμιμους ιδιοκτήτες της, σε περιπτώσεις όπου οι επιχειρήσεις υπόκεινται σε επιχειρηματικές επιθέσεις.

Αμοιβαία δράση

Τα μέλη μιας επιχείρησης αυτοβοήθειας είναι μια ομάδα ατόμων που συνδέονται μεταξύ τους και με το περιβάλλον τους με τρόπους που τους δίνουν δύναμη ως ομάδα. Αυτά τους επιτρέπουν να αντιμετωπίσουν την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την αλλαγή που επηρεάζει την καθημερινή τους ζωή, στο πλαίσιο των συγκεκριμένων αγορών στις οποίες πρέπει να επιβιώσουν και να ευημερήσουν. Οι επιχειρήσεις αυτο-βοήθειας συγκεντρώνουν άτομα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν σχετίζονται μεταξύ τους, τα οποία ενεργούν από κοινού, επειδή το κλειδί για την επιβίωση στον κόσμο απαιτεί μια σειρά από δεξιότητες που θα εξισορροπή τα οφέλη της ομάδας με το ατομικό τους συμφέρον. Οι άνθρωποι έχουν πολλά κοινά προβλήματα, οδηγούνται από τις ίδιες παρορμήσεις να συνεργαστούν, αλλά και να επωφεληθούν ως άτομα, και να κάνουν ό,τι είναι σωστό για την ευρύτερη κοινότητα. Στη συνέχεια, αυτό μας βοηθά να μεριμνούμε για τις οικογένειές μας και τους εαυτούς μας. Η αμοιβαία δράση απαιτεί τόσο συνεταιριστική συμπεριφορά όσο και δέσμευση εκ μέρους των επιμέρους μελών.

Απλή αλλά όχι απλουστευτική

Η ιδέα πίσω από μια εμπορική επιχείρηση είναι πρωτόγονη και απλή. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τα χρήματα για να κάνουν ακόμη περισσότερα χρήματα από το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Οι άνθρωποι μπορούν είτε να διαχειρίζονται οι ίδιοι μια επιχείρηση ή να πληρώνουν άλλους ανθρώπους να τη διαχειρίζονται ή επενδύουν τα χρήματά τους σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε άλλους. Όταν οι άνθρωποι τοποθετούν χρήματα σε μια επιχείρηση και βασίζονται σε άλλους ανθρώπους για να τη διαχειρίζονται, πραγματικά δεν έχει σημασία τι κάνουν ή πώς τη διαχειρίζονται, υπό την προϋπόθεση ότι είναι νόμιμη, εφ' όσον αφενός αποκτά κέρδη για τους ιδιοκτήτες της και αφετέρου διασφαλίζει τις επενδύσεις τους. Αυτό δεν είναι μια πολιτική τοποθέτηση αλλά μια πραγματικότητα.

Η έννοια της επιχείρησης αυτοβοήθειας είναι επίσης απλή αλλά έξυπνη. Όταν μια ομάδα ανθρώπων συνδέονται, επειδή δεν είναι ικανοποιημένοι με ό,τι παρέχουν οι υπάρχοντες έμποροι, ή αδυνατούν να προσφέρουν σε μια συγκεκριμένη αγορά, ιδρύουν μια επιχείρηση αυτοβοήθειας. Αυτό σημαίνει ότι από κοινού ιδρύουν τη δική τους επιχείρηση, με στόχο την αλλαγή της θέσης τους στην αγορά. Τα μέλη πρέπει να έχουν μια πολύ σαφή ιδέα για το τι είναι αυτό που θέλουν να αλλάξουν στην αγορά, και πώς πρόκειται να επιτύχουν τις αλλαγές αυτές. Με άλλα λόγια, θα πρέπει να συμφωνήσουν τόσο για τον «κοινό στόχο» τους και για τη «στρατηγική παρέμβασης στην αγορά». Θα πρέπει επίσης να συμφωνήσουν σχετικά με το σχεδιασμό της οργάνωσής τους, η οποία πρέπει να είναι «κατάλληλη για τον σκοπό της» ως επιχείρηση αυτοβοήθειας. Είναι ζωτικής σημασίας να δημιουργείται η σωστή μορφή οργάνωσης, καθώς και οι απαραίτητες πρακτικές, πολιτικές και συστήματα που μπορούν να εξασφαλίσουν τη διατήρηση του συνόλου των θεμελιωδών χαρακτηριστικών, τα οποία είναι απαραίτητα σε όλες τις επιχειρήσεις αυτοβοήθειας.

Αξιοπρόσεκτα γεγονότα

Οι περισσότεροι άνθρωποι που δεν είναι εξοικειωμένοι με επιχειρήσεις αυτοβοήθειας, συχνά δυσκολεύονται να κατανοήσουν τα στοιχειώδη γεγονότα σε σχέση με αυτή τη μορφή επιχείρησης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές από τις πιο σημαντικές πτυχές για το πώς πρέπει να λειτουργούν φαίνονται περίεργες σε σύγκριση με όσα έχουν ήδη μάθει για το εμπόριο. Θα έπρεπε να είναι προφανές ότι οι ΕΑ δεν είναι εμπορικές επιχειρήσεις, και δεν είναι φιλανθρωπικά ιδρύματα. Είναι στην πραγματικότητα «ενώσεις προσώπων» που θέλουν να αλλάξουν τη θέση τους σε μια συγκεκριμένη αγορά. Σε αντίθεση με τις εταιρείες που ανήκουν στους επενδυτές, οι οποίες είναι «ενώσεις κεφαλαίου» που υπάρχουν για να αποδίδουν κέρδη για τους ιδιοκτήτες τους.

Οι ΕΑ δεν είναι «κέντρα κέρδους», πράγμα που σημαίνει ότι δεν είναι «επιχειρήσεις» με οποιαδήποτε συμβατική έννοια του όρου. Ενεργούν για λογαριασμό των μελών τους, και οποιαδήποτε οφέλη δημιουργούν ανήκουν στα μέλη, όπως και κάθε πλεόνασμα που δημιουργείται κατά τη διαδικασία. Τα οφέλη αυτά δεν είναι μόνο όσα μετρώνται με οικονομικούς όρους.

Όταν τα μέλη είναι μεμονωμένοι καταναλωτές, τα οφέλη που προκύπτουν από την αμοιβαία δράση ανήκουν στα μέλη αυτά, με όποια μορφή έχουν συμφωνήσει. Όταν τα μέλη είναι επιχειρηματίες ή επιχειρήσεις (όπως έμποροι / γυναίκες, οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις ή μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις), οι ΕΑ βοηθούν τα μέλη τους να αυξήσουν την κερδοφορία τους, αλλά δεν είναι ο στόχος των ΕΑ να πραγματοποιούν κέρδη για λογαριασμό τους. Τελικά, οι ΕΑ υπάρχουν για να εξυπηρετούν τα μέλη τους, τα οποία χρησιμοποιούν την αμοιβαία δράση ως μέσο αυτοβοήθειας, για να βελτιώσουν τη ζωή τους και τον βιοπορισμό τους.

Οι ΕΑ είναι διαφορετικές

Σε σύγκριση με όλα τα άλλα είδη επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις αυτοβοήθειας έχουν αφενός καταφανώς διαφορετικό σκοπό και αφετέρου διαφορετική λειτουργία. Αυτό σημαίνει ότι η διαχείρισή τους είναι ριζικά διαφορετική και ότι χρησιμοποιούν διαφορετικές πρακτικές, πολιτικές και συστήματα. Οι ΕΑ είναι επιχειρήσεις που οφείλουν να βοηθούν τα μέλη τους να αναπτύξουν την προσωπική τους ιδιότητα, αυξάνοντας την ικανότητά τους να εξασφαλίζουν ευημερία και πληρότητα στη ζωή τους. Η βοήθεια συνίσταται στην αντοχή στις διακυμάνσεις της αγοράς και στις ατυχίες της ζωής, καθώς και στην ενθάρρυνσή τους να ανταποκρίνονται θετικά στις αλλαγές και στην οικοδόμηση της ανθεκτικότητάς τους. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την προσέγγιση πολλών εμπορικών επιχειρήσεων, οι οποίες κατά κανόνα αποκτούν τα κέρδη τους εκμεταλλευόμενες την αδυναμία των πελατών, των εργαζομένων τους, και των προμηθευτών.

Η λειτουργία μιας επιχείρησης αυτοβοήθειας είναι να παρεμβαίνει σε μια αγορά προς το συμφέρον των μελών της. Αυτό περιλαμβάνει την επίτευξη καλύτερων όρων διαπραγμάτευσης για τα μέλη της, την εξασφάλιση μιας καλύτερης οργάνωσης για την εξυπηρέτηση των μελών της, και την υποβοήθηση των μελών να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Για να γίνει αυτό με επιτυχία, τα μέλη πρέπει να χρησιμοποιήσουν ένα πολύ συγκεκριμένο μοντέλο επιχείρησης, που μπορεί να διασφαλίσει ότι θα επιτύχουν το σκοπό τους, όχι μόνο σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο αλλά και μακροπρόθεσμα. Εδώ είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ «μοντέλου επιχείρησης» και «επιχειρηματικού μοντέλου», το οποίο ορίζεται συχνά ως «το σχέδιο που εφαρμόζεται από μια επιχείρηση για να παράγει έσοδα και να αποκομίζει κέρδη από τις δραστηριότητές της». Ένα «μοντέλο επιχείρησης» σημαίνει ένα βασικό περίγραμμα μιας συγκεκριμένης κατηγορίας επιχείρησης, περιλαμβανομένων των θεμελιωδών χαρακτηριστικών της και των πιο βασικών πρακτικών, που απαιτούνται για να λειτουργήσει το μοντέλο. Ένα μοντέλο επιχείρησης, επίσης, παρέχει μια εξήγηση του όλου συστήματος, έτσι ώστε να μπορεί εύκολα να γίνει κατανοητό από όλους τους εμπλεκόμενους, και να καθοδηγήσει τη λήψη αποφάσεων σε όλη την επιχείρηση.

Το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας παρέχει ένα πλαίσιο για τη διασφάλιση ότι οι ΕΑ θα επιτύχουν τον κοινό τους σκοπό και θα συνεχίσουν να εξυπηρετούν τα μέλη τους. Αυτό το μοντέλο είναι το πιο πολύτιμο κατά την έναρξη μιας επιχείρησης, αλλά επίσης σημαντικό κατά την καθημερινή λειτουργία της και είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν η επιχείρηση βρίσκεται σε κάποια διαδικασία αλλαγής.

Κατάλληλες πρακτικές, πολιτικές και συστήματα

Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των επαγγελματιών μάντζερ έχουν εκπαιδευθεί να λειτουργούν σε εμπορικές επιχειρήσεις, ενώ συχνά δεν έχουν καμία απολύτως γνώση του μοντέλου της επιχείρησης αυτοβοήθειας, αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα για τις ΕΑ. Πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι όταν τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη δεν έχουν αποκτήσει μια σωστή κατανόηση του μοντέλου της επιχείρησης αυτοβοήθειας, θα στραφούν αναπόφευκτα στις πρακτικές, τις πολιτικές και τα συστήματα, με τα οποία είναι εξοικειωμένοι, ενώ αυτά θα μπορούσαν να είναι, και συχνά είναι, εντελώς ακατάλληλα για χρήση στα πλαίσια μιας επιχείρησης αυτοβοήθειας. Έτσι, πολλές πτυχές της λειτουργίας των επιχειρήσεων αυτοβοήθειας απαιτούν τη χρήση πρακτικών που είναι πολύ διαφορετικές από εκείνες που χρησιμοποιούνται συνήθως σε άλλες μορφές επιχειρήσεων. Πρόσληψη ανθρώπων να διαχειρισθούν μια επιχείρηση αυτοβοήθειας, οι οποίοι είτε δεν καταλαβαίνουν ή δεν έχουν δεσμευθεί να υπηρετήσουν τον κοινό σκοπό της, τη στρατηγική παρέμβασής της στην αγορά και το μοντέλο επιχείρησης αυτοβοήθειας, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα το οδηγήσουν σε αποτυχία⁶⁷. Εναλλακτικά, μπορεί να επιδιώξουν να μετατρέψουν την επιχείρηση σε ό,τι αποτελεί ακριβώς μια άλλη «εμπορική επιχείρηση», με τους εαυτούς τους ως τους κύριους ωφελημένους.

Τι θέλουν τα μέλη

Οι άνθρωποι που επιλέγουν να δημιουργήσουν ή να γίνουν μέλη ΕΑ, το πράττουν επειδή προβλέπουν ότι θα είναι σε θέση να πετύχουν καλύτερους όρους, ως αποτέλεσμα της συνεργασίας με άλλους που έχουν παρόμοιες φιλοδοξίες. Όταν μιλάμε για «καλύτερους όρους», αυτό δεν περιορίζεται στην επίτευξη μιας καλύτερης τιμής. Μπορεί να σημαίνει μια πιο δίκαιη τιμή για αγαθά ή υπηρεσίες που αγοράζονται ή πωλούνται - συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της εργασίας των μελών. Συχνά, το πιο σημαντικό κίνητρο για τη δημιουργία ΕΑ είναι η επιθυμία αφενός να επιτευχθούν καλύτεροι όροι και αφετέρου να έχουν μια οργάνωση που θα τους αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο από ό,τι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σήμερα στην αγορά. Η πρακτική της ισοδυναμίας πρέπει να επικρατεί σε όλες τις σχέσεις. Αυτό σημαίνει ισότητα: ψήφων, έκφρασης γνώμης, ευκαιριών, ευθυνών, πρόσβαση στους καλύτερους όρους, και ίση εκτίμηση της αξίας ως ανθρώπινων όντων. Επιπλέον, ζητούν μια οργάνωση που έχει την υποχρέωση να είναι δίκαιη και έντιμη σε όλες τις σχέσεις της, και έχει δεσμευτεί να είναι ανοιχτή, να λειτουργεί με διαφάνεια, καθώς και να είναι απαλλαγμένη από διαφθορά, νεποτισμό, αναξιοκρατία, και κηδεμονία.

Το είδος της αντιμετώπισης που τα μέλη προσδοκούν από τη δική τους ΕΑ μπορεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των επιχειρήσεων. Όταν τα μέλη είναι παραγωγοί μικρής κλίμακας, το κύριο ενδιαφέρον τους συχνά θα είναι να εξασφαλίσουν την πρόσβαση στις αγορές που δεν είναι άμεσα προσβάσιμες από μικρούς παίκτες στην αγορά. Όταν τα μέλη είναι εργαζόμενοι, συχνά το κύριο κίνητρο είναι να δημιουργηθεί ένα διαφορετικό περιβάλλον εργασίας, συχνά ένα περιβάλλον που να είναι λιγότερο ιεραρχική και πιο ευνοϊκό για δημιουργικά επιτεύγματα. Στην περίπτωση μιας αγροτικής

⁶⁷ Είμαι προσωπικά μάρτυρας της παρακμής και της κατάρρευσης ΕΑ διαφόρων τύπων, σε διάφορες χώρες, μετά το διορισμό ανώτερων διοικητικών στελεχών, χωρίς έγκυρη εμπειρία σε επιχειρήσεις του μοντέλου αυτοβοήθειας.

ΕΑ, το κύριο επιθυμητό αποτέλεσμα είναι η διαθεσιμότητα υπηρεσιών σε μια συγκεκριμένη θέση, όπως ένα κατάστημα του χωριού, ένα καφενείο, ταχυδρομεία, υπηρεσίες μεταφορών κ.λπ. Τα μέλη του συνόλου των πολλών άλλων τύπων ΕΑ θα έχουν τις δικές τους ιδέες για το τι είναι αυτό που θέλουν από την επιχείρησή τους να επιτύχει για λογαριασμό τους.

Όταν μια ομάδα ανθρώπων ιδρύει μια επιχείρηση με σκοπό την εξυπηρέτηση των αμοιβαίων συμφερόντων τους, η μόνη εγγύηση που έχουν ότι η οργάνωση θα παραμείνει προσηλωμένη στον σκοπό της είναι να παραμείνει υπό τον έλεγχο των μελών. Η πρακτική των γνήσιων δημοκρατικών επιχειρήσεων που ελέγχονται από τα μέλη τους, αποτελεί το μοναδικό μέσο για να καταστεί βέβαιο ότι η επιχείρησή τους θα εξυπηρετήσει τα μέλη στο σύνολό τους.

Προϋποθέσεις για την επιτυχία

Οι ΕΑ δεν μπορούν να ανεχθούν ηγέτες με αδύνατη θέληση ή επίδοξους φιλανθρώπους, ή κάποιους που βλέπουν τις ΕΑ ως ένα απλό σκαλοπάτι για πολιτικά αξιώματα, ή ηγέτες που απλά θέλουν να εκμεταλλευτούν τις αδυναμίες των ανθρώπων που απαρτίζουν τα μέλη για τη δική τους εξέλιξη. Οι ΕΑ οφείλουν να βρουν και να διαμορφώσουν ηγέτες που θέλουν να συνεργαστούν με τα άλλα μέλη να αναπτύξουν την ικανότητά τους για αμοιβαία βελτίωση της ζωής τους. Οι ΕΑ αποκτούν τους ηγέτες που χρειάζονται όταν οι επιχειρήσεις τους επενδύουν όχι μόνο στην ανάπτυξη των ηγετών τους, αλλά και στην εκπαίδευση και την ενδυνάμωση των μελών τους, έτσι ώστε να επιλέγουν το είδος των ηγετών που χρειάζονται. Αυτό απαιτεί να υπάρχει μια σειρά από πρακτικές που να διασφαλίζουν ότι τα μέλη αποκτούν τους ηγέτες που χρειάζονται.

Συνοπτικά, για να είναι επιτυχείς, οι ηγέτες των επιχειρήσεων αυτοβοήθειας πρέπει:

1. Να καθοδηγούνται από την επιθυμία να εξασφαλίσουν σημαντική αλλαγή στη ζωή των μελών τους
2. Να είναι σαφείς ως προς τον κοινό σκοπό της επιχείρησής τους
3. Να διαχειρίζονται μια οργάνωση που είναι κατάλληλη για τον σκοπό αυτό ως επιχείρηση αυτοβοήθειας
4. Να εφαρμόζουν μια βιώσιμη στρατηγική παρέμβασης στην αγορά
5. Να χρησιμοποιούν ένα σύνολο σαφώς καθορισμένων πρακτικών και πολιτικών που έχουν σχεδιαστεί για να στηρίζουν την οργάνωση και τη στρατηγική της
6. Να κάνουν χρήση των κατάλληλων συστημάτων, που είναι σχεδιασμένα να στηρίζουν την επίτευξη του κοινού σκοπού, τη στρατηγική παρέμβασης στην αγορά, καθώς και όλες τις απαραίτητες πρακτικές
7. Να υποστηρίζουν σταθερά την άποψη ότι η επιχείρηση λειτουργεί μόνο από άτομα που είναι πλήρως δεσμευμένα να εργαστούν προς το συμφέρον των μελών της.

Οι οργανώσεις είναι εργαλεία

Οι οργανώσεις είναι τα εργαλεία που οι άνθρωποι χρησιμοποιούν όταν θέλουν να πραγματοποιήσουν ένα σκοπό που συνεπάγεται και άλλα άτομα, που επιδιώκουν την επίτευξη του κοινού σκοπού. Όλες οι επιτυχημένες οργανώσεις έχουν πολύ σαφή σκοπό και λειτουργία, που αποτελούν το επίκεντρο για όλους τους ανθρώπους που συμμετέχουν στην οργάνωση. Όπως συμβαίνει με όλα τα εργαλεία, όσο πιο ειδικά σχεδιασμένο είναι το εργαλείο τόσο πιο αποτελεσματικό θα είναι. Από την πιο απλή ομάδα μέχρι τις πιο σύνθετες πολυεθνικές, τα ίδια στοιχεία παρέχουν τη βάση όλων των μορφών οργάνωσης των ανθρώπων. Αυτά είναι «ο στόχος», «η ομάδα (ή ομάδες)» και «τα άτομα» που απαρτίζουν τις ομάδες. Η οργάνωση αποτελεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν οι ομάδες και τον τρόπο με τον οποίο τα διάφορα άτομα και ομάδες συνδέονται μεταξύ τους.

Χωρίς επαρκή νομοθεσία και έντονο σύστημα εποπτείας, όλες οι οργανώσεις τείνουν να εστιάσουν την προσοχή τους, την προώθηση των συμφερόντων εκείνων που διαχειρίζονται την οργάνωση σε καθημερινή βάση, ή εκείνων που ελέγχουν τη χρηματοδότηση που είναι απαραίτητη για τη λειτουργία.

Αυτό μπορεί να καταλήξει να γίνουν μόνο δευτερεύουσας σημασίας τα συμφέροντα των πραγματικών ιδιοκτητών της επιχείρησης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι πραγματικοί ιδιοκτήτες αποτελούν αντικείμενα εκμετάλλευσης από εκείνους που έχουν στην πραγματικότητα «κλέψει» την επιχείρηση από αυτούς. Αυτή η κατάσταση συμβαίνει σε πολλά είδη οργανώσεων, συμπεριλαμβανομένων πολλών εταιρειών που ανήκουν σε επενδυτές, σε επιχειρήσεις αυτοβοήθειας, καθώς και σε πολλές άλλες οργανώσεις. Ίσως πιο απροκάλυπτα, συμβαίνει σε χώρες όπου οι κυβερνήσεις, οι οποίες θα έπρεπε να υπηρετούν τους πολίτες τους, αντίθετα εξυπηρετούν τα συμφέροντα μιας πολιτικής ελίτ. Αδυναμίες στο σχεδιασμό μιας οργάνωσης μπορεί να οδηγήσουν στο να γίνει προδήλως ακατάλληλη για τον σκοπό. Τα άτομα που εμπλέκονται στο σχεδιασμό οργανώσεων τείνουν να προωθούν έννοιες με τις οποίες είναι εξοικειωμένα, αντί να υποστηρίζουν εκείνες τις έννοιες που είναι κατάλληλες υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες μιας επιχείρησης αυτοβοήθειας. Οι οργανώσεις θα πρέπει να είναι και λιτές και ευκίνητες. Αυτό σημαίνει να χρησιμοποιούν δομές με λιγότερα επίπεδα, και να ξεριζώνουν γραφειοκρατικές πρακτικές και διαδικασίες. Επίσης, να σταματούν τις φθορές και τις σπατάλες, όταν και όπου υπάρχουν. Ίσως πιο σημαντική είναι η ανάγκη σχεδιασμού οργανώσεων και υποστηρικτικών πρακτικών, πολιτικών και συστημάτων, που να μπορούν να τροποποιούνται όταν χρειάζεται.

Όμιλοι

Ο όμιλος δεν είναι η κατάλληλη μορφή οργάνωσης μιας επιχείρησης αυτοβοήθειας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτή η μορφή ανάπτυξης θα οδηγήσει την επιχείρηση αυτοβοήθειας έξω από την περιοχή που είναι οικεία στα μέλη, που χρειάζεται να ελέγχουν την επιχείρηση. Ο αποτελεσματικός έλεγχος των ομίλων είναι δυνατός μόνο μέσω των ίδιων οικονομικών ελέγχων, διαχειριστικών πρακτικών και συστημάτων που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις που ελέγχονται από επενδυτές, και, ιδιαίτερα επιζήμιος για την αυτοβοηθητική νοοτροπία, και την εφαρμογή του είδους πολιτισμού που επικρατεί σε αυτές τις επιχειρήσεις. Εναλλακτικά, υπάρχουν σημαντικά πλεονεκτήματα από την εστίαση ξεχωριστών επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες αγορές, έτσι ώστε να αποφεύγονται τα μειονεκτήματα των ομίλων. Επιχειρήσεις αυτοβοήθειας που απευθύνονται σε συγκεκριμένη αγορά είναι σε πολύ καλύτερη θέση από απόψεως ενεργού συμμετοχής των μελών, αλλά και από απόψεως παροχής δυνατότητας στους αντιπροσώπους τους να τις ελέγχουν σωστά. Διεθνώς, οι πιο επιτυχημένες ΕΑ μεγάλης κλίμακας επικεντρώνονται σε μια συγκεκριμένη αγορά ή σε πολύ περιορισμένο αριθμό στενά συνδεδεμένων αγορών⁶⁸.

Μοντέλα επιχειρήσεων

Ένα μοντέλο επιχείρησης παρέχει ένα βασικό περίγραμμα της συγκεκριμένης κατηγορίας επιχείρησης, περιλαμβανομένων των θεμελιωδών και οργανωτικών χαρακτηριστικών της. Ένα τέτοιο μοντέλο μπορεί επίσης να προβλέπει τις υποστηρικτικές πρακτικές, πολιτικές, και συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της απαιτούμενης οικονομικής βάσης της. Ένα μοντέλο επιχείρησης πρέπει επίσης να παρέχει μια επεξήγηση του όλου συστήματος, έτσι ώστε να μπορεί εύκολα να γίνει κατανοητό από όλους τους εμπλεκόμενους και να παρέχει καθοδήγηση στους φορείς λήψης αποφάσεων σε ολόκληρη την επιχείρηση.

Τα διαφορετικά κίνητρα και οι σκοποί εκείνων που ιδρύουν επιχειρήσεις απαιτούν τη διαθεσιμότητα μιας ποικιλίας διαφορετικών μοντέλων επιχειρήσεων, αφού κάθε μοντέλο είναι κατάλληλο για το σκοπό του. Όποιος κι αν είναι ο σκοπός μιας επιχείρησης, είναι ζωτικής σημασίας οι εμπλεκόμενοι αφενός να

⁶⁸ Όλα τα διεθνή παραδείγματα επιτυχημένων συνεταιρισμών μεγάλης κλίμακας είναι επικεντρωμένα σε μια συγκεκριμένη αγορά. Αυτό επιβεβαιώνεται από τον καθηγητή Johnston Birchall, του 2014, σε έκθεση που εκπονήθηκε για την Cooperatives UK.

επιλέξουν το σωστό μοντέλο για να επιτύχουν το σκοπό τους και αφετέρου να κατανοήσουν πλήρως όλα τα συστατικά στοιχεία του επιλεγόμενου μοντέλου. Ένα συγκεκριμένο υπόδειγμα επιχείρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για πολλές διαφορετικές μορφές και τύπους επιχείρησης. Για παράδειγμα, το υπόδειγμα «εταιρείας επενδυτών» παρέχει τη βάση για πολλές διαφορετικές μορφές εμπορικών επιχειρήσεων, και το μοντέλο «επιχείρησης αυτοβοήθειας» παρέχει τη βάση για πολλές διαφορετικές μορφές και τύπους ΕΑ, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, των συνεταιρισμών, των πιστωτικών ενώσεων, των οικοδομικών συνεταιρισμών και των φιλανθρωπικών οργανώσεων.

Κατανόηση των μοντέλων επιχειρήσεων

Για να διαχειρισθεί κάποιος μια επιτυχημένη επιχείρηση αυτοβοήθειας, είναι σημαντικό να κατανοήσει το μοντέλο επιχείρησης αυτοβοήθειας. Ωστόσο, όπως συμβαίνει με πολλά πράγματα στη ζωή, για να κατανοηθεί κάτι σωστά, υπάρχει ανάγκη να συγκριθεί και να αντιπαρατεθεί με άλλα διαφορετικά, αλλά συγκρίσιμα πράγματα. Για να κατανοηθεί ένα μοντέλο επιχείρησης είναι καλύτερο να γίνουν συγκρίσεις με εναλλακτικά μοντέλα. Αρχικά, είναι σημαντικό να διαπιστωθεί η σχετική θέση κάθε μοντέλου επιχείρησης σε σχέση με τα εναλλακτικά. (Δείτε: Διάγραμμα Α - Εναλλακτικά μοντέλα επιχειρήσεων). Στη συνέχεια, μπορούν να συγκριθούν τα καθοριστικά χαρακτηριστικά κάθε εναλλακτικού μοντέλου. (Δείτε: Διάγραμμα Β - Προσδιορισμός μοντέλων επιχειρήσεων).

Η τρέχουσα προσέγγιση για την εξήγηση της αυτοβοηθητικής μορφής οργάνωσης είναι συχνά η παρουσίαση ενός περίπλοκου μίγματος οργανωσιακών χαρακτηριστικών, ιστορικών πρακτικών, καθώς και ορισμένων στοιχείων στρατηγικής παρέμβασης στην αγορά, εντάσσοντας αυτά σε ένα είδος δόγματος ή θρησκείας. Αυτή η προσέγγιση καθίσταται ένα πολύ σημαντικό εμπόδιο για τις κρίσιμες αλλαγές που απαιτούνται, όταν η αγορά ή το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον εξελίσσεται. Χωρίς εξαίρεση, η αδυναμία γρήγορης προσαρμογής, τελικά προκαλεί παρακμή ή μετατροπή σε μια άλλη μορφή επιχείρησης, μπροστά στις ταχύτατες διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά ή στην κοινωνία.

Τα βασικά στοιχεία του μοντέλου της επιχείρησης αυτοβοήθειας

Το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας υπάρχει για να καλύψει τις ανάγκες των ανθρώπων που αναλαμβάνουν κοινή δράση για να βελτιώσουν τη θέση τους στην αγορά. Η διαδικασία ανάπτυξης του μοντέλου της επιχείρησης αυτοβοήθειας είναι και απλή και λογική. Σημείο αφετηρίας είναι ότι οι άνθρωποι που θέλουν να βελτιώσουν τη ζωή τους αξιοποιώντας την αυτοβοήθεια και την κοινή δράση, έχουν ανάγκη από μια μορφή οργάνωσης που θα τους βοηθήσει θετικά να επιτύχουν τους στόχους τους σε σταθερή βάση. Αν ο στόχος τους είναι ξεκαθαρισμένος στη σκέψη τους, έχουν μια στρατηγική για την επίτευξη αυτού του στόχου και κατανοούν τη λειτουργία της οργάνωσης που χρειάζονται, ο επόμενος στόχος είναι να προσδιοριστούν τα βασικά χαρακτηριστικά του είδους της οργάνωσης που απαιτείται. Αυτά τα χαρακτηριστικά της οργάνωσης συγκροτούν τις «βασικές αρχές» του μοντέλου της επιχείρησης. Στη συνέχεια, είναι αναγκαίο να καθορισθούν εκείνες οι πρακτικές, μαζί με τις πολιτικές και τα συστήματα, που χρειάζονται για να επιτευχθούν οι στόχοι και να διατηρηθεί η οργάνωση. Φυσικά, θα πρέπει επίσης να επεξεργαστούν το πώς και με ποιους όρους θα εξασφαλίσουν τους πόρους που απαιτούνται για να επιτύχουν τα σχέδια τους, και το επιχειρησιακό μοντέλο θα βοηθήσει να τους καθοδηγήσει στις σχετικές διαδικασίες.

Οι βασικές αρχές

Είναι σημαντικό να εντοπιστούν εκείνα τα χαρακτηριστικά του μοντέλου που είναι ζωτικής σημασίας. Εάν η επιχείρηση θα συμπεριφέρεται ως μια πραγματική οργάνωση αυτοβοήθειας, αυτά είναι τα βασικά. Κάθε θεμελιώδης αρχή χρειάζεται ένα σύνολο πρακτικών, πολιτικών και συστημάτων για να στηρίξουν, χωρίς τα οποία, οι βασικές αρχές του μοντέλου δεν είναι τίποτε περισσότερο από μια

«λίσιτα επιθυμιών». Είναι επίσης σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ των βασικών αρχών και των πρακτικών που απαιτούνται για την υποστήριξή τους. Οι βασικές αρχές είναι μόνιμα χαρακτηριστικά, ενώ οι πρακτικές μπορεί να αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου.

Τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά των ΕΑ είναι ριζωμένα στη θέση τους σε σχέση με τα ακόλουθα βασικά στοιχεία:

1. **Κίνητρο:** - Αμοιβαία δράση για τη βελτίωση της θέσης των μελών σε μια αγορά
2. **Γενικός σκοπός:** - Ένας κοινός σκοπός, που συμφωνήθηκε από τα μέλη
3. **Λειτουργία:** - Παρέμβαση στην αγορά προς το συμφέρον των μελών
4. **Βάση συνεργασίας:** - Μια εθελοντική ένωση προσώπων
5. **Μορφή ελέγχου:** - Δημοκρατικός έλεγχος από μέλη αφοσιωμένα στον κοινό σκοπό
6. **Οικονομική βάση:** - Χρηματοδοτικά αυτοσυντηρούμενη και επικεντρωμένη στον κοινό σκοπό, οδηγούμενη από την αναζήτηση βελτιστοποίησης των πόρων
7. **Ιδιοκτησιακό καθεστώς:** - Αμοιβαία ιδιοκτησία
8. **Κυριαρχία:** - Μια αυτοδιοικούμενη και ανεξάρτητη οντότητα
9. **Ηθική στάση:** - Δέσμευση για δίκαιους και έντιμους χειρισμούς και για ίση μεταχείριση των μελών (ισότιμη)
10. **Όραμα:** - Λήψη αποφάσεων με μακροχρόνια προοπτική

Η μορφή οργάνωσης που απαιτείται από τις επιχειρήσεις αυτοβοήθειας χρειάζεται να ενσωματώσει τις ανωτέρω βασικές αρχές, μαζί με τις πρακτικές που απαιτούνται για να τις στηρίξει. Οι ηγέτες πρέπει να οικοδομήσουν μια οργάνωση που είναι «κατάλληλη για τον σκοπό που ιδρύεται» ως επιχείρηση αυτοβοήθειας.

Ουσιώδεις πρακτικές

Οι ΕΑ πρέπει να διαθέτουν ένα σύνολο πρακτικών που να εδραιώνουν την αυτοβοηθητική νοοτροπία, μαζί με ένα πολύ συγκεκριμένο οικονομικό σύστημα. Πρακτικές πρέπει επίσης να υπάρχουν που θα παρέχουν την απαραίτητη πίεση για την επίτευξη του κοινού στόχου, και να εξασφαλίζουν ότι η οργάνωση ανταποκρίνεται θετικά σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Οι ΕΑ χρειάζονται μια σειρά από πρακτικές που είναι μοναδικές για το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας. Ιδίως εκείνες τις πρακτικές που διασφαλίζουν τις βασικές αρχές της οργάνωσης. Ειδικά αυτές τις πρακτικές που δίνουν προτεραιότητα στην επίτευξη της οργάνωσης για την επίτευξη του κοινού σκοπού, τη διεξαγωγή των εργασιών, την προστασία της κυριαρχίας της, τη μορφή της ιδιοκτησίας, και τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη της. Σε περίπτωση απουσίας ενός αναμφισβήτητου μοντέλου επιχείρησης, οι ΕΑ συχνά αποτυγχάνουν να εισαγάγουν τις πρακτικές και τις πολιτικές που είναι ζωτικής σημασίας για μακροπρόθεσμη επιτυχία τους ή, σε άλλες περιπτώσεις, καταφεύγουν σε πρακτικές που είναι ακατάλληλες και συχνά αντιπαραγωγικές όσον αφορά την εξυπηρέτηση του κοινού σκοπού και της λειτουργίας της επιχείρησης.

Το συνολικό σύστημα

Το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα που ξεκινά με τη σύμφωνη γνώμη για τον κοινό σκοπό, που αποτελεί τη βάση της κοινότητας συμφερόντων που είναι το κύριο προαπαιτούμενο για την προσχώρηση. Η οργάνωση στη συνέχεια, έχοντας τον ρόλο της παρέμβασης στην αγορά, καθορίζει μια στρατηγική για τη διασφάλιση αυτών των αποτελεσμάτων που τα μέλη θέλουν να επιτύχουν με αυτή την παρέμβαση. Για την επίτευξη του κοινού σκοπού και των αποτελεσμάτων για τα μέλη, απαιτείται μια κατάλληλη για τον συγκεκριμένο σκοπό οργάνωση, η οποία

θα υλοποιήσει ένα σύνολο πρακτικών, πολιτικών και συστημάτων, για να εξασφαλιστεί ότι πράγματι επιτυγχάνει το σκοπό της.

Η διαδικασία

Η εμφύτευση του αυτοβοηθητικού μοντέλου επιχείρησης είναι μια διαδικασία που ξεκινά καλύτερα κατά τη διάρκεια του αρχικού σχεδιασμού της αυτοβοηθητικής προσπάθειας, όπου το μοντέλο παρέχει το πλαίσιο για την ανάπτυξη της επιχείρησης. Υφιστάμενες επιχειρήσεις μπορούν να εισαγάγουν το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας, προκειμένου να μεταρρυθμίσουν την οργάνωσή τους, αντικαθιστώντας ανίκανες και ξεπερασμένες προσεγγίσεις. Η διαδικασία ξεκινά όταν τα μέλη επιβεβαιώσουν τη δέσμευσή τους για αυτοβοηθητική νοοτροπία, επιλέγουν τον κοινό τους σκοπό και αναπτύσσουν τη στρατηγική παρέμβασης στην αγορά. (Δείτε: Διάγραμμα Γ: Κύρια βήματα για μια επιχείρηση αυτοβοήθειας).

Τα βασικά στοιχεία

Πολλές από τις οργανωτικές αδυναμίες των ΕΑ ανακύπτουν λόγω της μη εφαρμογής των «βασικών στοιχείων» του μοντέλου. Γεγονός είναι ότι αυτά τα βασικά στοιχεία δεν έχουν νόημα εκτός αν μετατρέπονται σε δράσεις και αποτελέσματα, κάτι που συμβαίνει μόνο όταν χρησιμοποιούνται οι σωστές πρακτικές παράλληλα με ανθεκτικές πολιτικές και λογικά συστήματα. Είναι αναγκαίο να επαναληφθεί, ότι, όταν οι άνθρωποι των ΕΑ δεν κατανοούν πλήρως το μοντέλο της επιχείρησης αυτοβοήθειας, μπορεί να προβλεφθεί ότι θα επανέλθουν σε εκείνες τις πρακτικές, τις πολιτικές και τα συστήματα με τα οποία είναι εξοικειωμένοι. Δηλαδή, συχνά, πρακτικές, πολιτικές και συστήματα που προορίζονται για χρήση από εμπορικές επιχειρήσεις και είναι σε πάρα πολλές περιπτώσεις ακατάλληλα για χρήση από μια επιχείρηση αυτοβοήθειας.

Πρακτικές είναι εκείνες οι ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων. Πρακτικές είναι ενέργειες, σε αντίθεση με τις θεωρίες. Οι «βασικές πρακτικές» σε μια επιχείρηση αυτοβοήθειας είναι εκείνες οι πρακτικές που είναι απολύτως αναγκαίες για να εξασφαλιστεί ότι τα βασικά στοιχεία της οργάνωσης ακολουθούνται στην καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης.

Ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής

Η «βέλτιστη πρακτική» προκύπτει από την πρακτική εμπειρία των ανθρώπων που ασχολούνται με τα πραγματικά προβλήματα στον πραγματικό κόσμο. Επί πολλά χρόνια, οι άνθρωποι σε επιχειρήσεις αυτοβοήθειας έχουν ανταλλάξει τις εμπειρίες τους τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Δυστυχώς, τέτοια ανταλλαγή πρακτικών εμπειριών δεν συμβαίνει ή είναι μικρής αξίας, όταν οι άνθρωποι περιορίζονται από ένα δόγμα, το οποίο συχνά θέτει όρια στη σκέψη μας και πνίγει τη δημιουργικότητα. Η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη βέλτιστη πρακτική στις ΕΑ παρεμποδίζεται επίσης όταν αυτοί συμμετέχουν στη διαδικασία έχουν έννομο συμφέρον να περιορίζεται η ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών, επειδή επιδιώκουν να δημιουργήσουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, γεγονός που μπορεί να συμβεί όταν εξωτερικοί σύμβουλοι ή οι πανεπιστημιακοί ελέγχουν τη διαδικασία. Οι ΕΑ μερικές φορές αποτυγχάνουν να εισαγάγουν ουσιαστικές πολιτικές που βασίζονται στις βέλτιστες πρακτικές, ή, σε άλλες περιπτώσεις, καταφεύγουν σε πρακτικές που είναι ακατάλληλες, και συχνά αντιπαραγωγικές όσον αφορά την εξυπηρέτηση του κοινού σκοπού και τη λειτουργία της επιχείρησης.

Κρίσιμες πρακτικές

Καθώς ο κόσμος έχει αλλάξει, πολλές οργανώσεις έχουν γίνει πιο περίπλοκες, συμπεριλαμβανομένων και των ΕΑ. Πολλές πτυχές του τρόπου που λειτουργούν οι ΕΑ τώρα πρέπει να αλλάξουν. Οι πρακτικές

που είναι τώρα σε χρήση συχνά δεν είναι πλέον κατάλληλες, και έτσι υπάρχει μια αναντιστοιχία μεταξύ των πρακτικών που ακολουθούνται και της ανάγκης για επίτευξη του κοινού στόχου και διασφάλιση των θεμελιωδών στοιχείων των επιχειρήσεων αυτοβοήθειας. Σε πολλές περιπτώσεις, οι ΕΑ έχουν υιοθετήσει πρακτικές απλώς και μόνο επειδή είναι ο κανόνας στις εμπορικές επιχειρήσεις, παραβλέποντας το γεγονός ότι θα πρέπει να μην έχουν θέση σε μια επιχείρηση αυτοβοήθειας. Σε άλλες περιπτώσεις, υπάρχει ένα κενό, όπου κάποιες από τις βασικές πρακτικές που απαιτούνται από τις ΕΑ είναι ανύπαρκτες.

Οι σημαντικότερες από τις βασικές πρακτικές που απουσιάζουν συχνά από τις ΕΑ, και συχνά αντικαθίστανται από αντιπαραγωγικές πρακτικές, είναι εκείνες που αφορούν:

- **Τη μέθοδο στρατηγικού σχεδιασμού** - όπου το επίκεντρο της διαδικασίας σχεδιασμού είναι «η οργάνωση», όταν θα έπρεπε να είναι «τα μέλη»
- **Τον σχεδιασμό μιας στρατηγικής παρέμβασης στην αγορά** - όπου σε πολλές περιπτώσεις, μια τέτοια στρατηγική είναι συχνά ανύπαρκτη, και αντικαθίσταται από μια εκμεταλλευτική στρατηγική μάρκετινγκ
- **Τη χρηματοδότηση της επιχείρησης** - όπου παρέχεται ανεπαρκής προστασία έναντι της πλεονεξίας των ληστρικών επενδυτών
- **Τις μεθόδους λογιστικής και ελέγχου** - που εστιάζουν αποκλειστικά σε λογιστική για κέρδος, και όχι στη μέτρηση της προόδου προς την κατεύθυνση των αποτελεσμάτων που θέλουν τα μέλη, και την παραγωγική χρήση των στοιχείων του ενεργητικού
- **Τις μεθόδους επιβράβευσης των ανθρώπων ολόκληρης της επιχείρησης** - όπου επιβραβεύονται τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη για την επίτευξη μεγιστοποίησης της κερδοφορίας, όταν θα έπρεπε να ανταμείβονται τα μέλη για τη συνεισφορά τους στην επίτευξη του κοινού σκοπού. Επίσης, παράλειψη κατάλληλης αναγνώρισης της συμβολής που πρέπει γίνεται από τους ηγέτες των μελών
- **Τις μεθόδους διακυβέρνησης και εποπτείας** - όπου δεν αποδίδεται επαρκής προσοχή στην απλούστευση του συστήματος διακυβέρνησης, και παραλείπεται η ιδιαίτερα σημαντική λειτουργία της «εποπτείας»
- **Την ειλικρινή επικοινωνία** - η οποία πρέπει να αντικαταστήσει τον αόριστο λόγο, τα τεχνάσματα μάρκετινγκ, και τον αρχηγικό λόγο, που είναι τόσο συχνά ο τρόπος των εμπορικών επιχειρήσεων
- **Τη διαδικασία της ανάπτυξης των ανθρώπων που απαιτούνται για τη λειτουργία της επιχείρησης** - η παράλειψη επένδυσης στην προετοιμασία ατόμων για να αναλάβουν τους διάφορους σημαντικούς ρόλους στο πλαίσιο της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένης της δημοκρατικής διαχείρισής τους και άλλες λειτουργίες. Όλα απαιτούν ρεαλισμό του μοντέλου της επιχείρησης αυτοβοήθειας και της δυναμικής της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται, καθώς και των γνώσεων και των δεξιοτήτων για να παίξουν το συγκεκριμένο ρόλο τους.
- **Τη διαδικασία για τακτική ανανέωση και επαναπροσανατολισμό της επιχείρησης** - συνήθως δεν υπάρχει διαδικασία που να μπορεί να εξασφαλίζει ότι η επιχείρηση συνεχώς προσαρμόζει το επίκεντρό της και αναζωογονείται.

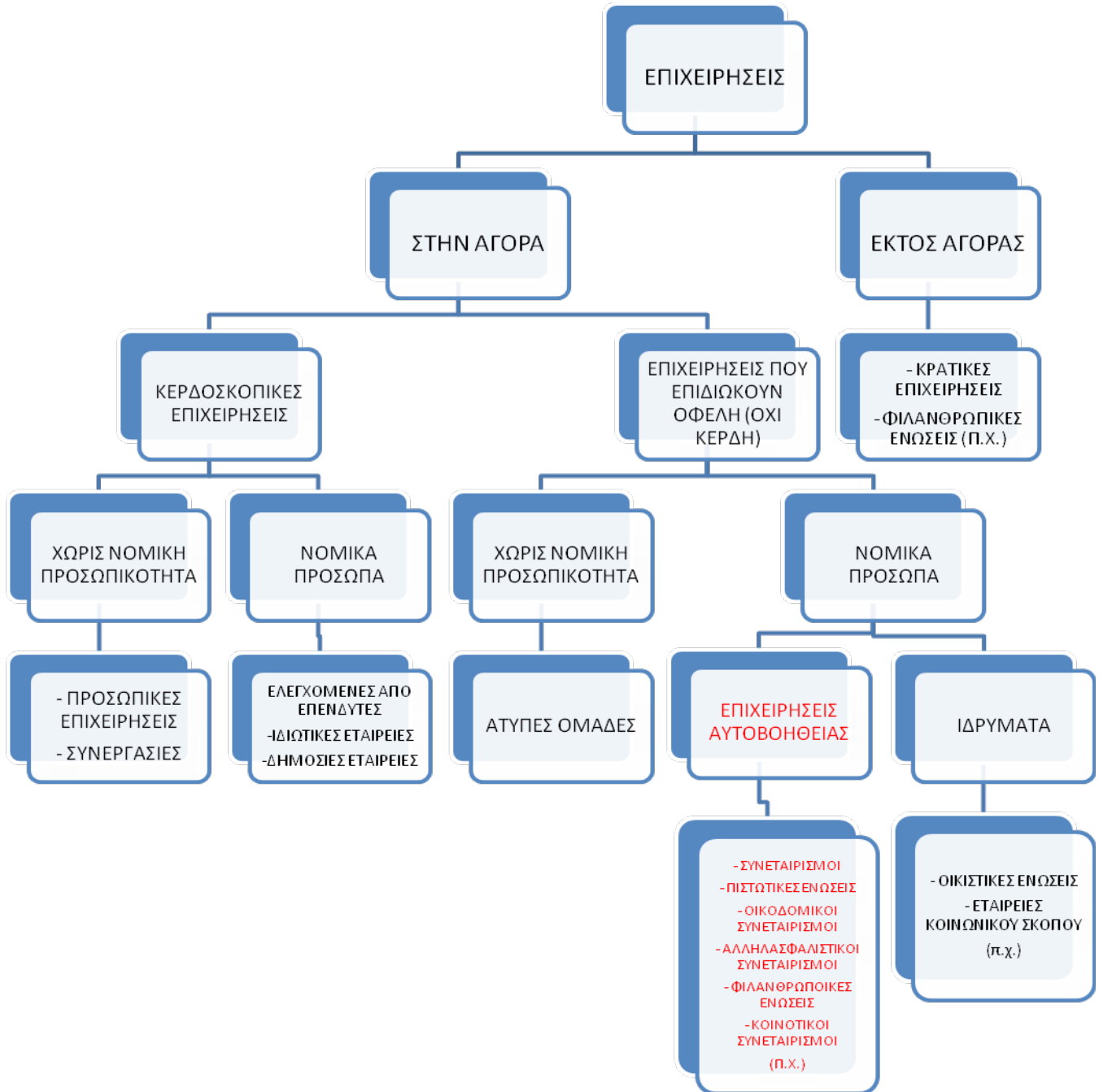
Ο πολιτισμός είναι το κλειδί

Παρά το γεγονός ότι έχει τονιστεί η σημασία του να υπάρχει ένα σαφές σκοπός, μαζί με τη σωστή μορφή της οργάνωσης, τη σωστή στρατηγική, τις πρακτικές, τις πολιτικές και τα συστήματα, όλα αυτά θα είναι αλυσιτελή αν δεν υπάρχει ο σωστός τύπος πολιτισμού σε όλη την επιχείρηση. Ο πολιτισμός που απαιτείται είναι αυτός που οδηγεί τους πάντες να προσηλωθούν στο γεγονός ότι υπάρχει η επιχείρηση για να εξυπηρετήσει το σκοπό της και να εξυπηρετεί τα μέλη της. Ο πολιτισμός της οργάνωσης γίνεται το κλειδί που ξεκλειδώνει την δύναμη μιας επιχείρησης αυτοβοήθειας για να αλλάξει τις ζωές των μελών της. Ο «κατάλληλος πολιτισμός» δεν συμβαίνει από μόνος του, θα

επιτευχθεί μόνο όταν ορθές πρακτικές, με την υποστήριξη πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των κωδίκων ορθής πρακτικής, είναι όλα στη θέση τους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α΄

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σημ.: Σε μερικές χώρες το ανωτέρω διάγραμμα πρέπει να προσαρμοσθεί ώστε να λάβει υπόψη της διαφορετικές νομικές δομές.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β'

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Χαρακτηριστικά	Είδος επιχείρησης			
	-Προσωπικές επιχειρήσεις / -Συνεργασίες	Μετοχικές εταιρείες	Εταιρείες που δεν έχουν στόχο το κέρδος	Επιχειρήσεις αυτοβοήθειας
1.ΚΙΝΗΤΡΟ	Παραγωγή προσωπικού πλούτου	Παραγωγή προσωπικού πλούτου	Αλτρουϊσμός ή ένα σύστημα πεποιθήσεων	Κοινή δράση για βελτίωσης της θέσης των μελών στην αγορά
2.ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ - Η ΕΠΙΤΕΥΞΗ:	Προσωπικές φιλοδοξίες	Αύξηση της αξίας των μετοχών	Ειδικά αποτελέσματα	Ένας κοινός σκοπός
3.ΕΠΙΔΙΩΞΗ	Επίτευξη κερδών	Επίτευξη κερδών	Διάδοση του μηνύματος	Παρέμβαση στην αγορά προς το συμφέρον των μελών
4.ΒΑΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ατομική ιδιοκτησία ή συνεργασία	Απόκτηση μετοχών (συνεργασία κεφαλαίου)	Ίδρυματική μορφή ή συνεργασία προσώπων	Συνεργασία προσώπων
5.ΜΟΡΦΗ ΕΛΕΓΧΟΥ	Προσωπικός ή των συνεργατών	Οι πλειοψηφούντες εταίροι	Διοικήσεις ιδρυμάτων που εκλέγονται ή ορίζονται	Δημοκρατικός έλεγχος από μέλη
6.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΟΧΕΥΣΗ	Μεγιστοποίηση κερδών	Μεγιστοποίηση κερδών	Άριστη χρησιμοποίηση πόρων	Άριστη χρησιμοποίηση πόρων
7. ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	Φυσικά πρόσωπα	Μέτοχοι	Ίδρυμα	Κοινή ιδιοκτησία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ'

ΚΥΡΙΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑΣ

- ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΚΟΠΟΥ
-
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΜΕΛΗ
-
- ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
-
- ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΚΟΠΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
-
- ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
-
- ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Μετάφραση: Κ. Παπαγεωργίου

Απόψεις, θέσεις, προτάσεις για το παρόν και το μέλλον της Ελληνικής «γεωργίας»

Φωτίου Αλ. Βακάκη

Δρος Γεωπόνου, Γεωργοοικονομολόγου

• ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ

«Γεωργία»: Κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών του 20^{ου} αιώνα επαναπροσδιορίστηκε η έννοια του όρου «γεωργία». Οι καλλιέργειες, οι εκτροφές ζώων, τα δάση, η χλωρίδα και η πανίδα, οι ανανεώσιμοι φυσικοί πόροι (έδαφος, νερό, βιοποικιλότητα) και το κοινωνικό περιβάλλον των αγροτικών περιοχών, δεν συνιστούν πλέον ανεξάρτητες/αυτόνομες θεματικές ενότητες. Θεωρούνται αλληλοπροσδιοριζόμενα στοιχεία ενιαίου παραγωγικού συστήματος», ενταγμένου στα επιμέρους οικοσυστήματα της υπαίθρου και συνιστούν την **«γενικευμένη και άστεγη βιολογική βιομηχανία της υπαίθρου, τη «γεωργία»**. Επομένως, ο όρος «γεωργία» περιλαμβάνει την συσσωρευμένη και εξελισσόμενη γνώση και πράξη χειρισμού των φυτών και των ζώων, της χλωρίδας και πανίδας, τα οποία με πρόσθετες υπηρεσίες μετασυλλεκτικού χειρισμού τους, καθίστανται προϊόντα διατροφής ανθρώπων και ζώων, αλλά και δημόσιων περιβαλλοντικών αγαθών, με αυξανόμενη ζήτηση από το σύνολο της κοινωνίας. Με την έννοια αυτή η «γεωργία» συνιστά σύνθετη παραγωγική δραστηριότητα με σημαντικές ιδιαιτερότητες:

Στηρίζεται στο βιολογικό φαινόμενο της φωτοσυνθετικής λειτουργίας των φυτών, στο έδαφος, στο νερό, στην εκάστοτε διαθέσιμη γεωργική τεχνολογία και στην εργασία όχι μόνον του ενεργού «γεωργικού πληθυσμού» αλλά και όλων όσων ασχολούνται στην γεωργοδιατροφική αλυσίδα που αυτή προσδιορίζει⁶⁹.

Προάγει την αειφορία των κοινωνικής ιδιοκτησίας ανανεώσιμων φυσικών πόρων και **υποστηρίζει** τον τουρισμό με εποχικό εργατικό δυναμικό, με τρόφιμα και με ελκυστικό περιβάλλον, το οποίο όχι μόνο το διατηρεί σε καλή κατάσταση (preservation), αλλά το συντηρεί και προάγει την αειφορία του (conservation).

Συνιστά προσδιοριστική μεταβλητή του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας, με την παραγωγή τροφίμων και δημοσίων περιβαλλοντικών αγαθών και με την κάλυψη αναγκών της Εθνικής Οικονομίας σε όρους απασχόλησης, εισοδημάτων και ισοζυγίου εξωτερικού εμπορίου γεωργικών προϊόντων.

Υπόκειται, ως βιολογική, άστεγη και γενικευμένη παραγωγική δραστηριότητα της υπαίθρου, στην ανέλεγκτη δράση των καιρικών συνθηκών, στις επιπτώσεις της πιθανολογούμενης κλιματικής αλλαγής και λειψυδρίας και στον Νόμο της μη αναλόγου αποδόσεως και, ως εκ τούτου, είναι «υψηλού βαθμού αβεβαιότητας» και «υψηλού κινδύνου». Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τον διατροφικό και οικολογικό ρόλο της «γεωργίας», **τεκμηριώνει την υποχρέωση της Πολιτείας για στοχευμένη προστασία της** και καθιστά την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής παρέμβαση **«Δημοσίου Συμφέροντος»**.

⁶⁹ Η «γεωργία», με την ευρύτερη έννοιά της, είναι η μόνη δραστηριότητα που παράγει πρωτογενώς τρόφιμα φυτικής και ζωικής προέλευσης. Η μεταποιητική βιομηχανία, το εμπόριο και η διανομή απλώς επεξεργάζονται τα πρωτογενή προϊόντα, προκειμένου να τα καταστήσουν προσιτά και ελκυστικά στον καταναλωτή, μετασχηματίζοντάς τα στη μορφή (μεταποίηση) και καθιστώντας τα διαθέσιμα στο χρόνο (αποθήκευση) και στο χώρο (μεταφορά). Η οργανική σύνδεση της φυτικής και ζωικής παραγωγής ολοκληρώνει την έννοια της «γεωργίας» και μεγιστοποιεί τα οφέλη της.

Συνιστά, με την γενικευμένη διασπορά της στο φυσικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της υπαίθρου και με την αλληλεξάρτηση της με όλες τις άλλες δραστηριότητες που αναπτύσσονται εκεί, **«προσδιοριστική μεταβλητή της οικονομικής κοινωνικής και οικολογικής ανάπτυξης και ισορροπίας της υπαίθρου»**. Ως εκ τούτου «δεν νοείται ανεπτυγμένη «ύπαιθρος» χωρίς ανεπτυγμένη «γεωργία» και αντίθετα, δεν μπορεί να υπάρξει ανεπτυγμένη «γεωργία» σε μη ανεπτυγμένη «ύπαιθρο».

Ελληνική «γεωργία»: Η ελληνική «γεωργία» συγκροτείται από ένα μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων (της τάξεως των 750.000) σε ισάριθμες γεωργικές εκμεταλλεύσεις μεσαίου και κυρίως μικρού μεγέθους, μεγάλης διασποράς και χωρίς οργανική διασύνδεση, εκ των οποίων περίπου 700.000 λαμβάνουν άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις και 630.000 είναι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ. Οι εκμεταλλεύσεις αυτές είναι ευέλικτες, απασχολούν σημαντικό αριθμό εποχικών εργατών, κυρίως μεταναστών και, υπό εφικτές προϋποθέσεις, έχουν σημαντικών διαστάσεων δυνητικό παραγωγικό δυναμικό, λόγω κλίματος, αναγλύφου, φυσικού περιβάλλοντος, γεωγραφικής θέσεως της Ελλάδας και διατροφικού πολιτισμού της, μεγάλες δυνατότητες διατήρησης θέσεων εργασίας και δημιουργίας νέων με χαμηλό κόστος και υψηλό πολλαπλασιαστή του προϊόντος που παράγουν, ο οποίος εκτιμάται ότι είναι της τάξεως του 5. Επομένως, κάθε προσπάθεια για στοχευμένη ανάπτυξη της ελληνικής «γεωργίας» και του γεωργοδιατροφικού τομέα που η ίδια μπορεί να προσδιορίσει, πρέπει να συνοδεύεται από γενικευμένη συλλογική δράση, μέσω θεσμών Κοινωνικής Οικονομίας, οι οποίοι διασφαλίζουν οργανική συμμετοχή των γεωργών στο κύκλωμα συλλογικού μετασυλλεκτικού χειρισμού των πρωτογενών προϊόντων, ώστε αυτά να καταστούν καταναλωτικά αγαθά. Άλλως, η όποια προσπάθεια συνιστά όχι μόνον παγκόσμια πρωτοτυπία, αλλά ανέφικτο εγχείρημα και σπατάλη οικονομικών πόρων.

Υποστηρίζω ότι, η δυνητική παραγωγική ικανότητα της ελληνικής «γεωργίας» και ο γεωργοδιατροφικός τομέας που αυτή προσδιορίζει μπορούν να την αναδείξουν ως τον μεγαλύτερο εργοδότη της χώρας, ως την ελπίδα για το μέλλον, με βασική στόχευση την αύξηση των εξαγωγών και την μείωση των εισαγωγών γεωργικών προϊόντων και τη διασφάλιση της επάρκειας της Χώρας σε τρόφιμα, υπό καθεστώς στοχευμένα αυξανόμενου τουριστικού προϊόντος. Η στόχευση αυτή δεν πρέπει να αφορά, πρωτίστως, στην παραγωγή «τυπικών» προϊόντων (commodities), με κύρια στοιχεία ανταγωνιστικότητας την ποσότητα, την «τυπικότητα» και το χαμηλό κόστος, για τα οποία η ελληνική «γεωργία» δεν έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, αλλά στην παραγωγή τεκμηριωμένης ποιότητας ειδικών εξωστρεφών μεσογειακών προϊόντων, για κάλυψη αναγκών μεγάλων αγορών-στόχων, μέσω ισχυρών Γεωργοδιατροφικών Αλυσίδων και ειδικών παραδοσιακών προϊόντων ορεινής/νησιωτικής παραγωγής (ΠΟΠ, ΠΓΕ, ΕΠΙΠ), συνδέοντάς τα με την σύγχρονη τεχνολογία και υποστηρίζοντάς τα με τον πολιτισμό και τον τουρισμό μας.

Κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης η Κοινωνία συνειδητοποίησε ότι η «γεωργία» είναι ο μόνος παραγωγικός τομέας που μπορεί να υποστηρίξει την ανάταξη της Εθνικής Οικονομίας και να λειτουργήσει ως η «μόνιμη ελληνική βαριά βιομηχανία». Προϋπόθεση γι' αυτό είναι η στοχευμένη διασύνδεση του πρωτογενή τομέα με το δευτερογενή και τριτογενή, η οποία είναι μεν δύσκολο αλλά εφικτό εγχείρημα και απαιτεί στοχευμένο προσδιορισμό της μελλοντικής εικόνας της ελληνικής «γεωργίας», όχι με τις υφιστάμενες τεχνικές, θεσμικές, νομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές προϋποθέσεις αλλά με εκείνες που προσδιορίζονται από τις απαιτήσεις του δύσκολου αυτού εγχειρήματος. Στις προϋποθέσεις αυτές περιλαμβάνονται και εκείνες που αφορούν στις υποδομές της υπαίθρου, στην στοχευμένη αξιοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, στη χρήση ευρηματικών χρηματοδοτικών εργαλείων, στην καθιέρωση

σύγχρονων ήπιων συστημάτων παραγωγής, στη θεσμοθετημένη συλλογική δράση και στη δημιουργία υποδομής προώθησης πιστοποιημένων ελληνικών προϊόντων με υψηλή Προστιθέμενη Αξία. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η ελληνική «γεωργία» και ο Γεωργοδιατροφικός Τομέας που αυτή μπορεί να υποστηρίξει, μπορούν να επαναπροσδιορίσουν όλες τις δομές της ελληνικής Οικονομίας.

Με βάση τις προαναφερόμενες δυνατότητες και προϋποθέσεις υποστηρίζω ότι, η ελληνική «γεωργία», συνιστά την σπονδυλική στήλη της ελληνικής Οικονομίας, την μεγάλη αλλά, δυστυχώς, «εν εφεδρεία τελούσα» δύναμη κρούσης, που μπορεί να καταστήσει την Ελλάδα πρότυπο γεωργικής παραγωγής και εξαγωγική δύναμη σε γεωργικά προϊόντα. **Το κύριο εμπόδιο για την αξιοποίηση του μεγάλου δυναμικού της Ελληνικής «γεωργίας» είναι η έλλειψη συστήματος μακροχρόνιου προγραμματισμού ανάπτυξής της, με την έννοια της κατάρτισης στρατηγικού σχεδίου, της εφαρμογής του και της τεκμηριωμένης περιοδικής προσαρμογής του στις συνθήκες που θα προσδιορίζει η εφαρμογή του.** Η έλλειψη αυτή προσδιορίζει τρεις μεγάλες απουσίες: **Απουσία** στοχευμένης Γεωργικής Έρευνας, για να τεθεί στη διαδικασία της γεωργικής παραγωγής μεγαλύτερο μέρος του «απεριόριστου» παραγωγικού δυναμικού των φυτών, μέσω τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων. **Απουσία** στοχευμένων Δημοσίων και Ιδιωτικών επενδύσεων, που αξιοποιούν και συμπληρώνουν τις τεχνικές γεωργικές υποδομές και, με την αξιοποίηση της εκάστοτε διαθέσιμης γεωργικής τεχνολογίας, αυξάνουν την παραγωγή και βελτιώνουν την παραγωγικότητα. **Απουσία** συστηματικής εθνικής προσπάθειας προώθησης των προϊόντων της ελληνικής «γεωργίας» σε αγορές – στόχους, με φερέγγυα πιστοποίηση της ποιότητας, με κατάλληλη συσκευασία, με σύγχρονες τεχνικές μάρκετινγκ και με κατάλληλες στρατηγικές συνεργασίες.

Γεωργικός πληθυσμός: Το σύνολο των ατόμων των οποίων η απασχόληση και τα εισοδήματα προέρχονται από την «γεωργία», ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους. Ο ρόλος των γεωργών είναι πολυλειτουργικός και πολυδιάστατος και η αποτελεσματικότητα των πράξεών τους επηρεάζει το σύνολο της Οικονομίας, της Οικολογίας και της Κοινωνίας της υπαίθρου και των πόλεων. **Το αναδυόμενο κίνημα των νέων γεωργών, καλείται να εγγυηθεί, υπό καθεστώς αμοιβαιότητας συμφερόντων μεταξύ των Κοινωνικών Εταίρων, προσφορά γεωργικών προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας, με την μικρότερη δυνατή συνολική περιβαλλοντική επιβάρυνση και την μεγαλύτερη δυνατή παραγωγή δημόσιων περιβαλλοντικών αγαθών κατά μονάδα παραγομένου προϊόντος. Ως εκ τούτου, πρέπει να αποκτήσει πρόσθετες και συνεχώς επικαιροποιούμενες ικανότητες, ώστε οι γεωργοί ν'αναδειχθούν ηγήτορες στην Οικονομία και Κοινωνία της υπαίθρου, να διαχειριστούν αποτελεσματικότερα τα οικοσυστήματά της, να καταστούν αποτελεσματικά στελέχη των συστημάτων κοινωνικής και πολιτικής εκπροσώπησης και, με την ενεργό συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων, να υποστηρίξουν την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του Γεωργοδιατροφικού Τομέα προς όφελος των ιδίων, των καταναλωτών και των τεχνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στοχεύσεων της Εθνικής Οικονομίας.** Με βάση τα όσα προαναφέρονται συνάγεται ότι είναι υποχρέωση της εκάστοτε Κυβέρνησης να δημιουργεί προϋποθέσεις γνήσιας έκφρασης του γεωργικού πληθυσμού και να αποφεύγει την εφαρμογή του «διαίρει και βασίλευε»! Το έλλειμμα συνεννόησης μεταξύ του γεωργικού και του αστικού πληθυσμού, δεν διευκολύνει την αναγνώριση, εκ μέρους του δεύτερου, ούτε της συμβολής του πρώτου στην ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας, στην προαγωγή της αειφορίας των ανανεώσιμων φυσικών πόρων και στην παραγωγή δημοσίων περιβαλλοντικών αγαθών, ούτε της ανάγκης που αυτός έχει να πείσει για την

υπευθυνότητά του τον αστικό πληθυσμό, ώστε να μπορέσει η Πολιτεία να υποστηρίξει διαδικασίες που τον διευκολύνουν να παίξει το σημαντικό του ρόλο, ο οποίος πάντοτε και, κυρίως υπό τις παρούσες συνθήκες, εξυπηρετεί **«ύψιστο Δημόσιο Συμφέρον»**.

«Αγροτικός πληθυσμός»: Ως αγροτικός πληθυσμός χαρακτηρίζονται όλοι όσοι κατοικούν σε δήμους των οποίων ο μεγαλύτερος οικισμός έχει πληθυσμό μέχρι 2.000 κατοίκων, ανεξάρτητα από την απασχόλησή τους και την προέλευση των εισοδημάτων τους. Επομένως, στον αγροτικό πληθυσμό εντάσσεται, εκτός εξαιρέσεων και ο γεωργικός πληθυσμός αλλά δεν ταυτίζεται με αυτόν. Στο μέλλον αναμένεται ότι ο αγροτικός πληθυσμός θα αυξάνεται, χωρίς, κατ'ανάγκη, να αυξάνεται και ο γεωργικός πληθυσμός. Με την αύξηση και διαφοροποίηση των ευκαιριών απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές, με την πρόοδο της επιχειρηματικής οργάνωσης των γεωργών και την μεγέθυνση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και με την εισαγωγή οργανωτικών και τεχνολογικών καινοτομιών στην ελληνική «γεωργία», θα αυξηθεί η παραγωγικότητα εργασίας και, ταυτόχρονα, θα καταστεί εφικτή και η σταδιακή οργανική ένταξη σ'αυτήν και μεταναστών. Ο αγροτικός πληθυσμός, με την αύξηση και διαφοροποίηση των ευκαιριών απασχόλησης στην ύπαιθρο, θα υποστηρίξει το γεωργικό πληθυσμό να αυξησει και να διαφοροποιήσει τα εισοδήματά του, με τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής του δραστηριότητας και με την περιβαλλοντική του δράση, στα πλαίσια και των πολλαπλασιαστικών φαινομένων της αναπτυσσόμενης Οικονομίας της υπαίθρου.

2. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ «ΓΕΩΡΓΙΑΣ»

Τα τελευταία είκοσι χρόνια του 20^{ου} αιώνα και η πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα χαρακτηρίστηκαν από τεχνητά υψηλό επίπεδο κοινωνικής ευημερίας του γεωργικού πληθυσμού, με την εισροή σημαντικών κοινοτικών οικονομικών πόρων και με την διαγραφή μεγάλου μέρους των συσσωρευμένων χρεών των «γεωργών».

Η αποσύνδεση των επιδοτήσεων από την παραγωγή, με στόχευση την χρηματοδότηση των αναγκαίων γεωργικών αναδιαρθρώσεων, χωρίς να πραγματοποιείται, ή έστω και να επιδιώκεται προγραμματικά, στοχευμένη αναδιάταξη του τρόπου με τον οποίον ασκείται η «γεωργία» και ενσωμάτωση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων, αποδυνάμωσε το παραγωγικό δυναμικό της ελληνικής «γεωργίας» και, ταυτόχρονα, δημιούργησε αστικά υπερκαταναλωτικά πρότυπα και στις αγροτικές περιοχές. Παράλληλα, η θέσπιση περιβαλλοντικών περιορισμών, η ένταξη της Χώρας στην ζώνη του ΕΥΡΩ και η απουσία προσπάθειας για μακροχρόνιας εμβέλειας σχεδιασμό προσαρμογής της «γεωργίας» σε συνθήκες ανταγωνισμού και αξιοποίησης του σημαντικού συγκριτικού περιβαλλοντικού πλεονεκτημάτος της, κατέστησαν το επίπεδο ευημερίας των γεωργικών νοικοκυριών μη διατηρήσιμο και προσδιόρισαν την σημερινή έντονη πτωτική πορεία του γεωργικού τομέα: Η γεωργική παραγωγή, σε απόλυτα μεγέθη, μειώθηκε. Η αξία των εισαγωγών, κυρίως προϊόντων ζωικής παραγωγής, αυξήθηκε σημαντικά. Το ισοζύγιο εξωτερικού εμπορίου γεωργικών προϊόντων είναι αρνητικό. Τα γεωργικά εισοδήματα παρουσίασαν επιταχυνόμενη πτωτική τάση. Ενώ η ανεργία στο γεωργικό πληθυσμό διευρύνθηκε, σιτίζουμε τους τουρίστες και τους μετανάστες με εισαγόμενα προϊόντα ενώ, μέσω αυτών, θα μπορούσε η Χώρα να πραγματοποιεί έμμεσες εξαγωγές γεωργικών προϊόντων και να αυξάνει την απασχόληση του γεωργικού πληθυσμού.

Η τελική αξία που πληρώνουν οι καταναλωτές για τα προϊόντα που παράγονται από τους γεωργούς, δημιουργείται και εισπράττεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, έξω από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις

από όσους εμπλέκονται, άμεσα ή έμμεσα, παραγωγικά ή παρασιτικά, με τη διαδικασία μετατροπής των γεωργικών προϊόντων σε προϊόντα διατροφής και με τη διακίνηση των τελευταίων, ώστε να φτάσουν στους καταναλωτές. Αυτό σημαίνει ότι, με το ισχύον σύστημα μετασυλλεκτικού χειρισμού και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, η βελτίωση των εισοδημάτων των γεωργών εξαρτάται από τη δυνατότητα οργανικής συμμετοχής τους στην διαδικασία μετατροπής των προϊόντων που παράγουν σε τρόφιμα και στη διακίνηση των τελευταίων, ώστε να φτάσουν στους καταναλωτές.

Η ελληνική «γεωργία», κυρίως κατά τη διάρκεια της περιόδου 1980-2010, εξελίχθηκε παραδοσιακά ενώ η Κοινωνία εξελίχθηκε με άλματα και την άφησε πίσω της σε απόσταση. Αποτέλεσμα της υστέρησης αυτής είναι το γεγονός ότι, ενώ η ελληνική «γεωργία» έχει ισχυρό συγκριτικό λειτουργικό πλεονέκτημα, μέχρι τώρα αυτό δεν αξιοποιήθηκε για την οικονομική, κοινωνική και οικολογική ανάπτυξη της Χώρας, παρά το ότι οι προσπάθειες των δεκαετιών του '50, '60 και '70 απέδειξαν ότι, το πλεονέκτημα αυτό, όταν συνδυάζεται με προσχεδιασμένη και ολοκληρωμένη υποστήριξη του γεωργικού πληθυσμού, προσδιορίζει εντυπωσιακά αποτελέσματα. Εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις από την περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης της ελληνικής «γεωργίας» θα προσδιορίσουν δυσχερώς διαχειρίσιμες καταστάσεις. Ως εκ τούτου, **η απουσία ολοκληρωμένης εθνικής γεωργικής πολιτικής, συμβατής με την Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ), που να καλύπτει τις επόμενες δεκαετίες, συνιστά ασύγγνωστη αδράνεια.**

3. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ «ΟΡΑΜΑΤΟΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ «ΓΕΩΡΓΙΑΣ» ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Η ανασυγκρότηση της ελληνικής «γεωργίας», η οποία έχει δυναμικό για ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης και πέραν του 7%, απαιτεί την κατάρτιση και εφαρμογή, σε βάθος χρόνου, Εθνικού Σχεδίου Επενδύσεων μεγάλης κλίμακας, στα πλαίσια του οποίου θα εντάσσονται και τα όσα προωθούνται εκάστοτε από τα μεσοπρόθεσμα προγράμματα της ΕΕ για γεωργική και αγροτική ανάπτυξη. Στόχευση του Σχεδίου αυτού πρέπει να είναι: **(i)** η υποκατάσταση εισαγωγών, η αύξηση εξαγωγών γεωργικών προϊόντων και η εφαρμογή οργανωτικών καινοτομιών συλλογικής δράσης, για μείωση του κόστους, **(ii)** η αύξηση της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής (ΑΑΠΓ), μέσω αποτελεσματικών πωλήσεων αυξημένων ποσοτήτων ποιοτικών προϊόντων και μειωμένων εκροών σε εισοδήματα τρίτων, **(iii)** η μείωση της αξίας και η βελτίωση της ποιότητας και της χρήσης των ενδιαμέσων εισροών, μέσω αποτελεσματικών αγορών, πολιτικών μείωσης του κόστους ενέργειας στη «γεωργία» και πολιτικών τεχνικής και χρηματοοικονομικής υποστήριξης των γεωργών και μειωμένης ανάλωσης παγίου κεφαλαίου, με τη βελτίωση του τρόπου διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και **(iv)**, η καθιέρωση πρόσθετης άμεσης αμοιβής των γεωργών για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στην Εθνική Οικονομία, στην Κοινωνία και στην Οικολογία.

Εάν, με την προαναφερόμενη προσπάθεια, επιτευχθεί, κατά την επόμενη δεκαπενταετία, **αύξηση** κατά 15% της ΑΑΠΓ και **μείωση** κατά 15% της αξίας των ενδιαμέσων εισροών και ανάλωσης παγίου κεφαλαίου, τα κύρια στοιχεία των ετήσιων οικονομικών λογαριασμών της ελληνικής «γεωργίας», στο τέλος της περιόδου αυτής, σε τιμές του 2015 και με τις συντηρητικότερες εκτιμήσεις, θα παρουσιάζονται ως ακολούθως: **(i)** ΑΑΠΓ, **τουλάχιστον 17,0 δις €.** **(ii)** Αξία Ενδιαμέσων Εισροών και Ανάλωσης Παγίου Κεφαλαίου, το πολύ 8,5 δις €. **(iii)** Καθαρή Προστιθέμενη Αξία 8,5 δις €. **(iv)** Δαπάνες για αμοιβές τρίτων (εποχικοί εργάτες, τόκοι δανείων, ενοίκια γεωργικής γης και φόροι επί παραγωγής), 3,5 δις, δηλαδή πολύ περισσότερες σε σύγκριση με εκείνες του 2013. **(v) Γεωργικό Εισόδημα 5,0 δις €, σε σύγκριση με τα 0,5 δις € που εκτιμάται για το 2015** και, εάν προστεθούν και οι επιδοτήσεις, στο πιθανολογούμενο μέσο ετήσιο ύψος της περιόδου 2014-2020, των 2,6 δις €, ως αμοιβή για την συμβολή των γεωργών στην παραγωγή δημόσιων περιβαλλοντικών αγαθών, **το συνολικό Γεωργικό Εισόδημα εκτιμάται σε 7,6 δις €, έναντι εκτιμωμένου συνολικού Εισοδήματος 3 δις €, για το 2015.**

Επομένως, ο γεωργικός πληθυσμός, πρέπει να απαιτήσει από τις Υπηρεσίες που υποστηρίζουν τη «γεωργία» και την ανάπτυξη της υπαίθρου, ν'αναπτύξουν, με προκαθορισμένο χρονικά βηματισμό, στοχευμένη προσπάθεια, την οποία ο ίδιος θα στηρίζει με την οργανωμένη συμμετοχή του, προκειμένου:

(1) Να αναληφθεί πρωτοβουλία, ώστε, «με ευρεία πολιτική συναίνεση και συμμετοχή των Κοινωνικών Εταίρων, να προσδιοριστεί η Στρατηγική για την ανάπτυξη της ελληνικής «γεωργίας» με ορίζοντα την επόμενη εικοσαετία», με την θεσμοθέτηση του προαναφερόμενου «οράματος».

(2) Να εξειδικευτεί η πρόταση του «οράματος», με «Εθνικό Σχέδιο Επενδύσεων Ανασυγκρότησης της Ελληνικής Γεωργίας», η εφαρμογή του οποίου πρέπει: Να στηρίζεται στην κοινωνική αλληλεγγύη, στην ελαχιστοποίηση της περιβαλλοντικής όχλησης ανά μονάδα προϊόντος και στην οργανική συμμετοχή των γεωργών στην συλλογική προμήθεια των γεωργικών εισροών που χρησιμοποιούν και στη συλλογική μεταποίηση/συσκευασία και διακίνηση των προϊόντων που παράγουν. **Να αρθρώνεται σε Επιχειρησιακά Περιφερειακά Σχέδια και, καθένα από αυτά, σε Κλαδικά Σχέδια, οι ατομικές προσπάθειες των οποίων να επαναπροσδιορίζονται, σε τοπικό επίπεδο, σ' ένα συνεχές κύκλωμα προγραμματισμού και προσαρμογής. **Να αριστοποιεί**, με τα αποτελέσματά του, την στοχευμένη συνεισφορά της Ελληνικής «γεωργίας» στην Εθνική Οικονομία, Κοινωνία και Οικολογία, σε όρους: υποκατάστασης εισαγωγών και αύξησης εξαγωγών γεωργικών προϊόντων, βελτίωσης των γεωργικών εισοδημάτων και της απασχόλησης, διασφάλισης της αυτάρκειας της χώρας σε τρόφιμα εγγυημένης ποιότητας με δίκαιες τιμές, παραγωγής δημοσίων περιβαλλοντικών αγαθών και αναζωογόνησης της υπαίθρου, μετά από μία τόσο μεγάλη διέγερση του «εν υπνώσει» γεωργικού παραγωγικού δυναμικού της. **Να δίνει οριστική λύση** στο κύριο πρόβλημα του γεωργικού πληθυσμού, ο οποίος, ως υπερήφανος κοινωνικός εταίρος, **απαιτεί, την ενσωμάτωση στις τιμές των προϊόντων που παράγει, της έγκυρα κοστολογημένης ανταποδοτικότητας για τις υπηρεσίες που προσφέρει στην Κοινωνία, στην Οικονομία και στην Οικολογία».****

(3) Να δεσμευτεί η Πολιτεία να υποστηρίξει την εφαρμογή της Στρατηγικής, μέσω του Εθνικού Σχεδίου Επενδύσεων και η δέσμευση αυτή να ψηφιστεί από τη Βουλή των Ελλήνων, ώστε ο γεωργικός πληθυσμός να αποκτήσει «Όραμα» στο οποίο να στηρίζει τις ελπίδες του, να εντάξει τις προσδοκίες του και να αγωνιστεί για την προσέγγισή του, στα πλαίσια μιας διαδικασίας περιοδικού επαναπροσδιορισμού του.

4. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ «ΓΕΩΡΓΙΑΣ»

- (1)** Κατάρτιση και θεσμοθέτηση Χωροταξικού Σχεδίου ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου.
- (2)** Διαμόρφωση στρατηγικής για την αξιοποίηση και ορθολογική διαχείριση των διαθεσίμων υδατικών πόρων.
- (3)** Παραγωγή προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας και ειδικών προδιαγραφών και καθιέρωση προτύπων ελληνικών προϊόντων.

- (4) Γενικευμένη εφαρμογή «συλλογικής δράσης στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων με την θεσμοθέτηση και λειτουργία δικτύων μετασυλλεκτικού χειρισμού και δικτύων προμήθειας γεωργικών εισροών.
- (5) Καθιέρωση ειδικών «εργαλείων» επιβλεπόμενης χρηματοπιστωτικής υποστήριξης, με ευνοϊκούς όρους, των Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας και αποτελεσματικών δικτύων στοχευμένης Γεωργικής Έρευνας, αξιολόγησης εφαρμοσίμων τεχνολογικών γνώσεων και Γεωργικών Εφαρμογών.
- (6) **Δημιουργία νέας γενιάς γεωργών**, με κατάλληλη εκπαίδευση, συνεχή τεχνική κατάρτιση και στοχευμένη υποστήριξη, που θα αποτελέσουν το βιώσιμο τμήμα της ελληνικής «γεωργίας», με την έννοια ότι θα οργανώσουν γεωργικές εκμεταλλεύσεις τεχνικά αποτελεσματικές και εισοδηματικά αυτοδύναμες ή μη αυτοδύναμες, δικτυωμένες σε ισχυρές Διεπαγγελματικές Οργανώσεις, που θα παράγουν προϊόντα που ικανοποιούν τις απαιτήσεις των καταναλωτών και τις μακρο-οικονομικές Εθνικές στοχεύσεις, περιλαμβανομένης και της βελτιστοποίησης της συνολικής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης κατά μονάδα παραγομένου προϊόντος. Οι Διεπαγγελματικές Οργανώσεις πρέπει να δημιουργηθούν και να λειτουργήσουν όχι μόνο με συντεχνιακή στόχευση αλλά, κυρίως, ως Οργανώσεις ηγετικών επιχειρηματικών ομάδων των αγροτικών κοινωνιών, ως δύναμη προόδου και διαμόρφωσης πολιτικής, ως διαμορφωτές της κοινής γνώμης και ως τεχνικο-οικονομικοί σύμβουλοι των εκάστοτε Κυβερνήσεων, με υπεύθυνο εθνικό λόγο και ρόλο. Οι νέας γενιάς γεωργοί, ως ηγετικά στελέχη των αγροτικών κοινωνιών, καλούνται να διαδραματίσουν, όχι μόνο τον παραγωγικό τους ρόλο, ως παραγωγοί πρωτογενών προϊόντων διατροφής, αλλά και το λειτούργημά τους, ως φροντιστές των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος, διαχειριζόμενοι το αποτελεσματικότερο «εργαλείο» που κατέχει, μέχρι τώρα, η ανθρωπότητα, την απεριόριστη φωτοσυνθετική ικανότητα των φυτών να παράγουν τρόφιμα, αξιοποιώντας μικρό μόνο τμήμα της ηλιακής ενέργειας που φτάνει στη γη.
- (7) Προσχεδιασμένη κινητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων: *της Πολιτείας και των ΟΤΑ, των Συνεταιριστικών Οργανώσεων νέας γενιάς, της Τοπικής Κοινωνίας*, η οποία πρέπει να ενεργοποιηθεί ώστε να έχει και εταιρική ευθύνη στις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο άμεσο περιβάλλον της. Μια τέτοια κινητοποίηση θα μπορούσε να συντονιστεί μέσω ενός **επιτελικού Υπουργείου Γεωργίας, Τροφίμων, Φυσικών Πόρων, Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Περιβάλλοντος**, προκειμένου να εφαρμοστούν συμβατές πολιτικές για τη «γεωργία», για τα δημόσια περιβαλλοντικά αγαθά που παράγονται στην ύπαιθρο και, κυρίως, για την προβολή του περιεχομένου και των συνεπειών της μεσογειακής διατροφής και, μέσω αυτής, της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων που την υποστηρίζουν και την εξειδικεύουν.

(8) Η Ελληνική «Γεωργία» στα πλαίσια του τρίτου Μνημονίου

(9) Φωτίου Αλ. Βακάκη

Δρος Γεωπόνου, Γεωργοοικονομολόγου

(10) Παρακολουθώ με ενδιαφέρον την συζήτηση που άρχισε και συνεχίζεται για τον ρόλο της ελληνικής «γεωργίας» στα πλαίσια του τρίτου Μνημονίου. Περίμενα, από την πρόσφατη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο ΥπΑΑΤ, με συμμετοχή του Πρωθυπουργού, να ανακοινωθεί η εφαρμογή μέτρων που θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη της, επειδή πιστεύω ότι η «γεωργία», εκτός του ότι είναι ένα από τα σημαντικότερα θύματα της οικονομικής κρίσης στην ελληνική πραγματικότητα, είναι, στην παρούσα συγκυρία, ο αποτελεσματικότερος χρήστης αναπτυξιακών πόρων, πολυκριτηριακά αξιολογούμενος. Επομένως, **η ανάληψη πανεθνικής πρωτοβουλίας για στρατηγικό σχεδιασμό** αξιοποίησης του μεγάλου δυναμικού παραγωγικού δυναμικού και του ισχυρού συγκριτικού πλεονεκτήματος της ελληνικής «γεωργίας», προκειμένου να υποστηριχθούν φιλόδοξοι εθνικοί στόχοι απασχόλησης, εισοδημάτων, αυτάρκειας σε ποιοτικά τρόφιμα, εξαγωγών και στοχευμένα αυξανόμενου τουριστικού προϊόντος, **συνιστά παρέμβαση υψίστου «Δημοσίου Συμφέροντος»**. Από τις μέχρι τώρα ανακοινώσεις προκύπτει ότι η στόχευση είναι εκ διαμέτρου αντίθετη και στηρίζεται σε φοροεισπρακτική λογική, εξομοιώνοντας, φορολογικά, τους γεωργούς με τους ελεύθερους επαγγελματίες. Σύμφωνα με τις μέχρι τώρα ανακοινώσεις προβλέπεται: σταδιακή αύξηση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των γεωργών, φορολόγηση των άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων, σταδιακή κατάργηση της επιδότησης πετρελαίου, εναρμόνιση της εισφοράς υπέρ ΟΓΑ με εκείνη του ΙΚΑ. Η στόχευση αυτή υποστηρίζεται, προφανώς, από ελλιπή κατανόηση του ρόλου των γεωργών, της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η ελληνική «γεωργία», της σκοπιμότητας των άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων και του σωστού ορισμού της φορολογητέας ύλης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

(11) **Η εξομοίωση, φορολογικά, των γεωργών με τους ελεύθερους επαγγελματίες είναι εξωπραγματική:** Οι γεωργοί επιχειρούν σε άστεγο εργοτάξιο, υπό συνθήκες αβεβαιότητας στην λειτουργία των βιολογικών «μηχανών» (φυτών και ζώων) και στη δράση των καιρικών συνθηκών, που επηρεάζουν τις αποδόσεις τους, ποσοτικά και ποιοτικά. Αυτό σημαίνει ότι οι γεωργοί δεν μπορούν να εγγυηθούν ότι, με την εμπλοκή των ίδιων ποσοτήτων και του ίδιου συνδυασμού συντελεστών παραγωγής θα προκύπτει, κάθε χρόνο, η ίδια ποσότητα και ποιότητα προϊόντος. Αυτό δεν συμβαίνει με τους ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι, για κάθε εργασία που αναλαμβάνουν, προσπαθούν, υπό ελεγχόμενες συνθήκες, να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους. Η φορολογητέα ύλη των ελληνικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, οι οποίες λειτουργούν σε μεσογειακό περιβάλλον, όπου δεν υπάρχει κανονικότητα στα ετήσια εισοδήματα, πρέπει να προσδιορίζεται με τα έσοδα που αντιστοιχούν σε κυλιόμενο μέσο όρο τριών έως πέντε ετών, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι χαμηλές και υψηλές αποδόσεις των καλλιεργειών και εκτροφών στη διάρκεια του επαναλαμβανόμενου κύκλου δράσεως των καιρικών συνθηκών. Εξάλλου, οι ενδογενείς ιδιαιτερότητες της γεωργικής παραγωγής δεν **την καθιστούν** μόνον διαδικασία «υψηλού βαθμού αβεβαιότητας και υψηλού ρίσκου», αλλά **την αναδεικνύουν** ως διαδικασία «Δημοσίου Συμφέροντος», διότι οι συνέπειες της λειτουργίας της αφορούν σε θέματα διατροφής ανθρώπων και ζώων και παραγωγής δημόσιων περιβαλλοντικών αγαθών αυξανόμενης ζήτησης από το σύνολο της κοινωνίας και **την χαρακτηρίζουν**, επίσης, ως διαδικασία υποκείμενη στο Νόμο της μη αναλόγου αποδόσεως, σε αντίθεση με την παραγωγή μη γεωργικών προϊόντων και υπηρεσιών, όπου η σχέση μεταξύ ποσότητας παραγόμενων προϊόντων / υπηρεσιών και ποσότητας πρώτων υλών που την προσδιορίζουν είναι γραμμική (σταθερά). **Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις**, σύμφωνα και με την διεθνή πρακτική, **συνιστούν ειδικού τύπου επιχειρήσεις**, με «επιχειρηματίες» τους γεωργούς. Οι γεωργοί πραγματοποιούν επενδύσεις, χρησιμοποιούν την εργασία τους και εκείνη μελών των οικογενειών τους (χειρονακτική και διαχειριστική), την οποίαν, μάλιστα, δεν την επιλέγουν αλλά την ανέχονται, χρησιμοποιούν, εποχικά, εργασία τρίτων, πληρώνουν τόκους δανείων, αγοράζουν συμβουλευτικές υπηρεσίες, χρησιμοποιούν μεταβαλλόμενη γεωργική τεχνολογία, αναλαμβάνουν τον κίνδυνο που συνεπάγεται το άστεγο εργοτάξιο τους και προσπαθούν να **βελτιστοποιήσουν** το αποτέλεσμα της

παραγωγικής τους διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι *είναι υποχρεωμένοι* να παράγουν τρόφιμα και δημόσια περιβαλλοντικά αγαθά, με τη φροντίδα που ασκούν στους κοινωνικής ιδιοκτησίας φυσικούς πόρους, από την καλή κατάσταση των οποίων εξαρτάται και η αποτελεσματικότητα της παραγωγικής τους δραστηριότητας και *είναι διατεθειμένοι* να θεωρούν ως αποδεκτό όφελος την δίκαιη αμοιβή της εργασίας που προσφέρουν και, ως ιδιαίτερα ευχάριστη έκπληξη, την επίτευξη επιχειρηματικού κέρδους, όταν οι καιρικές συνθήκες και η αγορά το επιτρέπουν. Επομένως, δεν είναι δυνατόν οι γεωργοί να εξομοιώνονται, φορολογικά, με επιτηδευματίες και ελεύθερους επαγγελματίες.

- (12) **Η ελληνική «γεωργία» βρίσκεται σε άκρως ανησυχητική πτωτική πορεία:** Από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια της υπερδεκαπενταετούς περιόδου 1996-2013, η Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής, μεταξύ 1996 και του μέσου όρου των ετών 2011, 2012 και 2013, **αυξήθηκε κατά 20%**, ενώ, οι εκροές της «γεωργίας», για ενδιάμεσες εισροές, αυξήθηκαν **κατά 56%**, εκείνες για πληρωμές σε τρίτους (εποχική εργασία, τόκοι δανείων, ενοίκια γεωργικής γης τρίτων, αγοραζόμενες συμβουλευτικές υπηρεσίες, φόροι επί παραγωγής) **κατά 51%**, η ετήσια ανάλωση παγίου κεφαλαίου κατά **131%** και, ως αποτέλεσμα όλων αυτών των αυξήσεων, το εισόδημα των γεωργικών νοικοκυριών **μειώθηκε κατά 47%**. Εξάλλου, από τα στοιχεία του οικονομικού λογαριασμού της «γεωργίας» για το 2013, προκύπτει ότι, από την Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής των 10,46 δις €, τα 8,65 δις (82%) αφορούσαν στις προαναφερόμενες εκροές και **μόνον 1,81 δις € σε Γεωργικό Εισόδημα των 730.000 περίπου γεωργικών νοικοκυριών**. Το εισόδημα αυτό θα έπρεπε να καλύπτει, **την τεκμαρτή αξία της εργασίας** που ανάλωσαν οι γεωργοί και μέλη των οικογενειών τους στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, η οποία, μόνο για τις 630.000 μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις, εκτιμάται σε 4,16 δις € (630.000 X 220 ημ. X 30 €/ημ.), **το τεκμαρτό ενοίκιο της ιδιόκτητης γεωργικής γης, τους τεκμαρτούς τόκους των ιδίων κεφαλαίων** που απασχολούνται στη γεωργική εκμετάλλευση και το **επιχειρηματικό αποτέλεσμα** (κέρδος ή ζημία). Η κατάσταση αυτή του γεωργικού τομέα επιδεινώθηκε περαιτέρω τα χρόνια που ακολούθησαν το 2013.
- (13) **Οι άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις που λαμβάνουν οι γεωργοί πρέπει να φορολογούνται;** Με δεδομένη την διαχρονική μείωση του Γεωργικού Εισοδήματος, οι άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις αναδεικνύονται σε προσδιοριστική μεταβλητή του επιπέδου του ετησίου εισοδήματος των γεωργικών νοικοκυριών και υποστηρίζουν τη δυνατότητά τους για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Αυτό σημαίνει ότι, ένα σημαντικό τμήμα των εισοδηματικών ενισχύσεων, όπως συμβαίνει και με τον πλούτο που παράγει η «γεωργία», διοχετεύεται, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, έξω από τον γεωργικό πληθυσμό, σε όσους ζουν στις αγροτικές ή αστικές περιοχές και δεν εξαρτούν την επιβίωσή τους από την «γεωργία». Εξάλλου, η κατανομή των εισοδηματικών ενισχύσεων στην ελληνική γεωργική πραγματικότητα είναι άνιση, ως αποτέλεσμα της ειδικής διάρθρωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά μέγεθος. Εάν όλες οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις (700.000), που έλαβαν, το 2013, εισοδηματικές ενισχύσεις ύψους 2.800 εκατομ. €, ήταν κερδοφόρες, το μέγιστο φορολογικό έσοδο θα ήταν 728 εκατομ. € (2.800 X 26%). Η πραγματικότητα, όμως, είναι διαφορετική. Από την κατανομή των ενισχύσεων του 2013 στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις της Χώρας, συνάγεται ότι, εάν οι 630.000 μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις, που έλαβαν, συνολικά, εισοδηματικές ενισχύσεις 1.512 εκατομ. €, ήταν όλες κερδοφόρες, θα προσδιόριζαν φόρο 393 εκατομ. € (1.512 X 26%) δηλαδή 624 € η κάθε μία. Οι εκμεταλλεύσεις αυτές, όμως, υπό την προϋπόθεση ότι η φορολογητέα ύλη προσδιορίζεται σύμφωνα με τα προτεινόμενα στην επόμενη ενότητα (4), έχουν μηδενική φοροδοτική ικανότητα διότι, 385.000 και 245.000 εξ αυτών, λαμβάνουν ετήσιες εισοδηματικές ενισχύσεις, κ.μ.ο. 580 € και 5.260€, αντίστοιχα, και όλες μαζί 2.400 € η κάθε μία⁷⁰, ενώ, η τεκμαρτή αξία της εργασίας που καταβάλλει ο γεωργός και μέλη της οικογένειάς του εκτιμάται ότι είναι της τάξεως των 6.600 €/χρόνο (220 ημ. X 30 €/ημ.). Ως εκ τούτου, οι εισοδηματικές ενισχύσεις που λαμβάνουν οι μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικές

⁷⁰ Οι υπόλοιπες μεγάλες (69.930) και πολύ μεγάλες (70) γεωργικές εκμεταλλεύσεις έλαβαν, τον ίδιο χρόνο, εισοδηματικές ενισχύσεις 1.288 εκατομ. € και, κ.μ.ο., 18.260 € και 157.140 €, αντίστοιχα, η κάθε μία.

εκμεταλλεύσεις, δεν πρέπει να φορολογούνται, αφού, όπως τεκμηριώνεται στην επόμενη ενότητα (4), η φορολογητέα ύλη και με το προαναφερόμενο ποσό ενισχύσεων, είναι αρνητική. Εξάλλου οι εισοδηματικές ενισχύσεις πρέπει, κατά ένα μέρος, να καλύπτουν και τεκμαρτή αξία εργασίας που προσφέρουν οι γεωργοί με την άσκηση του λειτουργήματός τους, ως παραγωγοί δημοσίων περιβαλλοντικών αγαθών. Παρά ταύτα, ένας αριθμός οργανωμένων γεωργικών επιχειρήσεων, που θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 70.000 και 100.000, ενδέχεται να διαμορφώνει θετική φορολογητέα ύλη, η οποία, σωστό είναι να προσαυξάνεται και με τις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις που λαμβάνουν, με αφαίρεση του ποσού που προτείνεται να είναι αφορολόγητο για τις μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

(14)(4) **Η φορολογητέα ύλη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:** Σύμφωνα με τα όσα προαναφέρονται η φορολογητέα ύλη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, θεωρουμένων ως ειδικού σκοπού επιχειρήσεων, πρέπει να προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ: **(i) της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής τους**, υπολογιζομένης ως κυλιόμενος μέσος όρος τριετίας, για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με παραγωγικό προσανατολισμό τη φυτική παραγωγή ή πενταετίας, για εκείνες με παραγωγικό προσανατολισμό τη ζωική παραγωγή, ως αποτέλεσμα των συνεπειών της απρόβλεπτης δράσης των καιρικών συνθηκών στην απόδοση των βιολογικών «μηχανών» της «γεωργίας», που λειτουργούν ασκεπώς και **(ii), Του αθροίσματος των ετησίων δαπανών για: Αξία ενδιάμεσων εισροών** (λιπάσματα, εδαφοβελτιωτικά υλικά, σπόροι, έξοδα παραγωγής σπορόφυτων, υλικά φυτοπροστασίας και κτηνιατρικής περίθαλψης, ενέργεια, στην οποία περιλαμβάνεται και το πετρέλαιο κ.α., περιλαμβανομένων των ζωοτροφών, αγοραζομένων και ιδιοπαραγομένων). **Τεκμαρτή αξία εργασίας** (χειρονακτική και διαχειριστική) του γεωργού και μελών της οικογένειάς του, προσχεδιασμένα τεκμηριωμένης και υπολογιζομένης, με βάση το ετήσιο πλάνο καλλιεργειών και εκτροφών της γεωργικής εκμετάλλευσης, τους συντελεστές απασχόλησης που αντιστοιχούν σε ορθές πρακτικές καλλιεργειών και εκτροφών και το ισχύον, εκάστοτε, ημερομίσθιο. **Ετήσια ανάλωση παγίου κεφαλαίου**, προσχεδιασμένα υπολογιζομένη (αποσβέσεις γεωργικών μηχανημάτων και παρελκομένων, εγκαταστάσεων, κτιρίων, πολυετών φυτειών, ζώων παραγωγής, κτισμάτων, συστημάτων άρδευσης, γεωτρήσεων, έργων περιβάλλοντος χώρου, περιφράξεων, έργων διαχείρισης γεωργικών και κτηνοτροφικών αποβλήτων κ.α. παγίων στοιχείων), λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον στο οποίο τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται, τον τρόπο με τον οποίον συντηρούνται και, επομένως, την ταχύτητα με την οποία απαξιώνονται τεχνολογικά. **Αξία παρεχομένων συμβουλευτικών υπηρεσιών** για θέματα φυτοτεχνικά, ζωοτεχνικά, νομικά και λογιστικά. **Εποχική εργασία τρίτων, ενοίκια γεωργικής γης τρίτων, εργασία μηχανημάτων τρίτων, τόκους βραχυπρόθεσμων και μεσομακροπρόθεσμων δανείων, φόρους επί παραγωγής και εισφορά υπέρ ΟΓΑ.**

(15) Ανεξάρτητα των όσων προαναφέρονται, η φορολόγηση των γεωργών στην κατάσταση που βρίσκεται σήμερα η ελληνική «γεωργία», δεν παρουσιάζει ελκυστικότητα για τα δημόσια έσοδα. Η φορολόγηση των μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ενώ δεν θα αποδώσει φορολογικά έσοδα, θα καταστήσει δυσχερέστερη την ευνοϊκή εξέλιξη των πρωτοβουλιών που οπωσδήποτε πρέπει να αναληφθούν για την ανασυγκρότηση και τον παραγωγικό επαναπροσανατολισμό της ελληνικής «γεωργίας». Ειδικότερα:

(16)(α) Η τεκμαρτή αξία της εργασίας που καταβάλλει ο γεωργός και μέλη της οικογένειάς του, για κάθε μία από τις 630.000 μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις, όπως προαναφέρεται, είναι της τάξεως των 6.600 €/χρόνο και καθιστά ατελέσφορη την προσπάθεια αναζήτησης φορολογητέας ύλης για τον προαναφερόμενο αριθμό μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ακόμα και αν συνεκτιμηθεί το ετήσιο ποσό των 2.400 € άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων που έλαβε, κ.μ.ο., η κάθε μία από αυτές τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις το 2013⁷¹.

⁷¹ Φορολογητέα ύλη για τις 630.000 μικρού και μεσαίου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις, σε € / γεωργική εκμετάλλευση:

- Ανώτατο Ετήσιο Γεωργικό Εισόδημα (1,8 δις € για 730.000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις) +2.780
- Άμεσες ετήσιες εισοδηματικές ενισχύσεις (1,512 δις €: 630.000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις) +2.400

- (17)(β) Στην παρούσα συγκυρία, η πρωτοβουλία για τον σχεδιασμό στοχευμένης ανασυγκρότησής της ελληνικής «γεωργίας» συνιστά παρέμβαση «Δημοσίου Συμφέροντος» και, ως εκ τούτου, η όλη προσπάθεια θα μπορούσε να υποστηριχθεί και με το κίνητρο της φοροαπαλλαγής για τον χρόνο πραγματοποίησης και ωρίμανσης στοχευμένων επενδύσεων που πρέπει άμεσα και προσχεδιασμένα να πραγματοποιηθούν.
- (18)(γ) Είναι αμφίπλευρα επωφελής (για το Κράτος και τους γεωργούς): **(i)** η τήρηση βιβλίων για όσες γεωργικές εκμεταλλεύσεις τεκμηριώνουν Ακαθάριστη Αξία Πωλουμένων Προϊόντων μεγαλύτερη των 10.000 €, περίπου 70% του μ.ο. για το σύνολο της ελληνικής «γεωργίας», ο οποίος, το 2013, υπολογίζεται σε 14.330 €/εκμετάλλευση (10,46 δις €: 730.000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις) και **(ii)**, η τήρηση φακέλου στοιχείων μόνον για όσους τεκμηριώνουν Ακαθάριστη Αξία Πωλουμένων Προϊόντων μέχρι το προαναφερόμενο ποσό, οι οποίοι θα έχουν αφορολόγητες τις εισοδηματικές ενισχύσεις μέχρι του ποσού των 5.000 €. Το ίδιο αφορολόγητο ποσό εισοδηματικών ενισχύσεων θα έχουν οι τηρούντες βιβλία, για λόγους ίσης μεταχείρισης. Με ένα τέτοιο σύστημα προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης των γεωργών ελέγχονται και τα φορολογητέα έσοδα των όσων δέχονται τις εκροές της «γεωργίας», το ύψος των οποίων, για το 2013, υπολογίστηκε σε 8,65 δις € (82% της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής).
- (19)(δ) Η στοχευμένη ανάπτυξη της ελληνικής «γεωργίας» θα δημιουργήσει προϋποθέσεις για άμεσες και έμμεσες δημοσιονομικές ωφέλειες, όπως είναι: **(i)** Η αποφυγή προστίμων για απαιτήσιες επιστροφών λόγω μη συμμόρφωσης ή ανεπαρκούς ελέγχου, οι οποίες, την επταετία 2008-2014 ανήλθαν σε 1.400 εκατομ. €. **(ii)** Η αποτελεσματικότερη απορρόφηση και κονδυλίων που δεσμεύονται, εκάστοτε, για τα εθνικά προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι, για την αμέσως προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013, απορροφήθηκε περίπου το 50% των πόρων που είχαν διατεθεί. **(iii)** Η οργάνωση της ολιγοπωλιακής μορφής της αγοράς στους κόμβους της Γεωργοδιατροφικής Αλυσίδας που προηγούνται της πρωτογενούς παραγωγής και αφορούν στην προμήθεια των γεωργικών εισροών και γεωργικών μηχανημάτων, για τα οποία οι γεωργοί, για το 2013, πλήρωσαν 5,24 δις € για τις ενδιάμεσες εισροές και 1,39 δις € για ετήσια ανάλωση κεφαλαίου σε πάγια στοιχεία του ενεργητικού τους. **(iv)** Η αντιμετώπιση του ελλειπούς ανταγωνισμού στο λιανεμπόριο γεωργικών προϊόντων, το αποτέλεσμα της λειτουργίας του οποίου προσδιορίζει άδικη κατανομή της τιμής που πληρώνει ο καταναλωτής για τα γεωργικά προϊόντα⁷². Η διαρθρωτική και ολοκληρωμένη ανασυγκρότηση της Γεωργοδιατροφικής Προμηθευτικής Αλυσίδας, θα συνεισφέρει πολύ περισσότερο από ό,τι η φορολόγηση του αγροτικού εισοδήματος, το οποίο, με την τρέχουσα στρατηγική, φθίνει και θα αποδίδει όλο και λιγότερους φόρους.
- (20)(ε) Η προτεινόμενη διαρθρωτική και ολοκληρωμένη ανασυγκρότηση της Γεωργοδιατροφικής Προμηθευτικής Αλυσίδας **απαιτεί** συντονισμένη στρατηγική, δράσεις και πολιτικές όλων των εταίρων της αλυσίδας (γεωργοί, προμηθευτές, μεταποιητές, έμποροι, στοχευμένη Γεωργική Έρευνα). Η **απαίτηση** αυτή είναι συμβατή και με ό,τι **διαπιστώθηκε και δηλώθηκε** στην πρόσφατη σύσκεψη που έγινε στο ΥπΑΑΤ: **ότι υπάρχει πολιτική βούληση για την ανάπτυξη της ελληνικής «γεωργίας»**. Η βούληση αυτή για να ενεργοποιηθεί πρέπει να υποστηριχθεί: **(i)** Με τεχνοκρατική εμπειρία, που δεν είναι ακόμα ανιχνεύσιμη, **(ii)** Με απαγκίστρωση όλων από τις πελατειακές λογικές, οι οποίες φαίνεται ότι ακόμα κυριαρχούν στη γεωργο-οικονομική πραγματικότητα. **(iii)** Με πολιτική ηγεσία που να αντιλαμβάνεται σε βάθος τις πραγματικές ανάγκες των αγροτικών περιοχών και να μην αναλώνει τις προσπάθειές της και τους διαθέσιμους, εκάστοτε, πόρους με λογικές τρέχουσας διαχείρισης. Όλα αυτά πρέπει να διασφαλίζονται μέσω Συστήματος Προγραμματισμού σε Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο και σε βάθος χρόνου, που να εξειδικεύεται μέσω ενός Εθνικού Σχεδίου Επενδύσεων Ανασυγκρότησης της ελληνικής «γεωργίας», το οποίον θα

- Τεκμαρτή αξία εργασίας γεωργού και μελών της οικογένειάς του, (220 ημ. X 30 €/ημ) -6.600
- Φορολογητέα ύλη -1.450

⁷² Παραγωγός, 23%. Χονδρέμπορος / μεσάζων, 27%. Λιανοπωλητής, 39,5%. ΦΠΑ 11,5% (βλ. Κ. Καραντινής, Ναυτεμπορική 5.8.2015).

πρέπει να καταρτιστεί και να ψηφιστεί από την Βουλή των Ελλήνων με την μεγαλύτερη δυνατή πολιτική συναίνεση.

Μια πρόταση για την τραπεζική μεταχείριση των μικρομεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων

Του Φώτη Παναγιωτόπουλου
Πρώην Υποδιοικητή της Πρώην ΑΤΕ

1.ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος συνοδεύτηκε και από τη διαφοροποίηση των επιτοκίων ανάλογα με το ύψος των καταθέσεων και των δανείων. Η μικροκαταθέτες εισπράττουν χαμηλότερα επιτόκια σε σύγκριση με τους μεγαλοκαταθέτες και οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες και τα νοικοκυριά επιβαρύνονται με υψηλότερα επιτόκια σε σχέση με όσους δανείζονται μεγάλα ποσά.

Η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται από τις οικονομίες κλίμακας που εξασφαλίζουν οι τράπεζες από τα μεγάλα ποσά καταθέσεων και δανείων (μικρότερο κόστος διαχείρισης, περισσότερα τραπεζικά προϊόντα συνδεδεμένα με καταθέσεις και δάνεια). Ειδικότερα η ευνοϊκότερη μεταχείριση των μεγάλων επιχειρηματικών μονάδων οφείλεται και στην προσπάθεια των τραπεζών να μην χάσουν πελάτες από τον ανταγωνισμό. Αντίθετα επιδιώκουν να προσελκύσουν και νέους.

Ωστόσο, δεν στερούνται πλεονεκτημάτων για τις τράπεζες και οι μικροί καταθέτες και δανειολήπτες. Οι πρώτοι αποτελούν σταθερή βάση καταθέσεων, γιατί δεν μετακινούν τις αποταμιεύσεις τους με οριακές μεταβολές των επιτοκίων. Οι δεύτεροι, σε περίπτωση αδυναμίας εξόφλησης των δανείων τους δεν θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα της τράπεζας. Η ως άνω διαφοροποίηση στο ύψος των επιτοκίων έχει και ηθική διάσταση. Ισοδυναμεί με έμμεση επιδότηση των ισχυρών από τους αδύναμους.

Τα ανωτέρω δικαιολογούν σμίκρυνση της διαφοράς των επιτοκίων μεταξύ μικρών και μεγάλων καταθετών και δανειοληπτών.

2. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Με τη σημερινή δομή του τραπεζικού συστήματος της χώρας, οι μικροί δανειολήπτες (νοικοκυριά, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και ιδίως οικογενειακής μορφής γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις) βρίσκονται σε χαμηλότερη κλίμακα προτεραιότητας έναντι των μεγάλων, για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο (οικονομίες κλίμακας κτλ).

Δεδομένης της παρουσίας στην ελληνική οικονομία μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της σημασίας των στην απασχόληση και στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, το κενό αυτό, που αφήνει η σημερινή δομή του τραπεζικού συστήματος της χώρας, επιβάλλεται να καλυφθεί το συντομότερο. Ήδη, η Πολιτεία και οι συλλογικές οργανώσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων προωθούν την ίδρυση νέας εξειδικευμένης τράπεζας. Ωστόσο, η ίδρυση και λειτουργία μιας νέας τράπεζας και μάλιστα με πυκνό περιφερειακό δίκτυο, που απαιτεί η διασπορά στο χώρο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, χρειάζεται χρόνο ίσως και δεκαετία, ενώ οι σημερινές ανάγκες απαιτούν άμεση λύση.

3.ΠΡΟΤΑΣΗ

Άμεση λύση μπορεί να επιτευχθεί με τον αναπροσανατολισμό μιας συστημικής τράπεζας, ώστε να χρηματοδοτεί κατά προτεραιότητα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, διατηρώντας τη σημερινή της θέση στην τραπεζική αγορά. Τα πρόσθετα κεφάλαια που θα απαιτηθούν μπορεί να αντληθούν από πηγές όπως οι ειδικές ενισχύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα, τα δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων αναπτυξιακών τραπεζών, όπως η Γερμανική Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW).

Παραδείγματα τραπεζών όπως η προτεινόμενη, στο χώρο της ΕΕ, αποτελούν η Credit Agricole Γαλλίας και η Rabobank Ολλανδίας. Οι τράπεζες αυτές ξεκίνησαν με την άσκηση της αγροτικής πίστης και, με την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, επεκταθήκαν σταδιακά στο ανταγωνιστικό

τμήμα της εθνικής τους και της διεθνούς τραπεζικής αγοράς. Η υπό αναπροσανατολισμό συστημική ελληνική τράπεζα θα ακολουθήσει αντίστροφη, πιο εύκολη, πορεία. Διατηρώντας τη θέση της στο ανταγωνιστικό τμήμα της τραπεζικής αγοράς θα επεκταθεί στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, των γεωργοκτηνοτροφικών περιλαμβανομένων, που βρίσκονται στο περιθώριο του ενδιαφέροντος των άλλων συστημικών τραπεζών. Έτσι, θα δημιουργήσει μια σχετικά σταθερή βάση καταθέσεων και χαρτοφυλακίου δάνειων, που θα διευκολύνει τη διατήρηση και επέκταση της θέσης της στην τραπεζική αγορά.

Σεπτέμβριος 2015

Το συνεργατικό πνεύμα του Πάπα για έναν καλύτερο κόσμο

NATHAN SCHNEIDER / REUTERS

[Από την «Καθημερινή» της 25/09/2015](#)

Κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης πτήσης τον περασμένο Ιούλιο από την Παραγουάη στην Ιταλία, αφότου είχε ολοκληρώσει μια περιοδεία στη Νότια Αμερική γεμάτη με φιλιππικούς κατά των δεινών του παγκόσμιου καπιταλισμού, ο Πάπας Φραγκίσκος παραδέχθηκε στους δημοσιογράφους τι πιστεύει πραγματικά για τα οικονομικά. «Είμαι έντονα αλλεργικός σε όλα τα οικονομικά ζητήματα». Μίλησε για τον πατέρα του, έναν λογιστή που δυσκολευόταν να τα βγάλει πέρα. Ο Πάπας τον θυμάται σκυμμένο πάνω από τα τεφτέρια του, ακόμη και τις Κυριακές στο σπίτι. Αυτοί οι αριθμοί πήραν τον πατέρα του μακριά από την οικογένεια. Ίσως λοιπόν να αποτελεί έκπληξη ότι η χαρά του Ευαγγελίου, το θέμα της παπικής θητείας του, να σχετίζεται με πολλούς τρόπους με τη «μελαγχολική επιστήμη», δηλαδή με τα Οικονομικά.

Ομως το είδος των οικονομικών που εκτιμά περισσότερο απ' όλα ο Πάπας δεν έχουν να κάνουν τόσο με τεφτέρια και με αριθμούς όσο με την πρόκλησή του να μοιράζονται και να διοικούν οι άνθρωποι από κοινού τις επιχειρήσεις τους.

Δεν είναι οικονομικά της Αριστεράς ή της Δεξιάς, αλλά οικονομικά των συνεταιρισμών. Οι άνθρωποι τείνουν να επικεντρώνονται περισσότερο στις επικρίσεις του Πάπα Φραγκίσκου κατά «της οικονομίας του αποκλεισμού και της ανισότητας», κατά «της οικονομίας που σκοτώνει».

Ίσως να σκεφτόταν τον πατέρα του όταν έγραφε «πώς γίνεται να μην αποτελεί είδηση όταν ένας ηλικιωμένος άστεγος πεθαίνει από το κρύο, αλλά να είναι είδηση ότι το χρηματιστήριο υποχωρεί κατά δύο μονάδες;».

Ξανά και ξανά ο Πάπας καταφεύγει σε λαϊκά κοινωνικά κινήματα, και όχι σε οικονομολόγους, ως πηγή για την ελπίδα της αλλαγής. Όταν βρισκόταν στη Βολιβία είπε σε συγκέντρωση ακτιβιστών ότι «το μέλλον της ανθρωπότητας βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό στα δικά σας χέρια, μέσω της ικανότητάς σας να οργανώνετε και να εκτελείτε δημιουργικές εναλλακτικές λύσεις».

Το μέλλον, στο οποίο ελπίζει ο Πάπας Φραγκίσκος, πηγάζει πρωταρχικά από τους φτωχούς. Οι βασικοί οικονομικοί του σύμβουλοι προέρχονται από τη σχολή της «κοινωνικής οικονομίας», η οποία προωθεί όχι απλώς τον πλούτο, αλλά ζωντανές αυτοδιοικούμενες οικονομίες που να βασίζονται σε αξίες. Πράγμα που σημαίνει και διαφορετικό είδος επιχειρήσεων. Σε πρόσφατη εγκύκλιό του ο Πάπας Φραγκίσκος συνιστά τη συνεργατική επιχείρηση ως μέσο για εξανθρωπισμό της τεχνολογίας και για τη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι συνεργατικές επιχειρήσεις ανήκουν και ελέγχονται από τους ανθρώπους που εξαρτώνται περισσότερο από αυτές, αντί να είναι σχεδιασμένες ώστε να μεγιστοποιούν τα κέρδη για τους ιδρυτές τους ή τους επενδυτές τους. Ορισμένες, για παράδειγμα, ανήκουν στους εργαζομένους τους, άλλες στους πελάτες τους. Αν και βασίζονται στις αρχές της δημοκρατικής διαχείρισης και του διαμοιρασμού του κέρδους, οι συνεργατικές επιχειρήσεις έχουν πολλές διαφορετικές μορφές. Έχουν επίσης μακρά ιστορία στη ρωμαιοκαθολική παράδοση. Επί αιώνες πολλά μοναστήρια βασίζονταν σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις. Ενώ η εποχή του Ψυχρού Πολέμου προσέφερε φαινομενικά μόνο επιλογή μεταξύ του αυταρχικού κομμουνισμού και του αχαλίνωτου

καπιταλισμού, πολλοί ρωμαιοκαθολικοί και άλλοι έφτιαχναν συνεταιριστικές επιχειρήσεις ανά την υφήλιο. Στις αρχές του 20ού αιώνα πολλές αγροτικές συνεργατικές επιχειρήσεις ιδρύθηκαν στις ΗΠΑ. Ο ιερέας-οικονομολόγος Τζον Ρίαν εξέτασε αυτές τις προσπάθειες στο βιβλίο που εξέδωσε το 1916 με τίτλο «Distributive Justice» και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο συνεργατισμός «αποτελεί τη χρυσή τομή μεταξύ του ατομικισμού και του σοσιαλισμού. Περιλαμβάνει όλα τα καλά χαρακτηριστικά τους και αποκλείει όλα τα κακά τους». Ακόμη σημαντικότερο είναι το γεγονός, έγραφε ο Ρίαν, ότι οι συνεργατικές επιχειρήσεις καλλιεργούν «μεγαλύτερη ανάπτυξη του αλτρουιστικού πνεύματος απ' ό,τι είναι εφικτό υπό οποιοδήποτε άλλο οικονομικό σύστημα που έχει δοκιμαστεί ή εφευρεθεί».

Για πολλούς ανθρώπους σήμερα οι συνεργατικές επιχειρήσεις ανήκουν σε μια λησμονημένη παράδοση. Όμως πρόσφατα παρατηρείται αναβίωσή τους στις ΗΠΑ και μάλιστα καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να αναπτυχθούν συνεταιριστικές ιντερνετικές πλατφόρμες, για παράδειγμα μια Uber που θα ανήκει στους εργαζομένους της ή ένα Facebook υπό τον έλεγχο των χρηστών του.

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Φεβρουαρίου 2009 σχετικά με την κοινωνική οικονομία ([2008/2250\(INI\)](#))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ,

- έχοντας υπόψη τα άρθρα 3, 48, 125 έως 130 και 136 της Συνθήκης ΕΚ,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας([1](#)) , και την οδηγία 2003/72/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για τη συμπλήρωση του καταστατικού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων([2](#)) ,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά([3](#)) ,
- έχοντας υπόψη την απόφαση 2008/618/ΕΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2008, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών([4](#)) ,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 30ης Ιανουαρίου 2008 "Πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη 2008" ([COM\(2008\)0042](#)), το συνοδευτικό έγγραφο της ανακοίνωσης της Επιτροπής "Πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη 2008" (SEC(2008)0091), και την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2007/2008, όπως εγκρίθηκε στα συμπεράσματα της Προεδρίας του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 13ης και 14ης Μαρτίου 2008,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 6ης Μαΐου 1994, σχετικά με την εναλλακτική οικονομία αλληλεγγύης([5](#)) ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 18ης Σεπτεμβρίου 1998, για το ρόλο των συνεταιρισμών στην αύξηση της γυναικείας απασχόλησης([6](#)) ,
- έχοντας υπόψη τη θέση του, της 17ης Ιουνίου 2008, σχετικά με την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό έτος καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010)([7](#)) ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 23ης Μαΐου 2007 σχετικά με την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους([8](#)) ,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής φτώχειας, στην ΕΕ([9](#)) ,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 23ης Φεβρουαρίου 2004, σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη ([COM\(2004\)0018](#)),

- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 4ης Ιουνίου 1997 για την προώθηση του ρόλου των σωματείων και των ιδρυμάτων στην Ευρώπη ([COM\(1997\)0241](#)) και το ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 2ας Ιουλίου 1998([10](#)) ,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2000 "Τοπική δράση για την απασχόληση: η τοπική διάσταση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση" ([COM\(2000\)0196](#)),
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 6ης Νοεμβρίου 2001 "Ενδυνάμωση της τοπικής διάστασης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση" ([COM\(2001\)0629](#)) και το σχετικό ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 4ης Ιουλίου 2002([11](#)) ,
 - έχοντας υπόψη τις γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την κοινωνική οικονομία, ιδίως "Η κοινωνική οικονομία και η εσωτερική αγορά"([12](#)) , "Οικονομική διαφοροποίηση στις υπό ένταξη χώρες – Ρόλος των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας"([13](#)) και "Η ικανότητα προσαρμογής των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας στις αλλαγές που επιβάλλονται από τη δυναμική της οικονομίας"([14](#)) ,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 22ας Απριλίου 2008, σχετικά με τη συμβολή του εθελοντισμού στην οικονομική και κοινωνική συνοχή([15](#)) ,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 6ης Σεπτεμβρίου 2006 σχετικά με το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο για το μέλλον ([16](#)) ,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 2ας Ιουλίου 2008 "Ανανεωμένη κοινωνική ατζέντα: Ευκαιρίες, πρόσβαση και αλληλεγγύη στην Ευρώπη του 21ου αιώνα" ([COM\(2008\)0412](#)),
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 2ας Ιουλίου 2008 "Ανανεωμένη δέσμευση για την κοινωνική Ευρώπη: ενίσχυση της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ένταξη" ([COM\(2008\)0418](#)) και την πρώτη διετή έκθεση για τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος (SEC(2008)2179/2) της ίδιας ημερομηνίας,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 45 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων ([A6-0015/2009](#)),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο έχει οικοδομηθεί ιδίως μέσω υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, προϊόντων και θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από την κοινωνική οικονομία καθώς και με τη στήριξη των ικανοτήτων πρόβλεψης και καινοτομίας που αναπτύσσονται από τους υποστηρικτές του,
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική οικονομία στηρίζεται σε κοινωνικό πρότυπο που συμβαδίζει με τις θεμελιώδεις αρχές του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και του κράτους πρόνοιας, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική οικονομία παίζει σήμερα βασικό ρόλο στη

διατήρηση και ενίσχυση του προτύπου αυτού μέσω της ρύθμισης της παραγωγής και της παροχής πολλών κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος,

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά συνέπεια, τα πρότυπα κοινωνικής οικονομίας καλό είναι να αξιοποιούνται ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι της οικονομικής μεγέθυνσης, της δυνατότητας απασχόλησης, της κατάρτισης και των υπηρεσιών προς τους πολίτες, στόχοι που υιοθετούν όλες οι ευρωπαϊκές πολιτικές,

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ευημερία και η ισορροπία της κοινωνίας προέρχεται από την ποικιλομορφία της και ότι η κοινωνική οικονομία συμβάλλει ενεργά στην ποικιλομορφία αυτή βελτιώνοντας και ενισχύοντας το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο και παρέχοντας διαφορετικό επιχειρηματικό πρότυπο που επιτρέπει στην κοινωνική οικονομία να συμβάλει σε σταθερή και αειφόρο ανάπτυξη,

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αξίες της κοινωνικής οικονομίας είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό συμβατές με τους κοινούς στόχους της ΕΕ για την κοινωνική ένταξη και ότι η αξιοπρεπής απασχόληση, η κατάρτιση και η ένταξη θα πρέπει να συνδέονται με την οικονομία αυτή· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική οικονομία έχει δείξει ότι μπορεί να βελτιώσει σημαντικά την κοινωνική κατάσταση των μειονεκτούντων ατόμων (όπως καταδείχθηκε, για παράδειγμα, από τους συνεταιρισμούς μικροπίστωσης που σχεδιάστηκαν από τον κάτοχο του βραβείου Νόμπελ, καθηγητή Mohammed Yunus και που, διευκολύνοντας τη χρηματοπιστωτική ένταξη, αύξησαν την επιρροή των γυναικών) και ότι η κοινωνική οικονομία προσφέρει πολύ σημαντική δυναμική για κοινωνική καινοτομία, διευκολύνοντας όσους αντιμετωπίζουν δυσκολίες να βρίσκουν λύσεις στα κοινωνικά τους προβλήματα, όσον αφορά για παράδειγμα στον συνδυασμό της επαγγελματικής ζωής με την προσωπική, στην ισότητα των φύλων, στην ποιότητα της οικογενειακής τους ζωής και στην ικανότητά τους να φροντίζουν τα παιδιά, τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρίες,

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική οικονομία αντιπροσωπεύει 10% του συνόλου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ήτοι 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις, ή 6% της συνολικής απασχόλησης και έχει αυξημένες δυνατότητες να δημιουργεί και να διατηρεί σταθερή απασχόληση, ιδίως επειδή δεν υπάρχει πιθανότητα να μετεγκατασταθούν οι εν λόγω δραστηριότητες, ως εκ της φύσεώς τους,

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας είναι συνήθως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που συμβάλλουν σε βιώσιμο οικονομικό πρότυπο στο πλαίσιο του οποίου τα άτομα είναι πιο σημαντικά από το κεφάλαιο και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις έχουν συχνά ενεργό ρόλο στην ενιαία αγορά και ως εκ τούτου πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι δραστηριότητές τους είναι συμβατές με το σχετικό δίκαιο,

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική οικονομία αναπτύχθηκε μέσω ιδιαίτερων οργανωτικών ή/και νομικών επιχειρηματικών μορφών όπως οι συνεταιρισμοί, οι ενώσεις κοινωνικής αλληλεγγύης, τα σωματεία, οι κοινωνικές επιχειρήσεις και οργανώσεις, τα ιδρύματα και άλλες μορφές που υπάρχουν σε κάθε κράτος μέλος,

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει ανάγκη αναγνώρισης του καθεστώτος ορισμένων τύπων οργανώσεων που αποτελούν μέρος της κοινωνικής οικονομίας σε επίπεδο ΕΕ συνυπολογίζοντας τους

κανόνες της εσωτερικής αγοράς, έτσι ώστε να μειωθούν τα γραφειοκρατικά εμπόδια για την απόκτηση κοινοτικής χρηματοδότησης,

I. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική οικονομία αναδεικνύει ένα επιχειρηματικό πρότυπο που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ούτε από το μέγεθος ούτε από τους τομείς δραστηριότητάς του, αλλά από το σεβασμό κοινών αξιών όπως η υπεροχή της δημοκρατίας, της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων, του ατόμου και των κοινωνικών στόχων έναντι του κεφαλαίου· η προάσπιση και η εφαρμογή των αρχών της αλληλεγγύης και της υπευθυνότητας· η σύνδεση των συμφερόντων των μελών χρηστών με το γενικό συμφέρον· ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη· η εθελοντική και ανοικτή προσχώρηση· η αυτονομία στη διαχείριση και η ανεξαρτησία σε σχέση με τις δημόσιες αρχές· και η αξιοποίηση του μεγαλύτερου μέρους του πλεονάσματος των κερδών για την επιδίωξη στόχων της αειφόρου ανάπτυξης και την παροχή υπηρεσιών στα μέλη· σύμφωνα με το γενικό συμφέρον,

IA. λαμβάνοντας υπόψη ότι, παρά την αυξανόμενη σημασία της και των οργανώσεων που αποτελούν μέρος της, η κοινωνική οικονομία δεν είναι ακόμη ευρέως γνωστή και συχνά αποτελεί στόχο επικρίσεων που οφείλονται σε εσφαλμένες τεχνικές προσεγγίσεις· και λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια που αντιμετωπίζει η κοινωνική οικονομία στην ΕΕ και σε ορισμένα κράτη μέλη της είναι η θεσμική της αδιαφάνεια που εν μέρει οφείλεται στα ιδιότυπα εθνικά λογιστικά συστήματα,

IB. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διακομματική ομάδα για την κοινωνική οικονομία του Κοινοβουλίου έχει αναλάβει λεπτομερές έργο,

Γενικές παρατηρήσεις

1. υπογραμμίζει ότι η κοινωνική οικονομία διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην ευρωπαϊκή οικονομία, συνδυάζοντας την κερδοφορία με την αλληλεγγύη, δημιουργώντας ποιοτικές θέσεις εργασίας, ενισχύοντας την κοινωνική, οικονομική και περιφερειακή συνοχή, δημιουργώντας κοινωνικό κεφάλαιο, προάγοντας την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, την αλληλεγγύη, και έναν τύπο οικονομίας με δημοκρατικές αρχές που δίνει προτεραιότητα στον άνθρωπο, υποστηρίζοντας συγχρόνως την αειφόρο ανάπτυξη και την κοινωνική, περιβαλλοντική και τεχνολογική καινοτομία·
2. θεωρεί ότι τόσο από συμβολικής άποψης όσο και για τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν, η κοινωνική οικονομία είναι σημαντική για την ενίσχυση της βιομηχανικής και της οικονομικής δημοκρατίας·
3. αναγνωρίζει ότι η κοινωνική οικονομία θα μπορέσει να ευημερήσει και να υλοποιήσει στο έπακρο τις δυνατότητές της μόνο εάν της εξασφαλιστούν οι κατάλληλες πολιτικές, νομοθετικές και επιχειρησιακές συνθήκες και προϋποθέσεις, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τον πλούτο της ποικιλότητας των θεσμικών οργάνων της κοινωνικής οικονομίας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους·
4. θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας δεν θα πρέπει να υπόκεινται στην ίδια εφαρμογή των κανόνων του δικαίου περί ανταγωνισμού όπως άλλες επιχειρήσεις και ότι χρειάζονται ασφαλές νομικό πλαίσιο που θα βασίζεται στην αναγνώριση των ιδιαίτερων αξιών τους, έτσι ώστε να μπορούν να δραστηριοποιούνται με ίσους όρους ανταγωνισμού με τις αντίστοιχες άλλες επιχειρήσεις·

5. υπογραμμίζει το γεγονός ότι το οικονομικό σύστημα στο οποίο οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν πιο σημαντικό ρόλο, μειώνει την έκθεση στην κερδοσκοπία στο εσωτερικό των χρηματοπιστωτικών αγορών όπου ορισμένες ιδιωτικές εταιρείες δεν υπόκεινται στην εποπτεία μετόχων και ρυθμιστικών φορέων·

Αναγνώριση της έννοιας της κοινωνικής οικονομίας

6. υπενθυμίζει ότι οι εναλλακτικές μορφές επιχειρήσεων αναγνωρίζονται στη Συνθήκη ΕΚ καθώς και από τη θέσπιση του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας·

7. υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή έχει ήδη αναγνωρίσει επανειλημμένα την έννοια της κοινωνικής οικονομίας·

8. καλεί την Επιτροπή να υλοποιήσει την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας μέσω των νέων πολιτικών της και να προασπίσει την έννοια της 'διαφορετικής προσέγγισης της επιχειρηματικότητας' της κοινωνικής οικονομίας, κινητήρια δύναμη της οποίας δεν είναι κυρίως η κερδοφορία αλλά το κοινωνικό όφελος, κατά τέτοιον τρόπο ώστε οι ιδιαιτερότητες της κοινωνικής οικονομίας να λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά τη εκπόνηση του νομοθετικού πλαισίου·

9. θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναγνωρίσουν την κοινωνική οικονομία και τους φορείς της - συνεταιρισμούς, ταμεία αλληλασφάλισης, ενώσεις και ιδρύματα - στην νομοθεσία και στις πολιτικές τους· συστήνει στα μέτρα αυτά να περιλαμβάνεται η εύκολη πρόσβαση σε πιστώσεις και φορολογικές ελαφρύνσεις, η ανάπτυξη των μικροπιστώσεων, η κατάρτιση ευρωπαϊκών καταστατικών για ενώσεις, ιδρύματα και εταιρείες αλληλασφάλισης, καθώς επίσης και χρηματοδοτήσεις και κίνητρα της ΕΕ που θα έχουν ως στόχο να υποστηρίξουν καλύτερα τους οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας που λειτουργούν εντός εμπορικών και μη εμπορικών τομέων, οι οποίοι δημιουργούνται με σκοπό την κοινή ωφέλεια·

Νομική αναγνώριση: ευρωπαϊκά καταστατικά για τα σωματεία, τα ιδρύματα και τις ενώσεις κοινωνικής αλληλεγγύης

10. διαπιστώνει ότι η αναγνώριση του ευρωπαϊκού καταστατικού για τα σωματεία, τα ιδρύματα και τις ενώσεις κοινωνικής αλληλεγγύης είναι απαραίτητη για να διασφαλισθεί ότι οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας θα έχουν ίση αντιμετώπιση όσον αφορά τη νομοθεσία της εσωτερικής αγοράς· θεωρεί ότι η απόσυρση των προτάσεων της Επιτροπής για τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί του καταστατικού του Ευρωπαϊκού συνεταιρισμού και τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής ένωσης κοινωνικής αλληλεγγύης ([COM\(1991\)0273](#)) συνιστά σοβαρή οπισθοδρόμηση για την ανάπτυξη αυτών των μορφών κοινωνικής οικονομίας στο εσωτερικό της ΕΕ· ως εκ τούτου, παροτρύνει την Επιτροπή να αναθεωρήσει αναλόγως το πρόγραμμα εργασίας της·

11. καλεί την Επιτροπή να δώσει συνέχεια στη μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με το καταστατικό του ευρωπαϊκού ιδρύματος που επρόκειτο να δημοσιευτεί πριν το τέλος του 2008 και να δρομολογήσει μελέτη επιπτώσεων για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού σωματείου και της Ευρωπαϊκής ένωσης κοινωνικής αλληλεγγύης·

12. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν νομικό πλαίσιο που θα αναγνωρίζει τα στοιχεία της κοινωνικής οικονομίας·

13. καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι η ευρωπαϊκή ιδιωτική εταιρεία θα αποτελεί μορφή εταιρείας που θα μπορούν να αποκτήσουν όλα τα είδη επιχειρήσεων·

14. καλεί την Επιτροπή να επεξεργαστεί σαφείς κανόνες για να καθοριστεί ποιες οντότητες μπορούν νόμιμα να δραστηριοποιούνται ως επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας και να θεσπισθούν αποτελεσματικοί νομικοί φραγμοί πρόσβασης ούτως ώστε μόνον οι οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας να μπορούν να επωφεληθούν από τη χρηματοδότηση που προορίζεται για τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας ή από δημόσιες πολιτικές που έχουν στόχο την ενθάρρυνση των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας·

Στατιστική αναγνώριση

15. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να στηρίξουν τη δημιουργία εθνικών στατιστικών μητρώων των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας, να συστήσουν εθνικούς δορυφορικούς λογαριασμούς ανά θεσμικό τομέα και ανά κλάδο δραστηριότητας και να επιτρέψουν την σύγκριση των εν λόγω δεδομένων από τη Eurostat, χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων δεξιότητες διαθέσιμες στο πλαίσιο των πανεπιστημίων·

16. επισημαίνει ότι το πεδίο εφαρμογής της κοινωνικής οικονομίας συμπληρώνει το πεδίο δραστηριότητας των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων (ΜΚΙ), καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να προωθήσουν τη χρήση του εγχειριδίου του ΟΗΕ περί μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων στο σύστημα εθνικών λογαριασμών και να επεξεργαστούν δορυφορικούς λογαριασμούς που θα βελτιώσουν τον διακριτό ρόλο των ΜΚΙ και των οργανώσεων κοινωνικής οικονομίας·

Αναγνώριση της ιδιότητας κοινωνικού εταίρου

17. υποστηρίζει το γεγονός ότι οι συνιστώσες της κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει να αναγνωριστούν στον ευρωπαϊκό διατομεακό κοινωνικό διάλογο και συνιστά ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί σθεναρά τόσο από την Επιτροπή όσο και από τα κράτη μέλη η διαδικασία ένταξης των παραγόντων της κοινωνικής οικονομίας στις κοινωνικές διαβουλεύσεις και το διάλογο με τους πολίτες·

Η κοινωνική οικονομία ως φορέας-κλειδί για την υλοποίηση των στόχων της Λισσαβόνας

18. επισημαίνει το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας συμβάλλουν στην ενδυνάμωση του επιχειρηματικού πνεύματος, διευκολύνουν την καλύτερη δημοκρατική λειτουργία του επιχειρηματικού κόσμου, ενσωματώνουν την κοινωνική ευθύνη και προωθούν την ενεργό κοινωνική ένταξη των ευπαθών ομάδων·

19. υπογραμμίζει ότι οι εργοδότες της κοινωνικής οικονομίας είναι καθοριστικοί παράγοντες για την επανένταξη και επικροτεί τις προσπάθειές τους για τη δημιουργία και τη διατήρηση καλών και σταθερών θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας και για την επένδυση σε συνεργάτες· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν και να ενισχύσουν την κοινωνική οικονομία στον ρόλο της ως καλού εργοδότη και να σέβονται το ιδιαίτερο καθεστώς της·

20. τονίζει ότι η κοινωνική οικονομία βοηθά στη διόρθωση τριών βασικών ανισορροπιών στην αγορά εργασίας: την ανεργία, την εργασιακή αστάθεια και τον κοινωνικό και εργασιακό αποκλεισμό των ανέργων· σημειώνει επίσης ότι η κοινωνική οικονομία παίζει ρόλο στη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης και δημιουργεί θέσεις εργασίας που συνήθως δεν αποτελούν αντικείμενο μετεγκατάστασης, γεγονός το οποίο συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας·
21. φρονεί ότι η στήριξη των κρατών μελών προς τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει να ερμηνευθεί ως πραγματική επένδυση για τη δημιουργία δικτύων αλληλεγγύης τα οποία να μπορούν να ενδυναμώσουν τον ρόλο των τοπικών κοινοτήτων και αρχών κατά την ανάπτυξη κοινωνικών πολιτικών·
22. θεωρεί ότι τα κοινωνικά προβλήματα χρειάζονται σκέψη, αλλά, υπό τις παρούσες περιστάσεις, είναι κυρίως αναγκαίο να αναληφθεί δράση· φρονεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών προβλημάτων θα πρέπει να προσεγγίζεται μέσω τοπικών λύσεων, κατά τρόπο που να αντιμετωπίζει τις συγκεκριμένες καταστάσεις και τα προβλήματα· θεωρεί ότι η δράση αυτή, προκειμένου να είναι αποτελεσματική, απαιτεί αυστηρούς κανόνες σχετικά με τον συντονισμό, πράγμα που σημαίνει στενή συνεργασία μεταξύ των δημοσίων αρχών και των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας·
23. διαπιστώνει ότι, χάρις στα ισχυρά θεμέλιά τους σε τοπικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας επιτρέπουν τη δημιουργία δεσμών μεταξύ των πολιτών και των περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών οργάνων εκπροσώπησής τους και είναι έτσι σε θέση να συμβάλουν στην αποτελεσματική διακυβέρνηση της ΕΕ για την κοινωνική συνοχή· αντιμετωπίζει πολύ ευνοϊκά τις προσπάθειες των επιχειρήσεων και των οργανώσεων κοινωνικής οικονομίας να ενταχθούν σε συντονιστικές πλατφόρμες σε επίπεδο ΕΕ·
24. υπογραμμίζει τον καίριο ρόλο της κοινωνικής οικονομίας για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας για αειφόρο ανάπτυξη και πλήρη απασχόληση, καθώς η οικονομία αυτή εξουδετερώνει τις πολυάριθμες ανισότητες της αγοράς εργασίας, κυρίως μέσω της ενίσχυσης της γυναικείας απασχόλησης, δημιουργεί και παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης και τοπικές υπηρεσίες (όπως κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας), ενώ παράλληλα δημιουργεί και διατηρεί τον οικονομικό ιστό της κοινωνίας συμβάλλοντας έτσι στην τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή·
25. είναι της γνώμης ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αναλάβει δράση να θεσπίσει πλαίσιο για την ατζέντα της κοινωνικής οικονομίας καθώς αυτό θα ενίσχυε την τοπική ανταγωνιστικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και την ικανότητα καινοτομίας, δεδομένης της ικανότητας της κοινωνικής οικονομίας να δημιουργεί σταθερότητα μέσα σε πλαίσιο οικονομιών που επηρεάζονται καθοριστικά από κυκλικές διακυμάνσεις, μέσω της αναδιανομής και της επανεπένδυσης των κερδών σε τοπικό επίπεδο, όπου ενδείκνυται, μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας, μέσω της σύνδεσης των οικονομικών δραστηριοτήτων με τις τοπικές ανάγκες, μέσω της διατήρησης των δραστηριοτήτων που βρίσκονται σε κίνδυνο (π.χ. βιοτεχνία) και μέσω της παραγωγής κοινωνικού κεφαλαίου·
26. ζητεί από τις αρμόδιες αρχές και τους συντελεστές του τομέα να αξιολογήσουν και αξιοποιήσουν το ρόλο των γυναικών στην κοινωνική οικονομία, τόσο σε ποσοτικούς όρους, δεδομένου του υψηλού ποσοστού απασχόλησης των γυναικών σε όλους τους κλάδους του τομέα αυτού, περιλαμβανομένων των συλλόγων και του έργου σε εθελοντική βάση, όσο και όσον αφορά την ποιότητα και τις οργανωτικές

πτυχές της εργασίας και της παροχής υπηρεσιών· εκφράζει ανησυχία για τη συνέχιση του φαινομένου της κάθετης ενσωμάτωσης, ακόμη και στην κοινωνική οικονομία, ο οποίος περιορίζει τη συμμετοχή των γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων·

27. ζητεί από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών και τις τοπικές αρχές και από τους συντελεστές του τομέα να προωθήσουν και να στηρίζουν δυναμικές συνέργειες, στον τομέα των υπηρεσιών, μεταξύ των παραγόντων και των χρηστών της κοινωνικής οικονομίας, επεκτείνοντας το εύρος της συμμετοχής, της διαβούλευσης και της συνυπευθυνότητας·

28. καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη την πραγματικότητα της κοινωνικής οικονομίας κατά την αναθεώρηση της πολιτικής περί κρατικών ενισχύσεων, καθώς οι μικρές επιχειρήσεις και οργανώσεις που ασκούν δραστηριότητα σε τοπικό επίπεδο συναντούν μεγάλες δυσκολίες σε ό,τι αφορά την πρόσβασή τους στις χρηματοδοτήσεις, ιδίως στην τρέχουσα οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση· καλεί επίσης την Επιτροπή να μη φέρει κώλυμα στις εθνικές διατάξεις στους τομείς του εταιρικού δικαίου και της φορολογίας, όπως οι διατάξεις για τους συνεταιρισμούς στον τραπεζικό τομέα και στον τομέα διανομής μεγάλης κλίμακας, που λειτουργούν με βάση τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της εταιρικής δημοκρατίας, της διαβίβασης των περιουσιακών στοιχείων από γενιά σε γενιά, του οικονομικά αδιαίρετου χαρακτήρα των αποθεματικών, της αλληλεγγύης, του εργασιακού ήθους και της ηθικής της επιχείρησης·

29. τονίζει το γεγονός ότι κάποιες από τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας είναι ή μικροεπιχειρήσεις ή μικρές επιχειρήσεις που μπορεί να στερούνται των απαραίτητων μέσων για να δράσουν στην εσωτερική αγορά και για να συμμετέχουν στα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και προτείνει ενίσχυση και μηχανισμούς με σαφείς στόχους ώστε να είναι δυνατόν να συμβάλλουν καλύτερα στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη της Ένωσης καθώς και να διευκολύνεται, σε περίπτωση επιχειρηματικής κρίσης, η μετατροπή των επιχειρήσεων σε εταιρείες των οποίων ιδιοκτήτες θα είναι οι εργαζόμενοι·

30. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν προγράμματα που θα έχουν ως άμεσο στόχο τις εν δυνάμει και τις υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις παρέχοντας χρηματοδοτική στήριξη, ενημέρωση, συμβουλές και κατάρτιση, και να απλοποιήσουν τη διαδικασία σύστασης (συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των απαιτήσεων για το αρχικό κεφάλαιο των εταιρειών), ούτως ώστε να τις βοηθήσει να αντεπεξέλθουν στην διαρκώς πιο παγκόσμια οικονομία, που πλήττεται επί του παρόντος από χρηματοπιστωτική κρίση·

31. υπογραμμίζει ότι οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες από τις μεγάλες εταιρείες σε ό,τι αφορά για παράδειγμα την κάλυψη των κανονιστικών επιβαρύνσεων, τη λήψη χρηματοδότησης και την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες και πληροφορίες·

32. υπογραμμίζει τη σημασία της κοινωνικής οικονομίας στο πλαίσιο των υπηρεσιών γενικού συμφέροντος· επισημαίνει την προστιθέμενη αξία της δημιουργίας ολοκληρωμένων δικτύων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, αλλά και τον κίνδυνο εκμετάλλευσης, π.χ. υπό μορφήν εξωτερικών αναθέσεων που θα βοηθήσουν τις δημόσιες αρχές να περικόψουν τις δαπάνες τους, αλλά και χρησιμοποιώντας τις υπό μορφήν εθελοντικής εργασίας συνεισφορές·

33. παροτρύνει την Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειες διαλόγου και διασαφήνισης με τα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και στήριξης των κρατών μελών όσον αφορά τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και να κάνει χρήση της μεθόδου της δέσμης κριτηρίων·

Τα απαραίτητα μέσα για την επίτευξη των στόχων

34. καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής οικονομίας (στόχοι, αξίες και μέθοδοι εργασίας) λαμβάνονται υπόψη στη χάραξη ευρωπαϊκών πολιτικών και ιδίως να ενσωματώσει την κοινωνική οικονομία στις άλλες πολιτικές και στρατηγικές της για ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης, κυρίως στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις μικρές επιχειρήσεις ("Small Business Act") ([COM\(2008\)0394](#))· ζητεί να γίνονται αξιολογήσεις επιπτώσεων και να θεωρείται προτεραιότητα και να γίνεται σεβαστό το συμφέρον της κοινωνικής οικονομίας στα θέματα που την αφορούν· παροτρύνει εξάλλου την Επιτροπή να επανεξετάσει τη δυνατότητα σύστασης διυπηρεσιακής μονάδας κοινωνικής οικονομίας με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων γενικών διευθύνσεων·

35. ζητεί από την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι το Παρατηρητήριο για τις ευρωπαϊκές μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα συμπεριλαμβάνει συστηματικά στις μελέτες του και τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας και θα συνιστά τη λήψη μέτρων που συμβάλλουν στη λειτουργία και ανάπτυξή τους· καλεί επίσης την Επιτροπή να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να είναι δυνατόν οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας να συνδεθούν και να προωθούνται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Στήριξης e-Business·

36. καλεί τα κράτη μέλη να υποστηρίζουν τις μικρές και μεσαίες οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας που φιλοδοξούν να μειώσουν τις εξαρτήσεις τους και να ενισχύσουν την αειφορία·

37. καλεί την Επιτροπή να παροτρύνει τους συμμετέχοντες στην κοινωνική οικονομία να ενταχθούν σε μόνιμα όργανα διαλόγου και όχι μόνο να συμμετέχουν στις εργασίες ομάδων εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου που είναι πολύ πιθανόν να εξετάζουν θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία, αλλά και να συνεργάζονται με αυτές, και καλεί την Επιτροπή να συμμετέχει στην ενδυνάμωση των δομών αντιπροσώπευσης της κοινωνικής οικονομίας σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και να δημιουργήσει νομικό πλαίσιο με στόχο την προώθηση ενεργού εταιρικής σχέσης μεταξύ των τοπικών αρχών και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας·

38. καλεί την Επιτροπή να προαγάγει τον διάλογο μεταξύ των δημόσιων φορέων και των αντιπροσώπων της κοινωνικής οικονομίας τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, ενισχύοντας έτσι την αλληλοκατανόηση και προωθώντας τις καλές πρακτικές·

39. καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει την ομάδα προβληματισμού σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τις συνεταιριστικές τράπεζες, την οποία συνέστησε το σωματείο του κλάδου, ή και άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που ενδεχομένως αφορούν τις οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα μελετήσει αφενός τον μέχρι σήμερα τρόπο λειτουργίας των εν λόγω οντοτήτων κοινωνικής οικονομίας στην ΕΕ –ιδίως κατά τη διάρκεια της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης– αφετέρου δε τον τρόπο με τον οποίο οι συγκεκριμένες οντότητες θα αποτρέψουν την εμφάνιση ανάλογων κινδύνων στο μέλλον·

40. Ζητεί από την Επιτροπή να εξετάσει την εκ νέου ενεργοποίηση του κονδυλίου του προϋπολογισμού που αφορά την κοινωνική οικονομία·

41. Ζητεί να θεσπισθούν προγράμματα που προάγουν τη δοκιμαστική εφαρμογή νέων οικονομικών και κοινωνικών προτύπων, να εγκαινιαστούν ερευνητικά προγράμματα πλαίσια με την ένταξη των θεμάτων κοινωνικής οικονομίας στις προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων του έβδομου προγράμματος πλαισίου, να προβλεφθεί η χρήση "πολλαπλασιαστή" για εφαρμογή στα επίσημα στατιστικά δεδομένα και να θεσπισθούν εργαλεία μέτρησης της οικονομικής μεγέθυνσης από ποιοτικής και ποσοτικής άποψης·

42. Ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν τη διάσταση της "κοινωνικής οικονομίας" στην κατάρτιση των κοινοτικών και εθνικών πολιτικών και στα προγράμματα της ΕΕ που απευθύνονται σε επιχειρήσεις στον τομέα της έρευνας, της καινοτομίας, της χρηματοδότησης, της περιφερειακής ανάπτυξης και της συνεργασίας για την ανάπτυξη και να στηρίζουν την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης στην κοινωνική οικονομία των υπαλλήλων της ευρωπαϊκής, εθνικής και τοπικής διοίκησης, καθώς και να διασφαλίσουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας σε προγράμματα και δράσεις για την ανάπτυξη και τις εξωτερικές σχέσεις·

43. Ζητεί από τα κράτη μέλη να εκπονήσουν σχέδια κατάρτισης, στον τομέα της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, με στόχο να διαδοθούν οι γνώσεις για την κοινωνική οικονομία και οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που βασίζονται στις αξίες της·

44. Καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων και επαγγελματισμού σε αυτόν τον τομέα, ούτως ώστε να ενισχυθεί ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας στην ολοκλήρωση της αγοράς εργασίας·

45. Ζητεί από την Επιτροπή να εκπονήσει ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο που θα ευνοεί τη σύσταση και τη διατήρηση περιφερειακών εταιρικών σχέσεων μεταξύ του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και των τοπικών αρχών, θεσπίζοντας κριτήρια για την αναγνώριση και την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας, για την αιεφόρο τοπική ανάπτυξη και την προαγωγή του γενικού συμφέροντος·

46. Καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει τις προϋποθέσεις που επιτρέπουν τη διευκόλυνση των επενδύσεων στην κοινωνική οικονομία, μέσω κυρίως επενδυτικών κεφαλαίων, μέσω της χορήγησης εγγυημένων δανείων καθώς και με τη μορφή επιδοτήσεων·

47. Ζητεί από την Επιτροπή να επαναξιολογήσει:

- την ανακοίνωσή της σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας, όπως προβλέπει το εν λόγω κείμενο·

- την ανακοίνωσή της σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας, όπως προβλέπει το εν λόγω κείμενο·

- την ανακοίνωσή της για την προώθηση του ρόλου των σωματείων και των ιδρυμάτων στην Ευρώπη·

48. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή καθώς και στις κυβερνήσεις και στα κοινοβούλια των κρατών μελών, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στην Επιτροπή των Περιφερειών και στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.

- (1) ΕΕ L 207, 18.8.2003, σ. 1.
- (2) ΕΕ L 207, 18.8.2003, σ. 25.
- (3) ΕΕ L 376, 27.12.2006, σ. 36.
- (4) ΕΕ L 198, 26.7.2008, σ. 47.
- (5) ΕΕ C 205, 25.7.1994, σ. 481.
- (6) ΕΕ C 313, 12.10.1998, σ. 234.
- (7) Κείμενα που εγκρίθηκαν, [P6_TA\(2008\)0286](#).
- (8) ΕΕ C 102 E, 24.4.2008, σ. 321.
- (9) Κείμενα που εγκρίθηκαν, P6_TA(2008)0467.
- (10) ΕΕ C 226, 20.7.1998, σ. 66.
- (11) ΕΕ C 271, 12.11.2003, σ. 593.
- (12) ΕΕ C 117, 26.4.2000, σ. 52.
- (13) ΕΕ C 112, 30.4.2004, σ. 105.
- (14) ΕΕ C 120, 20.5.2005, σ. 10.
- (15) Κείμενα που εγκρίθηκαν, [P6_TA\(2008\)0131](#).
- (16) ΕΕ C 305 E, 14.12.2006, σ. 141.

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Μαρτίου 2012 σχετικά με το «καταστατικό της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας όσον αφορά τον ρόλο των εργαζομένων» (2011/2116(INI))

P7_TA(2012)0071

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τα άρθρα 4, 54 και 151 ως 154 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση της ΔΟΕ αριθ. 193 της 3ης Ιουνίου 2002 για την προώθηση των συνεταιρισμών,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2157/2001 του Συμβουλίου της 8ης Οκτωβρίου 2001 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας⁷³,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE)⁷⁴,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2001/86/ΕΚ του Συμβουλίου της 8ης Οκτωβρίου 2001 για τη συμπλήρωση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων⁷⁵,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2003/72/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων⁷⁶,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 23ης Φεβρουαρίου 2004 σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη (COM(2004)0018),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2010, με τίτλο «Ευρώπη 2020 - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (COM(2010)2020),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 27ης Οκτωβρίου 2010, με τίτλο «Προς μια Πράξη για την Ενιαία αγορά - Για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας - 50 προτάσεις για βελτίωση της συνεργασίας, της από κοινού ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και των συναλλαγών» (COM(2010)0608),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2010, με τίτλο «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για κοινωνική και εδαφική συνοχή» (COM(2010)0758),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Απριλίου 2011, με τίτλο «Η Πράξη για την Ενιαία αγορά - Δώδεκα δράσεις για την τόνωση της ανάπτυξης και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης – Μαζί για μια νέα ανάπτυξη» (COM(2011)0206),
- έχοντας υπόψη τη συγκεφαλαιωτική έκθεση επί της οδηγίας 2003/72/ΕΚ για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων⁷⁷,

⁷³ ΕΕ L 294 της 10.11.2001, σ. 1.

⁷⁴ ΕΕ L 207 της 18.8.2003, σ. 1.

⁷⁵ ΕΕ L 294 της 10.11.2001, σ. 22.

⁷⁶ ΕΕ L 207 της 18.8.2003, σ. 25.

- έχοντας υπόψη τη μελέτη επί της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρίας (ΕΣΕ)⁷⁸,
 - έχοντας υπόψη ότι το 2012 έχει ανακηρυχθεί από τα Ηνωμένα Έθνη σε Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών⁷⁹,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της ΔΟΕ με τίτλο «Resilience of the Cooperative Business Model in Times of Crisis» (Ανθεκτικότητα του συνεταιριστικού επιχειρηματικού προτύπου σε περιόδους κρίσης)⁸⁰,
 - έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τις διαφορετικές μορφές του επιχειρείν⁸¹,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Φεβρουαρίου 2009 σχετικά με την «Κοινωνική οικονομία»⁸²,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Φεβρουαρίου 2009 σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2002/14/ΕΚ περί θεσπίσεως γενικού πλαισίου ενημερώσεως και διαβουλεύσεως των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα⁸³,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 5ης Ιουνίου 2003 σχετικά με ένα πλαίσιο προώθησης της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων⁸⁴,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 2010 σχετικά με την επανεξέταση της οδηγίας 2003/72/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων (COM(2010)0481),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 48 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων και της Επιτροπής για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και τις Ίσες Ευκαιρίες (Α7-0432/2011),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις πέρα από τα συμφέροντα των μελών τους και των χρηστών των υπηρεσιών τους προωθούν λύσεις σε κοινωνικά ζητήματα και αποβλέπουν τόσο στην μεγιστοποίηση του οφέλους για τα μέλη, όσο και στην εξασφάλιση της βάσης βιοπορισμού τους υπό την έννοια μίας μακρόπνοης και διαρκούς επιχειρηματικής πολιτικής καθώς και στον προσανατολισμό της επιχειρηματικής στρατηγικής στην ευημερία των πελατών, των συνεργατών και των μελών ολόκληρης της περιφέρειας·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι από τη φύση τους δομικά συνδεδεμένες με τον τόπο εγκατάστασής τους και αποτελούν επομένως σημαντικό παράγοντα για την επιτάχυνση της τοπικής ανάπτυξης, η οποία έχει καθοριστική σημασία για την επίτευξη πραγματικής κοινωνικής, οικονομικής και εδαφικής συνοχής· λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις η χρηματοδότηση της διαρκούς εκπαίδευσης στους τομείς της ευθύνης και της επιχειρηματικότητας, οι οποίες συνιστούν δύο παραμέτρους που δεν έχουν ενσωματωθεί πλήρως σε άλλα μέσα της κοινωνικής συμμετοχής, είναι θεμελιώδους σημασίας·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις, το στοιχείο της συμμετοχής του μέλους πρέπει να

⁷⁷ Εκπονήθηκε το 2008 από τον Fernando Valdés Dal-Ré, Καθηγητή Εργατικού Δικαίου, Labour Asociados Consultores.

⁷⁸ Εκπονήθηκε από την Cooperatives Europe, Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Ίδρυμα για Θέματα Συνεταιρισμών και Κοινωνικών Εταιρειών, EKAI Center, 2010.

⁷⁹ ΟΗΕ, Α/RES/64/136.

⁸⁰ Johnston Birchall και Lou Hammond Ketilson, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 2009.

⁸¹ ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 22.

⁸² ΕΕ C 76 Ε της 25.3.2010, σ. 16.

⁸³ ΕΕ C 76 Ε της 25.3.2010, σ. 11.

⁸⁴ ΕΕ C 68 Ε της 18.3.2004, σ. 429.

υπερτερεί και να αντανακλάται στη διοίκηση και στην ιδιοκτησιακή δομή της επιχείρησης·

- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικό πυλώνα της ευρωπαϊκής οικονομίας και καταλύτη του κοινωνικού νεωτερισμού, και ότι ειδικότερα διατηρούν τις υποδομές και τις επιτόπιες υπηρεσίες, ιδίως σε αγροτικές περιοχές και μεγάλα αστικά κέντρα, και επίσης ότι η Ευρώπη αριθμεί 160 000 συνεταιριστικές επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται στην ιδιοκτησία του ενός τετάρτου και άνω των Ευρωπαίων, και απασχολούν 5,4 εκατομμύρια εργαζομένους περίπου·
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις ανταγωνίζονται επενδυτικές εταιρίες σε πολλούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας, και ότι έχουν σημαντική οικονομική ισχύ στις παγκοσμιοποιημένες αγορές καθώς και ότι ακόμα και οι πολυεθνικοί συνεταιρισμοί συχνά διατηρούν δραστηριότητες που σχετίζονται με τις τοπικές ανάγκες·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν επιδείξει βιωσιμότητα και αντοχή κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, χάρη στο συνεταιριστικό επιχειρηματικό πρότυπο και ότι λόγω του συνεταιριστικού επιχειρηματικού προτύπου τους, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις βελτίωσαν τον κύκλο εργασιών και τους ρυθμούς ανάπτυξής τους και κατά τη διάρκεια της κρίσης, με λιγότερες πτωχεύσεις και απολύσεις προσωπικού· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις παρέχουν επίσης απασχόληση υψηλής ποιότητας, ανθεκτική στην κρίση και χωρίς αποκλεισμούς, ότι απασχολούν σε μεγάλο βαθμό γυναίκες και μετανάστες και ότι συμβάλλουν σε μια βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών στις οποίες λειτουργούν μέσω της δημιουργίας τοπικών θέσεων εργασίας που δεν μπορούν να μεταφερθούν αλλού· λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις μπορούν να θεωρηθούν επιτυχημένη και σύγχρονη προσέγγιση της κοινωνικής οικονομίας και μπορούν να συμβάλλουν στην εξασφάλιση δυνατοτήτων απασχόλησης και να επιτρέπουν στους εργαζομένους να προγραμματίζουν με ευελιξία τη ζωή τους στον τόπο καταγωγής τους, ιδίως σε αγροτικές περιοχές·
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έχει καταδείξει ότι το ζήτημα της ελκυστικότητας μίας νομικής μορφής δεν μπορεί να καλυφθεί μονόπλευρα από τους μετόχους, και ότι πρέπει να επισημανθεί ότι μια επιχείρηση ως κοινωνικός οργανισμός φέρει ευθύνη έναντι των μετόχων, των εργαζομένων, των πιστωτών και της κοινωνίας, και ότι τούτο πρέπει να συνεκτιμάται σε τέτοιους είδους αξιολογήσεις·
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η νομοθεσία που διέπει τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις και τη συμμετοχή των εργαζομένων σε αυτές διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα της ΕΕ·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το καταστατικό της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (ΕΣΕ) αποτελεί ως σήμερα τη μοναδική νομική μορφή κοινωνικής οικονομίας που προβλέπεται σε επίπεδο ΕΕ, μετά την απόσυρση των προτάσεων περί ευρωπαϊκού σωματείου και Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλληλοβοήθειας από την Επιτροπή το 2003, και δεδομένου ότι το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος είναι ακόμη υπό εκπόνηση·
- Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι η θέσπιση του καταστατικού της ΕΣΕ επιδιώκει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς με το να διευκολύνει την δραστηριότητα αυτού του τύπου εταιρίας σε επίπεδο ΕΕ·
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η θέσπιση του καταστατικού της ΕΣΕ αποτελεί ορόσημο για την αναγνώριση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού προτύπου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και σε εκείνα τα κράτη μέλη που αποκήρυτταν το πρότυπο των συνεταιρισμών για ιστορικούς λόγους·
- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στις ΕΣΕ ο ρόλος των εργαζομένων σε διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος συμμετοχής τους σε διοικητικά συμβούλια, αποτελεί θετικό στοιχείο·
- ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η στρατηγική ΕΕ 2020 επιδιώκει μια οικονομία βασισμένη σε υψηλά επίπεδα απασχόλησης που θα καθιστά δυνατή την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, και ότι κάτι τέτοιο περιλαμβάνει μια ισχυρή κοινωνική οικονομία·
- ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το γεγονός ότι τα Ηνωμένα Έθνη έχουν ανακηρύξει το 2012 Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών παρέχει μια εξαιρετική ευκαιρία για την προώθηση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού προτύπου·

Οι συνεταιρισμοί στο πλαίσιο της ΕΕ

1. υπενθυμίζει ότι οι συνεταιρισμοί και οι λοιπές επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας αποτελούν μέρος του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και της ενιαίας αγοράς, και ότι χρήζουν, συνεπώς, ρητής αναγνώρισης και σθεναρής υποστήριξης, όπως ορίζεται στα συντάγματα ορισμένων κρατών μελών και σε διάφορα βασικά ενωσιακά έγγραφα·
2. υπενθυμίζει ότι οι συνεταιρισμοί μπορούν να αποτελέσουν ακόμα ένα βήμα στην προσπάθεια ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ και να επιδιώξουν την μείωση των διασυνοριακών φραγμών και να διευρύνουν την ανταγωνιστικότητά της·
3. επισημαίνει ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (ΕΣΕ) (εφεξής το Καταστατικό) και η οδηγία 2003/72/ΕΚ για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων (εφεξής η Οδηγία) συνδέονται στενά·
4. επιδοκιμάζει την ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2012)0072· εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Επιτροπής να απλουστεύσει το καταστατικό, ενισχύοντας παράλληλα τα ειδικότερα συνεταιριστικά στοιχεία, και το γεγονός ότι οι εργασίες αυτές θα συνοδευτούν από διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους φορείς· ζητεί να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής η θέση του Κοινοβουλίου σχετικά με το καταστατικό της ΕΣΕ·
5. εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι η ΕΣΕ δεν έχει γνωρίσει ακόμη επιτυχία, δεδομένης της περιορισμένης διάδοσής της – ως το 2010 είχαν συσταθεί μόλις 17 ΕΣΕ, συνολικού δυναμικού 32 εργαζομένων⁸⁵· υπογραμμίζει ότι αυτός ο καταδικαστικός απολογισμός μαρτυρεί τη ακαταλληλότητα του καταστατικού σε σχέση με τις ιδιαιτερότητες των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη μολονότι έχουν εκφράσει οι επιχειρηματίες ενδιαφέρον για τη σύσταση ΕΣΕ· επιδοκιμάζει την εμπεριστατωμένη αξιολόγηση του καταστατικού προκειμένου να διαπιστωθεί για ποιο λόγο κρίθηκε ελκυστικό, γιατί δεν είχε επαρκή αντίκτυπο και με ποιο τρόπο μπορεί να αντιμετωπιστεί η έλλειψη πείρας κατά την εφαρμογή και η εξάλειψη άλλων εμποδίων·
6. επισημαίνει ότι οι ΕΣΕ περιορίζονται συχνά σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς που αποτελούνται αποκλειστικά από νομικά πρόσωπα αλλά και σε ταμεία αλληλασφάλισης που στερούνται ευρωπαϊκού καταστατικού αλλά επιθυμούν να χρησιμοποιούν νομικό καθεστώς που άπτεται της κοινωνικής οικονομίας, καθώς και μεγάλες εταιρίες· επισημαίνει ότι οι μικρές συνεταιριστικές επιχειρήσεις - που συνιστούν σημαντικό τμήμα του συνεταιριστικού κινήματος στην Ευρώπη - εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες πρόσβασης στις ΕΣΕ·

Συμμετοχή των εργαζομένων στις ΕΣΕ

7. χαιρετίζει το γεγονός ότι οι διατάξεις περί συμμετοχής των εργαζομένων θεωρούνται κεντρικό στοιχείο της ΕΣΕ· επισημαίνει, εντούτοις, ότι πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις που συνδέονται με την ιδιαίτερη φύση των συνεταιρισμών·
8. τονίζει ότι πολλά κράτη μέλη δεν έχουν μεταφέρει άρθρα της οδηγίας για τα δικαιώματα των εργαζομένων στο εθνικό δίκαιο και συμπεριλαμβανομένων των ειδικών διατάξεων για ζητήματα που αφορούν το φύλο, και ότι τούτο έχει συντελέσει σε ορισμένα νομοθετικά κενά όσον αφορά την παρακολούθηση και την εφαρμογή διαδικασιών για την συμμετοχή των εργαζομένων, και τονίζει την ανάγκη να διορθωθεί η κατάσταση αυτή ούτως ώστε να αποφευχθεί η κατάχρηση των ρυθμίσεων της ΕΣΕ· εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι βασικές διατάξεις για τη συμμετοχή των εργαζομένων στα όργανα της διοίκησης δεν προβλέπουν την υποχρεωτική συμμετοχή των εργαζομένων·
9. εκφράζει ωστόσο την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη όχι μόνο έχουν μεταφέρει ορθώς την οδηγία, αλλά έχουν στην ουσία προχωρήσει και πέρα από τις απαιτήσεις της οδηγίας·
10. καλεί, παρόλα αυτά, την Επιτροπή να παρακολουθεί στενά την εφαρμογή της οδηγίας 2003/72/ΕΚ, έτσι ώστε να αποτραπεί ενδεχόμενη κατάχρησή της με σκοπό την παραβίαση των δικαιωμάτων των εργαζομένων· ζητεί από την Επιτροπή να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την ορθή μεταφορά του άρθρου 13 της οδηγίας·

11. παρατηρεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας, η Επιτροπή οφείλει να αξιολογεί την εφαρμογή της και, εάν κρίνεται αναγκαίο, να προβεί σε αναθεώρηση της· επισημαίνει ότι η περιορισμένη χρήση του καταστατικού παρεμποδίζει την κατάλληλη αξιολόγηση της οδηγίας·
12. παρατηρεί ότι η αναθεώρηση της οδηγίας δεν θα πρέπει να προηγηθεί του καταστατικού, και ζητεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο απευθείας προσθήκης στο καταστατικό των διατάξεων περί συμμετοχής των εργαζομένων χάριν απλοποίησης και ευφύστερης νομοθεσίας·
13. τονίζει ότι κατά την αναθεώρηση της οδηγίας πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των εργαζομένων στους συνεταιρισμούς, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να αποτελούν τόσο εργοδότες όσο και εργαζομένους της ίδιας εταιρείας· ζητεί από την Επιτροπή να δημιουργήσει μέσα ώστε να διευκολύνει το καθεστώς της ιδιοκτησίας συνεταιρισμών από τους εργαζομένους και τους επωφελουμένους τους· θέτει ως στόχο να καταστεί η συμμετοχή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις κάτι αυτονόητο σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης· τάσσεται υπέρ της μεγαλύτερης συμμετοχής των εργαζομένων σε διασυνοριακούς τύπους επιχειρήσεων και κατά τρόπο ώστε να μην περιορίζεται στο επίπεδο του ελάχιστου κοινού παρονομαστή·
14. εκφράζει την ικανοποίησή του για τα συμπεράσματα της μελέτης που αφορά την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (ΕΣΕ)⁸⁶, ιδίως όσον αφορά τα μέτρα που προτείνονται για την προώθηση της ΕΣΕ με αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ΕΣΕ μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε συμβούλους του συνεταιριστικού δικαίου και κοινωνικούς φορείς, καθώς και με την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών σε διασυνοριακό επίπεδο·
15. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τους συνεταιρισμούς να αυξήσουν τη συμμετοχή των γυναικών στις ειδικές διαπραγματευτικές ομάδες και να εφαρμόζουν πολιτικές διαφοροποίησης που θα διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων στην επαγγελματική και ιδιωτική ζωή και να αυξήσουν ειδικότερα την συμμετοχή των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις· καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη της τη διάσταση του φύλου κατά την παρακολούθηση της σωστής εφαρμογής της οδηγίας, καθώς και κατά την μελλοντική αναθεώρηση του κανονισμού ΕΣΕ·
16. καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει την ΕΣΕ σε μια ενδεχόμενη ευρωπαϊκή ρύθμιση ώστε να εξασφαλίσει την καλύτερη εκπροσώπηση των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις και στα διοικητικά συμβούλια δημόσιων ή εισηγμένων στο χρηματιστήριο επιχειρήσεων, σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις δεν επιτύχουν σε εθελοντική βάση τους στόχους του 30 % έως το 2015 και του 40 % έως το 2020·

Το μέλλον του Καταστατικού

17. τονίζει ότι λόγω της πολυπλοκότητάς του, το καταστατικό καλύπτει εν μέρει μόνο ανάγκες των συνεταιρισμών, και ότι θα πρέπει να απλοποιηθεί και να είναι κατανοητό σε όλους προκειμένου να καταστεί «φιλικότερο προς το χρήστη», πλέον ευνόητο και πλέον εύχρηστο ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα στην ενημέρωση, στη διαβούλευση και στη συμμετοχή όλων των εργαζομένων, χωρίς να υποβαθμιστεί η ποιότητά του·
18. επισημαίνει την πολυμορφία των παραδόσεων και των νόμων που διέπουν τους συνεταιρισμούς εντός της ΕΕ· τονίζει ότι το καταστατικό θα πρέπει να ορίζει αυτόνομο νομικό πλαίσιο για τις ΕΣΕ, το οποίο θα υπάρχει παράλληλα με το εθνικό δίκαιο περί συνεταιρισμών, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται η άμεση εναρμόνιση·
19. τονίζει ότι δεν πρέπει να γίνει ελκυστικότερο το καταστατικό της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας με μείωση των προτύπων· συντάσσεται με την άποψη ότι η αναθεώρηση του καταστατικού οφείλει να συμβάλει στην αναγνώριση αυτής της μορφής εταιρείας στους κόλπους της ΕΕ· υπογραμμίζει ότι η οικονομική βαρύτητα, η ικανότητα αντοχής στη κρίση καθώς και οι αξίες στις οποίες θεμελιώνονται οι συνεταιριστικές εταιρείες καταδεικνύουν απολύτως την χρησιμότητα μια τέτοιας μορφής εταιρείας στην σημερινή ΕΕ και δικαιολογούν την ανάγκη αναθεώρησης του καταστατικού· επισημαίνει ότι η διαφάνεια, η διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων, ο σεβασμός της εθνικής κουλτούρας και παράδοσης θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο των μελλοντικών ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών και ενεργειών αναφορικά με την ΕΣΕ· τονίζει ότι ορισμένοι

εθνικοί συνεταιρισμοί έχουν δυστυχώς περιορισμένα κίνητρα ώστε να χρησιμοποιήσουν το καταστατικό λόγω της συμμετοχικής δομής τους· τονίζει ότι πρέπει να διευκολυνθεί η συγχώνευση εθνικών συνεταιρισμών από διαφορετικά κράτη μέλη·

20. τονίζει επίμονα ότι όλοι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία αναθεώρησης, ιδίως οι κοινωνικοί παράγοντες που εμπλέκονται στο συνεταιριστικό και συνδικαλιστικό κίνημα, επισημαίνοντας παράλληλα την ανάγκη να ολοκληρωθεί εγκαίρως η διαδικασία·

Αύξηση της απασχόλησης στους συνεταιρισμούς και τις ΕΣΕ, και ενίσχυση του συνεταιρισμού ως καταλυτικού παράγοντα της κοινωνικής οικονομίας

21. αναμένει από την Επιτροπή ότι θα λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή της οδηγίας·
22. αποδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή αγνόησε, στο μεγαλύτερο μέρος τους, τις συστάσεις του Κοινοβουλίου σχετικά με τους συνεταιρισμούς· υπενθυμίζει ότι το ψήφισμα⁸⁷ επέτασσε:
- την αναγνώριση και συνεκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πολιτικών,
 - τη λήψη μέτρων για να εξασφαλιστεί η συμπερίληψη των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας στις μελέτες του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων,
 - την ενίσχυση του διαλόγου με τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας,
 - τη βελτίωση του νομικού πλαισίου των κρατών μελών για τέτοιες επιχειρήσεις·
23. υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο της ανακοίνωσης COM(2004)0018, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να προβεί σε δώδεκα ενέργειες, μεταξύ των οποίων:
- στη στήριξη των ενδιαφερομένων και στην οργάνωση διαρθρωμένης ανταλλαγής πληροφοριών,
 - στη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών για τη βελτίωση της νομοθεσίας των κρατών μελών,
 - στη συλλογή στατιστικών στοιχείων σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τους συνεταιρισμούς,
 - στην απλοποίηση και αναθεώρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί συνεταιρισμών,
 - στη θέσπιση εξειδικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και στη συμπερίληψη αναφορών σε συνεταιρισμούς στα χρηματοπιστωτικά μέσα του ΕΤαΕ·
24. αποδοκιμάζει το γεγονός ότι μόλις τρεις από τις εν λόγω δεσμεύσεις έχουν υλοποιηθεί, και χωρίς ιδιαίτερο αποτέλεσμα· τονίζει ότι τέτοιου είδους ελλείμματα περιορίζουν το αναπτυξιακό δυναμικό των συνεταιρισμών·
25. επισημαίνει ότι το έλλειμμα πόρων οδηγεί σε έλλειμμα αποτελεσμάτων· τονίζει την επείγουσα ανάγκη για βελτιώσεις στους κόλπους της Επιτροπής όσον αφορά την οργάνωση και τους πόρους που κατανέμονται στην κοινωνική οικονομία, λόγω της ισχύουσας διασποράς αρμοδιοτήτων και προσωπικού που απασχολείται στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας στην Επιτροπή·
26. τονίζει ότι οι πολιτικές της ΕΕ σε όλους τους τομείς πρέπει να αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες και την προστιθέμενη αξία των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, με την προσαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, κρατικών ενισχύσεων και χρηματοπιστωτικής ρύθμισης, αντιστοίχως·

⁸⁷ ΕΕ C 76 E της 25.3.2010, σ. 16.

27. καλεί τα κράτη μέλη να προβλέψουν ευνοϊκότερους όρους για τους συνεταιρισμούς, όπως την πρόσβαση σε πιστώσεις και φορολογικά κίνητρα·
28. ζητεί από την Επιτροπή να λάβει υπόψη τη χρηματοοικονομική δομή των συνεταιρισμών στη νομοθεσία περί κεφαλαιακών απαιτήσεων, λογιστικών προτύπων και προτύπων πληροφόρησης· επισημαίνει ότι όλοι οι συνεταιρισμοί, ιδίως δε οι συνεταιριστικές τράπεζες, επηρεάζονται, στο σύνολό τους, από τη νομοθεσία που διέπει την εξαγορά συνεταιριστικών μετοχών και τα αδιαίρετα αποθεματικά·
29. επισημαίνει τις ιδιαίτερες προκλήσεις οι οποίες προέκυψαν από την ψηφιακή επανάσταση και με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπος ο κλάδος των ΜΜΕ και ιδιαίτερα οι εκδοτικοί οίκοι ως συνεταιρισμοί·
30. προτρέπει την Επιτροπή να αναπτύξει ανοικτή μέθοδο συντονισμού για την κοινωνική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων που αποτελούν βασικούς παράγοντες στον τομέα αυτό, με την συμμετοχή τόσο των κρατών μελών όσο και ενδιαφερομένων για να προωθηθούν ανταλλαγές βέλτιστης πρακτικής και να επέλθει σταδιακή βελτίωση στα κράτη μέλη λαμβάνοντας υπόψη την φύση των συνεταιρισμών, ιδίως στους τομείς της φορολογίας, των δανείων, των διοικητικών επιβαρύνσεων και των μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων·
31. χαιρετίζει το γεγονός ότι η Πράξη για την Ενιαία Αγορά αναγνωρίζει την ανάγκη προαγωγής της κοινωνικής οικονομίας και προτρέπει την Επιτροπή να θέσει σε εφαρμογή την πολυαναμενόμενη «Πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα» στη βάση των συνεταιριστικών αρχών⁸⁸·
32. καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο καθιέρωσης Ευρωπαϊκού Έτους Κοινωνικής Οικονομίας·
33. τάσσεται υπέρ της λήψης μέτρων επιχειρηματικής υποστήριξης, και συγκεκριμένα συμβουλευτικής των επιχειρήσεων, κατάρτισης του προσωπικού και πρόσβασης στη χρηματοδότηση συνεταιρισμών, ιδίως για εξαγορές από τους εργαζομένους ή τους πελάτες, τα οποία, αν και υποτιμημένα, αποτελούν μέσα διάσωσης επιχειρήσεων εν καιρώ κρίσης και μεταβίβασης οικογενειακών επιχειρήσεων·
34. επισημαίνει την ολοένα και μεγαλύτερη σημασία των συνεταιρισμών στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών και των δημοσίων αγαθών· επισημαίνει την ανάγκη εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας και αντιμετώπισης των προβλημάτων των σχετικών με την υγεία και την ασφάλεια στον τομέα, ανεξαρτήτως του καθεστώτος στο οποίο υπάγεται ο εργοδότης·
35. επισημαίνει ότι πρέπει να διασφαλιστεί η ενεργητική συμμετοχή των συνεταιρισμών στον κοινωνικό διάλογο που λαμβάνει χώρα σε επίπεδο ΕΕ·
36. υπογραμμίζει τη δυνατότητα που παρέχει η ΕΣΕ για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων με την εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων σε διάφορα επίπεδα, με ιδιαίτερη προσοχή στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την προώθηση της επιχειρηματικότητας και στα προγράμματα διά βίου μάθησης· σημειώνει ότι η ισότητα των φύλων στη λήψη αποφάσεων σε διάφορα επίπεδα είναι οικονομικά επωφελής και δημιουργεί επίσης ευνοϊκές συνθήκες ώστε τα άτομα που έχουν ταλέντα και δεξιότητες να μπορούν να ασκούν καθήκοντα διαχείρισης και εποπτείας· υπογραμμίζει επίσης ότι ορισμένες πτυχές της συνεταιριστικής εργασίας εξασφαλίζουν ευελιξία η οποία ευνοεί το συνδυασμό οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής· ζητεί από την Επιτροπή να σχεδιάσει ένα μηχανισμό για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της ισότητας των φύλων·
37. τονίζει ότι η ΕΣΕ μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των γυναικών βελτιώνοντας το επίπεδο διαβίωσής τους χάρη στην πρόσβαση σε προσφορές αξιοπρεπούς εργασίας, σε ιδρύματα αποταμίευσης και πίστης, στη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες, την εκπαίδευση και την κατάρτιση·

ο

ο ο

⁸⁸ <http://www.ica.coop/coop/principles.html>.

38. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, την Επιτροπή και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Ορισμός – Σκοπός – Νομική Μορφή

1. Αγροτικός Συνεταιρισμός (ΑΣ) είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία αλληλοβοήθεια των μελών της, την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους, μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης. Ο ΑΣ δραστηριοποιείται σε οποιαδήποτε τομέα της αγροτικής οικονομίας. ΑΣ είναι ιδίως οι αλιευτικοί, κτηνοτροφικοί, πτηνοτροφικοί, μελισσοκομικοί, σηροτροφικοί, αγροτουριστικοί, αγροβιοτεχνικοί, οικοτεχνικοί και άλλοι συνεταιρισμοί, οποιουδήποτε κλάδου ή δραστηριότητας της αγροτικής οικονομίας. Οι δασικοί συνεταιρισμοί δεν ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο.
2. Οι ΑΣ είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και έχουν εμπορική ιδιότητα. Αναπτύσσουν κάθε είδους δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών τους στο πλαίσιο του νόμου και του καταστατικού τους.
3. Για την εκπλήρωση των σκοπών τους, οι ΑΣ μπορούν να ιδρύουν υποκαταστήματα, παραρτήματα ή γραφεία στο εσωτερικό και το εξωτερικό, να συνιστούν νομικά πρόσωπα, να συμπράττουν σε κοινές επιχειρήσεις, με καταναλωτικούς ή άλλους συνεταιρισμούς, με νομικά πρόσωπα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, με κοινωφελείς οργανισμούς, με επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), με συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών και με φυσικά ή νομικά πρόσωπα, στα πλαίσια της διακρατικής ή και διεπαγγελματικής συνεργασίας.
4. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Εμπορικού Δικαίου και του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 2

Περιφέρεια – Έδρα – Επωνυμία

1. Η περιφέρεια του ΑΣ ορίζεται από το καταστατικό του.
2. Έδρα του ΑΣ είναι ο δήμος, όπου είναι εγκατεστημένη η διοίκησή του.
3. Η επωνυμία του ΑΣ εκφράζει τον κύριο σκοπό ή τα αντικείμενα δραστηριότητάς του και περιλαμβάνει την ιδιότητά του ως αγροτικού, καθώς και την έδρα του. Στην επωνυμία του ΑΣ, μπορεί να περιλαμβάνεται διακριτικός τίτλος. Η επωνυμία πρέπει να διακρίνεται από την επωνυμία άλλου ΑΣ με τον ίδιο σκοπό. Η επωνυμία χρησιμοποιείται υποχρεωτικά στις συναλλαγές και τις νομικές πράξεις του ΑΣ. Τα έντυπα του ΑΣ αναφέρουν την επωνυμία, την έδρα, τον αριθμό φορολογικού μητρώου καθώς και τον αριθμό του μητρώου ΑΣ, σύμφωνα με το άρθρο 19.!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΣΥΣΤΑΣΗ ΑΣ

Άρθρο 3

Όροι σύστασης – Καταχώριση καταστατικού

1. Για τη σύσταση ΑΣ απαιτείται η σύνταξη καταστατικού και η υπογραφή του από δέκα ή από εικοσιένα πρόσωπα, που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 5, καθώς και η καταχώριση του καταστατικού στο βιβλίο μητρώου ΑΣ που τηρείται στο Ειρηνοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο ΑΣ.
2. Για την καταχώριση του καταστατικού κατατίθεται από το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο του ΑΣ αίτηση στο Ειρηνοδικείο. Ο ειρηνοδίκης με πράξη του εντός τριάντα (30) ημερών από την κατάθεση της αίτησης διατάσσει ή αρνείται την καταχώριση του καταστατικού. Ο ειρηνοδίκης αρνείται την καταχώριση όταν λείπουν τα απαραίτητα στοιχεία του καταστατικού που προβλέπονται στο άρθρο 4 ή τούτο περιέχει διατάξεις αντίθετες σε κανόνες αναγκαστικού δικαίου ή στα χρηστά ήθη. Αν αρνηθεί την καταχώριση, με την ίδια πράξη καλεί το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο και του υποδεικνύει τις απαραίτητες διορθώσεις.

3. Ύστερα από την καταχώριση, η γραμματεία του Ειρηνοδικείου αποστέλλει εντός τριάντα (30) ημερών στην αρμόδια αρχή του άρθρου 18 αντίγραφο του καταστατικού με την ημερομηνία καταχώρισης.
4. Από την καταχώριση της παραγράφου 1 ο ΑΣ αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα. Η ίδια διαδικασία τηρείται και για την τροποποίηση του καταστατικού.
5. Κατά της πράξης του ειρηνοδίκη και εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, αφότου έλαβαν γνώση της δημοσίευσης της πράξης, τα όργανα διοίκησης του ΑΣ και οποιοσδήποτε υφίσταται βλάβη ή τίθενται σε κίνδυνο τα έννομα συμφέροντά του, μπορεί να ασκήσει ανακοπή, η οποία εισάγεται στο Ειρηνοδικείο της έδρας του ΑΣ και δικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Άρθρο 4 **Τύπος – Περιεχόμενο καταστατικού**

1. Το καταστατικό του ΑΣ καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, που χρονολογείται και υπογράφεται από τα ιδρυτικά μέλη και για να είναι έγκυρο πρέπει να καθορίζει τουλάχιστον:
 - α) Το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο ή η επωνυμία του ΑΣ, τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) και την κατοικία ή έδρα των ιδρυτικών μελών.
 - β) Την επωνυμία, την έδρα και την περιφέρεια του ΑΣ.
 - γ) Το σκοπό και τις δραστηριότητες του ΑΣ.
 - δ) Τις προϋποθέσεις εισόδου, εξόδου και διαγραφής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτών.
 - ε) Το ύψος της συνεταιρικής μερίδας, τον αριθμό των πρόσθετων υποχρεωτικών και των προαιρετικών μερίδων που μπορεί να αποκτήσει το μέλος, τον τρόπο καταβολής της αξίας τους και τη διαδικασία απόδοσης των συνεταιρικών μερίδων.
 - στ) Την έκταση ευθύνης των μελών.
 - ζ) Τους όρους σύγκλησης και λειτουργίας και τις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του ΑΣ.
 - η) Τον καθορισμό των ελάχιστων ποσοστών επί των πλεονασμάτων χρήσης για το σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με τον εμπορικό νόμο.
 - θ) Τη χρονική διάρκεια του ΑΣ.
 - ι) Τον ορισμό προσωρινού διοικητικού συμβουλίου για την έγκριση του καταστατικού και τον χρόνο σύγκλησης της πρώτης Γενικής Συνέλευσης για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης.
 - ια) Τον τρόπο ορισμού των ελεγκτών του άρθρου 20.
 - ιβ) Τη λύση και εκκαθάριση του ΑΣ.
2. Το καταστατικό μπορεί επίσης να προβλέπει και να ρυθμίζει θέματα που δεν ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ **ΜΕΛΗ – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**

Άρθρο 5 **Μέλη ΑΣ**

1. Μέλη του ΑΣ μπορούν να γίνουν φυσικά πρόσωπα, που έχουν πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία, απασχολούνται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας που εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του ΑΣ, πληρούν τους όρους του καταστατικού του και αποδέχονται να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του. Δεν μπορεί να γίνει μέλος του ΑΣ όποιος μετέχει σε άλλο ΑΣ με την ίδια έδρα και τον ίδιο καταστατικό σκοπό.
Εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό του ΑΣ, μέλη του μπορεί να γίνουν και άλλοι ΑΣ, που έχουν ως βασικό καταστατικό σκοπό τους την απασχόληση σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας. Το ποσοστό συμμετοχής των νομικών προσώπων-μελών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα τρίτο του συνόλου των μελών του ΑΣ.
2. Στο καταστατικό του ΑΣ προβλέπεται το ποσοστό της παραγωγής που το μέλος έχει την υποχρέωση να παραδίδει στον ΑΣ, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% ή 90% της ετησίας παραγωγής του, όπως αυτή προκύπτει από την ενιαία δήλωση καλλιέργειας/εκτροφής (ΔΚΕ- αγροτεμάχια) και την αίτηση για την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης (δήλωση ΟΣΔΕ).
3. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης τα μέλη μπορούν να απαλλάσσονται από την υποχρέωση της παραγράφου 2, εφόσον: α) έχουν αντικειμενική αδυναμία ή για άλλους σοβαρούς λόγους, β) πριν από την ένταξή τους στον ΑΣ είχαν συνάψει αποδεδειγμένα συμβάσεις πώλησης των προϊόντων τους σε τρίτους, εφόσον ο ΑΣ

έχει ενημερωθεί έγκαιρα για τη διάρκεια, τον όγκο παραγωγής και τις λοιπές λεπτομέρειες της σύμβασης και γ) ο ΑΣ αδυνατεί να απορροφήσει την προσφερόμενη παραγωγή.

4. Η μη παράδοση της παραγωγής, κατά τους όρους του καταστατικού του ΑΣ, αποτελεί λόγο διαγραφής του μέλους από αυτόν.

Άρθρο 6 **Εγγραφή – Αποχώρηση – Διαγραφή μέλους**

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΑΣ αποφασίζει αιτιολογημένα για την αποδοχή ή όχι της αίτησης εγγραφής προσώπου ως μέλους του ΑΣ στην πρώτη του συνεδρίαση μετά την υποβολή της αίτησης.

2. Η εγγραφή των νέων μελών εγκρίνεται από την επόμενη Γενική Συνέλευση. Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από το Διοικητικό Συμβούλιο σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Η συμμετοχή των νέων μελών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η δυνατότητα ανάδειξής τους σε όργανα που προβλέπονται στον παρόντα νόμο επιτρέπεται μετά την έγκριση της αίτησης εγγραφής τους από τη Γενική Συνέλευση και εφόσον έχει εκπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οικονομικές οφειλές τους προς τον ΑΣ, στις οποίες περιλαμβάνεται και η καταβολή της αξίας της συνεταιρικής μερίδας ή του προβλεπόμενου στο καταστατικό ποσοστού αυτής, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 8. Η ίδια Γενική Συνέλευση αποφασίζει για τις αιτήσεις εγγραφής που δεν έγιναν δεκτές από το Διοικητικό Συμβούλιο.

3. Το καταστατικό ορίζει τα κωλύματα για την εγγραφή μέλους, καθώς και τους όρους και τις προϋποθέσεις αποχώρησης και διαγραφής του, την ελάχιστη χρονική διάρκεια της παραμονής του και τους όρους και το χρόνο απόδοσης των συνεταιρικών μερίδων.

Άρθρο 7 **Δικαιώματα και υποχρεώσεις μελών**

1. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μελών προς τον ΑΣ ορίζονται από το καταστατικό, που πρέπει να περιέχει υποχρεωτικά διατάξεις που ρυθμίζουν:

α) Τη συμμετοχή των μελών στις Γενικές Συνελεύσεις του ΑΣ.

β) Το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

γ) Τη συμμετοχή στη διανομή των πλεονασμάτων της διαχειριστικής χρήσης.

δ) Τη συμμετοχή του μέλους στις δραστηριότητες και στις συναλλαγές του ΑΣ.

2. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει κυρώσεις κατά των μελών, για τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους προς τον ΑΣ. Συγκεκριμένα, δεν μπορούν να εκλεγούν στα όργανα διοίκησης των ΑΣ, φυσικά πρόσωπα, τα οποία δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτές προβλέπονται στο νόμο και στο καταστατικό. Η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των μελών προς τον ΑΣ βεβαιώνεται για κάθε μέλος ενώπιον της Εφορευτικής Επιτροπής με βεβαίωση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΣ.

3. Η εθελοντική εργασία που παρέχουν τα μέλη του ΑΣ προς αυτόν, ανάλογα με τις ανάγκες της, δεν θεωρείται ότι παρέχεται στα πλαίσια σχέσης εξαρτημένης εργασίας. Ο ΑΣ εκδίδει σχετικό παραστατικό προς τεκμηρίωση της συναλλαγής, για την καταβαλλόμενη αμοιβή της προσωπικής εργασίας που παρέχεται από τα μέλη του, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4308/2014 (Α' 251), ανεξάρτητα από το ύψος του ποσού που καταβάλλεται και εφόσον ο δικαιούχος δεν είναι επιτηδευματίας από άλλη αιτία. Το εισόδημα της παραγράφου αυτής θεωρείται γεωργικό εισόδημα. 2.2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ **ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΑΣ**

Άρθρο 8 **Συνεταιριστικό κεφάλαιο- Συνεταιρική μερίδα**

1. Η συνεταιρική μερίδα είναι το ελάχιστο χρηματικό ποσό συμμετοχής κάθε μέλους στο κεφάλαιο του ΑΣ. Κάθε μέλος συμμετέχει στον ΑΣ με μία (1) υποχρεωτική μερίδα και έχει μία ψήφο. Το ύψος και οι προϋποθέσεις καταβολής της ορίζονται από το καταστατικό. Η συνεταιρική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλα τα μέλη. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει όρους και προϋποθέσεις για την απόκτηση από κάθε μέλος πρόσθετων υποχρεωτικών μερίδων ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών του με τον ΑΣ.

2. Το 30% ή 50% τουλάχιστον της ονομαστικής αξίας της συνεταιρικής μερίδας, καταβάλλεται με την εγγραφή του μέλους. Το υπόλοιπο ποσοστό καταβάλλεται το αργότερο μέσα σε ένα ή δύο χρόνια, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει βραχύτερο διάστημα.
3. Αν το καταστατικό δεν απαγορεύει τη μεταβίβαση της συνεταιρικής μερίδας, αυτή είναι δυνατή μόνο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΣ, σε πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 5.
4. Σε περίπτωση θανάτου μέλους του ΑΣ, ο κληρονόμος ή όταν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι αυτός που υποδείχθηκε με έγγραφη συμφωνία τους, υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πέθανε, εφόσον έχει τις προϋποθέσεις του άρθρου 5. Αν δεν έχει υποδειχθεί κληρονόμος, τότε η αξία της συνεταιρικής μερίδας που προκύπτει σύμφωνα με τα στοιχεία του τελευταίου δημοσιευμένου ισολογισμού, αποδίδεται στους νόμιμους κληρονόμους στο τέλος της χρήσης, όπως αυτή έχει προσαυξηθεί ή μειωθεί ανάλογα με τα οικονομικά αποτελέσματα του ΑΣ.

Άρθρο 9 **Ευθύνη και υποχρεώσεις των μελών προς τρίτους**

1. Η ευθύνη των μελών του ΑΣ για τις υποχρεώσεις του προς τρίτους είναι επικουρική και περιορίζεται μέχρι του ορίου που ορίζει το καταστατικό. Η έκταση της ευθύνης αυτής ορίζεται από το καταστατικό ως ίση με το ποσό της υποχρεωτικής ή με ακέραιο πολλαπλάσιο του ποσού αυτής.
2. Τα μέλη έχουν την ευθύνη της παραγράφου 1 και μετά την έξοδό τους από τον ΑΣ, για υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν όταν ήταν μέλη ή για προηγούμενες υποχρεώσεις, τις οποίες αποδέχθηκαν κατά την εγγραφή τους.
3. Αξιώσεις τρίτων, από την ευθύνη των μελών του ΑΣ κατά τις παραγράφους 1 και 2, παραγράφονται μετά την παρέλευση πενταετίας από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκαν.
4. Η ευθύνη των μελών παύει οπωσδήποτε μετά την πάροδο ενός έτους από το πέρας της πτώχευσης ή της εκκαθάρισης του ΑΣ, εκτός αν μέσα στο έτος έχει ασκηθεί εναντίον τους αγωγή.
5. Δεν απαγγέλλεται προσωπική κράτηση των μελών και των οργάνων του ΑΣ για υποχρεώσεις του ΑΣ προς τρίτους και το Δημόσιο, καθώς και για υποχρεώσεις μεταξύ μελών και ΑΣ εκτός αν αποδειχθούν κακουργηματικές πράξεις.
6. Οι δανειστές μέλους ΑΣ δεν έχουν δικαίωμα επί της περιουσίας του ΑΣ ή των πλεονασμάτων χρήσεων ή των συνεταιρικών μερίδων, υποχρεωτικών ή προαιρετικών, για οφειλές του μέλους προς αυτούς.
7. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση ή στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, για οφειλές των μελών προς τρίτους:
 - α) Το αντάλλαγμα για τη χρήση των περιουσιακών στοιχείων, που έχουν παραχωρηθεί στον ΑΣ.
 - β) Τα προϊόντα της παραγωγής των μελών που παραδόθηκαν στον ΑΣ για πώληση ή διάθεση στην αγορά, αυτούσια ή μετά από μεταποίηση ή επεξεργασία.
 - γ) Το τίμημα των προϊόντων της περίπτωσης β'.
8. Δεν επιτρέπεται η κατάσχεση στα χέρια του ΑΣ, ως τρίτου, χρημάτων τα οποία έχουν ληφθεί από πιστωτικά ιδρύματα ως δάνειο για λογαριασμό μέλους, καθώς και παροχές σε είδος του ΑΣ προς τα μέλη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ **ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΣ**

Άρθρο 10 **Όργανα διοίκησης**

Όργανα διοίκησης του ΑΣ είναι:

- α) Η Γενική Συνέλευση,
- β) Το Διοικητικό Συμβούλιο και
- γ) Το Εποπτικό Συμβούλιο εφόσον ο αριθμός των μελών του ΑΣ είναι μεγαλύτερος από τριάντα (30). Αν τα μέλη του ΑΣ είναι λιγότερα από τριάντα (30) δεν απαιτείται εκλογή Εποπτικού Συμβουλίου εκτός αν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό.

Άρθρο 11 **Γενική Συνέλευση – Αρμοδιότητες – Σύγκληση**

1. Η Γενική Συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο του ΑΣ. Στη Γενική Συνέλευση μετέχουν όλα τα μέλη που έχουν εκπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οικονομικές τους υποχρεώσεις προς τον ΑΣ. Στη Γενική Συνέλευση κάθε μέλος έχει μία (1) ψήφο. Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει για κάθε θέμα για το οποίο δεν προβλέπεται άλλο αρμόδιο όργανο.

2. Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης ανήκουν:

α) Η τροποποίηση του καταστατικού.

β) Η συγχώνευση, η μετατροπή, η παράταση της διάρκειας, η διάλυση και η αναβίωση του ΑΣ.

γ) Η εκλογή και η ανάκληση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

δ) Η έγκριση του ισολογισμού και του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσης» και ο καθορισμός του τρόπου διάθεσης των πλεονασμάτων της χρήσης.

ε) Η επιβάρυνση των μελών από τυχόν ζημιές.

στ) Η μεταβολή του ύψους της συνεταιρικής μερίδας.

ζ) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη.

η) Η έγκριση του προγράμματος επιχειρηματικής δράσης και ανάπτυξης του ΑΣ και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός.

θ) Η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων.

ι) Η απαλλαγή από κάθε ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

ια) Η ψήφιση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης Προσωπικού.

ιβ) Η απόφαση για την αγορά και πώληση ακινήτων.

ιγ) Η απόφαση για τη συγκρότηση και λειτουργία από τα μέλη του ΑΣ Ομάδων Παραγωγών ή Οργανώσεων Παραγωγών, που αντιστοιχούν στους κλάδους παραγωγής και στα βασικά προϊόντα ή δραστηριότητες του ΑΣ.

ιδ) Ο ορισμός των ελεγκτών του άρθρου 20 για την επόμενη οικονομική χρήση και ο καθορισμός της αμοιβής τους.

ιε) Κάθε άλλο θέμα, που προβλέπεται στο καταστατικό.

3. Η Γενική Συνέλευση μπορεί, με απόφασή της, να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητες των περιπτώσεων ια' και ιγ' της παραγράφου 2 στο Διοικητικό Συμβούλιο.

4. Η Γενική Συνέλευση συγκαλείται σε τακτική συνεδρίαση από το Διοικητικό Συμβούλιο μία φορά το χρόνο και συνεδριάζει στη έδρα του ΑΣ μέσα σε τέσσερις (4) το πολύ μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης. Η διαδικασία σύγκλησης της Γενικής Συνέλευσης και διεύθυνσης των εργασιών της, ορίζεται από το καταστατικό.

5. Η Γενική Συνέλευση συγκαλείται σε έκτακτη συνεδρίαση από το Διοικητικό Συμβούλιο για λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό ή όταν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του ΑΣ.

6. Το ένα πέμπτο (1/5) των μελών του ΑΣ μπορεί να ζητήσει από το Διοικητικό Συμβούλιο τη σύγκληση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, αναφέροντας υποχρεωτικά στην αίτησή του τα προς συζήτηση θέματα. Το Εποπτικό Συμβούλιο του ΑΣ μπορεί να ζητήσει από το Διοικητικό Συμβούλιο τη σύγκληση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης όταν προκύπτει ανάγκη μετά από έλεγχο που έχει ασκήσει. Αν το Διοικητικό Συμβούλιο δεν συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την υποβολή της αίτησης, τα παραπάνω μέλη ή το Εποπτικό Συμβούλιο έχουν το δικαίωμα σύγκλησής της.

7. Σε ΑΣ με περισσότερα από 300 μέλη, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την εκλογή αντιπροσωπευτικής Γενικής Συνέλευσης που εκλέγεται από το σύνολο των μελών του ΑΣ. Ο αριθμός των μελών της αντιπροσωπευτικής συνέλευσης, η διάρκεια της θητείας της, ο τρόπος άσκησης των αντιπροσωπευτικών τους καθηκόντων και ο τρόπος ανάκλησής τους καθορίζονται από το καταστατικό. Σε καμία περίπτωση η αντιπροσωπευτική Γενική Συνέλευση δεν μπορεί να έχει λιγότερα μέλη από το ένα πέμπτο (1/5) του συνόλου των μελών του ΑΣ. Κατά τη διάρκεια της θητείας της αντιπροσωπευτικής Γενικής Συνέλευσης, μπορεί να συγκληθεί άπαξ έκτακτη Γενική Συνέλευση του συνόλου των μελών του ΑΣ μετά από αίτημα του 1/20 τουλάχιστον των μελών της προς το Διοικητικό Συμβούλιο, για σπουδαίους λόγους που αφορούν την οικονομική κατάσταση ή/ και τη σημαντική μείωση των δραστηριοτήτων του ΑΣ. Αν το Διοικητικό Συμβούλιο δεν συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την υποβολή της αίτησης, τα παραπάνω μέλη ή το Εποπτικό Συμβούλιο έχουν το δικαίωμα σύγκλησής της.

Άρθρο 12

Απαρτία Γενικής Συνέλευσης

1. Η Γενική Συνέλευση συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον κατά την έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόντα μέλη του ΑΣ με δικαίωμα ψήφου τα οποία εκπροσωπούν πλέον του μισού (1/2) του όλου αριθμού των ψήφων. Στην έναρξη της συνεδρίασης η Συνέλευση εκλέγει από τα μέλη της Πρόεδρο και Γραμματέα, ως και Εφορευτική Επιτροπή που

αποτελείται από τρία (3) μέλη. Δεν εκλέγεται Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΣ.

2. Αν διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας κατά την έναρξη της συνεδρίασης, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται, χωρίς νέα πρόσκληση, στον ίδιο τόπο, την ίδια ημέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας και με τα ίδια θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης. Στην επαναληπτική αυτή συνεδρίαση, απαρτία υπάρχει, οποιοσδήποτε και αν είναι ο αριθμός των εκπροσωπούμενων σε αυτήν ψήφων.

3. Κατ' εξαίρεση, αν πρόκειται για αποφάσεις που αφορούν στην:

α) μεταβολή του σκοπού του ΑΣ ,

β) συγχώνευση με άλλο ΑΣ,

γ) μετατροπή του ΑΣ,

δ) διάλυση του ΑΣ και

ε) τροποποίηση του καταστατικού του ΑΣ, η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον στην έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται μέλη του ΑΣ που εκπροσωπούν τουλάχιστον τα δύο τρίτα (2/3) του όλου αριθμού των μελών που έχουν δικαίωμα ψήφου. Αν δεν συντελεστεί η απαρτία αυτή, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται σε επαναληπτική συνεδρίαση, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στην παράγραφο 2 και βρίσκεται σε απαρτία, εφόσον στην έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόν τουλάχιστον το μισό (1/2) του όλου αριθμού των μελών που έχουν δικαίωμα ψήφου.

4. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει και άλλα συγκεκριμένα θέματα, στα οποία για τη λήψη των αποφάσεων απαιτείται η απαρτία που προβλέπεται στην παράγραφο 3.

Άρθρο 13 **Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης**

1. Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται σε αυτήν, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο αυτόν ή το καταστατικό. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης είναι υποχρεωτικές για όλα τα μέλη του ΑΣ, έστω και αν διαφωνούν ή είναι απόντα.

2. Κατ' εξαίρεση, η Γενική Συνέλευση αποφασίζει με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των παρόντων μελών που έχουν δικαίωμα ψήφου για:

α) τη μεταβολή του σκοπού του ΑΣ,

β) τη συγχώνευση με άλλο ΑΣ,

γ) τη μετατροπή του ΑΣ,

δ) τη διάλυση του ΑΣ και

ε) την τροποποίηση του καταστατικού του ΑΣ.

Το καταστατικό μπορεί να ορίζει και άλλα θέματα στα οποία, για τη λήψη αποφάσεων, απαιτείται η αυξημένη απαρτία της παραγράφου 3 του άρθρου 12 και η πλειοψηφία που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο.

3. Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία για τα θέματα που αφορούν:

α) αρχαιρεσίες,

β) απαλλαγή από την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου,

γ) έγκριση του ισολογισμού, του απολογισμού και του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσης,

δ) προσωπικά θέματα.

4. Αν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν απαλλαγούν από την ευθύνη ή δεν εγκριθεί ο ισολογισμός, ο απολογισμός και ο πίνακας αποτελεσμάτων χρήσης, η Γενική Συνέλευση, στην ίδια συνεδρίαση, μετά την ανάγνωση της έκθεσης των ελεγκτών, αποφασίζει για την ανάκληση ή μη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και για την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

5. Αν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ανακληθούν, η Γενική Συνέλευση, στην ίδια συνεδρίαση, εκλέγει προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο υποχρεούται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών να συγκαλέσει γενική συνέλευση των μελών του ΑΣ, με θέμα την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

6. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δικαιούνται να μετάσχουν στην ψηφοφορία για τα θέματα της απαλλαγής από την ευθύνη τους, μόνο με τις ψήφους που διαθέτουν τα ίδια.

Άρθρο 14 **Προσβολή αποφάσεων Γενικής Συνέλευσης**

1. Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, η οποία αντιβαίνει στο νόμο ή στο καταστατικό, είναι άκυρη.

2. Η ακυρότητα αποφάσεων κηρύσσεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του ΑΣ, μετά από αίτηση κάθε μέλους ή τρίτου που έχει έννομο συμφέρον, η οποία εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η

αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη λήψη της απόφασης από τη Γενική Συνέλευση και κοινοποιείται στον ΑΣ.

3. Η απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου υπόκειται σε έφεση. Δικαίωμα άσκησης έφεσης έχει το Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης και Ενέργειας. Η έφεση ασκείται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου.

Άρθρο 15 **Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο**

1. Το Διοικητικό και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του ΑΣ. Ο αριθμός των μελών τους ορίζονται από το καταστατικό και είναι πάντοτε περιττός. Τα μέλη δεν μπορεί να είναι λιγότερα από τρία (3). Η διάρκεια της θητείας των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου ορίζεται από το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ετών ούτε μεγαλύτερη των πέντε (5) ετών. Τα μέλη είναι επανεκλέξιμα και ανακαλούνται ελεύθερα από τη Γενική Συνέλευση. Τα μέλη του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου δεν επιτρέπεται να έχουν συγγενική σχέση πρώτου βαθμού.

2. Αν τρεις (3) μήνες πριν από την εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ο αριθμός του τακτικού προσωπικού του ΑΣ είναι μεγαλύτερος από είκοσι (20) άτομα, στο Διοικητικό Συμβούλιο μετέχει εκπρόσωπος του παραπάνω προσωπικού, ως επιπλέον μέλος του. Ο εκπρόσωπος αυτός συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου μόνο σε θέματα προσωπικού.

3. Το Διοικητικό Συμβούλιο εκπροσωπεί τον ΑΣ δικαστικώς και εξωδίκως. Την εκπροσώπησή του αυτή μπορεί να την αναθέτει στον Πρόεδρο ή σε άλλο μέλος του ή στον κατά την παράγραφο 11 Γενικό Διευθυντή Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί επίσης να αναθέτει την άσκηση αρμοδιοτήτων του σε μέλος αυτού ή σε στέλεχος ή υπάλληλο του ΑΣ.

4. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση του ΑΣ, τη διαχείριση της περιουσίας και των υποθέσεων του και την επιδίωξη του σκοπού του. Οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζονται στο καταστατικό.

5. Το Εποπτικό Συμβούλιο ελέγχει τις πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Το Εποπτικό Συμβούλιο έχει δικαίωμα και υποχρέωση να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου ή στοιχείων του ΑΣ, να διενεργεί λογιστικό και διαχειριστικό έλεγχο και να παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων του ΑΣ. Για τη διενέργεια λογιστικού και διαχειριστικού ελέγχου μπορεί να διορίσει έως τρεις ειδικούς συμβούλους ή εμπειρογνώμονες. Το Εποπτικό Συμβούλιο αν διαπιστώσει παραβάσεις του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης ή παρατυπίες ως προς τη διαχείριση υποδεικνύει στο Διοικητικό Συμβούλιο την επανόρθωσή τους και συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση, όταν θεωρεί ότι πρόκειται για σοβαρές παραβάσεις ή παρατυπίες που μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντα του ΑΣ. Τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου ευθύνονται για κάθε πταίσμα.

6. Το Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν το παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα, σε καμιά όμως περίπτωση δεν μπορεί τα παρόντα μέλη να είναι λιγότερα από τρία. Το Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών.

7. Τα μέλη του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου ευθύνονται εις ολόκληρο, για κάθε ζημία που προκάλεσαν, με υπαιτιότητά τους, στον ΑΣ κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΑΚ. Οι αξιώσεις του ΑΣ παραγράφονται τρία (3) έτη μετά από την τέλεση της πράξης, εκτός αν πρόκειται για ζημία από δόλο, οπότε παραγράφονται μετά από δέκα (10) έτη.

8. Μέλος του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου δεν μπορεί να ψηφίζει στις συνεδριάσεις του για θέματα που αφορούν στον ίδιο, στη σύζυγο ή σε συγγενείς του εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του δεύτερου βαθμού.

9. Αν ο πρόεδρος ή μέλος του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου είναι αντίδικοι του ΑΣ, αυτός εκπροσωπείται από μέλος του, ειδικώς εξουσιοδοτημένο από τον ΑΣ για το σκοπό αυτό, εκτός αν η Γενική Συνέλευση διορίσει ειδικούς εκπροσώπους.

10. Το καταστατικό του ΑΣ μπορεί να προβλέπει την παροχή στα μέλη του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου:

α) Εξόδων κίνησης και

β) Εξόδων παράστασης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των συμβουλίων αυτών.

Το ύψος των εξόδων κίνησης και παράστασης καθορίζεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, ύστερα από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου.

11. Αν ο κύκλος εργασιών του ΑΣ είναι πάνω από ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα διορισμού από το Διοικητικό Συμβούλιο Γενικού Διευθυντή στον οποίο να ανατίθεται με σύμβαση η μερική ή ολική άσκηση των εξουσιών και αρμοδιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, εκτός από εκείνες

που, κατά το νόμο ή το καταστατικό, απαιτούν συλλογική ενέργεια, καθώς και η γενική διεύθυνση και διαχείριση των υποθέσεων του ΑΣ. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζονται τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και οι αρμοδιότητες του Γενικού Διευθυντή. Ο Γενικός Διευθυντής επιλέγεται από το Διοικητικό Συμβούλιο μετά από προκήρυξη που δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο, μία της έδρας του ΑΣ και μίας πανελληνίας κυκλοφορίας.

12. Οι διατάξεις του ν. 3213/2003 (Α' 309), όπως ισχύει, έχουν εφαρμογή, για τους Προέδρους και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου, τους Γενικούς Διευθυντές και όπου αυτοί δεν υπάρχουν, έχουν εφαρμογή για τους Διευθυντές των ΑΣ που έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ. Η διάταξη αυτή έχει ισχύει σε όλα τα νομικά πρόσωπα όπου συμμετέχουν ΑΣ.

Άρθρο 16 **Αρχαιρεσίες**

1. Οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου του ΑΣ καθώς και των αντιπροσώπων σε άλλα νομικά πρόσωπα που συμμετέχει ο ΑΣ διενεργούνται από εφορευτική επιτροπή της οποίας προεδρεύει δικαστικός λειτουργός που διορίζεται από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του ΑΣ. Αν με έγγραφο του οικείου Προέδρου Πρωτοδικών βεβαιώνεται η αδυναμία διορισμού δικαστικού λειτουργού, μπορεί να διορίζεται δικηγόρος ύστερα από πρόταση του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Η διαδικασία εκλογής καθορίζεται από το καταστατικό.

2. Η εκλογή διενεργείται με μυστική ψηφοφορία και με ενιαίο ψηφοδέλτιο. Στο ψηφοδέλτιο αναγράφονται με αλφαβητική σειρά τα ονοματεπώνυμα των υποψηφίων.

3. Ο αριθμός των σταυρών προτίμησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2/5 ή 2/6 του όλου αριθμού των μελών του Διοικητικού ή Εποπτικού Συμβουλίου. Αν προκύπτει κλάσμα ισχύει ο αμέσως επόμενος ακέραιος αριθμός.

Ψηφοδέλτια που περιέχουν αριθμό σταυρών μεγαλύτερο από αυτόν που ορίζεται από το καταστατικό ή χωρίς σταυρό είναι άκυρα.

4. Εκλεγέντες είναι αυτοί που συγκέντρωσαν τις περισσότερες ψήφους. Αν υπάρχει ισοψηφία γίνεται κλήρωση. Όσοι δεν εκλεγούν είναι επιλαχόντες κατά τη σειρά του αριθμού των ψήφων που έλαβαν.

5. Οι επιλαχόντες καταλαμβάνουν θέσεις τακτικών μελών που κενώνονται μέχρι τη λήξη της θητείας τους.

6. Το Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο στην πρώτη, μετά την εκλογή του, συνεδρίαση συγκροτείται σε σώμα, σύμφωνα με το καταστατικό.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις ανακατανομής των αξιωματών στο Διοικητικό Συμβούλιο. Αν στο καταστατικό δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη, η ανακατανομή των αξιωματών μπορεί να γίνει εφόσον αποφασισθεί από τα δύο τρίτα (2/3) του συνόλου των μελών του. Όταν προκύπτει κλάσμα ισχύει ο αμέσως επόμενος ακέραιος αριθμός.

7. Αν κενωθεί η θέση μέλους του Διοικητικού ή Εποπτικού Συμβουλίου, και δεν υπάρχουν επιλαχόντα μέλη, το Διοικητικό Συμβούλιο, με απόφαση των λοιπών μελών του, συμπληρώνει την κενή θέση εκλέγοντας σε αυτήν μέλος του ΑΣ. Τα ως άνω οριζόμενα μέλη διατηρούν την ιδιότητά τους αυτή μέχρι τη σύγκληση της πρώτης τακτικής ή έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, η οποία επικυρώνει την εκλογή τους ή, σε αντίθετη περίπτωση, εκλέγει νέα μέλη. Αν παραιτηθεί η πλειοψηφία ή το σύνολο των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, διενεργούνται αρχαιρεσίες.

8. Δεν μπορεί να εκλεγεί μέλος στο Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο του ΑΣ φυσικό πρόσωπο το οποίο καταδικάστηκε με τελεσίδικη απόφαση σε οποιαδήποτε ποινή για: κλοπή, απάτη, υπεξαίρεση (κοινή ή στην υπηρεσία), εκβίαση, πλαστογραφία, ψευδορκία, απιστία, δωροδοκία, παράβαση καθήκοντος, υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης, υπεξαγωγή εγγράφου, λαθρεμπορία και εμπορία ναρκωτικών. Αν κατά τη διάρκεια της θητείας του οργάνου διαπιστωθεί για μέλος του η ύπαρξη οποιουδήποτε από τα κωλύματα του πρώτου εδαφίου, το μέλος αυτό εκπίπτει αυτοδικαίως από μέλος του οργάνου και εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' **ΕΠΟΠΤΕΙΑ – ΕΛΕΓΧΟΣ**

Άρθρο 17 **Κρατική εποπτεία**

1. Η εποπτεία επί των ΑΣ ασκείται από το Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας δια της Διεύθυνσης Οικονομικών Ελέγχων και Επιθεώρησης – Τμήμα Αγροτικών Συνεταιρισμών, Ομαδικών Δραστηριοτήτων και Παρακολούθησης Εφαρμογής Εθνικής και Ενωσιακής Νομοθεσίας (στο εξής

αρμόδια αρχή). Η εποπτεία αφορά στη σύννομη λειτουργία και στην υποβοήθηση του έργου τους και περιλαμβάνει ιδίως την εξακρίβωση της καταβολής της αξίας των συνεταιρικών μερίδων ή άλλων ληξιπρόθεσμων οικονομικών υποχρεώσεων των μελών τους, της διάθεσης της παραγωγής των μελών στον ΑΣ, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 5, την τήρηση των διατάξεων των νόμων, του καταστατικού και των αποφάσεων των Γενικών Συνελεύσεων, καθώς και την εξακρίβωση της αλήθειας του ισολογισμού, των λοιπών ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και γενικά των βιβλίων και στοιχείων που τηρούνται από τις ΑΣ.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας εντός ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, καθορίζονται το περιεχόμενο και ο τρόπος άσκησης της εποπτείας, τα καθήκοντα των οργάνων άσκησης αυτής, οι υποχρεώσεις των εποπτευομένων προς την αρμόδια αρχή, ιδίως για την παροχή εγγράφων ή άλλων αναγκαίων για την άσκηση της εποπτείας στοιχείων και πληροφοριών, καθώς και οι επιβαλλόμενες διοικητικές κυρώσεις από την αρμόδια αρχή, στην περίπτωση μη σύννομης λειτουργίας των ΑΣ και κάθε σχετικό θέμα για την άσκηση της κρατικής εποπτείας.

3. Με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, συγκεκριμένες αρμοδιότητες εποπτείας-ελέγχου μπορεί να ανατίθενται σε υπαλλήλους του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή σε ορκωτούς ελεγκτές ή σε ελεγκτές πτυχιούχους ανωτάτων σχολών που έχουν άδεια άσκησης οικονομολογικού επαγγέλματος από το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, σύμφωνα με το π.δ. 475/1991 (Α' 176), όπως κάθε φορά ισχύει, καθώς και σε άλλους ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες.

Άρθρο 18 **Εθνικό Μητρώο Α.Σ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ**

1. Στα πλαίσια άσκησης της κρατικής εποπτείας επί των ΑΣ, συνιστάται στο Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικό Μητρώο ΑΣ» (στο εξής Μητρώο), το οποίο αποτελεί συμβατική ή ηλεκτρονική βάση δεδομένων. Στο Μητρώο αυτό καταχωρίζονται οι Α.Σ. Στο Μητρώο εγγράφονται και οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί πλην των δασικών, οι Ομάδες Παραγωγών, οι Οργανώσεις Παραγωγών, οι Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών και οι Διεπαγγελματικές Οργανώσεις.

2. Με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται η μορφή, το περιεχόμενο, η διαδικασία καταγραφής σε αυτό, η τήρηση του Μητρώου, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

3. Το Μητρώο τηρείται από την αρμόδια αρχή.

4. Για τις ανάγκες τήρησης του Μητρώου και εφαρμογής των διατάξεων περί εποπτείας, ελέγχου και εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης των ΑΣ ιδρύεται πενταμελές Γνωμοδοτικό Επιστημονικό Συμβούλιο Εποπτείας ΑΣ (στο εξής Συμβούλιο), το οποίο εισηγείται προς τον Υπουργό Αγροτικής Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σχετικά με τα παραπάνω θέματα. Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και είναι άμισθα. Χρέη γραμματέα ασκεί υπάλληλος της αρμόδιας αρχής.

5. Οι ΑΣ απαλλάσσονται από την υποχρέωση εγγραφής τους στα Εμπορικά Επιμελητήρια της περιφέρειάς τους και στο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών.

6. Οι ΑΣ καταχωρίζονται στο Μητρώο μετά από τη διαπίστωση της πληρότητας του φακέλου τους, σύμφωνα με το άρθρο 19. Για την καταγραφή στο Μητρώο αξιοποιούνται τα βιβλία που τηρούνται στα κατά τόπους Ειρηνοδικεία, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3.

Άρθρο 19 **Καταχώριση στο Μητρώο - Προϋποθέσεις**

1. Οι ΑΣ καταχωρίζονται στο Μητρώο κατόπιν αίτησής τους που υποβάλλεται εντός δύο μηνών από την ημερομηνία καταχώρισης στο βιβλίο μητρώου που τηρείται στο Ειρηνοδικείο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 3. Στους ΑΣ παρέχεται Αριθμός Μητρώου ο οποίος υποχρεωτικά αναγράφεται στα επίσημα έγγραφα που εκδίδουν.

2. Με την αίτηση της εγγραφής τους στο Μητρώο οι ΑΣ υποχρεούνται να υποβάλλουν ηλεκτρονικά ή συμβατικά στην αρμόδια αρχή:

α) αντίγραφο του καταστατικού τους και βεβαίωση εγγραφής τους στα οικεία βιβλία του αρμόδιου Δικαστηρίου,
β) τα μέλη του ΑΣ με το ονοματεπώνυμο και το ΑΦΜ τους, σύμφωνα με το βιβλίο μητρώου μελών, και βεβαίωση ότι έχουν καταβάλει το ποσό της αξίας της συνεταιρικής τους μερίδας, σύμφωνα με το άρθρο 8.

γ) πρακτικό των αρχαιρεσιών για την ανάδειξη του Διοικητικού ή/και του Εποπτικού Συμβουλίου της ΑΣ υπογεγραμμένο από δικαστικό λειτουργό ή δικηγόρο, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 16.

δ) Συνοπτικό επιχειρησιακό πλάνο διάρκειας τριών (3) ετών για την λειτουργία του νέου ΑΣ, που περιγράφει τις δραστηριότητες του σε συγκεκριμένους τομείς παραγωγής, τις ποσότητες που θα διαχειριστεί, τις προγραμματισμένες δράσεις που θα αναλάβει για την υλοποίησή του και τυχόν επενδυτικά σχέδια που προτίθεται να υλοποιήσει.

Η ακρίβεια των παραπάνω στοιχείων, που υποβάλλονται από κάθε ΑΣ, επαληθεύεται από την αρμόδια αρχή και με βάση την πληρότητα των στοιχείων ο ΑΣ εγγράφεται ή όχι στο Μητρώο.

3. Ως τις 30 Ιουνίου εκάστου έτους οι ΑΣ υποχρεούνται να υποβάλουν στο Μητρώο τακτικές δηλώσεις, με τις οποίες δηλώνουν τυχόν μεταβολές των στοιχείων της παραγράφου 2 καθώς και

α) Τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσης, πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων και προσάρτημα ισολογισμού).

β) Την έκθεση ελέγχου των ελεγκτών του άρθρου 20.

γ) Το αποδεικτικό της αποστολής του καταλόγου υπόχρεων προσώπων προς τα αρμόδια όργανα ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, σύμφωνα με την παράγραφο 12 του άρθρου 15.

δ) Υπεύθυνη δήλωση του Προέδρου του ΔΣ ότι τα μέλη το ΔΣ παραδίδουν την παραγωγή τους και συνεργάζονται με τον ΑΣ.

4. Με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου, καθορίζονται με κάθε λεπτομέρεια τα ειδικότερα κριτήρια που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3, επιπλέον απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά που επισυνάπτονται στο Μητρώο καθώς και η διαδικασία συμβατικής ή ηλεκτρονικής υποβολής τους, η διαδικασία διαγραφής των ΑΣ από το Μητρώο και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 20 **Έλεγχος**

1. Ο διαχειριστικός, λογιστικός και οικονομικός έλεγχος των ετησίων χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ΑΣ και, αν συντρέχει περίπτωση, των ενοποιημένων ετησίων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθορίζεται από τις διατάξεις του ν. 4308/2014 και διενεργείται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί νόμιμη άδεια, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Δεν μπορούν να ορισθούν ελεγκτές μέλη και υπάλληλοι του ελεγχόμενου ΑΣ ή συνδεδεμένου με αυτόν νομικού προσώπου οιασδήποτε μορφής.

3. Οι ελεγκτές και ισάριθμοι αναπληρωτές τους ορίζονται από την προηγούμενη τακτική Γενική Συνέλευση των ΑΣ, πλην των ελεγκτών της πρώτης εταιρικής χρήσης, οι οποίοι ορίζονται από το καταστατικό. Η αμοιβή των ελεγκτών ορίζεται με την απόφαση ορισμού τους ή από το καταστατικό. Οι ελεγκτές μπορούν να επαναδιορίζονται ξανά σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και υποχρεούνται να υποβάλλουν το πόρισμα του ελέγχου συνοδευόμενο από τις απαραίτητες πληροφορίες στο Διοικητικό Συμβούλιο του ελεγχόμενου ΑΣ, το αργότερο τριάντα (30) ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση.

4. Οι ελεγκτές υποβάλλουν το πόρισμα του ελέγχου στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΑΣ, το οποίο υποχρεούται να το ανακοινώσει στη πρώτη μετά τον έλεγχο Γενική Συνέλευση των μελών του. Αντίγραφο του πορίσματος υποβάλλουν οι ελεγκτές και στην αρμόδια αρχή. Το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να καλεί εγγράφως τον ελεγκτή πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης, για να παρίσταται σε αυτήν. Ο ελεγκτής υποχρεούται να παρίσταται στη Γενική Συνέλευση και να παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση του ζητηθεί. Αν από το πόρισμα του ελέγχου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν τελεστεί πράξεις, που τιμωρούνται από τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα ή των άλλων ειδικών ποινικών νόμων, οι ελεγκτές υποχρεούνται εντός δέκα (10) ημερών να υποβάλλουν το πόρισμά τους ή τη σχετική έκθεσή τους στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή και να αναφέρουν στον Υπουργό Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας τις παραβάσεις του νόμου ή του καταστατικού.

5. Οι ελεγχόμενοι ΑΣ έχουν υποχρέωση να θέτουν στη διάθεση των ελεγκτών κατάλληλο χώρο, όλα τα λογιστικά αρχεία (βιβλία) και τα στοιχεία (παραστατικά) και να παρέχουν κάθε πληροφορία που χρειάζεται ο ελεγκτής για την εκτέλεση του έργου του.

Οι ελεγκτές ελέγχουν ιδίως:

- α) Τη νομιμότητα των αποφάσεων και των πράξεων των θεσμικών οργάνων των ΑΣ.
- β) Τη λογιστική τάξη και ιδίως αν τηρήθηκαν οι αρχές και κανόνες της λογιστικής επιστήμης.
- γ) Την οικονομική κατάσταση των ΑΣ, που προκύπτει από τον έλεγχο των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, την έκθεση πεπραγμένων διαχείρισης του ΔΣ και την έκθεση των νόμιμων ελεγκτών. Στο πόρισμα πρέπει να προσδιορίζεται η πορεία της οικονομικής κατάστασης του ΑΣ στο πλαίσιο των καταστατικών τους σκοπών και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης τους.
- δ) Τη διαχειριστική τάξη, όσον αφορά τη νομιμότητα μόνο της πραγματοποίησης των δαπανών και αποσκοπεί κυρίως στη διαπίστωση τυχόν ατασθαλιών, καταχρήσεων ή άλλων παραβάσεων που έχουν διαπραχθεί και τον εντοπισμό των υπευθύνων.
6. α) Ο Υπουργός Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να ζητήσει από τους ελεγκτές έκτακτο έλεγχο των ΑΣ.
- β) Οι ελεγκτές, με αίτησή τους προς το Διοικητικό Συμβούλιο, μπορεί να ζητήσουν τη σύγκληση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, αναφέροντας σε αυτήν τα προς συζήτηση θέματα. Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκαλεί υποχρεωτικά τη γενική συνέλευση μέσα σε ένα (1) μήνα, από την υποβολή της αίτησης, με θέματα ημερήσιας διάταξης, τα αναφερόμενα στην αίτηση.
7. Με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας ρυθμίζονται ειδικά θέματα, τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικαστικά θέματα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Άρθρο 21 Διαχειριστική χρήση

1. Η διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερους από δώδεκα (12) μήνες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η πρώτη διαχειριστική χρήση μπορεί να ορίζεται για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι τέσσερις (24) μήνες.
2. Εντός των νόμιμων προθεσμιών κλείνονται τα λογιστικά αρχεία (βιβλία) του ΑΣ, ενεργείται η απογραφή της περιουσίας του, καταρτίζονται οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4308/2014 και υποβάλλονται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην τακτική Γενική Συνέλευση μαζί με τη έκθεση διαχείρισης πεπραγμένων του ΔΣ για το έτος που έληξε.
3. Το Διοικητικό Συμβούλιο συντάσσει πρόγραμμα δράσης και ανάπτυξης του ΑΣ για την επόμενη χρήση, το οποίο συνοδεύεται από προϋπολογισμό εσόδων - εξόδων και το υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.
4. Οι ΑΣ έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν κατ' έτος τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και του κανόνες περί δημοσιότητας όπως κάθε φορά ισχύουν, καθώς και στην ιστοσελίδα του ΑΣ εφόσον διαθέτει.

Άρθρο 22 Διαχειριστικό υπόλοιπο – Πλεονάσματα – Κέρδη - Τηρούμενα βιβλία

1. Αν από τα ακαθάριστα έσοδα του ΑΣ αφαιρεθούν οι κάθε είδους δαπάνες, οι ζημίες, οι αποσβέσεις και οι τόκοι των υποχρεωτικών και των προαιρετικών μερίδων, το υπόλοιπο που απομένει αποτελεί το διαχειριστικό υπόλοιπο της χρήσης. Το διαχειριστικό υπόλοιπο περιλαμβάνει πλεονάσματα και κέρδη. Τα πλεονάσματα προέρχονται από τις συναλλαγές του ΑΣ με τα μέλη του σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 5. Το πέραν του πλεονάσματος υπόλοιπο λογίζεται ότι προέρχεται από τις συναλλαγές με τρίτους και αποτελεί κέρδος.
2. Αν το καταστατικό προβλέπει συμμετοχή των προαιρετικών μερίδων στα πλεονάσματα ή στα κέρδη ή και στα δύο, τα ποσά που αναλογούν αφαιρούνται πριν από οποιαδήποτε άλλη χρησιμοποίηση των πλεονασμάτων και των κερδών.
3. Από τα πλεονάσματα, πριν από την αφαίρεση για τις προαιρετικές μερίδες, κρατείται ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Η κράτηση αυτή παύει να είναι υποχρεωτική όταν το τακτικό αποθεματικό φθάσει στο ύψος του συνολικού ποσού των υποχρεωτικών μερίδων των μελών του ΑΣ και επαναφέρεται αν το τακτικό αποθεματικό υστερήσει έναντι του συνολικού ποσού των μερίδων των μελών. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει μεγαλύτερο ποσοστό κράτησης. Το μέρος των πλεονασμάτων που μεταφέρεται στο τακτικό αποθεματικό λογίζεται ως ισόποση εισφορά των μελών.
4. Το υπόλοιπο των πλεονασμάτων, που απομένει μετά την κράτηση της παραγράφου 3, διατίθεται για την:
α) απόδοση στα μέλη, ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον ΑΣ,

β) ανάπτυξη του ΑΣ,

γ) εκπαίδευση των μελών του ΑΣ,

δ) υποστήριξη δραστηριοτήτων κοινωνικού σκοπού.

5. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, τα ποσά της περίπτωσης α' της παραγράφου 4 μπορεί να παραμείνουν στον ΑΣ ως εξατομικευμένες έντοκες καταθέσεις προθεσμίας των μελών. Το επιτόκιο που καταβάλλεται στην περίπτωση αυτή καθορίζεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το επιτόκιο δανεισμού του ΑΣ από τις τράπεζες.

6. Στο τακτικό αποθεματικό περιέρχονται:

α) Τα κέρδη, όπως ορίζονται στην παράγραφο 1, μετά τη φορολόγησή τους.

β) Η κράτηση της παραγράφου 3.

γ) Τα έσοδα που περιέρχονται στον ΑΣ από χαριστική αιτία.

δ) Κάθε άλλο έσοδο, για το οποίο δεν ορίζεται διαφορετικά από το καταστατικό.

7. Οι ΑΣ τηρούν τα λογιστικά αρχεία (βιβλία) και τα λογιστικά στοιχεία (παραστατικά) που προβλέπονται από τον ν. 4308/2014, όπως ισχύει, καθώς και τα παρακάτω βιβλία θεωρημένα από το Ειρηνοδικείο της έδρας τους:

α) Βιβλίο μητρώου μελών.

β) Βιβλίο πρακτικών των Γενικών Συνελεύσεων καθώς και του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου.

γ) Κάθε άλλο βιβλίο που προβλέπεται από το καταστατικό.

8. Οι ΑΣ με απόφαση των Γενικών τους Συνελεύσεων δύνανται να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και σε μη μέλη του Συνεταιρισμού. Για φορολογικούς σκοπούς διανομής του πλεονάσματος και τήρησης των αποθεματικών, ο τρόπος λογιστικής καταχώρισης πρέπει να είναι διακριτός για τις συναλλαγές με μη μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ – ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ – ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΔΙΑΛΥΣΗ – ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Άρθρο 23 Συγχώνευση - Μετατροπή

1. Δύο ή περισσότεροι ΑΣ μπορεί να συγχωνευθούν είτε με τη σύσταση νέου ΑΣ, στον οποίο ενσωματώνονται οι συγχωνευόμενοι, είτε με την απορρόφηση ενός ή περισσότερων υφιστάμενων ΑΣ από άλλο, ο οποίος ήδη λειτουργεί.

2. Για τη συγχώνευση απαιτείται:

α) Απόφαση των Γενικών Συνελεύσεων καθεμίας από τους προς συγχώνευση ΑΣ, που λαμβάνεται με την εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία που ορίζεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 12 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 13. Η απόφαση αυτή αφορά την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης και τις, κατά περίπτωση, τροποποιήσεις του καταστατικού που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.

β) Δημοσίευση των αποφάσεων της περίπτωσης α', περιληπτικά, σε μία εφημερίδα των Περιφερειακών Ενοτήτων της έδρας των υπό συγχώνευση ΑΣ.

γ) Μεταφορά των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευόμενων ΑΣ στον νέο ΑΣ σύμφωνα με την τρέχουσα λογιστική τους αξία. Για τα ακίνητα ισχύουν κάθε φορά οι υπάρχουσες αντικειμενικές αξίες ή οι τιμές εκκίνησης, όπου δεν υφίσταται το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού.

δ) Σύγκληση, μετά από πρόσκληση των Διοικητικών Συμβουλίων των υπό συγχώνευση ΑΣ, των μελών τους, σε κοινή Γενική Συνέλευση. Η Συνέλευση αυτή εκλέγει το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο του νέου ΑΣ, που προκύπτει από τη συγχώνευση.

ε) Πράξη αποδοχής αίτησης καταχώρισης του καταστατικού σύμφωνα με το άρθρο 3.

στ) Καταχώριση στο βιβλίο μητρώου ΑΣ του εγκεκριμένου καταστατικού, με μνεία του αριθμού της εγκριτικής πράξης του δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 3.

Από την ημερομηνία αυτή συντελείται η συγχώνευση και όλα τα περιουσιακά στοιχεία των συγχωνευομένων αποτελούν περιουσία του νέου ΑΣ. Ο Υποθηκοφύλακας μεταγράφει τα ακίνητα στο νέο ΑΣ που προέκυψε από τη συγχώνευση, σημειώνοντας σχετική πράξη στα βιβλία του ύστερα από αίτημα των αρμόδιων οργάνων της και την προσκόμιση όλων των απαιτούμενων από το Υποθηκοφυλακείο στοιχείων.

3. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την καταχώριση της πράξης αποδοχής της αίτησης καταχώρισης στο βιβλίο μητρώου, το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο συγκαλεί εντός μηνός τα μέλη του νέου ΑΣ σε Γενική Συνέλευση για την εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου του.

4. Μέλη, που δεν επιθυμούν τη συγχώνευση, μπορούν να αποχωρήσουν σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού. Η τυχόν υπεραξία που προκύπτει από την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, απαλλάσσεται από κάθε φόρο και τέλος, και εγγράφεται σε λογαριασμό του τακτικού αποθεματικού του νέου ΑΣ .
5. Η συγχώνευση συνεπάγεται, από την ημέρα που συντελείται, την καθολική διαδοχή του νέου ΑΣ σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν. Ο νέος ΑΣ υποκαθίσταται αυτοδικαίως σε όλα γενικά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του συγχωνευθέντος ΑΣ.
6. Τα μέλη των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν είναι αυτοδικαίως μέλη του νέου ΑΣ με όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ορίζει το νέο καταστατικό.
7. Οι συνεταιρικές μερίδες των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν αποτελούν κεφάλαιο του νέου ΑΣ. Αν οι συνεταιρικές αυτές μερίδες είναι άνισες, η κοινή Γενική Συνέλευση της παραγράφου 3, με απόφασή της, ορίζει τον τρόπο προσαρμογής των μερίδων που υπολείπονται του ύψους της συνεταιρικής μερίδας του νέου ή του απορροφούντος ΑΣ .
8. Η συγχώνευση των ΑΣ δεν επιφέρει διακοπή των δικών, στις οποίες είναι διάδικοι. Εκκρεμείς δίκες των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν συνεχίζονται από το νέο ΑΣ .
9. Οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 εφαρμόζονται συμπληρωματικά για θέματα που δεν ρυθμίζονται με το παρόν άρθρο. Οι διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων που ρυθμίζουν θέματα του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 24 **Πτώχευση**

1. Ο ΑΣ κηρύσσεται σε κατάσταση πτώχευσης αν παύσει τις πληρωμές των χρεών του.
2. Η πτώχευση κηρύσσεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο της έδρας του ΑΣ μετά από αίτηση:
 - α) Οποιοδήποτε πιστωτή, που έχει έννομο συμφέρον.
 - β) Του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΣ .
 - γ) Των εκκαθαριστών.
3. Ο υπό εκκαθάριση ΑΣ κηρύσσεται σε πτώχευση μόνον αν δεν έχει συντελεστεί η διανομή.
4. Αν υποβληθεί δήλωση παύσης πληρωμών ή αίτηση κήρυξης σε πτώχευση του ΑΣ από το Διοικητικό Συμβούλιο ή αν έχει κατατεθεί αίτηση για την κήρυξή του σε πτώχευση από οποιονδήποτε τρίτο, το Διοικητικό Συμβούλιο ή οι εκκαθαριστές συγκαλούν εντός δέκα (10) ημερών τη Γενική Συνέλευση με θέμα την επιβολή έκτακτης εισφοράς για να αποφευχθεί η κήρυξη της πτώχευσης. Στη Γενική Συνέλευση υποβάλλεται ισολογισμός και Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την περιουσιακή κατάσταση του ΑΣ και την προτεινόμενη έκτακτη εισφορά. Η Γενική Συνέλευση με απόφασή της, που λαμβάνεται με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία, επιβάλλει στα μέλη έκτακτη εισφορά, ανάλογα με τον αριθμό των υποχρεωτικών μερίδων τους και μέσα στα όρια της ευθύνης που προβλέπεται από το καταστατικό. Η εισφορά αυτή βαρύνει και τα μέλη που αποχώρησαν για οποιονδήποτε λόγο μέσα στο τελευταίο έτος, πριν από την υποβολή της αίτησης για την κήρυξη της πτώχευσης. Η εισφορά καταβάλλεται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη λήψη της απόφασης στη Γενική Συνέλευση. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, το Διοικητικό Συμβούλιο ή οι εκκαθαριστές υποχρεούνται να υποβάλουν στο Ειρηνοδικείο πίνακα για την έκτακτη εισφορά. Ο πίνακας κηρύσσεται εκτελεστός από το Ειρηνοδικείο.
5. Μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κατάθεση της δήλωσης της παραγράφου 4 ή από την κοινοποίηση στον ΑΣ της αίτησης για την κήρυξή του σε πτώχευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να δηλώσει στο Πολυμελές Πρωτοδικείο αν συνεχίζει ή όχι τις πληρωμές.
6. Το Πολυμελές Πρωτοδικείο προσδιορίζει δικάσιμο για την εκδίκαση της αίτησης - δήλωσης μετά την πάροδο της προθεσμίας της παραγράφου 5 και αν διαπιστώσει ότι εξακολουθεί η κατάσταση παύσης των πληρωμών, κηρύσσει τον ΑΣ σε πτώχευση.
7. Από την κήρυξή του σε πτώχευση ο ΑΣ λύεται. Η πτώχευσή του δεν συνεπάγεται την πτώχευση των μελών του.
8. Αν επιτευχθεί πτωχευτικός συμβιβασμός, επικυρώνεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο, οπότε ο ΑΣ αναβιώνει και συνεχίζει τις εργασίες του. Μετά την κατάρτιση του συμβιβασμού οι πιστωτές δεν μπορούν να στραφούν κατά των μελών. Η απόφαση με τον οποίο επικυρώνεται ο συμβιβασμός, κοινοποιείται με φροντίδα του ΑΣ στον ειρηνοδίκη και στην αρμόδια αρχή.
9. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί πτώχευσης του Εμπορικού Νόμου.

Άρθρο 25 **Λύση**

1. Οι ΑΣ λύνονται:

α) Αν έληξε ο χρόνος διάρκειάς τους, που ορίζεται στο καταστατικό και δεν αποφασίσθηκε η παράτασή του από τη γενική συνέλευση.

β) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, που λαμβάνεται με την εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία της παρ. 3 του άρθρου 12 και της παρ. 2 του άρθρου 13.

γ) Αν κηρυχθούν σε κατάσταση πτώχευσης.

δ) Με απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της έδρας του ΑΣ μετά από αίτημα του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας προς το Πολυμελές Πρωτοδικείο της έδρας του ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας αρχής και του Συμβουλίου, αν η λειτουργία του ΑΣ απέβη παράνομη ή αν αδράνησε για τρεις (3) τουλάχιστον συνεχείς διαχειριστικές χρήσεις ή αν συνάγεται εγκατάλειψη του σκοπού του, λόγω μειωμένης δραστηριότητάς του.

ε) στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Αν ο ΑΣ διαλύθηκε λόγω λήξης της διάρκειάς του ή λόγω της πτώχευσής του, η οποία όμως ανακλήθηκε ή περατώθηκε με συμβιβασμό, είναι δυνατή η αναβίωσή του με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που καταχωρίζεται στο Μητρώο ΑΣ. Σε περίπτωση αναβίωσης λογίζεται ότι ο ΑΣ δεν έχει ποτέ διαλυθεί. Η αναβίωση αποκλείεται όταν έχει αρχίσει η διανομή της περιουσίας του ΑΣ.

Άρθρο 26 **Εκκαθάριση- Ενέργειες εκκαθαριστών**

1. Με εξαίρεση την περίπτωση της λύσης των ΑΣ που επέρχεται από την κήρυξή τους σε κατάσταση πτώχευσης κατά την οποία ακολουθείται η διαδικασία του Εμπορικού Νόμου, τη λύση ακολουθεί, σε κάθε άλλη περίπτωση, το στάδιο της εκκαθάρισης.

2. Η εκκαθάριση διενεργείται από έναν ή περισσότερους ειδικούς εκκαθαριστές που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση, εκτός εάν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Το νομικό πρόσωπο του λυθέντος ΑΣ εξακολουθεί να υπάρχει και να λειτουργεί για τις ανάγκες της εκκαθάρισης.

3. Σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή αδράνειας των εκκαθαριστών, μετά από αίτηση μέλους ή πιστωτή του ΑΣ, το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του ΑΣ διορίζει άλλους εκκαθαριστές, δικάζοντας κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

4. Οι ΑΣ, οι οποίοι τίθενται σε εκκαθάριση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, μπορούν να μισθώσουν τις παραγωγικές τους εγκαταστάσεις, κινητές και ακίνητες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αποθηκευτικοί χώροι των προϊόντων τους και τις οποίες χρησιμοποιούν για τις παραγωγικές ανάγκες τους, αποκλειστικά και μόνο σε ΑΣ του παρόντος νόμου που αποδεδειγμένα είναι βιώσιμοι και διαθέτουν, τόσο την απαραίτητη παραγωγική δυναμικότητα όσο και την τεχνογνωσία για την αποτελεσματική λειτουργία των μονάδων. Η μίσθωση ισχύει για δέκα χρόνια. Η απόφαση για τη μίσθωση, που γίνεται από τους ΑΣ λαμβάνεται είτε από τον εκκαθαριστή είτε από τη γενική συνέλευση με την απαρτία που το καταστατικό ορίζει. Σε περίπτωση που δεν υπάρξουν ενδιαφερόμενες ΑΣ, ο εκκαθαριστής δύναται να μισθώσει τις παραγωγικές τους εγκαταστάσεις, κινητές και ακίνητες στην Εταιρεία ΔΙ.Α.ΓΕ.Π. του άρθρου 37 προκειμένου να αξιοποιηθούν από άλλες ΑΣ.

5. Οι εκκαθαριστές έχουν υποχρέωση, μόλις αναλάβουν τα καθήκοντά τους, να κάνουν απογραφή της περιουσίας του ΑΣ που εκκαθαρίζεται και να συντάξουν ισολογισμό, αντίγραφο του οποίου, υποβάλλουν στην αρμόδια αρχή. Αν η εκκαθάριση παρατείνεται, ο ισολογισμός συντάσσεται στο τέλος κάθε έτους. Ο τελικός ισολογισμός καταρτίζεται στο τέλος της εκκαθάρισης. Οι εκκαθαριστές γνωστοποιούν τη λύση του ΑΣ με τη δημοσίευσή του σε μία ημερήσια εφημερίδα και αν δεν εκδίδεται τέτοια σε περιοδική εφημερίδα της περιφερειακής ενότητας της έδρας του και καλούν τους πιστωτές να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους.

6. Απαιτήσεις πιστωτών κατά του υπό εκκαθάριση ΑΣ παραγράφονται μετά την πάροδο τριών (3) ετών από την ημερομηνία της δημοσίευσης της λύσης του.

7. Από το προϊόν της εκκαθάρισης εξοφλούνται τα ληξιπρόθεσμα χρέη του εκκαθαριζόμενου ΑΣ με την ακόλουθη σειρά: προηγείται η εξόφληση των οφειλών προς τους εργαζόμενους και ακολουθεί η εξόφληση των Ελληνικού Δημοσίου, Ασφαλιστικών Εισφορών, Τραπεζών, Λοιπών Δανειστών. Στη συνέχεια εξοφλούνται οι προαιρετικές μερίδες. Το υπόλοιπο του ενεργητικού που απομένει διατίθεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης ή του εκκαθαριστή σε άλλον ΑΣ ή στην Εταιρεία ΔΙ.Α.ΓΕ.Π. ή για άλλο κοινωνικό σκοπό σύμφωνα με όσα ορίζονται στο καταστατικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' **ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 27 **Ποινικές διατάξεις**

1. Τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις (3) μήνες έως ένα (1) έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή υπάλληλος ΑΣ αν:

α) Εν γνώσει του παρέχει στη Γενική Συνέλευση ή σε εκείνον που ασκεί την εποπτεία ή τον έλεγχο ψευδή στοιχεία ή αρνείται ή αποκρύπτει αληθή στοιχεία, γεγονότα ή περιστατικά, που αφορούν στην οικονομική κατάστασή του.

β) Εν γνώσει του προβαίνει σε ψευδείς ή εικονικές εγγραφές στα βιβλία των ΑΣ ή συντάσσει ψευδείς ή εικονικούς ισολογισμούς.

γ) Αρνείται να παραδώσει ή αποκρύπτει από εκείνον που ασκεί έλεγχο ή εποπτεία, τα τηρούμενα στοιχεία ή βιβλία ή παρεμποδίζει με οποιονδήποτε τρόπο την άσκηση ελέγχου ή εποπτείας.

2. Με φυλάκιση από ένα (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, τιμωρείται όποιος διενεργεί έλεγχο στους ΑΣ, αν κατά την άσκηση των καθηκόντων του παρέχει εν γνώσει του ψευδή στοιχεία ή αποκρύπτει ή αρνείται αληθή γεγονότα ή περιστατικά, που αφορούν στη διαχείριση ή στην οικονομική κατάσταση των ΑΣ και περιήλθαν σε γνώση του από τον έλεγχο που διενήργησε σε αυτές.

3. Τιμωρείται με φυλάκιση από ένα (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο ποινές, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος παρεμποδίζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης των μελών των ΑΣ, με χρήση σωματικής βίας ή απειλής σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης.

4. Τιμωρείται με φυλάκιση από ένα (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος:

α) Ενεργεί πράξεις διοίκησης ή διαχείρισης ή ελέγχου μετά τη λήξη της θητείας του.

β) Ψηφίζει χωρίς δικαίωμα ή ψηφίζει πολλές φορές ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο μπορεί να προκαλέσει την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος εκλογής για την ανάδειξη Διοικητικών Συμβουλίων, Εποπτικών Συμβουλίων και άλλων οργάνων και αντιπροσώπων των ΑΣ .

5. Με τις ποινές της παραγράφου 4 τιμωρούνται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι εκκαθαριστές και οι υπάλληλοι των ΑΣ, στους οποίους παραχώρησε το Διοικητικό Συμβούλιο την άσκηση ορισμένων αρμοδιοτήτων του, για παράβαση των διατάξεων του νόμου ή του καταστατικού ή για ενέργειες που αντίκεινται στις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης ή για μη εκτέλεση σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό των καθηκόντων τους, καθώς και για την παράλειψη σύνταξης του ισολογισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ **ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΣ - ΚΡΑΤΟΥΣ**

Άρθρο 28

Οικονομικές ενισχύσεις – Φορολογικές απαλλαγές - Κίνητρα

1. Τα καταστατικά των ΑΣ, οι τροποποιήσεις τους δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου ή άλλη επιβάρυνση υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ τρίτου.

2. Αγορές ακινήτων από ΑΣ για τη δημιουργία επιχειρήσεων μέσα στην περιφέρειά τους ή μεταχειρισμένων κινητών μέσων αγροτικής παραγωγής έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση όπως το Δημόσιο.

3. Οι εισφορές των μελών προς τους ΑΣ δεν υπόκεινται σε φόρο ή σε τέλος χαρτοσήμου ή οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση υπέρ τρίτου.

4. Οι καταθέσεις των μελών των ΑΣ σε αυτούς, οι αναλήψεις καταθέσεων και οι χορηγήσεις δανείων από τους ΑΣ στα μέλη τους απαλλάσσονται από τέλη χαρτοσήμου ή άλλο τέλος υπέρ του Δημοσίου και από κάθε εισφορά ή δικαίωμα υπέρ τρίτου.

6. Απαλλάσσεται του φόρου μεταβίβασης ακινήτων η αξία του ακινήτου που μεταβιβάζεται σε άλλον ΑΣ.

7. Συμβάσεις μεταξύ ΑΣ και του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ., που αφορούν αγροτικά προϊόντα ή αγροτικά εφόδια και υπηρεσίες, δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου ή σε άλλη επιβάρυνση υπέρ τρίτου.

8. Η νόμιμη προμήθεια, για τις ασφαλιστικές συμβάσεις, που καταρτίζονται ή ανανεώνονται με τη μεσολάβηση ΑΣ, καταβάλλεται σε αυτές και όχι στον ειδικό λογαριασμό, που προβλέπεται από το άρθρο 13 παρ. 4 του ν. 1256/1982, ανεξάρτητα από το αν προηγήθηκε ή όχι η υπόδειξη που προβλέπεται από την ίδια πιο πάνω διάταξη. Οι οικονομικές ενισχύσεις της παρούσας παραγράφου απαλλάσσονται από κάθε τέλος χαρτοσήμου ή άλλη επιβάρυνση υπέρ Δημοσίου, καθώς και από κάθε άλλη εισφορά ή δικαίωμα υπέρ τρίτου ή ανεξάρτητης αρχής.

9. Τα πλεονάσματα της διαχειριστικής χρήσης των ΑΣ, που διανέμονται στα μέλη, υπόκεινται μόνο σε φορολογία εισοδήματος των μελών ανεξάρτητα από την καταβολή τους ή την εξατομικευμένη διατήρησή τους ως κατάθεση στην ΑΣ.

10. Οι ΑΣ μπορούν να εντάσσονται στους αναπτυξιακούς νόμους.

11. Διατάξεις που θεσπίζουν κίνητρα ή απαλλαγές οικονομικής, φορολογικής ή άλλης φύσης για τη μετατροπή εταιριών περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμες εταιρίες ή τη μετατροπή άλλου νομικού τύπου εμπορικών εταιριών σε εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, ισχύουν με τις ίδιες προϋποθέσεις και για τη μετατροπή των ΑΕΣ σε ΑΣ.

12. Η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτων των ΑΣ απαλλάσσεται του φόρου εισοδήματος, όταν το προϊόν της πώλησης διατίθεται για τη ρύθμιση του υπολοίπου των χρεών τους προς την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε η οποία τελεί υπό καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης, την εξόφληση τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην χώρα, την εξόφληση των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών προς το Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. οι οποίες ρυθμίζονται με βάση τις διατάξεις που κάθε φορά ισχύουν. Η απαλλαγή της πιο πάνω υπεραξίας χορηγείται με την προϋπόθεση εμφάνισής της σε λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού. Το μέρος της υπεραξίας το οποίο διατίθεται για την εξόφληση των χρεών ή των ασφαλιστικών εισφορών, αντίστοιχα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται πιο πάνω, μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί, χωρίς την καταβολή φόρου εισοδήματος. Αντίθετα, σε περίπτωση διανομής του, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 106 του ν. 2238/1994. Ομοίως, οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 106 του ν. 2238/1994 εφαρμόζονται και σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης του μέρους της υπεραξίας, το οποίο δεν διατίθεται για την εξόφληση των χρεών ή των ασφαλιστικών εισφορών, αντίστοιχα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται πιο πάνω.

13. Για αναπτυξιακούς λόγους η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτων των ΑΣ, απαλλάσσεται επίσης του φόρου εισοδήματος, αν χρησιμοποιηθεί ως ίδια συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα με βάση το επιχειρησιακό τους σχέδιο. Η απαλλαγή παρέχεται με την προϋπόθεση εμφάνισης της υπεραξίας σε αφορολόγητο αποθεματικό. Το μέρος της υπεραξίας, το οποίο διατίθεται ως ίδια συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται πιο πάνω, μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί, χωρίς την καταβολή φόρου εισοδήματος. Αντίθετα, σε περίπτωση διανομής του, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 106 του ν. 2238/1994. Ομοίως, οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 106 του ν. 2238/1994 εφαρμόζονται και σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης του μέρους της υπεραξίας, το οποίο δεν διατίθεται ως ίδια συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται πιο πάνω.

14. Διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, που παρέχουν κάθε φορά διευκολύνσεις ή απαλλαγές από φόρους, τέλη χαρτοσήμου ή άλλα υπέρ του Δημοσίου τέλη, εισφορές ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου για τη συγχώνευση επιχειρήσεων εφαρμόζονται ανάλογα και στους ΑΣ, εφόσον αυτές πληρούν τις προβλεπόμενες από τις αντίστοιχες διατάξεις προϋποθέσεις.

15. Οι ΑΣ που συγχωνεύονται – μετατρέπονται απαλλάσσονται της υποχρέωσης καταβολής κάθε είδους φόρου, τέλους, τέλους χαρτοσήμου, φόρου υπέρ τρίτων, δικαιωμάτων υποθηκοφυλάκων, της μεταγραφής γενομένης ατελώς, δικαιωμάτων Ταμείων, αναλογικών δικαιωμάτων συμβολαιογράφων και κάθε άλλης απαλλαγής που προβλέπεται για την περίπτωση αυτή στον κ.ν. 2190/1920 και τους αναπτυξιακούς νόμους 1297/1972 και 2166/1993, όπως αυτοί ισχύουν. Η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4014/2011, όπως ισχύει δεν εφαρμόζεται και στην περίπτωση συμβάσεων μετατροπής και συγχώνευσης των νομικών προσώπων του παρόντος άρθρου. Για το φόρο Συγκέντρωσης Κεφαλαίου ισχύουν οι διατάξεις του ν. 1676/1986 (ΦΕΚ 204 Α').

16. Οι κάθε είδους φορολογικές απαλλαγές και κίνητρα για την ενίσχυση των συγχωνεύσεων των ΑΣ, που θεσπίστηκαν και περιλαμβάνονται στις διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 2169/1993 (ΦΕΚ 149 Α'), όπως αυτός ισχύει σήμερα, εξακολουθούν να ισχύουν.

17. Για την ενίσχυση των συγχωνεύσεων των ΑΣ θεσπίζονται φορολογικά και οικονομικά κίνητρα ως ακολούθως:
α) Στην έννοια των επενδυτικών σχεδίων του άρθρου 3 του ν. 3299/2004 (ΦΕΚ 261 Α'), όπως ισχύει, περιλαμβάνονται οι δαπάνες για εξειδικευμένες υπηρεσίες για την αναδιοργάνωση των ΑΣ που προκύπτουν από συγχώνευση, όπως:

αα) μελέτες στρατηγικού προσανατολισμού και αναδιοργάνωσης,

αβ) μελέτες και εξοπλισμός για μηχανοργάνωση και δαπάνες υποδομής,

αγ) μελέτες για τον αποτελεσματικό εμπορικό επαναπροσανατολισμό της Οργάνωσης,

αδ) εισαγωγή ηλεκτρονικών διαδικασιών στις συναλλαγές τους με επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα,

αε) ενδυνάμωση των δομών στήριξής τους σε όλους τους τομείς της οικονομικής τους δραστηριότητας (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή) με εξοπλισμό, δικτύωση, τεχνογνωσία, ώστε να μπορούν να παρέχουν ολοκληρωμένη πληροφόρηση και συμβουλευτική στήριξη στα μέλη τους σε θέματα Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και των νέων επιχειρηματικών πρακτικών που στηρίζονται σε αυτές.

αστ) δράσεις που αφορούν την ενίσχυσή τους για την προώθηση της χρήσης ΤΠΕ στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, με την ολοκλήρωση της διαχείρισης της πληροφορίας στις εσωτερικές τους διαδικασίες, την προώθηση της χρήσης νέων τεχνολογιών και εργαλείων, την ένταξή τους στη νέα οικονομία του «ηλεκτρονικού επιχειρείν», την ανάπτυξη νέων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών,

αζ) δράσεις ενίσχυσής τους με σκοπό την υιοθέτηση νέων επιχειρηματικών πρακτικών που θα βελτιώσουν την εξωστρέφειά τους και θα τις μετατρέψουν σε ηλεκτρονικές επιχειρήσεις, τη βελτίωση της διαχείρισης της πληροφορίας στο εσωτερικό τους, όπως επιχειρησιακός ανασχεδιασμός, εγκατάσταση ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης επιχειρησιακών πόρων, βελτίωση της ενδοεπικοινωνίας στην επιχείρηση, συστήματα υποστήριξης,

αη) δράσεις για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων, όπως εξοικονόμηση ενέργειας, ασφάλεια, υγιεινή διαχείριση κρίσεων, προστασία περιβάλλοντος κ.λ.π., καθώς και για την εισαγωγή του θεσμού της τηλε-εργασίας.

β) Οι τυχόν ζημίες μίας ή περισσότερων των συγχωνευόμενων ΑΣ μεταφέρονται στον νέο ΑΣ και κεφαλαιοποιούνται σε άτοκο δάνειο δεκαπενταετούς διάρκειας με τριετή περίοδο χάριτος.

γ) Επενδύσεις ΑΣ που προκύπτουν από συγχώνευση, εφόσον πραγματοποιούνται εντός τριετίας από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, απολαμβάνουν των κινήτρων που παρέχονται με βάση της ισχύουσες διατάξεις του ν. 3299/2004, για την περιοχή Δ3, ενώ η υποχρεωτική ίδια συμμετοχή τους πρέπει να είναι τουλάχιστον δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί του ύψους της επένδυσης. Στην ίδια συμμετοχή συμπεριλαμβάνονται και τα αποθεματικά.

δ. Οι συγχωνευόμενοι ΑΣ για αναπτυξιακούς λόγους μπορεί να ενισχύονται εφάπαξ με ποσό μέχρι τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για αποζημιώσεις αποχωρούντος πλεονάζοντος προσωπικού των οργανώσεων αυτών, κάλυψη ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών εισφορών και για δαπάνες πραγματοποίησης μελετών εξυγίανσης του νέου ΑΣ. Ο έλεγχος γίνεται απολογιστικά. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, καθώς και ο τρόπος ελέγχου και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

ε. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των αρμόδιων Υπουργών Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών, μπορεί να καθορίζονται πρόσθετα κίνητρα για τη συγχώνευση, την ανάπτυξη, καθώς και τη μετατροπή των ΑΣ. Τα εν λόγω κίνητρα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες του συνεταιριστικού θεσμού και στην ανάγκη ανάδειξης του εγγενούς δυναμικού του αγροτικού χώρου. Τα κίνητρα μπορεί να αναφέρονται στις επενδύσεις, στην ανάπτυξη των ΑΣ, στην απόκτηση και κατάρτιση στελεχών, στην επιλεξιμότητα για ανάθεση έργων και στην ενθάρρυνση ανάληψης πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων επ' ωφελεία των μελών τους. Με ίδια προεδρικά διατάγματα καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής των ΑΣ στα παραπάνω κίνητρα. Η ισχύς των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων αρχίζει από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

στ. Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν τη χορήγηση κινήτρων και οικονομικών ενισχύσεων ή άλλων φορολογικών απαλλαγών των ΑΣ διατηρούνται σε ισχύ, εκτός αν καταργούνται με το νόμο αυτόν.

Άρθρο 29

Δικαιούχοι οικονομικών ενισχύσεων, φορολογικών απαλλαγών και κινήτρων

1. Οι καταχωρισμένοι στο Μητρώο ΑΣ έχουν δικαίωμα πρόσβασης στις οικονομικές ενισχύσεις, φορολογικές απαλλαγές και κίνητρα του άρθρου 28, καθώς και των εκάστοτε αναπτυξιακών νόμων και ενωσιακών προγραμμάτων.

2. Οι ΑΣ του παρόντος νόμου έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία προκηρύσσονται από το Ελληνικό Δημόσιο ή για λογαριασμό του και χρηματοδοτούνται από εθνικούς και ενωσιακούς πόρους.

Άρθρο 30

Συνεταιριστικές βαθμίδες

1. Οι ΑΣ με αποφάσεις τους επιλέγουν σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, Περιφέρειας ή Επικράτειας τις βαθμίδες ολοκλήρωσης της συνεταιριστικής τους δομής. (Λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα ύπαρξής τους την βιωσιμότητα σε συνάρτηση κόστους – οφέλους των εν λόγω δομών).

2. Οι δραστηριότητες των υπερκείμενων Συνεταιριστικών βαθμίδων είναι συμπληρωματικές των δραστηριοτήτων των ΑΣ. (Δεν τους αφαιρούν δράσεις και δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά)

3. Μόνο μια Συνεταιριστική βαθμίδα μπορεί να αναγνωρισθεί σε εθνικό επίπεδο με ρόλο συντονιστικό ιδεολογικό των ΑΣ . Δύνεται να συγκροτηθεί από το 51% τουλάχιστον των ΑΣ που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο.

4. Οι δραστηριότητες των υπερκείμενων συνεταιριστικών βαθμίδων μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν:

- α) την αντιπροσώπευση των μελών τους σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο
- β) την προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης των μελών τους, αγροτών και συνεταιριστικών στελεχών
- γ) συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, εξαγωγών και εισαγωγών
- δ) πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη των διασυνεταιριστικών εμπορικών σχέσεων
- ε) τον διαχειριστικό έλεγχο των μελών τους
- στ) θέματα διαιτησίας νομικής και φορολογικής υποστήριξης
- ζ) μέριμνα για τη διάδοση της συνεταιριστικής νομοθεσίας και της συνεργατικής ιδέας.

5. Η συγκρότησή, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου η ετήσια εισφορά των μελών υπέρ των παραπάνω Συνεταιριστικών βαθμίδων καθώς και η εκπροσώπηση των ΑΣ σε αυτούς ρυθμίζονται από το καταστατικό και με αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης.

6. Τα Καταστατικά τους εγκρίνονται με τον ίδιο τρόπο που εγκρίνονται τα Καταστατικά των ΑΣ. Κατά τα λοιπά διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 31

Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί

1. Οι αναφερόμενοι στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί διατηρούνται και διέπονται από τους ειδικούς νόμους που προβλέπουν τη λειτουργία τους. Όπου στους ειδικούς αυτούς νόμους γίνεται παραπομπή στην ισχύουσα νομοθεσία εφαρμόζεται ο παρών νόμος.

2. Οι Αναγκαστικοί αυτοί Συνεταιρισμοί είναι:

- α) Οι Συνεταιρισμοί Δασοκτημόνων του α.ν. 1627/1939 (Α΄ 64).
- β) Οι Οινοποιητικοί Σάμου του α.ν. 6085/1934 (Α΄ 85).
- γ) Οι Συνεταιρισμοί Μαστιχοπαραγωγών Χίου του α.ν. 1390/1938 (Α΄ 364).
- δ) Οι Συνεταιρισμοί Κιτροπαραγωγών του ν. 4878/1931 (Α΄ 54).
- ε) Ο Συνεταιρισμός Κροκοπαραγωγών του ν.δ. 818/1971 (Α΄ 9)
- στ) Οι Συνεταιρισμοί διαχείρισεως ακινήτου συνιδιοκτησίας και κοινής χορτονομής του ν.δ. 11.7.1923 (Α΄ 196).
- ζ) Οι Συνεταιρισμοί Θηραϊκών Προϊόντων Θήρας και Θηρασίας του ν. 359/1947 (Α΄ 144).

3. Το ποσό της συνεταιρικής μερίδας των μελών των Αναγκαστικών Συνεταιρισμών, καθορίζεται από το καταστατικό τους και κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 8.

4. Μέλη των Αναγκαστικών Συνεταιρισμών διαχείρισης ακινήτου συνιδιοκτησίας και κοινής χορτονομής, καθώς και των Συνεταιρισμών Δασοκτημόνων καθίστανται υποχρεωτικά όλοι οι ιδιοκτήτες ολοκλήρου ιδανικού μεριδίου ή κλάσματος αυτού. Οι κάτοχοι ολοκλήρου ιδανικού μεριδίου διαθέτουν τρεις ψήφους στη Γενική Συνέλευση.

5. Στους Συνεταιρισμούς ακινήτου συνιδιοκτησίας ή κοινής χορτονομής, αν δεν επιτευχθεί η προβλεπόμενη απαρτία για θέματα που απαιτείται η αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία του άρθρου 12 παράγραφος 3 και 13 παράγραφος 2 και κατά την επαναληπτική Γενική Συνέλευση τότε συνέρχεται χωρίς πρόσκληση τρίτη επαναληπτική Γενική Συνέλευση στον ίδιο τόπο, την ίδια ημέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας και με τα ίδια θέματα ημερήσιας διάταξης. Η Συνέλευση αυτή βρίσκεται σε απαρτία με την παρουσία του ενός έκτου (1/6) των μελών.

6. Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί διαχείρισεως ακινήτου συνιδιοκτησίας και κοινής χορτονομής μπορεί, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, να μεταβιβάζουν, λόγω δωρεάς, την κυριότητα ακινήτου συνιδιοκτησίας με τα εμπράγματα και ενοχικά δικαιώματα σ' αυτήν, ή τη διαχείριση της κοινής χορτονομής σε ιδιόκτητες εκτάσεις, των οποίων οι ιδιοκτήτες έχουν την ελεύθερη διαχείριση, στο δήμο ή στην κοινότητα της καταγωγής των μελών, ή των δικαιωπαρόχων τους, η το Δημόσιο, ή σε οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα.

7. Με αποφάσεις του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, είναι δυνατή η μετατροπή των Αναγκαστικών Συνεταιρισμών της παραγράφου 2 σε ελεύθερους Συνεταιρισμούς με ανάλογη τροποποίηση του Καταστατικού τους. Η εισήγηση προς τον Υπουργό για την μετατροπή τους γίνεται με πρωτοβουλία των Συνεταιρισμών μετά από απόφαση των Γενικών τους Συνελεύσεων.

Οι υπάρχουσες Αναγκαστικές Ενώσεις των παραπάνω Αναγκαστικών Συνεταιρισμών, μπορούν να μετατραπούν σε ΑΣ (Αναγκαστικούς ή Ελεύθερους) σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

8.Οι Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί καταχωρίζονται στο Μητρώο.

Άρθρο 32 **Διεπαγγελματικές Οργανώσεις**

1.Διεπαγγελματικές Οργανώσεις είναι τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που συνιστώνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα από τους εκπροσώπους του συνόλου ή αντιπροσωπευτικού μέρους των ΑΣ, διαφόρων οικονομικών και επαγγελματικών οργανώσεων, ενώσεων ή φορέων που εκπροσωπούν όσους ασκούν δραστηριότητες σχετικές με την παραγωγή ή/και τη μεταποίηση ή/και την εμπορία και κατά περίπτωση την τυποποίηση ή τη διανομή αγροτικών προϊόντων και γενικά αγαθών του αγροτικού, αγροτοδιατροφικού, κτηνοτροφικού, αλιευτικού και κάθε άλλου συναφούς τομέα αγροτικής παραγωγής, αρμοδιότητας του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

2. Διεπαγγελματικές Οργανώσεις, που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα, μπορεί να αναγνωρίζονται ύστερα από αίτησή τους, με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ύστερα από γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας του οικείου Υπουργείου, μόνο σε εθνικό επίπεδο, ανά κοινή ομάδα ομοειδών προϊόντων ή ανά προϊόν, εφόσον δραστηριοποιούνται μέσα στο πλαίσιο των κανόνων που ισχύουν κάθε φορά από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και αποσκοπούν κυρίως σε μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

α) Στη συμβολή, το σχεδιασμό, τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της στρατηγικής και των πολιτικών ανάπτυξης όλων των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και γενικότερα στη θεσμική στήριξη των προϊόντων στις αγορές.

β) Στον καθορισμό ειδικών θεμάτων και την προώθηση σύναψης συμφωνιών μεταξύ των μελών τους για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα ή για ορισμένη γεωγραφική περιοχή ή για την αντιμετώπιση συγκυριακών αναγκών, ιδίως με την κατάρτιση διεπαγγελματικών συμφωνιών ή κανόνων δράσης ή δεοντολογίας ή την εφαρμογή εναρμονισμένων πρακτικών εφόσον αυτές δεν αντιβαίνουν στην εθνική ή ενωσιακή νομοθεσία.

γ) Στη συμβολή, την οργάνωση και τη διαχείριση των αγορών με διαφάνεια, καλύτερη προσαρμογή των προϊόντων σε προγράμματα ποιοτικής βελτίωσής τους και καλύτερο συντονισμό της διάθεσής τους.

δ) Στην ενίσχυση των μέτρων για την ασφάλεια των προϊόντων του αγροδιατροφικού κυρίως τομέα, ιδιαίτερα με ελέγχους των προϊόντων, χάριν της προστασίας των χρηστών και των καταναλωτών και στην ορθή διαχείριση των σημάτων ποιότητας, που χορηγούνται από τον ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ.

ε) Στην ανάπτυξη ερευνών, βελτίωση των γνώσεων, συγκέντρωση πληροφοριών, για τον προσανατολισμό της παραγωγής σε προϊόντα που ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες της αγοράς, τις προτιμήσεις και τις προσδοκίες των καταναλωτών, ιδίως όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων, την προστασία των εδαφών και υδάτων και γενικά το σεβασμό του περιβάλλοντος.

στ) Στην προώθηση, προβολή και προστασία της βιολογικής γεωργίας και των ονομασιών προέλευσης, των γεωγραφικών ενδείξεων και των σημάτων ποιότητας.

3. Μόνο μια Διεπαγγελματική Οργάνωση μπορεί να αναγνωρισθεί σε εθνικό επίπεδο ανά ομάδα ομοειδών προϊόντων ή ανά προϊόν. Οι αναγνωρισμένες Διεπαγγελματικές Οργανώσεις εγγράφονται στο Μητρώο του άρθρου 19.

4. Η εποπτεία και ο έλεγχος των αναγνωρισμένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, Διεπαγγελματικών Οργανώσεων ανήκει στο Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ασκείται μετά την εγγραφή τους στο Μητρώο του άρθρου 19.

5. Με αποφάσεις του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται:

α) Οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την αναγνώριση των Διεπαγγελματικών Οργανώσεων σε εθνικό επίπεδο, οι κατά περίπτωση ειδικότεροι σκοποί και δραστηριότητές τους, οι κανόνες της δράσης τους, οι υποχρεώσεις τους έναντι της αρμόδιας αρχής του άρθρου 18, το περιεχόμενο και ο τρόπος άσκησης της εποπτείας και του ελέγχου αυτών καθώς και οι λόγοι για τους οποίους επιτρέπεται ή επιβάλλεται η προσωρινή ή οριστική ανάκληση της πράξης αναγνώρισής τους ή η επιβολή άλλων κυρώσεων.

β) Οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την κήρυξη ως δεσμευτικών των διεπαγγελματικών συμφωνιών, κανόνων και εναρμονισμένων πρακτικών στα μέλη των αναγνωρισμένων

Διεπαγγελματικών Οργανώσεων και για την επέκταση της δεσμευτικότητας αυτής και σε μη μέλη τους στις περιπτώσεις που επιτρέπεται από την ενωσιακή νομοθεσία.

γ) Υπέρ των εθνικών Διεπαγγελματικών Οργανώσεων επιβάλλεται, ανά κλάδο ή ομάδα ομοειδών προϊόντων ή προϊόν , ανταποδοτική εισφορά στις ποσότητες πώλησης των προϊόντων για τα οποία έχουν συσταθεί. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών, καθορίζονται για κάθε εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση οι υπόχρεοι καταβολής, το ύψος, ο τρόπος υπολογισμού και η διαδικασία αναπροσαρμογής του, το ακριβές ποσό της ενίσχυσης, η διαδικασία απόδοσης, η κατανομή, η χρήση, η διαχείριση και ο έλεγχος της οικονομικής ενίσχυσης, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

δ) Κάθε άλλο συναφές θέμα για την αποτελεσματική λειτουργία των Διεπαγγελματικών Οργανώσεων.

Άρθρο 33

Αγροδιατροφικές Συμπράξεις της Περιφέρειας

1. Με πρωτοβουλία των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας μπορεί να συνιστώνται αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες με σκοπό:

α) Την ανάδειξη, προβολή και προώθηση των διατροφικών προϊόντων που παράγονται στα διοικητικά όρια της κάθε Περιφέρειας.

β) Την παροχή υπηρεσιών τεκμηρίωσης, υποστήριξης και προώθησης των «προϊόντων της περιφέρειας»

Οι εταιρείες του άρθρου αυτού φέρουν επωνυμίες στις οποίες περιλαμβάνονται οπωσδήποτε ο όρος «Αγροδιατροφική Σύμπραξη», συνοδευόμενος από το όνομα της οικείας Περιφέρειας. Σε νησιά, η πρωτοβουλία ίδρυσης μπορεί να ανήκει στον αντίστοιχο Δήμο, οπότε στην επωνυμία της αντίστοιχης εταιρείας, μετά τον όρο «Αγροδιατροφική Σύμπραξη», αναφέρεται το όνομα της νήσου.

2 Για την ίδρυση των εταιρειών του άρθρου αυτού μπορεί να συμπράττουν:

α) Η οικεία Περιφέρεια.

β) Οι δήμοι της οικείας κάθε φορά Περιφέρειας.

γ) Οι ΑΣ της Περιφέρειας.

δ) Φορείς της βιομηχανίας, του εμπορίου, του τουρισμού, της εστίασης και των καταναλωτών (νομικά και φυσικά πρόσωπα), που δραστηριοποιούνται στην οικεία Περιφέρεια και στο χώρο των διατροφικών αγροτικών προϊόντων.

ε) Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ερευνητικά Κέντρα, τα οποία εδρεύουν στην οικεία Περιφέρεια ή δραστηριοποιούνται σε γνωστικά και ερευνητικά πεδία σχετικά με τα «προϊόντα της Περιφέρειας».

Άρθρο 34

Συμβάσεις μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων

1. Με ιδιωτικές γραπτές συμβάσεις βεβαίας χρονολογίας μπορεί να ρυθμίζεται η μελλοντική πώληση αγροτικών προϊόντων. Οι ΑΣ του παρόντος νόμου μπορούν να συνάπτουν τις συμβάσεις του άρθρου αυτού για λογαριασμό των μελών τους. Στις σχετικές συμβάσεις πρέπει να περιλαμβάνονται οπωσδήποτε:

α) Το είδος και ο συνολικός όγκος των προς πώληση αγροτικών προϊόντων.

β) Η ελάχιστη χρονική διάρκεια ισχύος, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα έτος.

γ) Ο τρόπος συλλογής, φύλαξης και συντήρησης των αγροτικών προϊόντων, καθώς και η ποιότητά τους με βάση ποικιλίες ή συναφείς πιστοποιήσεις.

δ) Η τιμή του προϊόντος.

ε) Ο τρόπος και ο χρόνος πληρωμής.

στ) Οι λόγοι και ο τρόπος καταγγελίας.

ζ) Ο Κωδικός Αριθμός Δραστηριότητας (Κ.Α.Δ.), καθώς και ο Ειδικός Αριθμός Εγγραφής (Ε.Α.Ε.) στο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων του ν. 3955/2011 (Α' 89), όπως ισχύει, του αντισυμβαλλόμενου.

η) Η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής κατά το άρθρο 457 Κ.Πολ.Δ..

θ) η κατάθεση των συμβάσεων στις ΔΟΥ

Με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να καθορίζονται ο τύπος και το ελάχιστο περιεχόμενο των συμβάσεων ανά γεωργικό προϊόν, το οποίο κατισχύει κάθε αντίθετης βούλησης των συμβαλλομένων.

2. Αν οι συμβάσεις μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων δεν πληρούν το ελάχιστο περιεχόμενο, όπως αυτό καθορίζεται στην προηγούμενη παράγραφο, επιβάλλεται υποχρεωτικά στους αγοραστές διοικητικό πρόστιμο μέχρι 5% της συνολικής αξίας της σύμβασης για κάθε παράλειψη ενός από τα αναφερόμενα σε αυτή στοιχεία με απόφαση του προϊσταμένου του υποτομέα Γεωργίας της οικείας Περιφέρειας ύστερα από καταγγελία του εκάστοτε συμβαλλόμενου παραγωγού.

3. Η εκ μέρους του αγοραστή μη πληρωμή του συμφωνηθέντος τιμήματος κατά τη δήλη ημέρα και κατά τους όρους της σύμβασης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Για την άσκηση της ποινικής δίωξης απαιτείται έγκληση.

4. Απαγορεύεται ρητά η μεταπώληση, η με οποιονδήποτε τρόπο μεταβίβαση και η διαπραγμάτευση των συμβολαίων του άρθρου αυτού σε δημοπρατήρια, χρηματαγορές ή χρηματιστήρια εμπορευμάτων της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Η παραβίαση της διάταξης αυτής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Η ποινική δίωξη κατά παντός υπευθύνου διενεργείται αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 35

Ομάδες Παραγωγών, Οργανώσεις Παραγωγών και Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών

1. α) Οι Ομάδες Παραγωγών του άρθρου 27 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 αποτελούν σαφώς οριζόμενα μέρη νομικών οντοτήτων με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα που συμφωνούν στην από κοινού προώθηση τουλάχιστον του 90% της παραγωγής τους και συνεργάζονται προκειμένου να δημιουργήσουν υποδομή για τη συγκέντρωση ή/και την προώθηση της παραγωγής τους.

β) Οι Ομάδες Παραγωγών συγκροτούνται με πρωτοβουλία τουλάχιστον πέντε (5) παραγωγών ομοειδών προϊόντων ζωικής προέλευσης και τουλάχιστον δέκα (10) παραγωγών ομοειδών προϊόντων φυτικής προέλευσης. Η ελάχιστη παραγωγή και για τις δύο κατηγορίες θα καθορίζεται από το γινόμενο των μελών της Ομάδας Παραγωγών επί τον μέσο όρο του παραγόμενου προϊόντος της Ομάδας Παραγωγών στην Περιφέρεια σύμφωνα με τα στοιχεία των δηλώσεων καλλιεργειών.

γ) Η διαχείριση και εκπροσώπησή τους, τα ειδικότερα δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών, το ύψος της μερίδας, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκρότηση και λειτουργία των ομάδων παραγωγών ρυθμίζονται από Ειδικό Κανονισμό Λειτουργίας ο οποίος καταρτίζεται από τα μέλη. Συμπληρωματικά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα που αφορούν τις εταιρείες.

δ) Ο Ειδικός Κανονισμός Λειτουργίας υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή αναγνώρισης μαζί με την αίτηση αναγνώρισης, υπογεγραμμένος από όλα τα μέλη της ομάδας παραγωγών με τα στοιχεία της ταυτότητας και τους Αριθμούς Φορολογικών τους Μητρώων (ΑΦΜ).

2. α) Οι Οργανώσεις Παραγωγών αποτελούν αυτοτελείς νομικές οντότητες του Συνεταιριστικού ή Εμπορικού νόμου ή σαφώς οριζόμενα μέρη αυτών, με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, οι οποίες συγκροτούνται και λειτουργούν σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.

β) Η διαχείριση και εκπροσώπηση τους, τα ειδικότερα δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών, το ύψος της μερίδας, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκρότηση και λειτουργία των οργανώσεων παραγωγών ρυθμίζονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας ο οποίος καταρτίζεται από τα μέλη σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ 1308/2013. Συμπληρωματικά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα που αφορούν τις εταιρείες.

γ) Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή αναγνώρισης μαζί με την αίτηση αναγνώρισης, υπογεγραμμένος από όλα τα μέλη της οργάνωσης παραγωγών με τα στοιχεία της ταυτότητας και τους Αριθμούς Φορολογικών τους Μητρώων (ΑΦΜ).

3. Οι Οργανώσεις και οι Ομάδες Παραγωγών που είναι σαφώς οριζόμενα μέρη νομικών οντοτήτων του Συνεταιριστικού ή Εμπορικού νόμου λειτουργούν με ξεχωριστή λογιστική ή/και διοικητική διαχείριση. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας ρυθμίζονται ανά τομέα ειδικά θέματα, τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικαστικά θέματα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

4. Οι Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών (ΕΟΠ), αποτελούν αυτοτελείς νομικές οντότητες του Συνεταιριστικού ή Εμπορικού νόμου ή σαφώς οριζόμενα μέρη νομικών οντοτήτων οι οποίες συγκροτούνται με πρωτοβουλία αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών και λειτουργούν σύμφωνα με τον Κανονισμό 1308/2013. Η αναγνώριση τους πραγματοποιείται μετά από αίτησή τους που υποβάλλεται στις αρμόδιες αρχές.

5. α) Οι Ομάδες Παραγωγών, οι Οργανώσεις Παραγωγών και οι Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών εγγράφονται στο Μητρώο, καθώς και στο Μητρώο που τηρούν οι αρμόδιες αρχές για τις Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών.

β) Οι Ομάδες ή/και Οργανώσεις Παραγωγών ή/και Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών οι οποίες για τρία (3) συνεχόμενα έτη δεν εμφανίζουν καμία δραστηριότητα ή δεν υποβάλουν την τακτική ετήσια δήλωση διαγράφονται από τα τηρούμενα Μητρώα.

6. Μία αναγνωρισμένη Ομάδα ή Οργάνωση Παραγωγών ή μία αναγνωρισμένη ΕΟΠ, δύναται να αναθέτει σε εξωτερικούς υπεργολάβους οποιαδήποτε από τις δραστηριότητές της, εκτός της παραγωγής, μεταξύ άλλων σε θυγατρικές, υπό την προϋπόθεση ότι η Ομάδα ή Οργάνωση Παραγωγών ή η αναγνωρισμένη ΕΟΠ παραμένει υπεύθυνη για την εξασφάλιση της άσκησης της δραστηριότητας που ανέθεσε σε εξωτερικούς υπεργολάβους και για το συνολικό διαχειριστικό έλεγχο και την εποπτεία της εμπορικής συμφωνίας για την άσκηση της δραστηριότητας.

7. Με αποφάσεις του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

α) Καθορίζονται ανά τομέα ο ελάχιστος αριθμός των μελών των Οργανώσεων Παραγωγών και των μελών των ΕΟΠ, το ποσοστό της παραγωγής που θα πρέπει τα μέλη τους να διαθέτουν μέσω αυτών, καθώς και η ελάχιστη παραγόμενη ποσότητα που πρέπει καλύπτουν ή η αξία της εμπορεύσιμης παραγωγής στην Περιφερειακή Ενότητα ή Περιφέρεια ή Επικράτεια δραστηριότητάς τους. Τα κριτήρια της παραγράφου αυτής παραμένουν αμετάβλητα για μία πενταετία.

β) Καθορίζονται η αρμόδια αρχή αναγνώρισης των Ομάδων Παραγωγών, των Οργανώσεων Παραγωγών και των ΕΟΠ, η διαδικασία αναγνώρισης και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η τήρηση, η εγγραφή, η επανεγγραφή και η διαγραφή

τους από τα Μητρώα, ο τύπος και το ακριβές περιεχόμενο των τακτικών ετήσιων δηλώσεων, τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά που επισυνάπτονται σε αυτές, η διαδικασία συμβατικής ή ηλεκτρονικής υποβολής και καταχώρισης των δηλώσεων αυτών, καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

γ) Καθορίζονται ανά τομέα η διενέργεια ελέγχων στις αναγνωρισμένες Ομάδες, τις Οργανώσεις Παραγωγών και τις ΕΟΠ, τα αρμόδια όργανα και η διαδικασία ελέγχου και θεσπίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και των Κανονισμών 1305/2013 και 1308/2013, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

δ) Μπορεί να αντικαθίσταται, να καταργείται ή να τροποποιείται κάθε ισχύουσα διάταξη κανονιστικής πράξης, σχετική με την αναγνώριση των Ομάδων Παραγωγών, των Οργανώσεων Παραγωγών και των ΕΟΠ.

8. Οργανώσεις Παραγωγών και Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών που ήδη υφίστανται και λειτουργούν με την ψήφιση του παρόντος νόμου και υλοποιούν Επιχειρησιακά Προγράμματα συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι την ολοκλήρωσή τους. Παύουν να λειτουργούν μετά το πέρας της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων εφόσον τα κριτήρια αναγνώρισής τους δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου και των Υπουργικών Αποφάσεων που προβλέπονται από το άρθρο αυτό.

Άρθρο 36

Προσωπικό ΑΣ

1. Το προσωπικό που απασχολούν οι ΑΣ χωρίζεται:

α) Σε Τακτικό Προσωπικό, που διορίζεται σε θέσεις προβλεπόμενες από τον κανονισμό λειτουργίας τους και καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες των ΑΣ.

β) Σε Προσωπικό με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, που καλύπτει ειδικές, έκτακτες, εποχικές ή πρόσκαιρες ανάγκες των ΑΣ.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ρυθμίζεται η υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των ΑΣ.

Άρθρο 37

«Διαχείριση Ακινήτων, Γαιών, Εξοπλισμών, και Προϊόντων»

1. Συνιστάται Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία «Διαχείριση Ακινήτων, Γαιών, Εξοπλισμών, και Προϊόντων» (ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π. ΑΕ).

α) Ως «Ακίνητα» νοούνται τα κτίρια που κρίνονται απαραίτητα για τη στέγαση των υπηρεσιών της εταιρείας, αποθήκες για αποθήκευση γεωργικών προϊόντων και μηχανημάτων και βιομηχανικά κτήρια για τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.

β) Ως «Γαίες» νοούνται οι ιδιωτικές και δημόσιες αγροτικές εκτάσεις κατάλληλες για αγροτική αξιοποίηση.

γ) Ως «Εξοπλισμός» νοούνται εργαλεία και μηχανήματα κατάλληλα για αγροτική χρήση συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, σήματα, επωνυμία, διακριτικοί τίτλοι, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και δικαιώματα τεχνολογίας

δ) Ως Προϊόντα νοούνται τα πάσης φύσεως προϊόντα του αγροτικού τομέα αυτούσια ή μεταποιημένα.

2. Έδρα της **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ ορίζεται με το καταστατικό της ο Δήμος Αθηναίων. Η εταιρεία μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, εφόσον κρίνεται αναγκαίο για την αρτιότερη εξυπηρέτηση και επίτευξη των σκοπών της. Η **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος και συμπληρωματικά από τις διατάξεις της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιρειών (ν.2190/1920, Α'37), όπως ισχύουν κάθε φορά. Η διάρκεια της εταιρείας είναι ενενήντα εννέα (99) έτη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων.

3. Σκοπός της **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ είναι η αξιοποίηση, των Ακινήτων της αγροτικής γης, του Εξοπλισμού και των Αγροτικών Προϊόντων. Για την εξυπηρέτηση των σκοπών της, η **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ μπορεί ιδίως:

α) να απογράφει, χαρτογραφεί, κτηματογραφεί, συγκεντρώνει τίτλους ιδιοκτησίας και λοιπών δικαιωμάτων,

β) να διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία με πώληση, ανταλλαγή, μίσθωση, παραχώρηση, συνεκμετάλλευση,

γ) να αποκτά περιουσία με αγορά, ανταλλαγή ή απαλλοτρίωση στο όνομά της,

δ) να ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα η ίδια,

ε) να αποδέχεται ή να αποποιείται δωρεές, κληρονομίες και γενικώς χαριστικές παροχές,

στ) να εκπονεί μελέτες,

ζ) να προμηθεύεται εξοπλισμούς,

η) να συνάπτει δάνεια,

θ) να συμμετέχει σε νομικά πρόσωπα στα πλαίσια των σκοπών της,

ι) να παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και

ια) να εκτελεί έργα υποδομής στα πλαίσια της αγροτικής ανάπτυξης της χώρας.

4. Οι πόροι της **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ προέρχονται από:

α) τα έσοδα από την περιουσία της,

β) τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών, από την διάθεση προϊόντων και από την εν γένει δραστηριότητά της,

γ) την ετήσια οικονομική ενίσχυση που εγγράφεται στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης και Ενέργειας και είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση των σκοπών της εταιρείας.

δ) τις χρηματοδοτήσεις από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και τους προσαρτώμενους σε αυτόν ειδικούς προϋπολογισμούς,

ε) τις χρηματοδοτήσεις από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών,

στ) τις επιχορηγήσεις, δωρεάν χορηγίες, κληρονομίες και κληροδοσίες νομικών ή φυσικών προσώπων, ημεδαπών ή αλλοδαπών,

ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

4. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ, που εγκρίνεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων της, καταρτίζεται εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας, ο οποίος ρυθμίζει:

α) την οργάνωση, λειτουργία και διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρείας,

β) την κατανομή αρμοδιοτήτων στις υπηρεσίες της,

γ) τον αριθμό των θέσεων του προσωπικού, τα προσόντα και τους όρους πρόσληψης και εργασίας.

5. Με κανονισμούς που καταρτίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες ανάθεσης μελετών και εκτέλεσης έργων και εργασιών, προμηθειών, αγορών ακινήτων, ανταλλαγών και πωλήσεων κινητών και ακινήτων, μισθώσεων, εκμισθώσεων, παραχωρήσεων χρήσης και κάθε άλλου ενοχικού ή εμπράγματος δικαιώματος σε περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας.

6. Η **ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π** ΑΕ για την επίτευξη των σκοπών της δύναται να συνάπτει με Υπουργεία, εποπτευόμενους από αυτά φορείς, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), νομικά πρόσωπα, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα και φυσικά πρόσωπα συμβάσεις συνεργασίας. Με αποφάσεις των ίδιων φορέων παραχωρούνται κατά κυριότητα ή κατά χρήση εκτάσεις, ακίνητα και εξοπλισμός για τους σκοπούς της εταιρείας.

Άρθρο 38 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Οι ΑΣ του νόμου 4015/2011 που είχαν καταχωριστεί στο Μητρώο του νόμου 4015 και είχαν χαρακτηριστεί ως ενεργοί Συνεταιρισμοί, εγγράφονται αυτοδικαίως στο Μητρώο του παρόντος νόμου με την υποχρέωση να επικαιροποιήσουν την εγγραφή τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του παρόντος νόμου. Μέχρι τη λήξη της τρέχουσας θητείας όλων των οργάνων διοίκησης των παραπάνω ΑΣ υποχρεούνται να τροποποιήσουν το καταστατικό τους και να επικαιροποιήσουν τα στοιχεία της εγγραφής τους.

2. Οι κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού υφιστάμενες ΑΣ έχουν υποχρέωση, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο χρόνων, από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, να προσαρμόσουν τα καταστατικά τους στις διατάξεις τους παρόντος νόμου. Η προσαρμογή γίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μελών τους που λαμβάνεται με την απαρτία και πλειοψηφία της παραγράφου 3 του άρθρου 12 και της παραγράφου 2 του άρθρου 13 αντιστοίχως και αντίστοιχη τροποποίηση του καταστατικού, που εγκρίνεται από το αρμόδιο δικαστήριο.

Μετά την πάροδο της προθεσμίας της προηγούμενης παραγράφου, οι ΑΣ που δεν έχουν προσαρμόσει το καταστατικό τους, διαλύονται με απόφαση του αρμόδιου Δικαστηρίου, μετά από αίτηση παντός έχοντος έννομο συμφέρον ή της αρμόδιας αρχής.

3. Οι ΑΣ, οι οποίοι δεν έχουν υποβάλλει αίτηση πρώτης εγγραφής στο Μητρώο του νόμου 4015 καθώς και αυτοί που έχουν καταχωριστεί ως ανενεργοί, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, οφείλουν:

α) είτε να υποβάλλουν αίτηση πρώτης εγγραφής στο Μητρώο κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 19 εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου,

β) είτε να συγχωνευθούν με άλλον υφιστάμενο κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου ΑΣ εγγεγραμμένο στο Μητρώο του 4015/2011.

Σε διαφορετική περίπτωση λύονται αυτοδικαίως και τα περιουσιακά τους στοιχεία μεταφέρονται στην Εταιρεία ΔΙ.Α.Γ.Ε.Π. του άρθρου 37 προκειμένου να αξιοποιηθούν από άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις ή κοινωνικούς σκοπούς.

4. Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ) παραμένουν και λειτουργούν. Οι ΑΕΣ που έχουν την εταιρική μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας διέπονται

από το νόμο 2190/1920. Οι ΑΕΣ με απόφαση των Γενικών τους Συνελεύσεων δύνανται να μετατραπούν σε ΑΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

5. Για τις ΑΣ και ΕΑΣ οι οποίοι βρίσκονται σε εκκαθάριση κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ο εκκαθαριστής μπορεί να μισθώσει τις παραγωγικές τους εγκαταστάσεις, κινητές και ακίνητες στην Εταιρεία Δι.Α.ΓΕ.Π. του άρθρου 36 προκειμένου να αξιοποιηθούν από βιώσιμες συνεταιριστικές οργανώσεις.

6. Όσες Διεπαγγελματικές Οργανώσεις είναι αναγνωρισμένες και λειτουργούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου συνεχίζουν να λειτουργούν για έξι μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, εντός των οποίων οφείλουν να υποβάλλουν αίτηση αναγνώρισης και αίτηση εγγραφής στο Μητρώο, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο και τις κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις.

7. Μέλη Ομάδων Παραγωγών ή/και Οργανώσεων Παραγωγών οι οποίες έχουν αναγνωρισθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 2015 βάσει του εθνικού δικαίου και έχουν σε εξέλιξη ή έχουν υποβάλει επιχειρησιακό σχέδιο χρηματοδοτούμενο από τον 1ο πυλώνα δεν έχουν τη δυνατότητα να συστήσουν νέες ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών που θα χρηματοδοτηθούν από το 2ο πυλώνα.

8. Όσες Ομάδες Παραγωγών ή/και Οργανώσεις Παραγωγών ή/και Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών είναι αναγνωρισμένες και λειτουργούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι την ολοκλήρωση των εγκεκριμένων επιχειρησιακών τους προγραμμάτων.

Άρθρο 39

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καταργούνται:

1. Τα άρθρα του ν. 2810/2000 (Α' 61), όπως τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν και αντικαταστάθηκαν με

2. Τα άρθρα του ν. 4015/2011 (Α' 210), όπως τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν και αντικαταστάθηκαν με.....

3. Το άρθρο 50 του ν. 4315/2014 (Α' 269).

4. Τα άρθρα 31, 44 και 47 του ν. 2169/1993 (ΦΕΚ 149 Α)

5. το άρθρο 1 του ν. 2732/1999 (Α' 154), όπως τροποποιήθηκε.....

6. α) Κάθε άλλη διάταξη, γενική ή ειδική, η οποία έρχεται σε αντίθεση ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που ρυθμίζονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

β) Από την έναρξη ισχύος του παρόντος όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στις ως άνω καταργούμενες διατάξεις, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος νόμου.

γ) Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων, για τις οποίες χορηγείται εξουσιοδότηση με παρόντα νόμο εξακολουθούν να ισχύουν οι υφιστάμενες διατάξεις που έχουν εκδοθεί βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 40

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.

Ανάκτηση κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο ρύθμισης χρεών αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων κατά τα έτη 1992 και 1994.

I. Σύνοτομο Ιστορικό

Στις **29 Απριλίου του έτους 2004**, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατόπιν απόφασής του απέρριψε την προσφυγή, που άσκησε η Ελληνική Δημοκρατία, εναντίον της απόφασης 2002/458/EK της Επιτροπής της 1^{ης}.3.2000, για τα καθεστώτα ενίσχυσης τα οποία έθεσε σε εφαρμογή η Ελλάδα με σκοπό τη ρύθμιση χρεών των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων κατά τα έτη 1992 – 1994 σε εφαρμογή του άρθρου 32 του ν. 2008/1992 και του άρθρου 5 του ν. 2237/1994 και τις σχετικές αποφάσεις του κ. Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Η διαδικασία εκ μέρους της Επιτροπής άρχισε, κατόπιν εγγράφου καταγγελίας (20.11.1995), για την ενίσχυση που χορηγήθηκε στον γαλακτοκομικό συνεταιρισμό «ΑΓΝΟ». Με βάση το άνω ιστορικό, η Επιτροπή ζήτησε από την Ελλάδα την ανάκτηση των ενισχύσεων από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις οποίες το Δικαστήριο, έκρινε ως παράνομες, έταξε δε προθεσμία δύο (2) μηνών εντός των οποίων, οι Ελληνικές Αρχές όφειλαν να προβούν σε ανάκτηση των παράνομων αυτών ενισχύσεων.

II. Διαδικασία Ανακτήσεως των ενισχύσεων - Θέση του Δικαστηρίου επ' αυτών.

Σύμφωνα με την ειδική διάταξη του άρθρου 22 του ν. 4002/2011 και τα νέα δεδομένα που προκύπτουν μετά τον ν. 4152/2013, κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες έχουν κριθεί παράνομες, δηλαδή ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, είτε με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είτε με απόφαση του Δικαστηρίου ή του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρέπει να ανακτηθούν, ανακτώνται από την αρμόδια εθνική αρχή, η οποία εφαρμόζει για την ανάκτηση, τις διατάξεις του Εθνικού Δικαίου.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (ΔΕΚ), σκοπός της ανάκτησης **είναι η επαναφορά της κατάστασης**, που υπήρχε στην αγορά πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Αυτό είναι απαραίτητο, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι διατηρούνται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη συνθήκη ΕΚ.

Το Δικαστήριο, έχει κρίνει, ότι για να εκτελεστεί πλήρως μια απόφαση ανάκτησης της Επιτροπής, θα πρέπει οι ενέργειες που αναλαμβάνονται από τα κράτη μέλη να οδηγούν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, όσον αφορά στην ανάκτηση και βεβαίως θα πρέπει η ανάκτηση να είναι **άμεση**.

Δηλαδή για να επιτευχθεί ο στόχος της ανάκτησης που προαναφέρουμε, θα πρέπει η ανάκτηση να πραγματοποιείται χωρίς καθυστέρηση.

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 14 του Διαδικαστικού Κανονισμού,(ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, για την ανάκτηση της Ενισχύσεως από τον δικαιούχο της ενισχύσεως.

Ειδικότερα ορίζεται ότι σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο. Το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί δυνάμει απόφασης ανάκτησης, περιλαμβάνει και τους σχετικούς τόκους, υπολογιζόμενους με το δέον επιτόκιο που ορίζει η Επιτροπή. Οι τόκοι πρέπει να καταβληθούν από την ημερομηνία κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση ετέθη στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι την ημερομηνία της ανάκτησής της. Με την επιφύλαξη απόφασης του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογή του άρθρου 258 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΛΕ) η ανάκτηση πραγματοποιείται **αμελλητί** και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, **εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής.**

Για τον σκοπό αυτό και σε περίπτωση κινήσεως διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, που διαθέτουν στα αντίστοιχα νομικά τους συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων, με την επιφύλαξη της κοινοτικής νομοθεσίας.

Το άρθρο 15 του ως άνω Διαδικαστικού Κανονισμού, αναφέρει ότι οι εξουσίες της Επιτροπής για ανάκτηση της ενίσχυσης, υπόκεινται σε δεκαετή προθεσμία παραγραφής, η οποία αρχίζει να προσμετράται από την ημέρα κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση χορηγείται στον δικαιούχο. **Όμως** κάθε ενέργεια της Επιτροπής ή του κράτους μέλους, που ενεργεί κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, σε σχέση με την παράνομη ενίσχυση, διακόπτει τον χρόνο παραγραφής, οπότε αρχίζει να προσμετρά εκ νέου ο χρόνος της παραγραφής.

Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η απόφαση της ανάκτησης, είναι υποχρεωμένο, όπως προαναφέρεται, να εκτελέσει την απόφαση αυτή αμελλητί, δηλαδή χωρίς καμία υπαίτια καθυστέρηση, σύμφωνα και με τις διατάξεις της εθνικής πλέον νομοθεσίας, του άρθρου 22 του ν. 4002/2011, όπως ισχύει, με το οποίο ορίζεται ότι:

- «Κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες έχει κριθεί ότι σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 107 ΣΛΕΕ είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, δυνάμει απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή απόφασης του **Δικαστηρίου ή του Γενικού Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης** και πρέπει να ανακτηθούν, ανακτώνται από την αρμόδια υπηρεσία, ως εξής: α. Με

πρωτοβουλία της αρμόδιας υπηρεσίας, αποστέλλεται στον αποδέκτη της ενίσχυσης και ειδικότερα, στον νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου, αντίγραφο της απόφασης με πρόσκληση για καταβολή του εκεί οριζόμενου ποσού εντός ορισμένης προθεσμίας και στη Δ.Ο.Υ. φορολογίας εισοδήματος του νομικού προσώπου. β. Μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής, η αρμόδια υπηρεσία συντάσσει χρηματικό κατάλογο, στον οποίο αναγράφεται το όνομα του υπόχρεου νομικού προσώπου, ο Α.Φ.Μ. του, οι Α.Φ.Μ. **των φυσικών προσώπων**, που είναι υπόχρεα για την καταβολή του ποσού που θα βεβαιωθεί στον Α.Φ.Μ. του νομικού προσώπου, το προς ανάκτηση ποσό, ο κωδικός αριθμός του εσόδου, καθώς και ο χρόνος καταβολής που δεν μπορεί να υπερβαίνει την προθεσμία ανάκτησης που τίθεται στην απόφαση της παραγράφου 1, τον αποστέλλει στην οικεία Δ.Ο.Υ., προκειμένου να γίνει η βεβαίωση και η είσπραξη του ποσού με τη διαδικασία του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Κατά παρέκκλιση των διατάξεων των υποπαραγράφων Α.1 και Α.2 της παρ. Α` του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α` 107) και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης διάταξης περί διευκόλυνσης τμηματικής καταβολής ληξιπρόθεσμων βεβαιωμένων οφειλών ή άλλης ισχύουσας νομοθετικής ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών, **οι οφειλές που βεβαιώνονται με τις πράξεις της παρούσας παραγράφου δεν υπάγονται σε οποιαδήποτε διευκόλυνση ή ρύθμιση καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών ή χορήγηση διοικητικής αναστολής.**

- Νόμιμο τίτλο για την είσπραξη του ποσού αποτελεί η απόφαση της παραγράφου 1.
- Αρμόδια υπηρεσία "κατά την έννοια των περιπτώσεων α` και β` της παραγράφου 1 είναι η υπηρεσία που εποπτεύει τις δραστηριότητες του νομικού προσώπου για τις οποίες χορηγήθηκε η παράνομη κρατική ενίσχυση. Αν η ανακτητέα κρατική ενίσχυση αφορά περισσότερες της μίας δραστηριότητες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα περισσότερων υπηρεσιών, αρμόδια είναι η υπηρεσία που εποπτεύει την κύρια δραστηριότητα του νομικού προσώπου.
- Αρμόδια Δ.Ο.Υ. για τη βεβαίωση και είσπραξη των ποσών που ανακτώνται κατά το παρόν άρθρο ορίζεται η Δ.Ο.Υ. φορολογίας εισοδήματος του νομικού προσώπου.
- Όπου στο παρόν άρθρο αναφέρεται νομικό πρόσωπο νοείται η επιχείρηση κάθε μορφής που μπορεί σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να είναι αποδέκτης κρατικής ενίσχυσης.

- Από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου δεν τίγονται ειδικότερες διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία ανάκτησης κρατικών ενισχύσεων ως αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε συγχρηματοδοτούμενα έργα.».

Σύμφωνα με την νομολογία του ΔΕΚ, έχει αναγνωρισθεί μόνο μια δυνατότητα εξαίρεσης, σε σχέση με την υποχρέωση των κρατών μελών να ανακτήσουν τις ενισχύσεις. Είναι η περίπτωση **της απόλυτου αδυναμίας** ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως από το κράτος μέλος (ΔΕΚ C 404/2000).

Το ΔΕΚ επιμένει ότι τα κράτη μέλη έχουν υποχρέωση για **πραγματική και άμεση** εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής για την ανάκτηση των ενισχύσεων, οι οποίες έχουν κηρυχθεί παράνομες, είτε με απόφασή της, είτε με απόφαση του Δικαστηρίου.

«Ο ενωσιακός δικαστής έχει ερμηνεύσει την έννοια της «απόλυτης αδυναμίας» με πολύ περιοριστικό τρόπο. Κατά πάγια νομολογία, απόλυτη αδυναμία ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως υπάρχει μόνο όταν το κράτος αποδεικνύει ότι, λόγω **νομικών ή πραγματικών ή τεχνικών προβλημάτων**, δεν μπορεί να εκτελέσει με προσήκοντα τρόπο την απόφαση ανάκτησης και ταυτόχρονα αποδεικνύει τόσο ότι έχει προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες έναντι των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων για την επιστροφή των ενισχύσεων, όσο και ότι έχει ενημερώσει την Επιτροπή και της έχει προτείνει εναλλακτικές λύσεις για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα. Ειδικότερα, ο ενωσιακός δικαστής έχει επιβεβαιώσει επανειλημμένως ότι το κράτος μέλος **δεν μπορεί να επικαλείται απαιτήσεις της εθνικής νομοθεσίας του, όπως εθνικούς κανόνες παραγραφής**, ή την απουσία τίτλου ανάκτησης βάσει της εθνικής νομοθεσίας ακόμα δε και διατάξεις περί δεδουλευμένου. Ειδικότερα, δε σε ότι αφορά στις περιπτώσεις δεδουλευμένου, το ζήτημα δεν αφορά μόνο στην ύπαρξη καθεαυτή του δεδουλευμένου, αλλά και την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ Επιτροπής και Εθνικού Δικαστή. Όμοια αντιμετώπιση έχει υπάρξει και για τις διατάξεις εκείνες που προβλέπουν αποσβεστική προθεσμία για την ανάκληση των διοικητικών πράξεων, οι οποίες έχουν κριθεί ως αντιβαίνουσες στην αρχή της άμεσης και πραγματικής εκτέλεσης της απόφασης της Επιτροπής.

Επίσης έχει αποκλεισθεί ως στοιχείο απόδειξης της απόλυτης αδυναμίας η επίκληση ότι μια εταιρεία αντιμετωπίζει **οικονομικές δυσχέρειες**. Σε τέτοιας φύσεως περιπτώσεις ο ενωσιακός δικαστής επεσήμανε ότι η έλλειψη ανακτήσιμων στοιχείων ενεργητικού αποτελεί το μοναδικό μέσο, μέσω του οποίου το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει την απόλυτη αδυναμία ανακτήσεως της ενίσχυσης. Αιτιολογική βάση της συστατικής στις περιπτώσεις οικονομικών δυσχερειών της εμπλεκόμενης επιχείρησης αποτελεί το σκεπτικό ότι, εφόσον ο σκοπός που επιδιώκει η Επιτροπή είναι η κατάργηση της ενίσχυσης, αυτός μπορεί να επιτευχθεί, ακόμα και με την εκκαθάριση ή και την πτώχευση της

επιχείρησης και, ως εκ τούτου, το κράτος θα πρέπει να εγγραφεί στη λίστα των πιστωτών της, και θα ικανοποιηθεί μέσω της εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Μόνον τότε γίνεται δεκτό ότι το κράτος, από την πλευρά του, έλαβε όλα τα αναγκαία μέτρα για να εκτελέσει τις επιταγές της απόφασης ανάκτησης.

Μιαν άλλη πτυχή της αυτής επιχειρηματολογίας περί «απόλυτης» αδυναμίας αποτελούν οι περιπτώσεις, όπου τα κράτη μέλη ισχυρίζονται ότι δεν είναι σε θέση να εκτελούν την Ενωσιακή απόφαση ανάκτησης, **λόγω διοικητικών ή τεχνικών** δυσχερειών.

Ο ενωσιακός δικαστής, επίσης, αρνήθηκε την υπαγωγή των περιπτώσεων αυτών στο πεδίο εφαρμογής της έννοιας της «απόλυτης αδυναμίας», ακόμα και σε περιπτώσεις ανυπέρβλητων εσωτερικών δυσχερειών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι διατάξεις του εθνικού δικαίου, τις οποίες επικαλούνται τα κράτη μέλη ή οι επιχειρήσεις για να αποφύγουν την ανάκτηση, όπως π.χ. η καλή πίστη ή ο αδικαιολόγητος πλουτισμός, πρέπει να παραμερίζονται προκειμένου να παρέχεται πλήρης ισχύς στην ενωσιακή απόφαση ανάκτησης.

Ως εκ τούτου, η εκάστοτε εθνική αρχή υποχρεούται, βάσει των ενωσιακών υποχρεώσεων, να ανακαλεί την απόφαση που χορήγησε την παράνομη ενίσχυση, ακόμα και αν παρήλθε εξαιτίας της αρχής αυτής η αποσβεστική προθεσμία που προβλέπεται για τον σκοπό αυτόν από το εθνικό δίκαιο, χάριν της ασφάλειας δικαίου, ακόμα και εάν αυτό αποκλείεται από το εθνικό δίκαιο, λόγω του ότι ο δικαιούχος της ενισχύσεως δεν είναι πλέον πλουσιότερος και δεν ενήργησε κακόπιστα. Το Δικαστήριο έχει, επίσης, αποφανθεί ότι το κράτος μέλος το οποίο, κατά την εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής περί κρατικών ενισχύσεων, αντιμετωπίζει δυσχέρειες που δεν είχαν προβλεφθεί και δεν μπορούσαν να προβλεφθούν ή αντιλαμβάνεται ότι **θα υπάρξουν συνέπειες που δεν είχε υπολογίσει η Επιτροπή, οφείλει να θέσει τα προβλήματα αυτά στην κρίση της Επιτροπής, προτείνοντας κατάλληλες τροποποιήσεις της επίμαχης αποφάσεως.**

Στην περίπτωση αυτή, βάσει του κανόνα που επιβάλλει στα κράτη μέλη και στα όργανα της Ένωσης αμοιβαία καθήκοντα ειλικρινούς συνεργασίας, έκφραση του οποίου αποτελεί ιδίως το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή και το κράτος μέλος οφείλουν να συνεργαστούν καλόπιστα, προκειμένου να υπερνικήσουν τις δυσχέρειες, τηρώντας πλήρως τις διατάξεις της Συνθήκης, ιδίως εκείνες που αφορούν τις ενισχύσεις.

Η ως άνω νομολογιακή κατεύθυνση επιβεβαιώθηκε και στην ενδιαφέρουσα πρόσφατη απόφαση «Επιτροπή κατά Γερμανίας» όπου ναι μεν κρίθηκε ότι ο εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου έλεγχος εκτελεστού τίτλου εκδοθέντος προς ανάκτηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης και η ενδεχόμενη ακύρωση του τίτλου αυτού πρέπει να θεωρούνται απλή συνέπεια της αρχής της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας η οποία συνιστά, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, αλλά η καθυστέρηση που προέκυψε σε ότι αφορά στην ανάκτηση της ενίσχυσης

κατέστησε εν τοις πράγμασι την ενίσχυση μη ανακτηθείσα και, ως εκ τούτου, δεν απεδείχθη απόλυτη αδυναμία.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι ο ενωσιακός δικαστής ερμηνεύει με συνθήκες απόλυτης συστολής την αποδεκτή, επί της αρχής έννοια της «απόλυτης αδυναμίας» αποδεικνύοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τον «πυρήνα» της στοχοθεσίας των διατάξεων περί ανάκτησης.

Η ομαλή μετάβαση στις, προ αντι-ανταγωνιστικής πράξης, συνθήκες αγοράς είναι τόσο ισχυρός στόχος, ώστε η εν γένει επιχειρηματολογία, αλλά πολύ περισσότερο και αυτή που, δυνητικά, μπορεί να αποτρέψει την ανάκτηση, όπως η ύπαρξη συνθηκών «απόλυτης αδυναμίας», διατρέχει διαδικασία έντονου νομικού και πραγματικού «φιλτραρίσματος», προκειμένου να εξυπηρετηθεί η λυσιτελής εφαρμογή του οικείου νομικού πλαισίου». (Σχ.Γ. Κότσηρας-Ανάκτηση Κρατ. Ενισχ. κατά το Ενωσιακό Δίκαιο και την Ελληνική έννομη τάξη).

Περαιτέρω, οι αποφάσεις ανάκτησης, που εκδίδει η Επιτροπή, θα πρέπει να προσδιορίζουν με σαφήνεια το ποσό ή τα ποσά της ενίσχυσης, που πρέπει να ανακτηθούν από τις επιχειρήσεις, εντός μάλιστα συγκεκριμένης προθεσμίας. Ωστόσο έχει γίνει επίσης δεκτό από το ΔΕΚ, ότι η Επιτροπή δεν μπορεί, ούτε έχει την νομική υποχρέωση να ορίσει το ακριβές ποσό που πρέπει να ανακτηθεί, γι' αυτό είναι επαρκές η απόφαση της Επιτροπής να περιλαμβάνει τις πληροφορίες, που θα επιτρέπουν στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν το ποσό χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Κατά συνέπεια η Επιτροπή προσδιορίζει στην απόφασή της ότι το κράτος μέλος θα πρέπει να ανακτήσει κάθε ενίσχυση, που χορηγήθηκε.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 του Διαδικαστικού Κανονισμού, το ποσό της ανάκτησης, περιλαμβάνει και τους σχετικούς τόκους, οι οποίοι ορίζονται από την Επιτροπή ή το Δικαστήριο.

Το σημαντικό για τους υπόχρεους επιστροφής των ενισχύσεων είναι ότι, οι τόκοι οφείλονται από την ημερομηνία κατά την οποία, η παράνομη ενίσχυση ετέθη στη διάθεση του δικαιούχου, μέχρι την ημερομηνία της ανάκτησής της, και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο η ευθύνη πέραν του νομικού προσώπου, επεκτείνεται **και στα ασκούντα διοίκηση, διαχείριση και διεύθυνση φυσικά πρόσωπα, ευθύνονται αλληλεγγύως.**

Βεβαίως **υπεύθυνος**, έναντι της Επιτροπής, για την εφαρμογή της απόφασης ανάκτησης είναι **το κράτος μέλος και όχι ο δικαιούχος της ενισχύσεως και υπόχρεος για την επιστροφή της**. Γι' αυτό το κράτος μέλος θα πρέπει να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση της ενισχύσεως από τον αποδέκτη. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 3 του Διαδικαστικού κανονισμού, το κράτος μέλος έχει υποχρέωση να παρέχει στην Επιτροπή, όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι κοινοποίησε στον αποδέκτη την υποχρέωσή του να επιστρέψει την ενίσχυση **και χωρίς καθυστέρηση.**

Το Δικαστήριο, επί προδικαστικής παραπομπής του Ιταλού Δικαστή/2014, κρίνει τα ακόλουθα στις σκέψεις 29, 30, 31 και 32 : «Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η εφαρμογή των περί ανταγωνισμού κανόνων της Ένωσης θεμελιώνεται στην υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ, αφενός, των εθνικών δικαστηρίων και, αφετέρου, της Επιτροπής και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης, στο πλαίσιο της οποίας έκαστο ενεργεί σύμφωνα με την αποστολή που του έχει ανατεθεί από τη Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, **τα εθνικά δικαστήρια** οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα γενικά ή ειδικά μέτρα που είναι πρόσφορα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης και να μην λαμβάνουν μέτρα ικανά να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών της Συνθήκης, όπως προκύπτει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ.

Ως εκ τούτου, αν το εθνικό δικαστήριο έχει αμφιβολίες ή αντιμετωπίζει δυσχέρειες ως προς τον υπολογισμό του ποσού των προς ανάκτηση ενισχύσεων, έχει πάντοτε τη δυνατότητα να απευθυνθεί στην Επιτροπή, προκειμένου αυτή να του παράσχει τη συνδρομή της σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από τα εθνικά δικαστήρια. Συνεπώς, μολονότι οι θέσεις τις οποίες λαμβάνει η Επιτροπή δεν δεσμεύουν το εθνικό δικαστήριο, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, στο μέτρο που τα στοιχεία τα οποία περιέρχονται στις εν λόγω θέσεις καθώς και στις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής τις οποίες έχει ενδεχομένως ζητήσει το εθνικό δικαστήριο, υπό συνθήκες όπως οι εκτεθείσες στην προηγούμενη σκέψη, σκοπούν στη διευκόλυνση της εκπληρώσεως του καθήκοντος των εθνικών αρχών στο πλαίσιο της άμεσης και αποτελεσματικής εκτελέσεως της αποφάσεως περί ανακτήσεως και βάσει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να τις λάβει υπόψη και όλα τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει κατατεθεί ενώπιόν του. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, καίτοι, προς εκτέλεση μιας αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία καθεστώς ενισχύσεων κηρύσσεται παράνομο και ασύμβατο προς την εσωτερική αγορά και διατάσσεται η ανάκτηση των επίμαχων ενισχύσεων, αλλά δεν προσδιορίζονται οι κατ' ιδίαν λήπτες των ενισχύσεων αυτών και τα ακριβή ποσά που πρέπει να επιστραφούν, το εθνικό δικαστήριο δεσμεύεται από την απόφαση αυτή, δεν δεσμεύεται, αντιθέτως, από τις θέσεις που λαμβάνει το εν λόγω θεσμικό όργανο στο πλαίσιο εκτελέσεως της ανωτέρω αποφάσεως. Πάντως το εθνικό δικαστήριο οφείλει, βάσει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παρ. 3, ΣΕΕ, να λάβει υπόψη τις θέσεις αυτές ως στοιχείο εκτιμήσεως στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί.

Ακολούθως με το άρθρο **260 της ΣΛΕΕ**, εάν το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), διαπιστώσει ότι κράτος μέλος, έχει παραβεί υποχρέωσή του εκ των Συνθηκών, το κράτος αυτό οφείλει, να λάβει τα μέτρα, που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου.

Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν έλαβε τα μέτρα, που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου, μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο, αφού παράσχει στο κράτος αυτό τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Προσδιορίζει το ύψος του κατ' αποκοπήν ποσού, ή της χρηματικής ποινής, που οφείλει να καταβάλει το κράτος μέλος και το οποίο η Επιτροπή κρίνει κατάλληλο για την περίπτωση.

Εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε με την απόφασή του, μπορεί να του επιβάλει την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού ή χρηματικής ποινής.

Μια εξαιρετικής σημασίας απόφαση του τότε Πρωτοδικείου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΠΕΚ) και νυν Γενικού Δικαστηρίου, είναι αυτή της υπόθεσης Deggendorf, το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάνθηκε ότι, «η Επιτροπή όταν εξετάζει το ασυμβίβαστο κρατικής ενισχύσεως με την κοινή αγορά, πρέπει να λαμβάνει υπόψη, όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή, περιλαμβανομένων, αν παρίσταται ανάγκη, του πλαισίου που έχει ήδη αξιολογηθεί σε προηγούμενη απόφαση, καθώς και των υποχρεώσεων που αυτή η προηγούμενη απόφαση, επέβαλε σε κράτος μέλος. Επομένως, η Επιτροπή είχε την εξουσία να λάβει υπόψη αφενός το ενδεχόμενο σωρευτικό αποτέλεσμα παλαιών ενισχύσεων ...και των νέων ενισχύσεων ... και αφετέρου, το ότι οι παλαιές ενισχύσεις που κηρύχθηκαν παράνομες δεν είχαν επιστραφεί.».

Κατ' εφαρμογή της απόφασης αυτής, και για να αποφεύγεται η στρέβλωση του ανταγωνισμού που αντιβαίνει στο κοινό συμφέρον, η Επιτροπή μπορεί να διατάξει κράτος μέλος να αναστείλει την πληρωμή νέας συμβιβάσιμης ενίσχυσης σε επιχείρηση, η οποία έχει στη διάθεσή της παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση που υπόκειται σε προηγούμενη απόφαση ανάκτησης και τούτο μέχρις ότου το κράτος μέλος πειστεί ότι η εν λόγω επιχείρηση έχει επιστρέψει στην παλαιά παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση.

Η Επιτροπή εφαρμόζει τα τελευταία έτη την ονομαζόμενη **αρχή Deggendorf** με πιο συστηματικό τρόπο. Στην πράξη, κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης ενός νέου μέτρου ενίσχυσης, η Επιτροπή ζητά από το σχετικό κράτος μέλος να αναλάβει τη δέσμευση ότι θα αναστείλει την καταβολή νέας ενίσχυσης σε οποιονδήποτε αποδέκτη οφείλει να επιστρέψει παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση που υπόκειται σε προηγούμενη απόφαση ανάκτησης. Εάν το κράτος μέλος δεν αναλάβει τη δέσμευση αυτή ή εάν δεν υπάρχουν σαφή στοιχεία για τα μέτρα ενίσχυσης που υπεισέρχονται και που εμποδίζουν την Επιτροπή να αξιολογήσει την συνολική επίπτωση της παλαιάς και της νέας ενίσχυσης στον ανταγωνισμό, η Επιτροπή λαμβάνει τελική απόφαση υπό όρους βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 4 του Διαδικαστικού Κανονισμού απαιτώντας από το σχετικό κράτος μέλος να αναστείλει την καταβολή νέας ενίσχυσης μέχρις ότου πεισθεί ότι ο σχετικός δικαιούχος έχει επιστρέψει την παλαιά παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση, περιλαμβανομένων τυχόν οφειλόμενων τόκων στο πλαίσιο στο πλαίσιο της

ανάκτησης. Η αρχή «Deggendorf» έχει εν τω μεταξύ ενσωματωθεί στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων και στους πρόσφατους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία. Η επιτροπή σκοπεύει να ενσωματώσει την αρχή αυτή σε όλους τους προσεχείς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και τις σχετικές αποφάσεις.

(Βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής 2007/C272/2005).

III. Συμπέρασμα

Με βάση το ιστορικό της εδώ εξεταζόμενης υποθέσεως, διαπιστώνεται ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενωσιακού Δικαίου και κατά κύριο λόγο την νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου ΕΕ, (Γενικού Δικαστηρίου), η ανάκτηση των συγκεκριμένων ενισχύσεων, παρίσταται **άκρως καταχρηστική** και λαμβάνει πλέον την **μορφή κύρωσης**, χαρακτηρισμό τον οποίο... έχει αποκλείσει η νομολογία του Δικαστηρίου, ως ασυμβίβαστο με τον επιδιωκόμενο σκοπό της ανακτήσεως. Και **αποτελεί κύρωση**, διότι τόσο η **Επιτροπή**, όσο και **οι Ελληνικές Αρχές**, ζητούν την ανάκτηση των ενισχύσεων εντόκως από το έτος 1992 μέχρι και σήμερα, οι οποίες όμως ενισχύσεις, έχουν ήδη χαρακτηριστεί **από το ΔΕΚ**, παράνομες, το έτος 2004, και από την Επιτροπή το έτος 1995, δηλαδή **μετά από την πάροδο είκοσι και πλέον ετών**.

Άποψή μας είναι ότι, προ πάσης ενεργείας τόσο της Επιτροπής, όσο και των Εθνικών Αρχών, θα πρέπει να απαντηθεί με ποιόν τρόπο υλοποιείται η Ενωσιακή Αρχή της **επαναφοράς της κατάστασης**, που υπήρχε στην αγορά πριν από την χορήγηση της ενίσχυσης, στοιχείο απαραίτητο, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι διατηρούνται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη συνθήκη ΕΚ. Μήπως, η αδράνεια στην οποία έχουν περιέλθει τόσο τα δικαιώματα της Επιτροπής, όσο και των εθνικών κρατικών αρχών, εξαιτίας του διαδραμόντος χρόνου, νοθεύουν σήμερα τον ανταγωνισμό, σε βάρος των αγροτικών συνεταιρισμών και μάλιστα υπό τις παρούσες συνθήκες, οι οποίες έχουν μεταβληθεί **σημαντικά και απρόβλεπτα** σε σχέση με τον πραγματικό χρόνο της ανάκτησης; Και ποια είναι η έννοια του άρθρου 14 του Διαδικαστικού Κανονισμού, όπως ίσχυσε, αλλά και ισχύει ότι η ανάκτηση πραγματοποιείται **αμελλητί** και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, οι οποίες γίνονται με **την επιμέλεια και την βοήθεια της Επιτροπής**; Αν η Επιτροπή και οι Εθνικές Αρχές δώσουν εσωτερικά ως όργανα, απάντηση στα ερωτήματα αυτά, τότε να συνεχίσουν τις διαδικασίες των ανακτήσεων. Και όλα αυτά αφού λάβουν υπόψιν τους ότι τα ποσά των ανακτήσεων βαρύνονται με τόκους.

Η αναφορά μας στην νομολογία του Δικαστηρίου, ως άνω, καταδεικνύει ότι όλα τα δικαιώματα ασκούνται στο πλαίσιο των γενικών αρχών της Ένωσης, οι οποίες στην υπόθεση των αγροτικών συνεταιρισμών παραβιάζονται.

A.Θ. Μητροπούλου

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ:

Μια κακή συρραφή διατάξεων προηγούμενων νομοθετημάτων.

«.....Στη δημοκρατική Αθήνα, ο Πλάτων έγραφε: **«Κακίστη πόλις η πλείστους έχουσα νόμους...»**... Και στην αυτοκρατορική Ρώμη, ο ιστορικός Τάκιτος πρόσθετε: **«Όσο πιο διεφθαρμένο είναι το κράτος, τόσο πιο πολλούς νόμους έχει» («Corruptissima republica, plurimae leges»** Και στη βασιλευσμένη Αγγλία, ο Thomas Hobbes θα γράψει ρεαλιστικά: **«Οι άχρηστοι νόμοι είναι παγίδες για χρήμα».**

Και οι Επιζεφύριοι Λοκροί της Κάτω Ιταλίας είχαν βρει την εξής λύση :

«Αν κάποιος θελήσει να προτείνει έναν καινούργιο νόμο, το κάνει έχοντας περασμένη μια θηλιά στον λαιμό του. Κι αν ο νόμος φανεί καλός και χρήσιμος, αυτός που τον πρότεινε φεύγει απείραχτος, αν όμως όχι, τότε τραβάνε τη θηλιά και πεθαίνει» (Γνώμες-Μ. Πλωρίτης 2001)...».

Δόθηκε στην δημοσιότητα (Αγρότυπος -Ιούλιος 2015), το «νέο» σχέδιο νόμου για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Για μια ακόμη φορά, παρά τα όσα γράφτηκαν και ακούστηκαν, κατά την ψήφιση του ν. 4015/2011, διαπιστώνεται το χάος που δημιουργεί η πλήρης άγνοια της οικονομικής λειτουργίας του συνεταιρισμού.

Η έννοια των παγκοσμίως αναγνωρισμένων συνεταιριστικών αρχών και αξιών, που υποχρεωτικά, πρέπει να διατρέχει τις διατάξεις του προτεινομένου σχεδίου νόμου, είναι απύουσα.

Αν οι εκάστοτε συντάκτες των νόμων για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, δεν κατανοήσουν ότι ο Συνεταιρισμός έχει μια ειδική χρηματοοικονομική διάρθρωση, η οποία σκοπεύει στην επίτευξη του συνεταιριστικού σκοπού, υπό το φως όμως των συνεταιριστικών αρχών, είναι προτιμότερο να απέχουν κάθε καταστροφικής πρωτοβουλίας.

Το «νέο» σχέδιο νόμου είναι πολύ κακό. Ουσιαστικά δεν αποτελεί νέο προτεινόμενο σχέδιο νόμου αλλά μια πολύ κακή συρραφή διατάξεων προηγούμενων νομοθετημάτων, τις ορθές διατάξεις μάλιστα των οποίων αναιρεί, με τη διαστρέβλωση.

Αυτό φαίνεται με μια απλή ανάγνωση των διατάξεων, όπου παρατηρείται η σύγχυση που επικρατεί στην απόδοση των εννοιών, πέραν της κακής νομοθετικής διάρθρωσής του. Οι συντάκτες δεν έχουν το δικαίωμα να αφήνουν αρρύθμιστες καταστάσεις, που δημιούργησαν οι «αναγκαστικές» διατάξεις του ν. 4015/2011. Δεν έχουν δικαίωμα να αφήνουν αρρύθμιστες τις συλλογικές μορφές δράσης των συνεταιρισμών. Δεν έχουν δικαίωμα να γυρίζουν στις διατάξεις του ν. 1541/1985, οι οποίες στραγγάλιζαν την συνεταιριστική πρωτοβουλία και συλλογική επιχειρηματική δράση. Δεν έχουν δικαίωμα να καταργούν τη δυνατότητα προσέλκυσης κεφαλαίων από τα ίδια τα μέλη μέσω των μερίδων τους. Δεν έχουν δικαίωμα να αρνούνται το σύγχρονο management στην διοίκηση των συνεταιρισμών.

Θα ήθελα να είμαι περισσότερο συγκεκριμένη, ώστε να στοιχειοθετήσω επαρκώς τους ισχυρισμούς μου, με αναφορά στις επί μέρους διατάξεις του προτεινομένου σχεδίου νόμου, αλλά θεωρώ ότι είναι άδικος κόπος.

Αν η πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΠΕΝ αποφασίσει, όπως άλλωστε οφείλει, να ασχοληθεί σοβαρά με την συνεταιριστική νομοθεσία οφείλει να επαναφέρει σε ισχύ τον ν. 2810/2000, με παρέμβαση σε ορισμένες διατάξεις του, οι οποίες είναι αναγκαίες λόγω της πραγματικής κατάστασης, που έχει δημιουργηθεί σήμερα στους συνεταιρισμούς.

Σε περίπτωση μάλιστα, που αποφασίσει να βοηθήσει τους συνεταιρισμούς, όπως άλλωστε οφείλει κατά το Σύνταγμα, θα πρέπει να επενδύσει στην συνεταιριστική εκπαίδευση και στην επανασύσταση του κυρίαρχου θεσμικού οργάνου συντονισμού, παροχής συνεταιριστικής εκπαίδευσης και ουσιαστικής επιστημονικής βοήθειας στο έργο των συνεταιρισμών.

Διότι οι εκπαιδευμένοι συνεταιριστές δεν εκχωρούν τα δικαιώματά τους, όσον αφορά στην χρηματοοικονομική τους λειτουργία και θεσμική εκπροσώπηση σε τρίτους ιδιώτες, για έναν πολύ απλό λόγο, διότι δεν έχουν τον ίδιο συνεταιριστικό πολιτισμό.

Ο συνεταιρισμός ως αυτοβοηθούμενη, εξ ορισμού, επιχειρηματική οργάνωση, απαντά στις ανάγκες της, μέσα από τα μέλη της και τα εξειδικευμένα επιστημονικά της στελέχη κάθε ειδικότητας, τα οποία προηγουμένως έχουν τύχει συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

Άλλως δεν υπηρετείται ο θεσμός, υπηρετείται μια απλή συμβατική επιχείρηση.

Το θέμα αυτό το αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί σήμερα στη χώρα μας σε θέματα φορολογίας. Η άγνοια της λειτουργίας του θεσμού οδηγεί σε παρερμηνεία των υφισταμένων διατάξεων, με αποτέλεσμα οι συνεταιρισμοί, να καταβάλουν φόρους, που δεν οφείλονται.

Ανδριανή-Άννα Μητροπούλου
Δικηγόρος
Πρώην Νομικός Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος, με τίτλο «Προς νέο νόμο για τους συνεταιρισμούς;», περιλαμβανόταν η ακόλουθη παράγραφος:

«Πριν από αρκετό καιρό, το Υπουργείο Οικονομικών είχε ζητήσει τη συνδρομή του Ευρωπαϊκού Τμήματος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (Cooperatives Europe) στην επεξεργασία σχεδίου νόμου για τους συνεταιρισμούς. Παρά το γεγονός ότι υπήρξε θετική ανταπόκριση, με την προϋπόθεση να καλυφθούν μόνο οι δαπάνες για συγκεκριμένες ημέρες εργασίας μιας ομάδας ξένων εμπειρογνομόνων, δεν υπήρξε συνέχεια στο θέμα και αυτό συνιστά αρνητικό προηγούμενο.»

Καλός φίλος του περιοδικού επισήμανε ότι η αναφερόμενη ως «προϋπόθεση να καλυφθούν μόνο οι δαπάνες ...» δεν ευσταθεί, διότι δεν ζητήθηκε από την ελληνική πλευρά να καλύψει τις δαπάνες (συνολικά 34.826 ευρώ), που αποτέλεσε τον προϋπολογισμό για τη σύνταξη σχεδίου νόμου πλαισίου για όλες τις κατηγορίες των συνεταιρισμών (πλην των αγροτικών), που αποτελούσε αρμοδιότητα των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών. Το Ευρωπαϊκό Τμήμα των Συνεταιρισμών (Cooperatives Europe) της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA) φρόντιζε να καλυφθούν οι σχετικές δαπάνες από συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών

Η πρόταση είχε ημερομηνία 23 Ιουλίου 2012 και ο προγραμματισμός εφαρμογής του προγράμματος πρόβλεπε έναρξη τον Σεπτέμβριο του 2012 και ολοκλήρωση το τέλος Ιανουαρίου 2013

Κατόπιν αυτού, που τεκμηριώνεται από το σχετικό έγγραφο, το ερώτημα μεγεθύνεται: Γιατί δεν δόθηκε συνέχεια στην προκλητικά γενναιόδωρη και εγγυημένα ποιοτική πρόταση;

Κ. Παπαγεωργίου

Πήγασος Αγροδιατροφή - 7 Grapes

Ο αγροτικός συνεταιρισμός «Πήγασος Αγροδιατροφή» απασχόλησε τα εξειδικευμένα αγροτικά έντυπα⁸⁹ τους τελευταίους μήνες, ως ένα εξαιρετικό παράδειγμα επιτυχίας στην παραγωγή και εμπορία νωπών σταφυλιών. Πρόκειται για Οργάνωση Παραγωγών, που ιδρύθηκε το 2010 στο Κιάτο Κορινθίας από 7 παραγωγούς. Το 2015 τα μέλη είναι 51 παραγωγοί, που καλλιεργούν τις ποικιλίες σουλτανίνα και Grimson σε 1900 στρέμματα στις περιφέρειες Πελοποννήσου, Θεσσαλίας και Κεντρικής Μακεδονίας και εξάγουν τα σταφύλια με το εμπορικό σήμα 7 Grapes σε μεγάλα σούπερ-μάρκετ (Marks and Spencer, Waitrose, Sainsbury's, Tesco, Co-op, Aldi, Delhaize, κλπ.).

Η Οργάνωση Παραγωγών συμμετέχει σε διεθνές πρόγραμμα για βιολογική καλλιέργεια, χρησιμοποιώντας τεχνογνωσία της εταιρείας Bayer. Διαθέτει πρότυπη μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας σταφυλιών στο Κιάτο Κορινθίας, με δυναμικότητα συσκευασίας 4.500 τόνων επιτραπέζιων σταφυλιών και χώρους μακράς αποθήκευσης 1.500 τόνων. Η βιολογική καλλιέργεια υποστηρίζεται από δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών στους αμπελώνες, για τη συγκέντρωση και αξιοποίηση των μετεωρολογικών δεδομένων μέσω λογισμικού, ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο η χρήση σκευασμάτων, γεγονός που περιορίζει το κόστος και συντελεί στην προστασία του περιβάλλοντος και του καταναλωτή.

Την πρωτοβουλία για την ίδρυση της Πήγασος Αγροδιατροφή είχε ο κ. Μάριος Λέγγας, αγρότης με μεταπτυχιακές σπουδές στην Τεχνολογία Τροφίμων και στη Διοίκηση Ποιότητας και εμπειρία εργασίας σε μεγάλες επιχειρήσεις τροφίμων του εξωτερικού.

Η στρατηγική που ακολουθήθηκε για την αύξηση των μελών και των εκτάσεων, περιλάμβανε ενημέρωση και εκπαίδευση των νέων παραγωγών και η συνεργασία με την Τράπεζα Πειραιώς σε πρόγραμμα συμβολοιακής γεωργίας.

Στόχος του συνεταιρισμού είναι το 25% των νωπών σταφυλιών που καταναλώνεται στο εξωτερικό να είναι ελληνικά.

Ενδιαφέρουσα είναι η απάντηση του κ. Λέγγα στο ερώτημα της Δημοσιογράφου Μ. Λαμπαδίτη της Εφημερίδας Πρώτο Θέμα: Τι θα πρότεινε σε κάποιον νέο, ο οποίος εξαιτίας της ανεργίας θέλει να στραφεί στη γη. Θα τον ενθάρρυνε να ασχοληθεί με τις καλλιέργειες της «μόδας», όπως είναι το ιμποφάες, το ακτινίδιο ή το γκότζι-μπερι; Είπε: «*Ανησυχώ ότι θα εξελιχθεί σε φούσκα αυτή η τάση. Έχουμε κλίμα, νερό, πάρα πολύ καλά χρώματα και πάρα πολύ δυνατά προϊόντα. Έχουμε το λάδι, την ελιά, το σταφύλι και άλλα φρούτα. Το ξέρετε ότι η Ελλάδα είναι από τις τυχερές χώρες που δεν θα επηρεαστούν πολύ από την κλιματική αλλαγή, λόγω των ορεινών όγκων και της μεγάλης ακτογραμμής της; Προτείνω αμπέλι και πάλι αμπέλι. Δεν χρειάζεται να ανακαλύψουμε τον τροχό. Όπως έγραψε και ο Ελύτης, “αν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι και ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις”. Όλα τα έχουμε. Αυτά που λείπουν είναι η σταθερή ποιότητα και αξιοπιστία στις ξένες αγορές».*

⁸⁹ Βλ. περιοδικό «Αγρότυπος» (11.6.2015), «Αγροτικός Τύπος» - εβδομαδιαία έκδοση της εφημερίδας «Ελεύθερος Τύπος» (25.6.2015) και εφημερίδα «Πρώτο Θέμα» (16.8.2015, σελ. 19).

Edgar Parnell – Βιογραφικό

Ο Edgar Parnell ξεκίνησε την επαγγελματική ζωή του σε καταναλωτικούς συνεταιρισμούς στο βόρειο τμήμα της Αγγλίας μετά τη στράτευσή του στη βασιλική αεροπορία της Μ. Βρετανίας. Σπούδασε με υποτροφία στο Συνεταιριστικό Κολλέγιο της Αγγλίας. Στα επόμενα χρόνια κατείχε διάφορες θέσεις ανώτερων διοικητικών στελεχών στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς του Ηνωμένου Βασιλείου και στη συνέχεια ως Γενικός Διευθυντής Συνεταιριστικής Ανάπτυξης στη Μποτσουάνα, όπου εγκατέστησε πρώτο σούπερ μάρκετ της χώρας και κεντρικό φορέα χονδρικής πώλησης.

Κατά την επιστροφή του στο Ηνωμένο Βασίλειο, διορίστηκε ως σύμβουλος διαχείρισης λιανικών πωλήσεων στην εταιρεία Clarks Ltd και αργότερα κατέλαβε μια παρόμοια θέση στην Κεντρική Συνεταιριστική Οργάνωση Χονδρεμπορίου του Ην. Βασιλείου (CWS). Στη συνέχεια έγινε το Διευθυντής λιανικού εμπορίου μη εδωδιμων ειδών της CWS καλύπτοντας καταστήματα σε όλη την Σκωτία. Στη συνέχεια κατέλαβε θέση Συμβούλου της βρετανικής κυβέρνησης για το Συνεταιριστικό Μάνατζμεντ προς την κυβέρνηση της Τζαμάικα. Άλλες θέσεις που ακολούθησαν περιλαμβάνουν: Υπεύθυνος του Ταμείου για την Έρευνα και την Ανάπτυξη της Αφρικής, ΟΗΕ / ΔΟΕ, Σύμβουλος Διαχείρισης και Μάρκετινγκ των συνεταιρισμών στην Ινδία, Διευθύνων Σύμβουλος του Ιδρύματος Plunkett της Οξφόρδης με έργο την παροχή ενός ευρέος φάσματος υπηρεσιών υποστήριξης για τους συνεταιρισμούς και τις σχετικές οργανώσεις, τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και διεθνώς, όπως η διαχείριση έργων ανάπτυξης και έρευνας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

Στα πιο πρόσφατα χρόνια του έχουν ανατεθεί καθήκοντα Συμβούλου στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε πάνω από 30 άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ασχολούνται με την διακυβέρνηση των συνεταιρισμών, με οικονομικά και φορολογικά θέματα, με συνεταιριστική νομοθεσία, μελέτες σκοπιμότητας για την ίδρυση συνεταιρισμών, αναθεώρηση των προγραμμάτων βοήθειας για τους συνεταιρισμούς, εγκατάσταση και αξιολόγηση προγραμμάτων κατάρτισης για τους συνεταιρισμούς και το γεωργικό τομέα και την ανάπτυξη στρατηγικών για την αναδιοργάνωση συνεταιριστικών συστημάτων.

Έχει διατελέσει μέλος της Γενικής Συνέλευσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, συν-πρόεδρος της επιτροπής της ΕΕ για την Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας της Πολωνίας, μέλος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ηνωμένο Βασίλειο), πρόεδρος της Επιτροπής της Εθνικής Οργάνωσης Συνεταιριστικής Ανάπτυξης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του Ηνωμένου, καθώς και σε διάφορες ομάδες εργασίας της COGECA (Ομοσπονδίας των Γεωργικών Συνεταιρισμών της ΕΕ). Ο Edgar Parnell είναι ο συγγραφέας πολλών εξειδικευμένων εκδόσεων, συμπεριλαμβανομένου του βιβλίου «Επανεφεύρεση των Συνεταιρισμών – Επιχειρήσεις για τον 21^ο Αιώνα», στο οποίο εξετάζει το μεταβαλλόμενο ρόλο των συνεταιρισμών στο σημερινό επιχειρηματικό περιβάλλον. Το βιβλίο αυτό έχει μεταφραστεί σε διάφορες γλώσσες.

Από την αποχώρησή του από την εργασία πλήρους απασχόλησης, εργάστηκε ως εθελοντής (VSO) στο Υπουργείο για την Αγροτική Μεταρρύθμιση στις Φιλιππίνες. Τώρα άλλη μια φορά επανήλθε και διαμένει στο Oxfordshire, Αγγλία.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ:

Από το ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΙΣΕΜ)

«Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα», τόμοι 7^{ος} και 8^{ος}

Τόμος 7^{ος} : Περίοδος 1977-1981, σελ. 390

Τόμος 8^{ος} : Περίοδος 1982-1993, σελ. 696

**Η ιστορική πορεία των ελληνικών συνεταιρισμών κατά την περίοδο 1977-1993
με αυτούσια τα σημαντικά κείμενα, σε δύο τόμους,**

**συνέχεια των 6 τόμων του κλασικού έργου του ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ:
«ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»**

Συγγραφείς είναι οι συνεχιστές του έργου του ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ:

- **Κων/νος Παπαγεωργίου**, Ομότιμος Καθηγητής Συνεταιριστικής Οικονομίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών
- **Ολυμπία Κλήμη-Καμινάρη**, Επ. Καθηγήτρια Συνεταιριστικής Οικονομίας του Παντείου Πανεπιστημίου

Τόμος 7 ^{ος} , περίοδος 1977-1981	Τόμος 8 ^{ος} , περίοδος 1982-1993
Προσπάθεια ανασύνταξης των συνεταιρισμών, σόρευση «νεφών» στον συνεταιριστικό ορίζοντα -Προετοιμασία ένταξης στην ΕΟΚ – συγκρούσεις κομμάτων -Κινητοποίηση για ενημέρωση αγροτών -Ανάληψη σοβαρών πρωτοβουλιών από αγροτοσυνεταιριστικές επιχειρήσεις -Απόκτηση επιστημόνων από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς -Προετοιμασία ίδρυσης Τοπικών Αγορών -Υποσχέσεις για συνεταιριστικοποίηση της ΑΤΕ -Ανταγωνισμός ΑΤΕ-συνεταιρισμών για τις ασφαλιστικές εργασίες -Εσωτερικές διχαστικές αντιπαραθέσεις στην ΠΑΣΕΓΕΣ με κομματικό «άρωμα» -Νέα Κυβέρνηση, νέες ιδέες	Η περίοδος κατεδάφισης των συνεταιρισμών, με όλα τα σημαντικά κείμενα της περιόδου -Ο θρίαμβος του κομματισμού -Η καταδίκη της ΚΥΔΕΠ και η διάλυσή της -Το ναυάγιο των Τοπικών Αγορών -Η ΑΤΕ, που από υπόσχεση να γίνει συνεταιριστική τράπεζα, έγινε Α.Ε., για να καταλήξει στην Τράπεζα Πειραιώς -Το συνεχές Κόμμα-Κυβέρνηση-Συνεταιρισμοί -Οι ερασιτεχνισμοί με τους αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς -Το σπρώξιμο της ΣΥΝΕΛ στο γκρεμό -Τα χρέη, η ρύθμιση και ο εμπαιγμός των συνεταιρισμών -Ο ρόλος του Τύπου Συνέβησαν τυχαία; Ποιοί ωφελήθηκαν; Με περίληψη του τόμου, και Ευρετήριο και των 8 τόμων

Έκδοση: Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (ΙΣΕΜ)

Εκδοτικός Οίκος: «Αμφιλύκη», Τριών Ναυάρχων 17, 262 22 ΠΑΤΡΑ, Τηλ. 2610-338888,

e-mail: vivliothiki.pat.17@gmail.com

Τιμή (με έκπτωση) 30€ (οι δύο τόμοι), με αντικαταβολή. (Συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα αποστολής).

(Δύο ζεύγη τόμων 55€, τρία ζεύγη τόμων 75€)